

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1984 г.

София, 2013

Библиография

[Пълно преобразяване](#)

Фантастичен разказ. Автор Зинови Юрьев. Списание „Космос“, брой 1 от 1984 г.

[Необходимата случайност](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Роман Подолни. Списание „Космос“, брой 1 от 1984 г.

[Кой ще повярва](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Роман Подолни. Списание „Космос“, брой 1 от 1984 г.

[Пълно преобразяване](#)

Фантастичен роман. Автор Зинови Юрьев. Списание „Космос“, брой 2 от 1984 г.

[Пълно преобразяване](#)

Фантастичен роман. Автор Зинови Юрьев. Списание „Космос“, брой 3 от 1984 г.

[Да се завърнеш у дома](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Р. Хейнлайн. Преведе Григор Попхристов. Списание „Космос“, брой 4 от 1984 г.

[Недоверие](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Херберт В. Франке. Преведе от немски Емануел Икономов. Списание „Космос“, брой 5 от 1984 г.

[Спасяване](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Херберт В. Франке. Преведе от немски Емануел Икономов. Списание „Космос“, брой 5 от 1984 г.

[Завръщане у дома](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Херберт В. Франке. Преведе от немски Емануел Икономов. Списание „Космос“, брой 5 от 1984 г.

[Стоте образа на живота](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ф. Л. Уолъс. Преведе от английски Емануел Икономов. Списание „Космос“, брой 6 от 1984 г.

[Дух V](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Робърт Шекли. Преведе Лина Василева. Списание „Космос“, брой 7 от 1984 г.

[Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън](#)

Научно-фантастична новела. Автор Елери Куин. Списание „Космос“, брой 8 от 1984 г.

[Труден случай](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Борис Руденко. Списание „Космос“, брой 9 от 1984 г.

[Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън](#)

Научно-фантастична новела. Автор Елери Куин. Списание „Космос“, брой 9 от 1984 г.

[Бизнес с артефакти](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Робърт Силвърбърг. Преведе от английски Григор В. Попхристов. Списание „Космос“, брой 10 от 1984 г.

[Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън](#)

Научно-фантастична новела. Автор Елери Куин. Списание „Космос“, брой 10 от 1984 г.

Пълно преобразяване

Фантастичен разказ

Зинови Юрьев

Част I Клиентът Глава 1

Мухата се засуети, неуверено запълзя по яркосиньото гланцово небе, за миг спря върху разпенения прибой, после се устреми направо към блондинката с жадни очи, която беше вперила поглед в плажното масло. Блондинката не мърдаше. Не мръдна дори тогава, когато мухата кацна върху носа ѝ.

– Господи – промърморих, без да откъсвам очи от стенния календар с морето, блондинката и мухата, – ако съществуваш и ако не са ти безразлични обеднелите адвокати, изпрати ми знамение! Нека мухата кацне на онова число, когато ще ме потърси някой клиент. Ако, разбира се, въобще някога ме потърси.

Мухата лекичко трепна, като че ли неочаквано я повикаха, бързо засука лапичките си и решително тръгна към колонката с датите. Спря на двадесет и трети септември.

– Ее – разочаровано въздъгнах и се облегнах на стола, като се има предвид, че днес е двадесет и трети, тази муха поема много голяма отговорност.

Зад стената се чува стъпки. Погледнах часовника. Девет и петнадесет. Гизела пак закъсня. И пак с петнадесет минути както винаги. Строго казано, тя дори не закъсняваше. Идваше в кантората с неизменна, дори бих казал респектираща точност в девет и петнадесет, с петнадесет минути по-късно, отколкото трябваше.

Девет часът и тридесет минути. Зад стената иззвъня телефонът. Кой знае защо, вдигнах очи към календара. Мухата все още си стоеше на двадесет и трети септември.

– Мистър Рондол – в гласа на Гизела прозвуча едва сдържана възбуда, дори забрави да поздрави, – търси ви мистър Нилън.

– Какво иска?

– Вас търси, мистър Рондол.

Боже мой, помислих си, бедната, колко ѝ се иска това да се окаже някой клиент. Може би повече, отколкото на мен, като се има

предвид, че вече втори месец не съм й платил заплатата...

– Свържете ме, Гизела.

– Мистър Рондол ли е? Мистър Язон Рондол?

Гласът беше толкова благовъзпитан, такъв сладък, че лекичко поотдалечих слушалката от ухото си – да не залепне.

– На вашите услуги.

– Името ми е Нилън. Чували ли сте някога за фирмата „Играчки Гереро“?

– Много съжалявам, мистър Нилън, но вече не съм на годините, когато се интересувах от играчки. От истински играчки поне.

Разбира се, излъгах. Чувал съм това име, и то наскоро. Буквално преди няколко дни. Къде ли съм го чувал?

Слушалката вежливо забълбука. И смехът на мистър Нилън беше така сладък като гласа му.

– Много остроумен човек сте, мистър Рондол. Имам честта да представлявам интересите на фирмата. За най-голямо наше съжаление шефът на фирмата мистър Ланс Гереро има неприятности и би искал да се възползува от вашата помощ.

Спомних си къде съм видял това име. Във вестника и по телевизията. Някакво момиче...

– Най-напред трябва да говоря с него.

– Разбира се, разбира се, мистър Рондол. Мистър Гереро помоли да ви предам, че ви очаква с най-голямо нетърпение...

– Кога бих могъл да го видя?

– Колкото по-бързо, толкова по-добре. Ако бихте могли да направите това сега, то ние...

– Добре. Къде бихме могли да поговорим?

– Виждате ли, мистър Рондол, моят шеф, както вече ви казах, има малка неприятност... – представителят на „Играчки Гереро“ направи пауза, очаквайки очевидно моето съчувствие, но аз замълчах. Най-после събра сили: – Мистър Гереро е арестуван и се намира в Първи градски затвор...

– Добре, мистър Нилън. Ще бъда там в единадесет часа.

Сега вече си спомних някои неща. Малката неприятност на мистър Гереро се заключаваше в това, че е убил някакво момиче. И затова е в затвора. Когато си обвинен в убийство, не те пускат под гаранция. Дори и да си притежател на фирма за производство на играчки.

* * *

Този ден дежурен се оказа моят приятел Айвън Берман, тих човек на около петдесет години, с когото често ходим за риба на Тихото езеро. Той дълго ми друса ръката, като че ли ме навиваше, тупа ме по гърба,

клати глава с укор, върху която вече не бяха останали много косми.

– Наистина ти ли си, Язон? – най-последно ме попита.

– И аз не зная, Айвън. Така ми се зарадва, че взех да се съмнявам – аз ли съм наистина.

– Нима имаш клиент, Язон? Толкова отдавна не си идвал при нас.

– Представи си, Айвън.

– И кой е той?

– Някой си Ланс Гереро.

– О... солидна плячка. – Берман заговорнически ми намигна. – Дай си удостоверението и ръката.

Мушна удостоверението ми в регистрационната машина. Притиснах пръстите си към определителя на личността и изчаках, докато на таблото се появи името ми и личният номер.

– Всичко е наред. Можеш да влезеш. Седми етаж, килия двадесет и трета...

Тръгнах към асансьора по празния коридор, в който миришеше на дезинфекцирано и безнадеждност. Дори стоманеният цвят на стените излъчваше безнадеждност. Пластмаса, метал, електроника.

Пред асансьора имаше метална врата-решетка. Мушнах ръката си в определителя и

натиснах копчето. Машината замислено прищрака няколко секунди със своя мозък и отвори вратата. Тръгнах към асансьора и чух зад себе си тъжна въздишка – вратата отново се затвори. Всеки път, когато минавам през автоматичната врата на затвора и чувам след себе си глухата въздишка на пневматичния механизъм, имам чувството, че отдавна вече машините тайничко съжаляват хората, всеки случай повече, отколкото хората самите себе си.

Когато приближихме с дежурния офицер на етажа до килия номер двадесет и три, изведнъж се сетих, че номерът на килията съвпада с днешната дата.

Младият човек набра на диска някакво число, отвори вратата и аз се оказах в килията. Срецу мен пристъпи висок, масивен човек на около четиридесет години, с черна брада и удивително светли очи.

Първото впечатление можеше да се изрази с три думи: масивност, брада, светли очи. Ако трябваше да гадая с какво се занимава по външността му, сигурно щях да задавам милион пъти въпроси. Играчки...

– Ланс Гереро – каза той и протегна ръка.

– Язон Рондол – отговорих. Ръкостискането му беше енергично, дланта му суха и топла.

– Седнете – каза той и кимна към единствения стол в килията. Гласът му беше нисък, боботещ. Повечето от хората, които съм виждал в затворническа килия, изглеждат жалки. Гереро не изглеждаше жалък. Той кимна към стола с жест на човек, който е свикнал да показва на другите къде им е мястото.

– И така, как е прието у вас? Навярно съм длъжен да ви разкажа всичко?

– Точно така е прието у нас. И у вас – направих ударение на последната дума.

Глава 2

Гледах Гереро и си мислех, че за човек, обвинен в убийство, се държи просто великолепно. И все пак на няколко пъти ми се стори, че дълбоко в неговите светли – твърде светли – очи се мярна страх. Може би дори не страх, а объркване, което би било незабележимо при друг път, но при Гереро с неговата самоувереност, агресивност, властност, объркването не можеше да не се забележи.

– Моля ви, разкажете ми всичко от самото начало – казах аз. – Не изпускате нищо.

– Просто нямам какво да ви разказвам.

– Добре тогава – вдигнах рамене, – щом нямате какво да ми разказвате, тогава и аз нямам какво да слушам. – Станах.

– Я престанете – избухна Гереро. – Ако трябва всяка секунда да мисля за това да не би да обидя своя адвокат... Няма какво да ви разкажа – твърдо каза Гереро и ме погледна право в очите – просто защото не съм убивал тази Джин Уишняк, никога не съм живял с това момиче, никога не съм я виждал и дори не съм чувал името ѝ до двадесет и първи септември, тоест до онзи ден, когато ме арестуваха и ми връчиха обвинението в убийство. Това е всичко. – Очевидно долови съмнение в погледа ми, защото добави: – Това е цялата истина, дявол да го вземе! Разбирате ли ме? Цялата истина!

Избухна и веднага стана по-симпатичен. Дори не по-симпатичен, а някак си по-човечен. Изчезна непоносимата му снизходителност и леко насмешливото му превъзходство.

– Имате ли алиби, или поне нещо, което да прилича на алиби? Кога е извършено убийството?

– На деветнадесети вечерта, както виждате, не им е било нужно много време, за да намерят убицеца... Тогава се освободих по-рано, около четири часа, и отидох извън града. Там имам къща.

– Къде точно?
– В Елмсвил.
– Там ли бяхте през цялото време? В Елмсвил?
– Да.
– Видя ли ви някой там?
– Да.
– Кой?
– Моята приятелка. Тя пристигна при мен в седем часа и си отиде в единадесет.
– Кога е извършено убийството?
– В обвинителното заключение се казва между девет и десет часа.
– Вашата приятелка може ли да даде показания?
Гереро бавно поклати глава.
– Боя се, че не.
– Защо?
– Тя е омъжена за доста богат човек. Те отдавна биха се развели, само че той е стиснат като Шейлок, а тя е алчна като гладна акула. При развода тя би получила солидна част. Но ако съпругът ѝ можеше да докаже, че е извършила прелюбодеяние – така, струва ми се, го наричат? – ще ѝ покаже среден пръст. А да си признае, че е прекарала няколко часа на четири очи с мъж в неговата къща, е все едно да се подпише под факта за установена любовна връзка.

Именно затова никога няма да даде показания.

– Уверен ли сте?
– За съжаление, да.
– Дори ако знае, че ви заплашва смърт или пълно преобразяване?
Гереро внимателно ме изгледа. Той все още не можеше да свикне с моите въпроси. И наистина, за какво съжаление можеше да става дума, когато рискуваш да загубиш пари. Интересно как ли би постъпил на нейно място самият Гереро? Дали като нея?

– А не бихме ли могли все пак да уговорим вашата дама да даде показания?
– Струва ми се, вече ви казах. Впрочем тя се казва Урсула Файяр.

Гереро ме погледна, за да се убеди какъв ефект ще произведе върху мен това име. Погледна ме дори, както ми се стори, с гордост. Да, мисис Файяр имаше какво да губи. Нейният мъж имаше повече милиони, отколкото аз ризи.

– Нима тя няма да се съгласи да свидетелствува пред съда, ако знае, че от думите ѝ зависи животът на един човек?

– Не. Тя не е сантиментална.

Да, разбира се, да се рискуват пари заради човешки живот е сантименталност. Във всеки случай, когато става дума за парите на мистър Файяр.

– А не бихме ли могли да я принудим да се яви в съда?

– Какво означава „да я принудим“?

– Имате ли някакви доказателства за вашата връзка? Писма, бележки? Или нещо друго от този род?

Гереро замислено захапа горната си устна и със съжаление поклати глава. Чувствуваше се, че той с удоволствие би притиснал бедната мисис Урсула Файяр. И той не беше сантиментален. Два гълъба, които не забравят за интересите си. Две електронни машини, които дори в обятията си не си забравят цената и винаги са готови да продадат. Само да се даде подходяща цена.

Вече нямаше и следа от предишната увереност на Гереро. Сега беше объркан.

– Нее. Нищо. Съвсем точно. Сега, когато си мисля за това, виждам колко е била предпазлива хитрушата...

– А не би ли могъл някой от съседите ви да е видял кога е дошла при вас или кога си е заминала?

– Не. Къщата ми е отдалечена и не се вижда от съседите. Дори добре не ги познавам.

– Нямате ли някого там? Имам предвид някой градинар, или нещо такова?

– Имам градинар. Той е и пазач, той е и шофьор. Но същия ден го пуснах. Урсула винаги настояваше никога да не я вижда.

Да, въздъхнах аз, при тия хора лесно не се печели хлябът. И ако всевишният ми изпрати клиент, то именно такъв като мистър Ланс Гереро.

– Защо мълчите? – попита ме Гереро и за първи път от началото на разговора усетих в гласа му нотки на безпокойство. Истинско безпокойство. Може би едва сега, отговаряйки на въпросите ми, е разбрал колко е беззащитен пред закона.

– Мисля си дали си струва да се заема с вашата защита, мистър Гереро – бавно казах аз. Този път не блъфирах. Щом машината е издала заповед за арестуването му, това означава, че е имало достатъчно основания да бъде арестуван.

– Мистър Рондол – цялата му самоувереност като че се изпари и гласът му вече звучеше умолително, – още щом ме арестуваха и тук дотича моят адвокат Нилън, веднага разбрахме, че той не може да ми бъде защитник. Той се занимава с делата на фирмата. Наказателно дело – това не е негова сфера. Прехвърлихме десетки имена, преди да се спрем на вас. Трябваше ни адвокат, който би могъл да извърши сам свое разследване, а преди това вие няколко

години сте били частен детектив... Разбирам ви, че делото е необикновено, но, кълна ви се, никога не съм виждал тази Джин Уишняк. Това е някаква чудовищна грешка. Нелепост. Безсмислица... И вие трябва да докажете това... Иначе ще трябва да избирам между смъртта и пълното преобразяване. Не мислете за парите. Определете сам най-високия хонорар...

– Добре – сухо отговорих на Гереро. – Съгласен съм да се заема с вашето дело. Ето ви и моите условия: от тази минута ще говорите и ще правите само онова, което аз сметна за необходимо. Не вие, а аз! Всичко, което говорим според закона е поверително, затова можете да бъдете с мен напълно откровен. Никой няма право да изисква от мен да оповестявам поверителните си разговори с клиента. Затова, повтарям ви, не се колебайте нито за минута. За вас сега съм повече от изповедник. Той има задачата да ви помири с бога, аз – със закона.

– Нищо не крия от вас.

– Знаете ли как се издава заповед за арест? Полицията влага получените данни в прокурорския компютър. Машината издава заповед за арест само в случай, че данните за това са достатъчно. Не защото на нейните електронни вътрешности не им харесва братата на някой си Ланс Гереро, а защото

данните, които е получила, убедително доказват, че някоя си Джин Уишняк е била убита от някой си Ланс Гереро. Затова междувпрочем и работата на адвокатите така намаля...

– Но нали няколко пъти ви повтарям, че за пръв път чух името й, когато четях обвинителното заключение. Това е недоразумение. Това не може да бъде. Та и машините могат да сбъркат.

– Помислете си още веднъж, мистър Гереро. Не ви ли е видял някой през онази злополучна вечер в Елмсвил? Не сте ли говорили там с някого? Или по пътя за Елмсвил? Напрегнете си паметта. Спомнете си.

Гереро бавно поклати глава. Сега нямаше нужда да търся искрици страх в неговите странно светли очи. Страхът просто ги изпълваше.

– Не.

– В града къде живееете? Или винаги пътувате до Елмсвил?

– Не. И в града имам малък апартамент. Понякога оставам да нощувам и със семейството си.

– Женен ли сте?

– Да. Но не живеем с жена ми вече три години. Жена ми настоява за развод, а на

мен ми е напълно безразлично. Още повече че тя е майка на моите деца.

Стори ми се, че по време на нашия разговор Гереро стана по-малък. Като че ли заедно със самоувереността и агресивността си губеше и от теглото си. Помълча и попита:

– А ако съдът ме признае за виновен?

– Ще имаме месец и половина, два да обжалваме. През това време вие ще спите. Нали знаете какво означава това? Чисто и просто подсъдимите биват замразявани. Много хуманно и икономично. Осемнадесет квадратни фута площ и половин киловат на денонощие. Ако спечелим делото след обжалването, ще ви размразят, ще ви стиснат ръка и ще ви пуснат да си ходите в къщи.

– А ако загубим?

– След присъдата, а в случай като вашия, тоест за предумишлено убийство, тя може да има само два варианта – смърт или пълно преобразяване, като вие сам си избирате формата на наказание и се подписвате. Ако изберете смърт, то след обжалването тихо и незабележимо за вас се преселвате в отвъдния свят. Някога включвали ток на електрическия стол. Сега го изключват. Ако сте избрали пълно изменение, то, без да идвате в съзнание, ви подлагат на така наречената психокорекция, размразяват ви,

проверяват ви и ви пускат да си ходите в къщи.

– Каква е статистиката? Някой избира ли смъртта?

– Няма да повярвате, мистър Гереро, ако ви кажа, че около шестдесет процента от подсъдимите, осъдени на смърт или на пълно преобразяване, предпочитат смъртта.

– Защо?

– Вие някога виждали ли сте изменен?

– Не, струва ми се.

– Въобще, строго казано те си остават същите хора. Да допуснем, че ви подложат на пълно преобразяване. Оставате си същият Ланс Гереро, знаете, че сте Ланс Гереро, познавате всичките си познати и приятели, помните предишния си живот. Но напълно сте лишен от агресивност, не можете никому да сторите зло, дори не можете да излъжете. Има ли място за такъв човек в нашето общество?

Глава 3

– Гизела – казах, влизайки в кантората – Как мислите какво ще направя сега? Ще взема писалка и ще напиша чек на ваше име. Заплатата за три месеца.

– Много ви благодаря, мистър Рондол. Спасявате ме от гладна смърт.

– Но, Гизела, не си мислете, че ей така ви плащам пари. Намерете ми вечерните вестници от деветнадесети септември, сутрешните от двадесети и двадесет и първи, телевизионните ленти с последните новини за деветнадесети, двадесети и двадесет и първи.

Минах в стаята си и седнах в креслото. Интересно как ли ще защищавам този брадат производител на играчки? Ако си признаеше, тогава можеше да се измисли нещо: състояние на афектация, самозащита, шантаж от нейна страна. Банална, но все пак доста ефективна тактика за защита.

– Ето ви вестниците мистър Рондол. – Гизела сложи на масата ми „Шервуд таймс“ и „Шервуд икзаминър“.

Започнах да преглеждам вестниците. На деветнадесети не намерих нищо. На другия ден, на двадесети, в „Таймс“ имаше незначителна бележка: „Вчера вечерта в дома си на Индепендънс стрийт 18 е била убита Джин Уишняк, 21-годишна, начинаеща актриса. Убиецът нанесъл на своята жертва няколко удара по главата. Лейтенант Бенк е заявил, че подозренията падат върху човек, който по думите на съседите редовно посещавал мис Уишняк през последните няколко месеца.“ На другия ден, на двадесет и първи и двата вестника съобщаваха за

арестуването на Ланс Гереро собственикът на „Играчки Гереро“. И това беше всичко. Начинаеща актриса... Този брадат идиот е ходил при нея не веднъж и два пъти. И колата си е оставял до къщата ѝ. Пък и външността на моя клиент с тази широка и гъста брада се помни лесно.

И за какво, интересно, му трябваше да ми обърква главата с тази Урсула Файяр? За да ме убеди, че не е виновен. Каква глупост. Интересно, оставил ги е Гереро някакви следи в квартирата на момичето? И ако там има отпечатаци от пръсти – а по всяка вероятност ги има, та нали е ходил не един и два пъти, – защитата ще бъде много трудна. Да не кажа нещо по-силно. Главното е да не се окаже, че има преки улики, като оръдието, с което е извършено убийството, отпечатаци от пръсти...

Трябваше да отида на Индепендънс-стрийт. Но преди това се обадох на сладкогласния мистър Нилън в „Играчки Гереро“ и го попитах какъв автомобил кара неговият шеф. Оказа се „шеворд“, модел „клинър“. Електромобил последен модел. Червен на цвят. Регистрационен номер ВС 17–344. Отличен автомобил. Струва седем-осем хиляди, не по-малко. Точно като за собственици на фирми за играчки. И, разбира

се, за различни други собственици на фирми, не за обеднели адвокати.

Индепендънс-стрийт принадлежи към онези улици, които имат някакъв неопределен характер.

Къщата се оказа с една класа по-добра, отколкото предполагах. Впрочем, като има такива поклонници на своя разцъфтяващ талант като Ланс Гереро, бедната Джин Уишняк би могла да си позволи да живее в прилично жилище.

Заставах на тротоара с вдигната яка и зачаках. В наше време е достатъчно да постоиш около някоя къща няколко минути, за да събудиш нечий подозрения.

На моя призив пръв откликна човек, който явно беше забравил сутринта да се обръсне. Най-вероятно поради снощното препиване, ако се съди по неговите рачешки червени очи.

– Чакате – каза той с удивително равен глас. Нито въпрос, нито констатация.

– Казвам се Язон Рондол. – Усмихнах се с цялото си дружелюбие и повдигнах шапка. – Ето ви моята визитна картичка. Адвокат съм на Ланс Гереро, Човекът, който...

– А, онзи ли, дето пречука мис Уишняк. Оня с брадата.

– Не съм уверен, че я е пречукал именно той – още по-дружелюбно се усмихнах, – но това, че е с брада, е самата истина.

Извадих от джоба си петдоларова хартийка. Ако плащам на всички живеещи на Индепендънс-стрийт по пет НД, помислих си, още утре ще трябва сам да заста на ъгъла с протегната ръка. Но необръснатият беше първият. Провървя му. Нали някога трябва да провърви и на такива хора като него. Протегнах му ръката с хартийката. Той ми протегна своята без хартийка. На половината път ръцете ни се срещнаха и си смениха ролите.

– Лари Ковалски – представи се небръснатият. С пари в джоба изглеждаше по-уверен.

– Мистър Ковалски, подозират моя клиент, че е убил мис Уишняк.

– Че какво има да го подозират... Той я е пречукал, няма спор в това.

– Защо мислите така?

– Че какво да мисля, аз тук, в тази и съседната къща, съм нещо... като портиер. Да поддържам чистота, ред... и изобщо. Е, разбира се, познавам почти всички обитатели. Виждам кое как е, кой при кого. Е, Джин Уишняк, разбира се, беше хубаво момиче. Добро. Винаги ще поздрави, ще се усмихне, разбира се. А пък той все при нея

отиваше. Старичък е за нея, не ще и дума, ама му е тъпкан джобът с пари.

– На кого?

– На она с брадата.

– Кой с брадата?

Портиерът ме погледна с известно съжаление. А може би и с презрение. Какво искаш от такъв глупак.

– Она, дето все при нея ходеше. Полицията, когато ме разпитваше, ми показа цял куп снимки. И аз, разбира се, веднага го познах.

– Само по брадата ли?

– Защо пък само по брадата? Е, разбира се, не съм говорил с него. Но съм го виждал много пъти, макар че повечето беше вечер. Солиден мъж.

– А защо сте уверен, че именно Гереро е убил мис Уишняк?

– Е, разбира се, не съм присъствувал, но нея вечер той беше при момичето. Още си спомням, като видях колата му, и си помислих: ама красавица, не можеш да си откъснеш очите от нея.

– Каква е колата му?

Ковалски ме погледна учудено: как така може да не се знае на каква кола се вози Ланс Гереро. Очевидно този „шеворд“ неведнъж и два пъти е бил предмет на разговори.

– Как каква? „Шеворд“, разбира се, „клинър“.

– Кажете, мистър Ковалски, мис Уишняк поддържаше ли тук с някого приятелски отношения?

– Да, разбира се. С Агнеса Анджело. Виждал съм ги често заедно.

– Тук ли живее?

– Тука, тука. С майка си. Апартамент четири „бе“. Втори етаж.

– Как мислите, кога мога да я намеря?

– Ако искате, веднага. Тя си е в къщи. По това време винаги си е в къщи.

Мис Анджело се оказа седемнадесетгодишно момиче. Когато узна, че съм адвокатът на Гереро, така се развълнува, че ми се стори, ей-сега ще се разплаче. Помислих си, че се вълнува заради убитата си приятелка, а оказа се, че си мислела как ще се яви на процеса. Това е нейният звезден час. Не бих се учудил, ако науча, че сега дори мислено си избира в какъв тоалет ще се яви да дава свидетелски показания. Бедната рибка в морето на анонимността, на която веднъж в живота се е паднало да се изкачи на повърхността.

– Кажете ми, мис Анджело, мис Уишняк разказвала ли ви е нещо за себе си, за своя приятел, който я е посещавал?

– Тя всичко ми разказваше. Ние бяхме приятелки...

– Назоавала ли е името на човека, който...

– Който я издържаше ли? – прекъсна ме Агнеса. За разлика от мен тя не си подбираше думите. – Не, името му не е споменава. Питала съм я кой е той. А тя казва: „Дала съм му дума – да не споменавам името му.“ Но аз въпреки това знаех точно.

– Откъде?

– Тя ми е казвала, че има фирма, която произвежда детски играчки. И ми е показвала някои играчки.

– Но откъде все пак знаете името на собственика на фирмата?

– По кутията. Там има червена лента, а на нея е написано „Играчки Гереро“. Не съм глупава, веднага се досетих, че поклонникът на Джин е точно той, Гереро.

– Виждали ли сте го някога?

– Един-два пъти, през прозореца.

– Бихте ли го познали?

– Вече го познах.

– Кога?

– Когато полицията ме разпитва. Показаха ми снимки на мъже... Веднага го познах.

Да, просто не знаех защо трябва да присъствувам в съда. Освен като зрител.

Всичко, буквално всичко, което научавах, се помещаваше в схемата, като елементите в квадратчетата на периодичната таблица. Но не в моята схема, а в обвинението. Никак не е чудно, че прокурорският компютър е издал заповед за арест. Със същия успех би могъл да произнесе и присъдата.

Излязох на улицата. Вятърът беше утихнал, но заваля дъжд.

Глава 4

Стигнах в кантората и прегледах телевизионните ленти, които Гизела беше донесла. Абсолютно нищо ново с изключение на това, че показваха снимката на Джин Уишняк. Обикновено момиче с доста простовато, доверчиво лице.

Помолих Гизела да ми намери Урсула Файяр. Взех слушалката и чух нисък, ленив глас.

– Мисис Файяр. С вас разговаря Язон Рондол, адвокатът на Ланс Гереро.

– Много ми е приятно. На какво дължа тази чест – към властните нотки в нейния глас сега се прибавиха и насмешливи.

– Знаете ли, бих искал да поговоря с вас...

– Не може ли това да стане по телефона?

– Страхувам се, че не е разговор за телефон.

– Хм... Можете смело да говорите, моят телефон не се подслушва, но ако настоявате, елате.

– Кога?

– Можете да дойдете още сега.

И тя окачи слушалката. Естествено. Такива дами не питат мога ли да ги посетя именно сега, не казват адреса си, не ти обясняват как да стигнеш до тях. Урсула Файяр! С това е казано всичко. О, тези хора притежават хиляди най-елегантни начини да унижат ближния си, кротко и без натрапване да му дадат да разбере кой кой е.

След половин час бях в Блекфийлд и спрях пред масивна металическа врата с малка медна табелка „Файяр“. И размерите на табелката бяха точно пресметнати да напомнят, че притежателят на този замък не се нуждае от реклама.

От будката изпълзя огромно човекообразно същество. Впрочем с човек го сродяваше само пистолетът на хълбока му. Изглежда, Файяр и тям подобните са успели да създадат нов вид животни, като са кръстосали семейния слуга с горила.

– Име? – гласът на хибрида се зараждаше някъде в дълбините на необятното му туловище.

Чудовището промърмори нещо неясно и отвори вратата. Изминах петдесетина метра

по пътеката и пред мен се откри изумително красива къща.

Преди още да стигна до вратата, тя се отвори, аз дори трепнах от изненада. Очевидно подсъзнателно съм очаквал да видя още едно такова чудовище като при вратата, па макар и с по-малки размери, а пред мен стоеше красавица. Истинска красавица. Червени коси и прозрачни виолетови очи, които заемаха половината ѝ лице.

– Добър ден, мистър Рондол, мисис Файяр ви чака.

Какво ли още ме чака? Стража с алебарди. Мадам Файяр в огромен кринолин. Но тя се оказа не в кринолин, а в обикновени черни панталони. Очевидно беше на около четиридесет години, а може би и на много повече или пък много по-малко. Беше стройна, дори слаба и дяволски елегантна.

– Седнете, мистър Рондол – тя кимна към дълбокото кожено кресло, в което лесно можеш да потънеш. – Слушам ви.

– Мисис Файяр – казах, – знаете ли какво се е случило с мистър Гереро?

За част от секундата тя се обърка.

– Не, а какво се е случило с него?

Лъжеше. Бях уверен, че лъже, и то не много умело.

– Арестуван е по обвинение в убийство.

И тя отново не знаеше как да реагира на моите думи.

– Бедният Ланс – най-после промърмори тя. – И как се е случило това с него?

– О, мисис Файяр, ще намерите всички подробности във вестниците от двадесети септември. Работата е в друго. Моят клиент твърди, че по времето, когато е било извършено убийството, тоест вечерта на деветнадесети септември, между девет и десет часа, се е намирал в своята къща в Елмсвил. За съжаление това може да потвърди само един човек. Вие.

– Аз?

– Да, мадам. Мистър Гереро твърди, че същата вечер вие сте били при него.

Мисис Файяр внимателно ме погледна, вдигна очи, сякаш премисляше нещо, усмихна се едва.

– Бих се радвала да помогна на мистър Гереро, той е мой добър познат, но съгласете се, че да се дават лъжливи показания пред съда...

– Благодаря ви, мисис Файяр – казах аз, измъквайки се от коженото кресло. – Вие много ми помогнахте.

Ако не бях сигурен, че Гереро действително е убил Джин Уишняк, бях готов да се закълна, че Урсула Файяр лъже и че онази вечер наистина е била в Елмсвил.

Всеки път, когато се захващам с някое дело, буквално потъвам в него. Този път не беше така. Практически нямах никакви варианти, никакви версии, никакви теории, даже никакви факти, без да се смятат онези, които ще бъдат използвани от обвинението. Нямам никакви свидетели, нямам нищо. Ланс Гереро е ходел при Джин Уишняк, виждали са го там неведнъж, въпросната вечер също е бил при нея. Вероятно полицията е намерила и отпечатащи от пръстите му. От друга страна, Урсула Файяр лъже, чувствавах това с всяка клетка на своето тяло.

Потеглих за Шервуд, към Първи градски затвор, към клиента, когото не знаех как да защитавам.

Вероятно Гереро не беше спал цяла нощ, тъй като под очите му имаше сенки и днес изглеждаше с десет години по-стар, отколкото вчера. Когато влязох в килията, той въпросително ме погледна. За миг в очите му пламна надежда, но веднага пак угасна.

– Слушайте, мистър Гереро, мога ли да ви задам един въпрос?

– Опитайте – дигна рамене той.

– Вие ли убихте Джин Уишняк?

Той внимателно се вгледа в мен и поклати глава.

– Не, Рондол, не съм убил Джин Уишняк. Никога не съм виждал Джин Уишняк, до момента на арестуването ми никога не съм чувал нейното име. Това е чудовищно, разбирате ли, чудовищно...

– Аз съм адвокат, мистър Гереро. Преди това, както знаете, бях частен детектив. А по-рано работех в полицията. Свикнал съм да имам работа с факти. И съдът се опира на факти. Особено електронният съд.

– Бяхте ли у Урсула Файяр? – прекъсна ме той.

– Да. Тя отрича.

– Не се съмнявах в това. Какво впечатление ви направи тя?

– Стори ми се, че лъже.

– Наистина ли? Благодаря ви. Това е поне малка котвичка. Не зная дали тя би могла да ме задържи да не полудея – поклати той глава. – Разбирате ли, започвам сам да се съмнявам. Разни мисли пълзят, пълзят в главата ми. А може би имаш раздвоение на личността? А може би имаш провал в паметта си? А може би отдавна си се побъркал? Отпъждам тези мисли, мацкам ги като змии, а те все пълзят, пълзят...

– Мистър Гереро – казах аз ядосано, – не предполагам, че можете така образно да говорите. По-добре се опитайте да се съсредоточите: може би нещо сте

забравили? Някоя подробност, или нещо друго? Нима никой не ви е видял през онази нощ?

– Не – поклати той глава. – Нямам какво да ви кажа. Разказах ви всичко.

Когато тъмничарят отвори вратата, излязох от килията, без да се сбогувам с Гереро.

* * *

През останалите до съда дни се мятах като хванат в капан. Няколко пъти бях на Индепендънс-стрийт, разговарях с всички, които са виждали там Гереро, още веднъж говорих по телефона с Урсула Файяр, успях да постигна проверка на психичното състояние на Гереро – всичко беше напразно. Стояхме там, откъдето бяхме започнали.

В деня, когато се състоя съдебното заседание, се събудих рано и дълго лежах неподвижно. Никога още не съм чувствувал себе си така безпомощен. Отивах не в съда, не, по-скоро в цирк, където клоунът Язон Рондол ще разсмива уважаемата публика...

Глава 5

Зае своето място обвинителят Анатоли Магнусон, помощник на окръжния прокурор. Не е лошо момче, макар че не сваля звезди

от небето. Впрочем за нашето дело днес не само звезди, дори мозък в главата си не бе нужно да имаш. Мозък имаше машината. Отличен електронен мозък, който не беше обременен с мисли за заплата, за репутация, с емоции и подобни жалки следствия от килограма сиво вещество, което мъкнем в черепната си кутия. А ето го и съдията-контрольор. И него го познавам. Роджър Ивама.

– Станете, съдът е включен – със силен фалцет пропя секретарят контрольор.

Щракнаха превключвателите на главната съдийска машина и в трите машини на журито светнаха червените лампички.

– В името на народа срещу Ланс Гереро, обвинен в убийството на Джин Уишняк – обяви съдията. – Джентълмени, като съдия-контрольор проверих работата на главната съдийска машина и трите машини на журито, намерих работата им в пълно съответствие с нормата и тях готови за съдебното дирене. Съгласно процедурата на електронния съд тестовите са проведени гласно и в писмена форма. Обвинението и защитата могат да направят самостоятелна проверка. Мистър Магнусон?

– Обвинението се отказва от проверка, ваша чест.

– Мистър Рондол?

– Защитата се отказва от проверка, ваша чест – измърморих аз.

– Прекрасно. Мистър Магнусон, обвинителното заключение, моля.

– Ваша чест – каза помощник-прокурорът, – защитата е запозната с обвинителното заключение, вие също. Приготвил съм няколко копия за главната съдийска машина и за машините на журито. С ваше разрешение ще ги подадем.

Магнусон приближи към главната съдийска машина, сложи на подноса няколко листа, залепени като лента, която бързо запълзя през тясната цепнатина на отвора, наподобяващ старческа беззъба уста.

– Мистър Магнусон, вашите свидетели – каза съдията-контрольор.

– Обвинението призовава сержанта от полицията Ли Медина.

– Мистър Медина, какво можете да кажете на съда по повод убийството на Джин Уишняк?

– На деветнадесети септември тази година в девет часа и четиридесет и две минути в полицията се обади жена, която се нарече Мария Анджело, и събщи, че дъщеря ѝ Агнеса Анджело току-що е открила убитата Джин Уишняк. Ние незабавно заминахме по указания от мисис Анджело адрес на Индепендънс-стрийт и се качихме в

апартамент шест „а“. Входната врата беше отворена... Лекарят, който ни придружаваше, констатира смърт от удар с твърд предмет по главата. Според характера на раните лекарят изказа предположението, че ударът е бил нанесен с тежък метален предмет с доста остри краища. Вниманието ни привлякоха два метални свещника, които стояха на масата. И двата бяха отправени за лабораторен анализ. На единия бяха открити петна от кръв, при това кръвната група съответствува на кръвната група на убитата. Ето резултатите от анализа.

– Сержант – обвинителят се обърна към свидетеля, – откри ли и нещо друго лабораторният анализ?

– Да – кимна сержантът. – На същия свещник, на който бяха открити петната от кръв, бяха открити и отпечатьци от пръсти. Този, който го е държал в ръце, се е опитвал да ги изтрие, но го е направил недостатъчно внимателно. В резултат успяхме да получим три достатъчно ясни снимки. Те бяха подадени на голямата регистрационна машина на шервудската полиция.

– И какво показва машината? – попита обвинителят.

– Отпечатьците от пръстите върху свещника принадлежат на Ланс Гереро.

– Направени ли са контролни сравнения след ареста на мистър Гереро?

– Да, мистър Магнусон. – Отпечатьците от пръстите върху свещника принадлежат на мистър Ланс Гереро. Ето и увеличени снимки на отпечатьците.

– Благодаря ви, сержант. Моля, мистър Рондол – помощник-прокурорът беше подчертано вежлив с мен. Съжаляваше ме, знаеше, че съм притиснат към стената и стоя с вързани ръце. Дори не се вълнувах вече. Някакво странно вцепенение ме бе обзело. Не можех да защитя Гереро.

– Защитата няма въпроси към свидетеля.

– Обвинението призовава лекаря на полицейското управление Джеймс Вандершмит.

Мистър Вандершмит зае своето място, постави ръката си към стъклото на регистрационната машина и обърна глава към масата на обвинението.

– Мистър Вандершмит – каза обвинителят, – вие сте направили аутопсия на тялото на мис Уишняк. Какво установихте?

– Ако не се впускаме в подробности, то най-общо може да се каже, че смъртта на мис Уишняк е предизвикана от удар с тежък метален предмет с доста тънък заоблен край. Именно тези край е способствувал две от четирите рани да се окажат смъртоносни.

– Бяха ли открити по тялото на убитата някакви следи от борба?

– Не, мистър Магнусон.

– Благодаря ви, докторе. Свидетелят е на разположение на защитата.

– Защитата няма въпроси. – Какво ли можех да питам?

Мястото на доктора зае дребничък човечец с щръкнали като на мишка уши. Имаше източено лице и мигащи очички. Мишката се представи като професор Уудбъри и не без гордост събщи, че завежда лабораторията по звукозапис в Шервудския университети е консултант на две фирми за производство на грамофонни плочи.

Изясни се, че съобразно протокола на огледа в квартирата на Джин Уишняк били открити магнетофон и дванадесет касети. На единадесетте имало записана музика, а на дванадесетата – запис на женски и мъжки глас.

– Мистър Уудбъри – каза Магнусон, – помолихме ви да сравните двата мъжки гласа на двете ленти, които ви дадохме. Какви са резултатите?

– Гласовете от двете ленти принадлежат на един и същи човек. За съжаление не всички си дават сметка, че гласът е също така индивидуален и неповторим, както да кажем отпечатъците на пръстите И така както

дактилоскопичният метод практически напълно изключва възможността за грешка, тъй като тя е нищожно малка, така и анализът на гласа, на неговите съставни елементи: тембър, височина и така нататък – дава абсолютно точни резултати. Фонограмата на гласа е също толкова сигурно доказателство, както и дактилоскопията. Получихме фонограми на двата гласа и ги сравнихме. Те са тъждествени. Ето тази фонограма. Виждате ли? Дори неопитното око веднага може да определи, че сходството е пълно. При фонограма „А“ и фонограма „Б“ съвпадат буквално всички елементи.

– Може ли съдът да чуе записите – попита съдията-контрольор.

Чу се женски смях.

– Хайде говори, Ланс, говори. Ех, какъв си упорит... Ако нищо не кажеш, ще те накарам да глътнеш микрофона.

Чу се дълбока въздишка и мъжки глас, гласът на Ланс Гереро, каза:

– Какво да ти кажа, глупавичка моя? Това, че те обичам ли?

– А ето и запис на гласа, направен на предварителното следствие – каза Магнусон.

Същият глас, гласът на Ланс Гереро произнесе:

– Не, не познавам никаква Джин Уишняк, никога не съм я виждал и никога не съм разговарял с нея.

Да, Магнусон определено жъне големи успехи. Така сполучливо да подбере образците...

Един след друг минаха останалите свидетели, двама от които вече знаех: портиерът в къщата, където е живяла Джин Уишняк, и Агнеса Анджелио. Да, всички те са виждали човека, който седи сега на скамейката на подсъдимите. Винаги идвал вечер. Да, виждали са колата му. Такава кола не може да се види всеки ден на Индепендънс-стрийт.

Когато съдията-контрольор обяви, че ще бъде произнесена присъдата в залата се прозяваха и шушукаха. Всичко беше ясно. Най-послед се възцари тишина. Чу се мелодично подрънкване и почти едновременно светнаха таблата на трите машини на журито: виновен в предумишлено убийство. След това главната съдийска машина произнесе присъдата: смърт или пълно преобразяване по избор на подсъдимия. Срок за обжалване – четиридесет дни.

Съдията-контрольор обяви, че мистър Гереро има право за едно денонощие да избере своето наказание и с това всичко завърши.

* * *

– Мистър Гереро – казах аз следващия ден на своя клиент, – трябва да ви върна чека.

– Оставете Рондол, кому е нужно вашето театрално благородство? Имате на разположение повече от месец. Направете всичко възможно. Искам да помните само едно нещо – не съм убил Джин Уишняк – гласът му укрепна, започна повече да прилича на онзи човек, когото видях за пръв път. – Това е чудовищна, нелепа, кошмарна грешка. Зная всичко, което можете да ми кажете: отпечатъците, фонограмите свидетелите... Всичко това е така и въпреки това не съм виновен...

Вратата на килията се отвори:

– Мистър Гереро, време е.

Излязохме от килията. Въведоха ни в неголяма стая.

– Ланс Гереро, приближете към масата. Пред вас има картонче с вашето име. На него виждате две кръгчета. На едното пише „смърт“, а на другото „пълно преобразяване“. Зачеркнете с кръстче онова кръгче, което отхвърляте. Ясно ли е? Моля, мистър Рондол, елате по-близо и застанете до мистър Гереро.

Застанах до своя подзащитен. Гереро взе писалката и дебело зачерта лявото кръгче с думата „смърт“.

Минахме в стая, в която имаше дълга маса на колелца, покрита с бял чаршаф. До главата студено проблясваше хромираната повърхност на малък апарат.

– Сега ще ви приспят и след това ще ви преместят в хладилното отделение.

– Рондол, как мислите, защо избрах пълно преобразяване? Искам да науча какво значи всичко това... как се е случило... Рондол, нямам какво да крия от вас. Кълна ви се, че не съм убивал Джин Уишняк. Вярвате ли ми? Вярвайте ми, Рондол, повярвайте ми. Зная, че не можете да ми повярвате, но трябва, трябва да го сторите!

Какво можех да му отговоря? Какво може да се каже на човек, минута преди да го отвеждат? Още повече, когато знае къде го водят?

Глава 6

– Искате да ви разкажа какъв човек беше моят мъж? – недоверчиво ме попита мисис Гереро. – Но ние вече няколко години не живеем заедно... Разберете ме – мисис Гереро вдигна към мен умолителен поглед, – трудно ми е да говоря за него. Аз го... обичам – тя се разплака и закри лицето си с ръце. – Той е жесток негодник. Той може да mine покрай мен, когато плача, може да не ми се обади, когато знае, че го чакам. Но той

можеше да бъде и необикновено нежен с мен и тогава забравях всичко на света и ми се струваше, че все пак занапред ще бъде хубаво... Знаете ли, че ми изневеряваше? И аз търпях. Разбирате ли какво означаваше това за мен, да живееш със съзнанието, че ти изневеряват. Струваше ми се, че всичко ще mine, че това не е сериозно... Но когато научих за онова момиче...

Наострих уши. Нима и тя е знаела за Джин Уишняк?

– За кое момиче?

– За онази Одри Ламънт... Да бъде проклет денят, когато случайно намерих негово писмо до нея...

– А тази жена, Ламънт, струва ми се? Разделил ли се е с нея?

– Известно време чувах, бил с нея, след това и тя му омръзнала. Изоставил я и тя дори се опитвала да се самоубие или нещо от този род...

Да, трябваше да се върна в кантората си да потъна в привичния свят на привичните неща. И да помисля какво да правя по-нататък. И струва ли си въобще нещо да се прави?

Помолих Гизела да ми намери телефона на Одри Ламънт. След половин час пред мен вече бяха адресът и телефонът ѝ.

Обадих се. Отговори ми мъжки глас.

– Мис Ламънт не е в къщи. Какво да ѝ предам? На телефона е баща ѝ.

– Много ми е приятно, мистър Ламънт. Казвам се Язон Рондол. Адвокат съм на някой си Ланс Гереро, чието име вероятно сте чували. Мистър Ламънт, разбирам, че моята молба може да ви се стори някак си странна, но много ми се иска да поговоря с вашата дъщеря за мистър Гереро. Ако, разбира се, тя може...

– Какво значи „може“? – стори ми се, че в гласа на Ламънт се появи подозрителност. – Защо да не може? Пък и аз с удоволствие бих се помъчил да ви помогна, макар че, разбира се... бедният Гереро... Кой би могъл да си помисли, че така ще свърши... – Ламънт дълбоко въздъхна.

– Кога бихте могли да ми отделите половин час?

– Когато ви е удобно. Дори веднага. Заповядайте. Сънрайз-булевард четиринадесет, апартамент номер седем. Заповядайте. Дъщеря ми всяка минута може да си дойде.

Глава 7

Сънрайз-булевард за разлика от Индепендънс-стрийт е уважавана улица. На входа в дом номер четиринадесет като в

хотел седеше портиер, млад човек с рамене на цирков атлет. Погледна ме въпросително.

– Казвам се Рондол. Чака ме мистър Ламънт.

– Моля – кимна ми портиерът, – на четвъртия етаж.

Асансьорът въздъхна и бързо ме отнесе на четвъртия етаж. Не успях да изляза от кабинката и вратата отдясно се отвори, срещу мен тръгна побелял невисок човек. Бяло пухкаво венче коси и розово личице. Бяло-розово старче.

– Моля заповядайте, мистър Рондол – протегна ми малката си ръчичка, приветливо ми се усмихна и ме въведе в апартамента. – Наляво, мистър Рондол. Да поговорим в кабинета ми.

– Благодаря ви, много сте любезен, мистър Ламънт. Позволете ми направо да пристъпя към въпроса. Както разбрах, вие знаете за съдебния процес срещу Ланс Гереро. Макар и да беше признат за виновен и да беше осъден на смърт или на пълно преобразяване, той до последната минута продължаваше да ме уверява, че не е виновен. Интересува ме един въпрос, мистър Ламънт, който трябва да уясня за себе си. Искам да зная би ли могъл Ланс Гереро да извърши убийство.

– А на съда нима не беше установено, че той е убил онова момиче, как му беше името? Пък и вие сам казахте: отпечатъци от пръсти, свидетели.

– Съвсем вярно, мистър Ламънт. Но именно поради тези тежки улики и поради категоричния отказ на моя подзащитен да се признае за виновен съм склонен да запазя, макар и нищожно, но някакво съмнение.

– Но това е мистика, скъпи мистър Рондол – безпомощно разпери малките си ръчички Ламънт, – цял живот се занимавам с наука, научил съм мозъка си да признава само факти, а фактите в делото на бедния Гереро, уви, са неоспорими. Поне така разбрах от вестниците и от вашите думи...

– Професоре, добре ли познавахте Гереро?

– Хм... Как да ви кажа? Виждал съм го много пъти, разговарял съм с него, разказвала ми е за него дъщеря ми. Той имаше роман с Одри. Позволете ми веднага да ви кажа, скъпи мистър Рондол, че този роман ни донесе, на мен и на дъщеря ми, много мъка. И за да не ви поставям в неловко положение, веднага ще ви кажа, че Одри дори се опита да се самоубие. Сега всичко е минало и мога спокойно да говоря за това... Не обвинявам Гереро в нищо. Докато обичаше – обичаше. След това я изостави.

По-скоро съм виновен аз. Навярно аз я възпитах така ранима и беззащитна. Аз, старият романтичен глупак.

– Как мислите, професоре, удобно ли е да поговоря на тази тема и с вашата дъщеря?

– Да, разбира се, напълно. А, ето, струва ми се, че и тя идва. Одри – повика я той. – Ти ли си? Можеш ли да дойдеш за една секунда при мен?

Тя беше доста висока и стройна. Лицето ѝ навярно не би могло да бъде наречено красиво, но безусловно беше привлекателно. Леко вирнато носле, големи сиви очи и главно – бързо изменящо се изражение на лицето. Току-що по него се отразяваше спокойната домашна приветливост на любещата дъщеря. После изненада. Мълчалив въпрос. Усмивката на домакиня. Интересът на млада жена към непознат мъж. В последното впрочем не бях напълно уверен, тъй като непознатият мъж бях аз.

– Одри, това е мистър Язон Рондол, адвокатът на Ланс Гереро. Мистър Рондол, това е дъщеря ми Одри Ламънт. Одри, мистър Рондол би желал да поговори с теб за Ланс...

– Моля. – Тя седна в креслото и без да гледа, протегна ръка към коженото калъфче за цигари на бюрото, извади една цигара и запуши. Движенията ѝ бяха изящни и ловки.

Беше приятно човек да ги наблюдава. Поне на мене ми беше приятно.

– Мис Ламънт – казах аз, – имах намерение да поговоря с вас за своя клиент мистър Гереро, но загубих всяко желание.

Тя учудено вдигна вежди и ме погледна съвсем по детски.

– Но защо, мистър Рондол?

– Не зная, навярно ревнувам от него...

– Най-малко това очаквах от вас. Адвокатите са сухи хора в черни костюми. Те не ревнуват. Може би вие въобще не сте адвокат?

– Може би сте права, мис Ламънт. Но уви – казах аз решително, отърсвайки се от чара на тази жена, – дългът ме кара да се върна към мистър Гереро. Мис Ламънт, ако моите въпроси са ви неприятни, няма да настоявам да ми отговорите.

– Благодаря ви. Целият разговор за Ланс Гереро не ми доставя ни най-малко удоволствие, но аз го обичах някога. И този човек е осъден на смърт.

– Той избра пълно преобразяване.

– Виждате ли – каза тя. – Мислех си, че поне малко го познавам, а се оказа, че не е така. Никога не бих могла да повярвам, че ще избере пълно преобразяване... Ланс Гереро изменен... Невъзможно е дори да си го представиш...

– Защо?

– Вероятно защото той и кротостта са две съвършено различни неща. Все едно да си представите тигър с панделка или гълъбица да ръфа с клюна си мърша... – тя помълча и лекичко се усмихна на нещо. – Кротък Гереро... В него има толкова енергия...

– Гереро беше ли избухлив?

– О, да!

– Значи в порив на гняв би могъл да удари близък човек?

– Никога не е вдигал ръка срещу мен. Разбирате ли, никога!

– Благодаря ви, мис Ламънт – поклоних се елегантно като дипломат, поне така ми се стори.

– Мистър Рондол – неочаквано каза Одри Ламънт с глас, който звучеше много по-различно, отколкото по време на нашия разговор. – Нали пак ще дойдете у нас? Без да задавате въпроси за Ланс Гереро? – Тя се усмихна и ми подаде ръка.

– О, да! – пламенно отговорих. Навярно твърде разпалено и силно, тъй като тя весело се засмя.

Глава 8

Оставаше ми още един човек. Градинарят и шофьорът на Гереро – Джонас. Още

половин час глупави въпроси, още половин час глупави отговори, още половин час вдигане на рамене – и моята съвест напълно ще се успокои.

Оставих колата си до някаква будка и реших пеша да стигна до къщата на Джонас. Още не бях стигнал до входа, когато от къщата излезе човек на средна възраст с простовато, но приветливо лице.

– Влизайте, влизайте, мистър Рондол, вратата не е затворена.

– Сам ли живеете, мистър Джонас? – попитах аз. – Помислих, че сте женен. У вас е толкова чисто.

– Какво говорите, мистър Рондол. Всичко сам правя.

И се впусна най-подробно да ми обяснява своята система за поддържане на чистота, която се свеждаше към това, че къщата трябва да се чисти по-често. Задрямах най-безсрамно, като прикрих с ръка очите си. Но изведнъж нещо като че ли ме бутна.

– А пък аз съвсем бях забравил, че мистър Гереро ме беше предупредил вечерта да не отивам при него. Помнех само, че трябва да се проверят акумулаторите в шеворда. И така значи, седнах аз на своя „фолкс“ – оттук до къщата на мистър Гереро са четири мили. И когато пристигнах до самата къща и видях

„шеворда“, си спомних, че господарят ми беше казал да не идвам същата вечер.

– А коя вечер беше тази?

– Същата вечер, когато с него се случи онова...

– Мистър Джонас, в колко часа бяхте край къщата на Гереро. Може би случайно сте обърнали внимание?

– Да, разбира се. Видях. Беше осем и половина.

Осем и половина. А през това време Ланс Гереро е бил в Шервуд на Индепендънстрийт. Според показанията на съседите на Джин Уишняк на съдебното заседание беше установено, че си е отишъл от нея някъде около десет часа. Заминал със своя червен „шеворд“.

– Не бихте ли могли да сбъркате, мистър Джонас? Негов ли беше този „шеворд“?

– Че как мога да сбъркам? Да не би да не познавам колата на господаря? Че аз и със затворени очи ще я разпозная. Наистина вече беше мръкнало. Само че фаровете на моята кола бяха запалени, пък и от прозорците светлината падаше право върху двете коли.

Главата ми се завъртя като в люлка. Все по-бързо и по-бързо.

– Двете коли?

– Ами да, двете коли. Нашият „шеворд“ и още нечия „алфа“.

Бързо трябва да се провери каква кола кара Урсула Файяр. Не знам защо, но бях сигурен, че това е бил нейният автомобил. Светлината била запалена... И червеният „шеворд“ стоял под прозорците, по същото време, когато червеният „шеворд“ се е намирал на Индепендънс-стрийт. Добре, да допуснем, че има два червени „шеворда“, в това няма нищо свръхестествено, но „алфата“... Значи Гереро не лъже. Не може сам да пристигне в Елмсвил на две коли, да запали лампите, да се върне в Шервуд с трета кола, да разбие черепа на Джин Уишняк със свещника и после да се върне в къщи... Да, но отпечатъците от пръстите, свидетелите? Това не може да бъде. Но и Урсула Файяр няма да остави колата си на двора и да седне да чака, докато Гереро отиде и се върне от Шервуд...

– Мистър Джонас, можете ли утре сутринта, да кажем, в девет часа да си бъдете в къщи? Ще ви се обадя по това време и ще намина да ви взема. Ще ми покажете как са стояли двете коли под прозорците и ще оформим вашите показания пред апелационния съд. Съгласен ли сте?

Разбира се, можех да оформя показанията на Джонас още сега, но все пак искаше ми се

предварително да проверя каква кола кара Урсула Файяр. Това беше много важно, ако все пак Джонас нещо бърка...

Отдавна не съм карал с такава скорост и след тридесет минути вече бях на Уилсън-стрийт до дългото здание на полицейското управление. За щастие на мястото си беше и Херб Розен, стар мой познат. Той дори се зарадва, като ме видя.

– А, съдебна мишко – изръмжа със свойствения му хумор, – тези електронни машини не са ли те направили още безработен?

– Херб – казах аз, – направи ми една услуга. Разбери, моля те, само че веднага! Каква кола кара някоя си Урсула Файяр?

– Това жената на самия Файяр ли е? Охо, Язон, виждам, че още си далеч от безработните. В ония среди, в които се движи мисис Файяр, парите са повече от листата по дърветата. Почакай ме минутка.

Върна се след няколко минути и ми намигна:

– Червена, „алфа супер“, номер ГПЕ 62–211.

Погледнах си часовника. Седем и половина. Гизела отдавна си е отишла. Тръгнах си и аз към къщи. Просто не можех да си намеря място от възлнение. Трябваше обезателно да поговоря с някого. Обадох се

на Сънрайз-булевард, исках да чуя гласа на Одри Ламънт. Но уви, тя не си беше в къщи. Професорът беше много любезен. Попита ме как върви моето психологическо изследване. Я да видим каква реакция ще предизвика съобщението за Джонас у учения, който, както сам казва, признава само фактите. Подробно му изложих разговора с Джонас. Професорът беше повече от внимателен. Той ми зададе въпроси за Джонас, попита ме дали неговите показания могат да изиграят някаква роля пред апелационния съд.

– Надявам се скоро да ни дойдете на гости
– каза накрая той.

* * *

Сутринта не издържах и петнадесет минути преди уговореното време се обадох на Джонас. Никой не отговори. Вероятно е в градината си или се занимава с чистене. След петнадесет минути отново се обадох. И отново никой не отговори.

Тръгнах за Елмсвил и скоро приближих неговата къща. Този път той не излезе да ме посрещне.

– Мистър Джонас – повиках го.

Тишина. Почуках на вратата. Не знам защо, но бях сигурен, че никой няма да ми отговори. Стопанинът на този дом не е човек, който ще определи среща и няма да дойде. Навярно не чува чукането ми.

И той наистина не чуваше чукането ми, тъй както не е чул и телефонния звън преди това. Защото лежеше в малкото си антре, облечен в някаква детска синичка пижамка с буболечици по нея, а до него се беше проточила тъмна локвичка. Виждал съм такива локвички и знам най-често колко тъмна изглежда човешката кръв. Внимателно се наведох над Джонас. Стреляли са почти в упор. Не е възможно да не уцелиш от такова разстояние. Дигнах глава и видях пред себе си млад широкоплещест мъж със склучени вежди. Точно пред мен стърчеше заглушителят на пистолета му.

– Не мърдайте – някак си много просто и убедително каза той. – Иначе... – и той изразително посочи с очи трупа на Джонас. Да, пред мен стоеше професионалист. Той посочи към трупа не с ръката, с която държеше пистолета – никога не се препоръчва да се отмества насоченият към човека пистолет, – а само с очи. И това дори беше хубаво. Винаги предпочитам да си имам работа с професионалисти.

– Готов ли си, Ърни – попита, без да отмества от мен нито погледа си, нито пистолета.

– Да, идвам – чу се глас от стаята.

– Откопчайте ръкава на ризата си и го повдигнете – също така спокойно ми

заповяда чернокосият. – И не правете никакви движения. Разбрахте ли ме?

От стаята излезе човек, който държеше в ръката си спринцовка. Чернокосият ме гледаше, насочен към мен беше и неговият пистолет. Протегнах ръка и човекът със спринцовката неумело мушна иглата в рамото ми.

– Готово.

Това е. Изчезнаха и последните звуци и аз бавно, безкрайно бавно започнах да се потапям някъде надолу. Повече не се съпротивлявах, не се хващах за светлината или звука. Нямахше нищо.

Част II
Вила „Одри“
Глава 1

Не ми се искаше да идвам на себе си. Подсъзнателно навярно чувствавах, че нищо хубаво не ме очаква в реалния свят. Но съзнанието ми се връщаше неудържимо. Значи ония двамата са ме чакали. Кой ли е могъл да ги предупреди? Откъде са разбрали какво Джонас ми е разказал? Не съм говорил с никого, като се изключи Ламънт. Но може би моят телефон се подслушва. Вероятно. Но защо? Стоп. Щом като някой не си е пожалил труда да изпрати от няколко фута

разстояние куршум в тялото на бедния Джонас, значи онова, което ми е разказал, струва един човешки живот.

Не успях да реша това простичко уравнение с едно неизвестно. Щракна ключалката и пред мен изникна професор Ламънт. Той беше все така чистичък, все така бяло-розовичък.

– Добър ден, скъпи мой Рондол. Радвам се да ви видя... Трябва най-напред да ви помоля да ме извините затова, че ви доведох при себе си без ваше съгласие, но какво да се прави... – професорът разпери ръце. – Но какъв съм и аз. Дори не ви попитах как се чувствувате.

– Благодаря, мистър Ламънт. Ако не се смята това, че устата ми е пресъхнала и в главата ми е пълна каша, всичко е наред.

Разтреперан от вълнение, професорът приближи до вратата.

– Оуен, ако не ви е трудно, донесете чашка кафе за госта. Нямате представа какъв забраванко съм станал.

Стар позьор. Забраванко. А да тури някой си Оуен до вратата, та да не би да избягам, това не е забравил. Оуен се оказа мой стар познат. По сключените вежди и брадавицата на брадичката бих го познал и по време на страшния съд. Веднага и задълго запомняш

човека, който е насочил дулото на пистолет срещу тебе. Остави чашка кафе и излезе.

– Чудесно. Пийте, скъпи Рондол. Когато можете да ме изслушате, ще ви обясня някои неща. Съгласен ли сте? И така, нека да помислим откъде да започнем. Най-напред ще се опитам да ви отговоря на въпроса, който най-много ви мъчи. И така, убил ли е мистър Гереро Джин Уишняк. Не, не я е убил. Но, ще кажете вие, ами свидетелските показания, ами отпечатъците от пръстите... Както е известно, вероятността от случайно съвпадение на отпечатъци от пръсти се равнява приблизително на една шестдесет и четири милиардна, така че за случайност не може и дума да става. Всичко това направих аз. Как – ще научите по-късно. Защо ли? Защото Ланс Гереро е човекът, когото ненавиждам. Човекът, който причини огромно страдание на Одри. Това е отмъщение, скъпи мой Рондол, внимателно премислено, лелеяно много години отмъщение. Бих могъл да го убия. Това е просто. Това е много по-просто, отколкото мнозина мислят. И много по-евтино. Но аз не можех да си позволя такава хуманно отношение към него. Мигновената смърт не е зло. Смъртта е страшна, когато много пъти предварително я преживяваш, когато тя се разтегля във времето. Такава смърт желях за Гереро и

такава смърт измислих за него. Да, остана бедният Джонас. Престъплението на Индепендънс-стрийт беше организирано идеално и всички подробности бяха премислени, но кой би могъл да допусне, че този нещастник ще забрави нареждането на господаря си, същата вечер ще отиде у тях, ще види двете коли там и светлината от прозореца и ще разкаже всичко това на вас. Не можем да допуснем никакъв риск и затова Джонас е мъртъв, а вие сте тук.

– Но нали имаше отпечатъци от пръсти! Та вие сам казахте, че шансовете да съвпадат са равни на една шестдесет и четири милиардна.

– Щом като има образец, може да се вземе парченце мека пластмаса, да се направи факсимиле, което напълно заменя истинския пръст и дава отличен отпечатък.

– Ами онези свидетели, които са видели Гереро на Индепендънс-стрийт със собствените си очи. Него и колата му?

– Човекът, който играеше ролята на Гереро, отиваше там само вечер. На лицето си носеше мека маска, която много приличаше на лицето на Гереро. Това е проста работа. А колкото до това, да се намери „шеворд“ модел „клинър“ – това е направо дреболия. За целта просто е достатъчно да платиш осем хиляди и толкоз.

– А фонограмата? Гласът на Гереро?

– О, това, разбира се, не е късче мека пластмаса. Това, скъпи мой Рондол, е много по-сложно.

Професорът извади от гардероба малък касетофон, лукаво ме погледна и натисна копчето. Чух необикновено познат глас:

– Джентълмени! Пред вас стои човекът, който вчера ограби Първа шервудска банка.

Гласът ми беше познат, защото ми принадлежеше, това беше моят глас. Моят и ничий друг. Но той произнасяше думи, каквито аз никога не съм произнасял.

– Това, разбира се, е шега – доволно се засмя Ламънт. – Вчера, когато разговаряхме с вас, записах гласа ви, след това моята машина анализира всички съставки на вашата фонограма и синтезира няколко думи, които ѝ заръчах. Това звучи наистина просто, но аз посветих на създаването на своя синтезатор шестнадесет години от живота си. И вероятно никога нямаше да мога да го завърша, така както не са реализирали тази идея много други физици, ако не беше Гереро. Не помня вече кога за пръв път ми хрумна идеята да използвам неговия глас за лъжливо обвинение, но вие не можете да си представите какъв творчески потенциал е това ненавистта. Работех като смахнат и успях да постигна онова, което не

е постигнал нито един учен в света. – Професорът се изправи и неговата малка фигурка изведнъж стана по-голяма.

Не знаех какво да кажа.

– Мистър Рондол – продължи Ламънт, – повярвайте ми, много съжелявам, че така се получи, но какво да се прави... Бих се радвал, ако всичко това можеше да се забрави, но за съжаление е невъзможно. Не можем да се разделим с вас така, като че ли нищо не се е случило и вие нищо не знаете. Бихме могли, разбира се, и да ви убием, и вие бихте останали да си лежите заедно с Джонас. Още едно неразкрито престъпление. Боже мой, колко ги има в нашата страна. Но аз не ви убих, скъпи мой Рондол. Защото ми харесвате, макар и да сте адвокат на Гереро. Но вие не сте Гереро. Вие не сте нагъл нахалник, който си пробива път направо през джунглите на живота. Вие сте друг. Това първо, и второ, стори ми се, че се харесахте на Одри. И накрая третото, вие по всяка вероятност не сте глупав човек, освен това имате опита и на частен детектив, и адвокат. И аз се надявам, че ще можем да работим заедно.

– Извинете, професоре, но в какво ще се заключава моята работа?

– Виждате ли, аз съм свързан с други хора. Гереро – това беше моето лично

отмъщение. Но понякога ми се налага да изпълнявам подобни поръчения и за други хора.

– Не ви разбирам...

– Представете си, че някой си има свой Гереро. Делови Гереро, углавен, личен – няма значение. Получавам поръчката, разработвам сценария и ръководя, ако и по-нататък се възползвам от терминологията на киното, режисирам постановката... Шокиран ли сте, скъпи мой Рондол?

– Не, защо – вдигнах рамене, – всичко това е толкова делнично.

– Всъщност сарказмът ви е лишен от основание. – Професорът се намръщи и ме погледна. – Важното е човек да прекрачи през някои условности. Ако аз, да кажем, бях пълководец и ви поканех да работите при мен, поканех ви да поемете командването на дивизия, вие не бихте се ужасили от мисълта, че ще трябва да убивате. Важното е да не познаваш жертвата. Тогава тя е абстракция. Разбирам, че това, което сега ви говоря, ви звучи чудовищно. Напълно естествено. Цивилизацията в края на краищата се крепи на условности. Но интелектът и моралната смелост за това и съществуват, за да се прекрачват понякога условностите. Не ви се сърдя, Рондол. Дори на умните хора им трябва известно време,

докато усвоят новите идеи. Но ви моля да разберете едно. Аз не съм садист, нито пък фанатик. Дори не съм теоретик на насието. Просто получи се така, че аз печеля парите си именно по този начин. И смея да ви уверя, че с това не увеличавам количеството на злото в света. Въобще съм уверен, че съществува някакъв закон за запазване на злото по света. Злото не изчезва и не се образува наново. То, за съжаление, е вечно. Помислете си, Рондол, не бързайте. По въпросите на морала никога не се доверявайте на първия си порив. Като правило той е и най-нелеп...

Мълчах. Какво друго ми оставаше? Впрочем трябваше точно да науча алтернативата. Тогава човек по-лесно решава.

– А ако не се съглася?

– Тогава – Ламънт разпери своите малки ръчички, – тогава ще бъдем принудени да ви убием.

– А рискът? Рискът да се проваля заедно с вас. Съгласете се, професоре, вашата дейност съвсем не се вмести, както се казва, в рамките на закона.

– А, вие за този риск ли говорите? Разбирам ви! Разбира се, има някакъв риск и не е възможно да го изключим съвсем. Но деветдесет и девет и девет десети процента

рискът може да се изключи. Работя не в безвъздушно пространство. Свързан съм с влиятелна организация. Дори бих казал – с много влиятелна организация. Именно те получават поръчките от своите клиенти. Аз пък получавам от тях само данните. Това първо. И второ, организацията, за която става дума, има много големи връзки. Много големи. И преди всичко в полицията. И накрая последното. Стараем се да работим така, че да предвидим всички варианти.

– Кажете, професоре, а защо тези, които правят поръчките, искат по такъв сложен начин да се избавят от някого. Нима не е по-евтино просто да се убие човекът?

– По-евтино е, съгласен съм, но вие просто си нямате представа колко ситуации възникват, когато е важно не физическото унищожение на човека, а законният съд. Колкото и парадоксално да звучи, но хората, действащи извън рамките на закона, повече от всичко ценят законната разправа... О, Рондол, повярвайте ми, нашата фирма идеално се вписва в цялата система. Колкото повече въвеждаха електронните съдилища, толкова повече нарастваше степента на юридическата безпристрастност. Но човекът с пари, а съгласете се, че нашата система винаги е работела по-добре за човека с пари, та човекът с пари, повтарям, не го устройва

абсолютната юридическа безпристрастност. Или да кажем – не винаги го устройва. Там, където парите са всемогъщи, не може да има област, където те престават да играят роля. А щом като съдийската машина не може да бъде подкупена, щом като тя признава само фактите, то тогава фактите могат да бъдат купени. И ние продаваме факти, мистър Рондол. Ние приготвяме и продаваме факти. И за тях добре ни плащат. Знаете ли колко ще получавате? До сто хиляди НД в година. Помислете си, мистър Рондол. Вашата професия на адвокат отмира. Вие не можете да въздействувате на кибернетиката, както някога можехте да въздействувате на съдиите и на съдебните заседатели. И затова вие ставате ненужни.

– Колко време мога да мисля?

– Сега е пет часът. Ще дойда при вас утре сутринта в девет.

– А какво ще стане, ако се опитам да изляза през прозореца, да се спусна на земята и да избягам?

– Ще включим сигналната система. Щом се докоснете до прозореца, ще прозвучи сигналът за тревога. Тази къща е обградена с висока ограда, по горната част на която минава ток с високо напрежение. И най-после ще ви пази Оуен. Но и това не е всичко. Ако все пак по някакво чудо успеете

да избягате, и тогава няма да сте в безопасност, защото цялата полиция в Шервуд незабавно ще започне да ви търси. По обвинение в твърде сериозно престъпление. Уликите срещу вас са готови. Остава ни само да съобщим за вас в полицията и да предадем уликите.

– Благодаря ви, професор Ламънт. Ви е много подробно ми обяснихте положението.

Глава 2

Легнах на кревата и се вгледах в тавана. Да се хвърля в обятията на Ламънт би било, разбира се, предателство по отношение на всичко онова, в което съм вярвал през целия си живот или съм искал да вярвам. Но едно нещо е да се хвърлиш в нечии обятия с ентузиазъм, с потекли от възторг лиги, а друго нещо е да погледнеш фактите в очите. От една страна, работа с професора, която още не се знае накъде ще потече, възможността да виждам Одри, сто хиляди НД на година. Хм, сто хиляди, та това е десет пъти повече, отколкото спечелих миналата година. А от друга страна – смъртта. Моята смърт. Няма да ме има. Много е трудно да си го представя. Как така няма да ме има? Мен, Язон Рондол, това неповторимо чудо на света? Това е просто невъзможно. Да не

виждам повече никого – стига, достатъчно, скъпи мой Рондол, няма такова нещо е възможно.

Уви, знаех, че е напълно възможно. Твърде възможно. Още когато бях частен детектив, няколко пъти костеливата старица с косата заставаше редом. О, колко добре се справят нашите инстинкти и страхът с убежденията ни! Не, те не се нахвърлят върху тях в стремителна кавалерийска атака. В открит бой убежденията са непобедими. Не, те ги ръфат по мъничко, неуморно, от всички страни и ето че убежденията ни започват да се клатушкат, да залитат. После въобще ги няма. И усещаш, че ти е леко да дишаш. Ура, да живее свободата! Долу оковите на убежденията!

Професор Ламънт – негодяй? Но защо така грубо, непохватно? Разбира се, неговата работа не е образец на гражданска самопожертвувателност, но пък и не е чак толкова, като си помислиш, осъдителна. Та кой би могъл да бъде клиент и да дава поръчки на неговите гангстерски приятели? Същите онези мафиози, които искат един на друг да си видят сметките! Порядъчният човек е далеч от този свят.

Стига! Стига с тия шеги! Имай поне доблестта пред себе си да кажеш „да“ или „не“.

Да, да, да. Не искам да умирам. Страх ме е! Много ме е страх!!

* * *

Когато се събудих, стори ми се, че е още много рано, но часовникът на ръката ми показваше осем и петнадесет. Спал съм като бебе. Нищо не помага така за здравия сън, както нечистата съвест.

Станах, протегнах се и почуках на вратата. Дори не се опитах да я отворя. Оуен беше тук. Интересно, дали спи някога?

– Събудихте ли се? – попита ме той.

– Да, колега – високо и дори нахално му отговорих.

– Сега ще ви донеса нещо за ядене.

След пет минути щракна ключът, вратата се отвори и той ми протегна поднос, покрит със салфетка. Гледаше ме много внимателно, напрегнато и неприязнено.

– Благодаря – казах и поех подноса. Той излезе и заключи вратата.

Закусих с апетит и зачаках Ламънт. Професорът се яви точно в девет, верен на своята старомодна пунктуалност. Добре ли съм спал? Закусил ли съм?

– Мислихте ли над моето предложение, скъпи мой Рондол? – попита ме професорът.

– Да.

– И?

– Съгласен съм – отговорих аз.

(продължава в следващия брой)

Необходимата случайност

Научно-фантастичен разказ

Роман Подолни

Вечерта беше моя, само моя. Всички тук се бяха събрали заради мен, за мен и само заради мен. Колко пъти си го повтарях! На помагаше. Да-а, всеки тост на банкетата бе за мое здраве, или за успехите ми, за перото ми, или... Наистина, бяха деликатни – за таланта ми тостове не вдигаха. А сега всички ме бяха позабравили, приказват, шегуват се – помежду си – равни един на друг, всички талантливи, и какво ли да се занимават с човека, събрал стотина души в залата за редакционни съвещания! Професори и заслужили артисти, главни инженери и знаменити писатели – на всички тях им бе добре един с друг...

Аз излязох от залата на стълбището.

Косите му с невероятно сив цвят, мустаците се виждат даже и в гръб – нашият замглав. Че с кого ли е?

– Най-обикновен редактор. Даже не и обикновен. По-бездарен не съм виждал. 'Все пак другите имат някакви проблясъци... Какво, банкетът ли?... Е, при неговите връзки това е дреболия. Виж ти – петима академици дойдоха. Темите ли? Теми той умее да

намира. Затова и го държим. Пък и опитай само с пръст да го докоснеш. Нали виждате! – и той посочи към залата.

И изведнъж аз се уплаших, че ей-сега той ще се обърне и ще открие, че съм успял всичко да чуя. Нали всичко казано се отнасяше за мен. И всичко бе истина.

Моментално се върнах в залата.

Охо, Ира Панченко е тук! И как не съм я забелязал? Балерина № 1 в света! Виж ти, значи помни все пак кой я запозна с Уланова... А Толя Глазков е в стихията си. Рецитира й стихове. И кой би си помислил, че един от най-големите математици на САЩ му изпрати телеграма... Как беше? Точно с нея започнах и статията си в „Комсомолка“...

„Уважаеми професор Глазков! Аз изгубих десет години за проблема, решен сега от вас. Струваше ми се, че човешкият разум е твърда примитивен за нея. Щастлив съм, че се оказах неправ. Не бихте ли наминали някой път към Ню Йорк...“

А по това време в деканата решаваха дали може дадената работа на студенти от трети курс А. Глазков да се смята за редовна

– че как така, нали тя не бе по зададената тема. Впрочем, за последното аз не писах... .Сега, виж, той наистина е професор. А когато се запознахме, беше ей такова момченце, осмокласник. Спомням си как академик Панкратов се чудеше защо съм му довел този малчуган.

...Нещо бях изпуснал. Моите гости от няколко минути мълчаха и гледаха към далечния десен ъгъл. Там, до високия шкаф, нещо човъркаше директорът на института по кибернетика. Разтвориха се шперплатовите вратички и зад тях видяхме малка ниша – човешки бой, а над нея тъмен екран с циферблат отстрани.

– Сюрприз! – обяви кибернетикът. – Приятели, знаех, че на вечерта в част на нашия Георги ще се съберат най-различни хора, но талантливи. Случаят е изключително удачен за нашия институт – ние точно създадохме машина за обективна оценка на таланта. Няма да навлизам в подробности, но предварителните експерименти показаха, че машината като че ли се справя със задачата си. Днес ще премине нейното официално държавно изпробване. Кой пръв иска да вземе в него участие?

Аз излязох напред.

– Позволете на мен, като на юбиляр...

Отдавна не бях виждал толкова объркан човек. Кибернетикът припряно ми загради пътя.

– Чакайте, чакайте – измърмори той. И в този момент, избутвайки ме настрани, редом с мен застана един от първите трима, кацнали на Марс – Валя Тройнин:

– Я дай на мен – и решително зае мястото в апарата.

Докато асистентите се занимаваха с него, отзад вече се натрупа голяма опашка. Но на мен – макар и с шеги и комплименти – така и не ми позволиха да се наредя.

В края на краищата това бе невежливо. Юбилярът съм аз, тук те са заради мен, машината също... И изведнъж аз разбрах. Всички тези хора, герои от моите дописки, статии и очерци, прославени от мен, възпети от мен, не ме считаха за равен. За тях, талантите, аз си бях само един мил, посредствен човек. Допадах им. Жалеха ме. Срецах ги в случайни командировки, за по едно денонощие, мимоходом, случайността вкарваше имената им в моите репортажи и очерци. А после идваше ред на необходимостта. Необходимостта направи от авиомоделиста конструктор на ракети, от победителя в училищната олимпиада – академик, от готвача Миша – същия този

кибернетик, доктор на науките, директор на институт.

Гледах кибернетическия апарат, нишата, в която гостите се сменяха, екрана, по който пробягваше крива.

Ето максимума, кривата застана срещу седемдесет.

– О – каза кибернетикът, – отлично, скъпи професоре, всички над двадесет и пет вече е талант. Съотношенията тук, разбира се, са условни, но...

Кривата при академика скочи до осемдесет и две, при композитора – до четиридесет и девет, до седемдесет и шест при балерината и едва до четиринадесет при писателя.

Те всички се веселяха – всички, освен писателя. Интересно, нима и аз изглеждам в тази момент също такъв, мрачен?

– А вие колко имате? – дърпаше Ира Панченко кибернетика.

– Осемдесет и четири – изчервявайки се, отговори той.

И тогава избухнах. Извадих изпод масичката столче, излязох с него пред апарата, обърнах се към гостите. Седнах на столчето и заговорих.

Говорих, разбира се, вежливо и нежно. Какво друго ми оставаше?

– Момчета – казах аз на двамата „марсианци“, които стояха наблизко, – трябва да ви се извиня. За мен вие бяхте само предлог – млади челябински космонавти. Във вашия град бях в командировка единствено защото при мен от Одеса дойде Люба. – Мислите ми бяха разпокъсани. – В Одеса бях открил училище, в което се учеха талантили деца. Спомням си, дълго трябваше да убеждавам учители и ученици. Ето го академик Забелин, той е от това училище.

– И аз също, и аз – чуха се гласове от различни краища на залата.

– А ние? – попита „марсианинът“. – Спомням си как самите ние се чудехме, че и тримата сме от един и същи кръжок на младите космонавти...

– Кръжокът ви, честно казано, не беше нито по-добър, нито по-лош от другите. Както всички. Нямаше за какво да се пише. А трябваше. Ето че и започнах да измислям какви ли не фокуси...

– Как не – фокуси! Упражненията, които вие предложихте, сега се използват навсякъде. А и онова с уредите – добре го измислихте...

Но аз вече се бях обърнал към Миша-кибернетика:

– Помниш ли, Миша, барнаулския ресторант? Какъв мускат само имахте! Не,

добре направих, че удължих командировката си. А трябваше все с нещо да я оправдая. Ето че пузнах в ход готвача-изобретател. Както се казва, без много да му мисля. Спомняш ли си твоя специалитет?

– Ах, ето каква била работата? – разсмя се Миша. – А на мен, след като твоята статия излезе, ми писа Крюков, от комитета по изобретенията. И потръгна работата, понесе ме. Сам не забелязах как се научих да готвя. И досега не успях да се опомня!

Искаше ми се да отмъстя за своята бездарност, да разкажа какви случайности са ги довели тук – през театри и лаборатории – всеки един от моите гости. Случайности, чийто представител бях аз. И аз си припомнях как за Валерка, сега художник, ме молеха да го отърва от нещастната му любов, как аз заради баса написах статия за най-незабележимия от сътрудниците на кантората за доставки – възползвах се от любовта му към шахматната композиция (майсторът на спорта кимна с глава), как...

Те слушаха и се смееха. Да, всичко това бяха случайности. Но зад тях стоеше – строго

според Хегел – необходимостта. И аз млъкнах. Сервираха сладолед. Общият разговор се разпадна. Отново останах сам. И апаратът също. Всички желаещи вече бяха измерили своя талант. Даже асистентите се бяха пръснали сред тълпата – разбира са някъде край Ира Панченко.

След секунда вече бях в нишата. Меко щракнаха контактите.

– Ама за какво ти трябва!? – с укор се провикна Миша и замря с отворена уста.

– Нали ти казвах, че машината не е наред – тържествено провъзгласи писателят в настъпилата тишина. – Деветдесет и четири! И вие искате да повярваме, че той е велик журналист? Ха-.ха-ха!

Но кибернетикът както никога бе сериозен.

– А защо журналист? Апаратът не определя вида на призванието. И професията също. Ако съдя по всичко това – той посочи с ръка залата, – той е велик откривател на таланти.

– Ама че талант! – казах аз с насмешка.

Но какво почувствах...

Кой ще повярва

Научно-фантастичен разказ

Роман Подолни

Кафенето беше малко и уютно като длан, която подлагаш под главата си.

Затова пък погледът на съседа ми по маса беше студен, по-студен от сладоледа, който ми донесоха. И аз съвсем не очаквах, че тази тъмни очи тъй бързо ще станат топли и съседът ми по маса, кимвайки към масата до прозореца, ще каже:

– Ето че онази двамата ей сега ще се счепкат.

Двама младежи, изблъсквайки столовете, се уловиха един друг за реверите на саката.

– А сега ще влезе милиционерът – продължи съседът ми делово.

И милиционерът влезе и раздели разгорещените младежи.

– А сега към разговора ще се присъедини и продавачката.

Покрай нас, към прозореца, решително се запъти келнерката.

– А сега...

Той като че ли правеше репортаж, само че думите му изпреварваха действието.

Беше смешно и малко странно. Макар че, собствено, защо? Скандала той, разбира се,

предказа по случайно дочута фраза. Постовият видя скандалджиите през прозореца, а да се досети, че келнерката ще се погрижи за сметката, не беше кой знае колко трудно.

– А сега – каза той – ние ще се запознаем, ще станем и ще излезем оттук.

...Вечерта, на прощаване, той каза, без да ме пита, без да ме уговаря, просто така:

– Ще се срещнем утре в седем до Большой театър.

– Значи, до утре, Виктор... А по-нататък как?

Лицето му за секунда стана тържествено.

– Фамилното ми име ще прочетете утре във „Вечерка“. Под стихотворението на трета страница. Довиждане!

...По пътя за срещата аз купих вестник. В него имаше само едно стихотворение. Под него стоеше: Павел Будкин. Но – Павел? Значи, не е той. Излъгали са го... Обещаха са му, а не са го отпечатали.

– Добър ден, другарю Будкин!

– Фамилията си беше на мястото?! – зарадва се той.

– Но... значи, вие не се казвате Виктор, а Павел, така ли?

– Не, Виктор съм... А вие решихте, че във вестника ще бъдат отпечатани мои стихове, така ли? Но нали ви говорих – спомнете си – само за подписа, без името, само фамилията. Само за фамилията.

– Павел да не е ваш брат?

– Аз съм единствен син. И от вас за пръв път чувам, че си имам поет-адаш.

– Е, стига шеги. Не лъжете.

– Бих се радвал, ама не мога. Разбирате ли, всичко, което казвам, се оказва истина. Само при едно малко условие: ако ми вярват.

– Ами хайде, кажете сега, че в същата минута ще завали дъжд – аз погледнах небето.

– Аз мога да кажа, но вие няма да повярвате. Следователно думите ми няма да бъдат и лъжа. В това, което не вярват, не е лъжа, нито измама. Нима приказките лъжат?

– Значи, задължително е аз да ви повярвам?

– Вие или някой друг... Но по-добре вие!

– А как разбрахте това? Е, това, че не можете да лъжете?

– Ами похвалих се веднъж на една позната, че утре ще изпълня плана двеста процента. А много добре знаех, че не мога. Едва до деветдесет го докарвах.

А на сутринта ми дойде в главата една мисъл... е, едно приспособление. Гледам, към края на смяната – двеста процента. Едва тогава си спомних какво бях надрънкал предния ден. Оттогава просто не знам какво да правя. Закъснях веднъж за работа, казах, че майка ми се е разболяла, а след час ме извикаха при нея от завода... Пошегувах се с Борка – мой приятел, че Ира явно не го обича, е тя на следващия ден отиде в гражданското с друг. Казах, че Петросян ще загуби две партии подред – спорехме – и ето че стана... Значи някой ми е повярвал...

...Аз се ровех в книгите. Нима с никого и никога не беше се случвало същото, като с Витя? Наистина, отдавна има поверие, че ако се говори за несъществуваща болест на близък човек, значи – беда. Но това е мистика! Или може би това са някакви закони на психологията?... Макар че случаят с вестника няма нищо общо с психологията.

Може би да приемем всичко за низ от съвпадения и да не се замисляме...

Ние заедно се смеехме над жеста ми, станал привичен за мен: едва той почваше да говори и аз с пръсти докосвах устните му, прекъсвайки го посред дума. Но понякога все нещо успяваше да каже. Резултатът ли?

За рождения ми ден ми подариха книга, за която отдавна мечтаех. На всички изпити

получих отличен. Много се харесах на майка му. Аз... Но защо само за себе си говоря?

Той спечели в един сеанс срещу Смыслов, спечели без загуби заводският турнир по шахмат, направи пет изобретения, получи три премии, вдигна щанга, тежка сто и двадесет килограма, и написа стихове (макар че в последното аз не вярвах).

Стиховете са такива:

Вздохом горы развею,
Сдвину оси планет.
Для того, в кого верят,
Невозможного нет.

Той беше отличен, много добър човек – човек, който не може да лъже. Може би той продължи да пише стихове. Не знам тъй като точно по това време се завърна от експедиция Игор. Виктор ни срещна случайно на улицата, приближи се, поздрави, изгледа го, после мен и каза: „Вие се обичате един друг“. И си отиде. Оттогава не съм го виждала. Но не го забравям. Тъй като съм щастлива. Нали Виктор, знаете, не умееше да лъже.

Пълно преобразяване

Фантастичен роман

Зинови Юрѐв

(Продължение от миналия брой)

– А сега бих искал веднага да се заемете с работа. Ето ви тази папка, проучете всичко, което се намира в нея. Възложителят желае човекът, за когото става дума, да получи шест-осем години. Или, разбира се, пълно преобразяване, ако си го избере. Когато в главата ви се родят някакви идеи, моля, не се стеснявайте, идвайте при мен, заедно ще ги обсъдим.

Оставих папката на масата. Все още не ми се искаше да я чета. Сега, когато ми предстоеше да остана тук по-дълго, огледах стаята. Беше доста голяма, светла. Креват, маса, канапе, кресло, лампа, гардероб – какво още му трябва на човек? Едната врата водеше към банята, другата – към стълбата. Не беше заключена, защото самият току-що се качих и я затворих след себе си. В стаята беше топло. Изведнъж ми се прииска да отворя прозореца. Щом вратата не е заключена, то едва ли към прозореца ще бъде включено някакво алармено устройство. Внимателно го отворих. Нищо. Тишина. Погледнах към телефона. Боже

господи, кой знае колко разклонения водят и от него...

Затворих прозореца и взех папката. Каква ирония на съдбата. Колко пъти съм държал в ръцете си подобни папки, в които се описваха чужди престъпления, и съм мислил как да отърва този или онзи, който е извършил престъплението. И за това ми плащаха. Сега трябваше да чета за човек, който нищо не беше извършил, и да мисля как да го накисна. И за това също ще ми платят. В какво развито общество живеем и колко разнообразни са неговите потребности. Въздъхнах и разтворих папката. На първия лист беше написано:

„Джон Копола. 44 год. Шервуд. Местак-Хилс, осем. Женен, две деца.

Жена – Анабела Ли, родена Грунвалд, 40 год., не работи.

Деца: Питер, 20 години, студент в Местакския университет, изучава история.

Дъщеря Джанет, 11 години, учи в училището на Джоузеф Гарусар.

Къща. Купена преди осем години за петдесет хиляди НД. Вече е изплатена

приблизително една трета от стойността. Сега къщата струва около 60–65 хиляди. Долу гостна и кухня. Горے три стаи. Спалните на Копола, на жена му и на дъщеря му. Преди спалнята на жена му – средната стая – е била стая на Питер, а съпрузите са имали обща спалня.

Професията на Джон Копола. Банков служител. Завежда отдела за краткосрочни заеми в Местакската банка.

Доходи. Двадесет и седем хиляди НД за година. Само заплата. Спестяванията на Копола са вложени в акции на шервудските атомни централи. Приблизителна стойност на акциите му сега – 25–30 хиляди НД.

Характеристика като работник. Педантичен. Трудолюбив, изпълнителен. Подозрителен.

Характеристика като човек. Педантичен. Лоялен по отношение на приятелите си. Много привързан към семейството си. Суховат.

Навици. Почти не пие. Обича дългите разходки. Разхожда се главно вечер. Чете малко. По телевизията гледа само спортните предавания.

Приятели. Патрик Бракен, началник на следствения отдел на шервудската полиция. Учили са заедно в училище. Виждат се доста често.

Франсиско Келвин, завеждащ отдел „Планиране“ в същата банка, в която работи и Копола.

Цел. Шест-осем години затвор. Желателно е съдебният процес максимално да привлече вниманието на печата и телевизията. Копола трябва да бъде представен като отблъскващ човек, който хвърля сянка върху всички, които са имали работа с него, и на първо място върху неговите приятели.“

От снимката ме гледаше лицето на човека, когото трябваше да тикна в затвора. Той като че ли се досещаше, затова изразът му беше доста кисел и недоверчив.

Така-а, все пак какво беше извършил завеждащият отдела за краткосрочни заеми, че да му осигури шест години затвор и да покрие с петното на позора цялото му семейство и приятелите му? Откраднал е от банката пари? Не, това не става. Първо, такова нещо много трудно може да се организира и второ – какъв позор е това? По-скоро обратното.

Просто откраднал нещо, някъде си? Хм, много общо казано. Пък и не е интересно. Я се опитай да привлечеш нечие внимание в процес за кражба. Още повече, когато краде някой неизвестен банков служител. Виж, ако президентът на банката беше отмъкнал на улицата чантичката на престаряла вдовица...

Дали да не пуснем по този път и мистър Копола? Още повече, че процентите, при които се отпускат краткосрочни заеми на обикновените простосмъртни, малко се отличават от баналните грабежи. Как ли биха изглеждали вестникарските заглавия? Банков служител приема пари без формалности, само показва пистолет. Обвиняемият заявява, че не е ограбвал бабичките, а само е приемал пари по опростен начин.

Да, оказва се, че да тикнеш човека по пътя на престъплението също не е лека работа. Наистина ли нищо не мога да измисля?

Почувствувах, че трябва да си почина и изпълях на двора. Никой не ме спря. Въобще никой не се виждаше. Вдигнах яката на якето си и започнах да се разхождам покрай оградата. Беше направена добросъвестно. Висока – десет фута, градена от тъмни камъни, а отгоре се беше проточила жица. През всеки двадесет фута на стената е поставен по един фенер. Очевидно художествената дейност на мистър Ламонт му носеше добри доходи.

Стигнах до вратата. Беше метална, плътна и край нея имаше малка будка. Като че ли вътре няма никого. Пък може би се лъжех. Имах чувството, че през цялото време към мен са отправени нечий очи.

Стигнах до едноетажното здание, където вече бях ходил при Ламонт, и внимателно почуках. Вратата отвори Бонафонте.

– Мога ли да видя професора?

Той се обърна и аз разбрах, че мога да го последвам.

– О, скъпи мой Рондол! – професорът широко разпери малките си лапички, усмихна ми се и тръгна срещу мен. – Как върви работата? Не е лесно, нали, признайте си?

– Не е лесно, професоре.

– И все пак нещо сте измислили? Някои най-общии идеи?

– Ограбвал на улицата бедни вдовици и осквернявал гробове.

Ламонт се смееше някак си удивително деликатно, като през цялото време ме поглеждаше: да не би смехът му да ме е обидил?

– Сега виждате, скъпи мой Рондол, че даром никъде не плащат. Представяте ли си колко време ми отне работата с Гереро? Но не се огорчавайте, уверен съм, че ще постигнете успех. Това е като творчеството. Не могат да се очакват резултати всеки ден и редовно. Може ден-два, дори седмица нищо да не измислите. А след това в най-неочаквания момент изведнъж да ви осени: ами така де, та нали този Копола тайничко

встрани търгувал с наркотици. В сейфа му намират два пакета с хероин.

Ах, кучето му с куче, как не се сетих сам? Просто, ефектно и добро. Наркотици в банката. А може би всичко вече е измислено и старецът просто иска да провери на какво съм способен.

– Мистър Ламонт – казах аз, – наркотиците са прекрасна идея и аз...

– Може би ще измислите нещо по-ефектно. Работата е там, че наркотиците използвахме съвсем наскоро, а на мен не ми се иска да се повтаряме по-често, отколкото това е необходимо. Това е не само въпрос на творческо самолюбие. Колкото разнообразни сме, толкова по-малко са шансовете някой да се добере до нас.

Казах на професора, че искам да поработя в градината, и Бонафонте мълчаливо ме отведе към малка пристройка, почака ме, докато се въоръжа с гребло.

– Не приближавайте към оградата по-близо от десет фута – хладно ме предупреди той.

Почнах да гребя гнилите листа. Язон Рондол, казах на себе си, можеш да правиш каквото ти се иска, дори сам вечерно време да ограбваш нещастни вдовици, които се прибират след посещение при болните си внучки, само че не се изкарвай борец за

справедливост. Не се убеждавай, че прибираш парите само за да не ги прибере някой друг, който ще го направи по-грубо от теб. Искаш да бъдеш маша на Ламонт – моля, още повече, че ще ти плащат огромни пари. Само че честно си признай, ти си благоразумен страхливец, тих подлец. И не се изкарвай защитник на Копола, и не изпадай в умиление от това какво насилие над своите свещени принципи извършваш само и само да помогнеш на своя клиент Ланс Гереро...

Не, няма да жертвувам себе си, като се старая да помогна на мистър Копола да извърши престъплението, на което е обречен. Ще си бъда егоист и ще се опитам да се измета оттук веднага щом ми се предостави сгоден случай. Приближих до стената. Огледах се – няма никого. Протегнах греблото и в същия миг се чу пронизителен звън и върху стената светна мощна лампа. Дръпнах се назад. Закачих ли нещо, някаква жица? Май нямаше нищо такова. Чух тичане. Приближиха Бонафонте и Ърни, оня, който ми мушна шприца в ръката над тялото на Джонас. Този път Бонафонте изглеждаше по-естествено, отколкото преди час. Навярно защото в ръката си отново държеше пистолет.

– Нали ви предупредих – извика той, все още тичайки.

– Извинете – промърморих с възможния най-глупав вид.

Навярно все пак съм закачил някаква сигнална жица, макар и да бях уверен, че греблото ми никъде не се закачи.

Глава 3

Седях в стаята си и гледах телевизионно предаване. По-скоро лежах в стаята си, вперил невиждащ поглед в екрана. Но някакви кътчета в мозъка ми все пак са бодърствували, защото, когато дикторката съобщи, че ще покажат интервю с началника на шервудската полиция Нейл Кендрю, моментално отърсих от себе си дрямката.

Той говори нещо за електронните съдилища, за новата техническа апаратура на полицията – много-много не се вслушвах в думите му. Сам не зная защо, но взех магнетофона и го включих към телевизора. Натиснах копчето „запис“ и започнах да си мисля защо ли го правя. И разбрах. Ами ако някога ми се удаде да поработя над този глас на машината на Ламонт?

Телефонът иззвъня. Професор Ламонт ме канеше да вечерям днес заедно с него и дъщеря му.

– С удоволствие, професоре – отговорих и почувствах как сърцето ми затупа по-силно.

* * *

Когато влязох в трапезарията, Одри беше вече там.

– Добър вечер, мистър Рондол – каза тя и ми протегна ръка. – Радвам се, че баща ми ще работи с вас известно време. Наистина не знаех, че в лабораторията му е нужен и адвокат...

– Добър вечер, мис Ламонт – сухо отговорих и наведох глава.

Най-силното оръжие, с което разполагах, беше да се държа сухо. Вечното оръжие на безсилните. Тя учудено вдигна вежди.

Минахме в столовата и седнахме на кръглата маса, където до всеки стол стоеше и картонче с името на човека. Показах се между Одри и един висок мълчалив тип с конски зъби – инженер Харис-Прайс. Очевидно той смяташе, че двойната фамилия така го извисява над останалия еднофамилен плебс, че нито веднъж никому нищо не каза. Впрочем може би и да греша. Напълно е възможно и да беше глухоням. Но затова пък апетитът му беше превъзходен. Възрастната жена, която обслужваше, очевидно знаеше това, защото през цялото време му досипваше нещо в чинията.

– Извинете, мис Ламонт – наведох се към Одри, – не бихте ли ми казали, дали моят съсед отляво е принуден да яде за двама, защото фамилията му е двойна, или пък зад бузата си крие храна и за децата?

Тя се усмихна и поклати глава.

– Не знаех, че имате такъв остър език.

След вечерята Одри покани мен и Бонафонте да се поразходим. Бонафонте мрачно отказа и ние излязохме на двора. Одри ме хвана под ръка и ние дълго и мълчаливо вървахме по пътеката.

– Кажете какво ще стане с Гереро?

Значи тя все пак мислеше за него. За разлика от мен. Макар че именно аз, неговият адвокат, трябваше да помня, че времето тече и срокът на обжалването наближава. Дигнах рамене.

– Нищо, мис Ламонт. За съжаление нищо ново...

– Миналия път вие ме попитахте може ли Гереро да извърши убийство. Мислих за това... Не зная... ту ми се струва, че не би могъл, ту съм съвсем уверена, че може, и то много лесно... Какво въобще знаем един за друг? Или дори за себе си... Язон, защо опитах да се самоубия? Мислите, че само защото Гереро ме изостави? Глупости. Просто защото усетих чудовищна самота – малка точица в безбрежния свят... Сама,

съвсем сама. Нито хора, на които да съм нужна, нито пък някаква работа, която на мен да е нужна... Изведнъж усетих своята самота и своята ненужност така остро, така безжалостно, че разбрах – това е краят. И не ми беше страшно да умра. Страшно беше да живея... Стана ми студено, Язон. Сега ще си тръгна. Ще си взема довиждане с татко и ще си отида.

В светлия стереоскопичен правоъгълник на отворената врата изникнаха Одри и баща ѝ. Той се повдигна на пръсти, целуна дъщеря си по бузата и нещо ѝ каза. Тя излезе, като затвори вратата зад себе си, но вратата моментално пак се отвори и Бонафонте излезе.

– Ще ви изпратя, Одри – тихо каза той.

– Благодаря ви, Оуен, но аз си имам ключ. „Ключ“ се запечата в ума ми.

* * *

– Как върви работата, скъпи мой Рондол? Придвижваме ли се напред? – попита ме след няколко дни професорът, когато отидох при него в кабинета му.

– Като че ли, мистър Ламонт. Съвестно ми е да ви безпокоя толкова често, но докато...

– Какво говорите, приятелю, какво говорите. Изпитвам огромно удоволствие от разговорите с вас... И така, как живее нашият

приятел Копола? – хитро ме попита Ламонт и бързо потри една в друга своите лапички.

– Като че ли нищо – вдигнах рамене. – Просто не мога да отхвърля вашата идея с наркотиците. Само малко я разработих. Виждате ли дори и да можехме да му пхнем хероин в сейфа, това би изглеждало малко подозрително. Съгласете се, че трябва да си пълен идиот, за да държиш в кабинета си и дори в сейфа си пакет с наркотици. Внимателният човек и в къщи си не би крил такова нещо, И все пак му се налага да скрие един пакет за една седмица, каквото ще и да става. И ето, в главата на мистър Копола се ражда проста мисъл. Синът им Питер, студент в Местакския университет, ги посещава веднъж в седмицата... Забележете, мистър Ламонт, тези данни ги нямаше в досието и аз помолих Ърни да разузнае колко често Питер Копола се отбива в къщи. И така, когато Питер си идва в къщи, баща му пхва зад облегалката на задната седалка на колата му пакета с наркотиците. Примерно след седмица, когато синът отново идва при родителите си, мистър Копола благополучно би извадил пакета... Само че не е предвидил едно обстоятелство. Приятелят на сина му, също студент, взема на заем за една вечер колата. Искане му се да се поизфука пред новата си позната. Отиват

на кино, на открито, знаете, в такова кино, където гледаш филма от колата си. Филмът се оказва скучен и приятелят на Питер заедно с момичето си се преместват на задната седалка. На тяхната възраст и при тази ситуация много по-интересни филми биха им се видели скучни, във всеки случай по-интересни възможности им предлага задната седалка на електромобила. Момичето не е много доволно от напоритостта на младежа, а когато става особено настойчив, тя започва да го отблъсква. Когато двама души се боричкат на задната седалка, то съвсем спокойно може да се случи така, че единият от тях – приятелят на Питер – случайно да дръпне облегалката на задната седалка. И какво е това? Странен пакет. Момичето също го разглежда с любопитство. Опитват се да го отворят. Някакъв бял прах. О, те не са деца. И двамата са уплашени. Това не е шега – пакет с наркотици. Разбира се – да издадеш приятеля си не е много почтено, но още по-лошо е да се окажеш забъркан в такава работа. Отиват в полицията. Девойката потвърждава показанията на младежа. Бедният Питер отрича всичко. Той нищо не знае. Кой друг е ползвал колата му? Никой. Само баща му миналия път му се скара, че седалките са много прашни, дори извади

прахосмукачката и почисти вътрешността на колата. Баща му въобще е много акуратен човек. Толкова акуратен, че почти не е оставил следи върху пакета. Само там, на сгъвката – един-два отпечатъка от пръсти.

– Така, така – замислено произнесе професор Ламонт. Вече не се усмихваше. – Какво пък, просто и интересно. Но цената на хероина... За да бъде количествено солидно, ще трябва за него да се заплати прилична сума...

– Първо на първо, бедният Копола не знае, че са го измамили. Полакомил се от евтината цена и купил пакет хероин, който е безобразно смесен с млечна захар. Уважаван банков служител купува или пък е получил за препродаване – самият той не е наркоман – пакет с хероин. Скрива го в колата на сина си. Бащата се възползува от честното, нищо неподозиращо момче, за да урежда своите мръсни работи. Красиво, нали? Копола, разбира се, отрича всичко. Така би направил всеки на негово място. Но присъдата му е осигурена. Затвор. Ако не си избере пълно преобразяване. Процесът може да бъде доста ефектен. Е, разбира се, близките и приятелите на Копола няма да се чувствуват много добре. Например неговият приятел Патрик Бракен, началника на следствения

отдел на шервудската полиция... нещо, което и трябваше да се докаже.

Професорът ми хвърли един бърз поглед и се усмихна.

– Струва ми се, че не се излъгах във вас, скъпи Рондол. Безусловно имате способности. Ще помисля над вашия сценарий, но на пръв поглед ми се струва напълно осъществим. Не е трудно да се намерят отпечатъци от пръстите му. Не е сложна работа и да се намери някой от приятелите на сина му, който би се съгласил да изиграе ролята на човека, намерил пакета. Май че това е всичко. Жалко само, че ще минем без гласа му. – Професорът ласкаво погледна към пулта на своя синтезатор. – Какво да се прави, всеки баща се гордее с рожбата си.

– Не е чудно, че така обичате машината си. Но навярно работата с нея изисква голямо изкуство, дълга тренировка.

– Имате ли макар и десет минути свободни, скъпи Рондол? Тогава с ваше разрешение ще ви покажа как работи тази играчка. Играчка, която ми струва шестнадесет години от живота. И така, да започнем. Ето тук се мушва лентата със записания глас. Ето ви микрофона, кажете нещо. Каквото и да е. Важното е да има

пълен набор от думи за необходимия синтез. Е, моля.

– Възхитен съм от синтезатора, професоре. Това не е машина, това е чудо. Просто свят ми се вие от нейните възможности. Прекланям се пред вашия гений. Гордея се, че случаят ни свърза. Достатъчно ли е?

– Вие ме ласкаете, Рондол. – Професорът смутено се усмихна. – А сега гледайте. Поставяме лентата с вашия глас тука и натискаме копчето, тоест включваме машината. Виждате ли тук две прозорчета – червено и зелено? Сега, когато приключи анализът, едното от двете ще светне. Ако е зеленото – звуковият материал за синтезиране е достатъчен, ако светне червеното – значи е малко. Ето виждате ли – светна зеленото. Отлично.

– Но откъде машината знае какво трябва да синтезира?

– Тя, разбира се, не знае – усмихна се професорът. – Естествено тя не умее да чете чужди мисли. Нужно е да ѝ се даде програма за синтеза. За целта трябва необходимият текст да се напечата ето на тази машина.

Професорът постави на машината лист хартия и напечата: „Професор Ламонт, харесва ми вашата дъщеря.“ Мушна листчето

в тясната цепнатина и натисна копчето „синтез“.

– А екраните?

– Те са контролни. Когато синтезът приключи, на единия екран виждате фонограмата на оригинала, на другия – получения глас. И ако има някакви малки несъответствия в интонацията, тембъра или нещо подобно – виждате и лесно ги регулирате с помощта на ето тази ръчка. Виждате ли?

На екрана се появиха две фонограми. Според мен те бяха напълно еднакви, приличаха си като две капки вода.

– Ето виждате ли – каза професорът, – разлики няма. И така, да чуем.

Натисна копчето „възпроизвеждане“ и аз чух гласа си. Безусловно моят глас.

– Професор Ламонт – произнесе моят глас с моите интонации, – харесва ми вашата дъщеря.

Глава 4

Времето течеше неумолимо, а аз бях още далеч от изпълнението на набелязания план. Наистина успях да презапиша от телевизора и гласа на съдията-контрольор Роджър Ивама, онзи същия, който водеше съдебното дело срещу Гереро. Трябваше ми и още

нечий глас, но повече не можех да чакам. Стигат ми и два. Трябваше да получа на разположение синтезатора за не по-малко от два часа, но така, че през това време никой да не ми пречи. Защото ако узнаеха с какво имам намерение да се заема, не само че биха попречили на синтеза, но биха ми попречили и на мен да живея. Просто щяха да прекъснат синтеза в моя организъм. Нямах как да се надявам през деня да получа машината на свое разположение. Оставаше ми нощта. Но да разчитам, че старецът от съседната стая няма да чуе как някой в кабинета му нещо прави, беше просто наивно. Оставаше ми само един изход – приспивателно.

Оплаках се на Ламонт, че лошо спя, и го попитах дали има приспивателно. Професорът гордо ми съобщи, че спи като пеленаче, но още същия ден Ърни мълчаливо ми подаде кутийка „дримуел“.

Вечерта бях при Ламонт. Беше около единадесет часът и бедният отчаяно се бореше с прозевките. Беше толкова деликатен, че дори не се осмеляваше да погледне към часовника.

– Професоре – казах аз, – това е престъпление, отдавна вече ви е време да спите. Нито минута повече няма да остана. –

Станах от креслото. – Пиете ли нещо преди лягане? Прясно, кисело мляко?

– Кисело мляко.

– Позволете ми да се погрижа за вас. Къде е киселото ви мляко?

– В хладилника, но недейте да правите това. Сам ще си го взема.

Приближих хладилника, извадих бутилка кисело мляко, взех чаша, налях и го поставих пред Ламънт.

– Много ме глезите...

Старецът ме погледна с такава нежност, с такава доверчивост и симпатия, че почувствувах как сърцето ми се сви.

– Лека нощ – промърморих и излязох навън.

На другия ден Ламонт утвърди моя сценарий. Съдбата на горкия Копола беше решена. Ако, разбира се, не успеех да осъществя своя план. Сега вече върху бедната ми съвест висяха две съдби. Моят клиент Ланс Гереро, благополучно замразен заедно с надеждата, че неговият адвокат ще направи всичко необходимо за успешното обжалване. И завеждащият отдела за краткосрочни заеми Джон Копола, който не разчиташе на мен просто защото не подозираше за своите странични доходи – тайната търговия с хероин.

И отново вечерта седях до късно при Ламонт. Този път времето едва се точеше. Най-последно погледнах часовника си.

– Край, професоре, време е вече да си лягате.

Без да чувам неговите слаби опити да протестира, се отправих към хладилника и извадих киселото мляко.

Ето и чашата. И изведнъж като че ли ме поляха с гореща вода. Ако поставя разтрошеното преди това приспивателно на дъното на чашата, то едва ли ще се разтвори в киселото мляко. Пък и той може да не изпие цялата чаша. Не мога и да го изсипя отгоре. Прахът не би потънал в гъстата течност. Всичко пропада. Само да не се вълнувам. Само да не се вълнувам. Спокойно...

– Къде има лъжичка, мистър Ламонт – казах аз. – Днес киселото мляко ми се струва студено и не иска да се изсипе от шишето.

– В шкафчето над хладилника.

Обърнах се с гръб към професора. Бързо движение и приспивателното като светла ледена струйка се плъзна в чашата. Сега да сипя киселото мляко. Да го разбъркам по-добре.

– Моля, заповядайте, професоре.

Той ми благодари и взе чашата. Хайде пий, пий де. Ами ако изведнъж именно днес

реши да не пие пършивото си кисело мляко? Едва сдържах в себе си силното желание да скоча върху стареца и да му излея в гърлото съдържанието на чашата.

– Напразно ме наплашихте – промърмори Ламонт. – Киселото мляко не е толкова студено.

– Лека нощ, професоре.

Стигнах до стаята си и без да се събличам, легнах, като се мъчех; за нищо да не мисля. Не зная колко съм лежал в тъмнината. Навярно час, час и половина. Поради това, че лежах без възглавница, ме заболя вратът. Толкова по-добре. Изведнъж усетих прилив на енергия. Напрегнатият до краен предел мозък навярно даде команда да се влеят в кръвта аварийните запаси от адреналин. Отворих вратата бавно и внимателно, сърцето ми тупкаше. Само да не изплаша съдбата.

Благополучно излязох на двора. Луната беше ослепително ярка. Никога не съм мислил, че лунната светлина може да бъде толкова силна. От дърво на дърво, от една спасителна сянка към друга. Ето я и малката къщичка.

Хванах ръчката на вратата. Чака ли ме Оуен Бонафонте зад нея? Със своя пистолет в ръка? Въздъгнах и натиснах ръчката. Вратата безшумно се отвори.

Запалих малката лампа над синтезатора. Бях я забелязал още преди това. Седнах в креслото. Е, сега ще се реши всичко. Пъгнах листа в печатащото устройство на машината и напечатах това, което трябваше да кажат началникът на шервудската полиция Нейл Кендрю и съдията-контрольор Роджър Ивама. О, не се измъчвах стилът да бъде безупречен. През последните дни десетки, а може би и стотици пъти си повтарях онова, което те трябваше да кажат.

Обхвана ме веселие. Още секунда и щях да изиграя една джига, но беше рано да се радвам. Изключих машината, загасих светлината и се отправих към вратата. Внимателно я затворих зад себе си и след няколко минути бях вече в леглото си.

* * *

След няколко дни професорът ми подаде малък пакет, увит в дебела хартия.

– Сещате ли се какво е това? – попита ме той.

– Хероин. Дайте, ще помисля как по-добре да го увием. Нали вие го държите в ръцете си. Пък и мои отпечатьци могат да се окажат върху него...

– Не, вие все още не сте усвоили нашата, така да се каже, технология. Разбира се, този пакет не става. Само че това е външната обвивка. За транспортиране. Отпечатьците

от пръстите на Копола трябва да се поставят на вътрешния пакет. Приятелят на Питер Копола, преди да го пъхне зад седалката, ще свали този външен слой хартия. Впрочем вече са намерили и момчето. Ърни е разговарял с него. А това пък са пръстите на Джон Копола. Преди да работите с тях, лекичко ги потъркайте в своята кожа, за да нанесете по повърхността им слой кожна мазнина и след това ги натиснете върху пакета. Разбрахте ли ме?

* * *

И отново ние с Одри бавно се разхождаме на лунна светлина. И отново мълчим.

– Одри, можеш ли да изпълниш една моя молба?

Тя извърна глава и ме погледна. Навярно си мислеше, че ще поискам разрешение да я целуна, бедната душа.

– Ето ти два малки пакета. Никой не трябва да знае, че съм ти ги предал. Когато стигнеш в Шервуд, иди в Местакската банка и ги сложи в някоя каса. Нали знаеш как може да се наеме каса? Не е трудно. Ключовете сложи в един плик и ми ги изпрати в кантората на мое име. – Посочих ѝ адреса. – Запомни ли? Другият пакет сложи в друга каса, да кажем, в Първа Градска банка. И извърши с ключа същата операция. Можеш да изпратиш и двата ключа с един и същи

плик. Разбра ли? Можеш ли да го направиш?
Без да ме питаш за нищо?

– Да, Язон, щом ти ме молиш.

Глава 5

През целия следващ ден ме занимава мисълта как все пак се излиза оттука. Защо, щом се приближех до стената, веднага се включваше системата за тревога, а видях от прозореца как Ърни приближи плътно до стената и не последва никакъв звук. Облякох си якето и излязох на двора. Ърни още събираше листа, само че вече на другия край на двора.

– Ърни, не мога повече да седя зад бюрото. Ще се превърна в животно. Дайте ми греблото.

Той мълчаливо ми подаде греблото и се отдалечи.

– А, Ърни – извиках след него, – включена ли е сигнализацията? Че току-виж пак съм ви вдигнал на крак всичките както тогава.

– Сигнализацията винаги е включена – отговори ми той – и бъдете по-внимателен.

Излиза, че за мен е включена, а за него не е. Как така? Поработих може би час и половина и се прибрах. Покрай вратата. Нямаше никаква дупка за ключа. Нямаше, нямаше, очите ми не ме мамеха. Двете

метални половини на вратата бяха съвсем гладки, без каквато и да било дупка. Тогава защо й беше на Одри ключ? И може ли да се отключи врата с ключ, след като няма къде да го мушнеш?

Господи, разбира се, че може, как не се сетих веднага. Та нали има магнитни ключове, които действуват съвсем просто, при докосване. Така че и този ключ може да бъде такъв и да действува на алармената система, като не й позволява да се включва. Просто и ясно. С изключение на това, че трябва да се намери такъв ключ.

* * *

Отново лежа без възглавница на леглото си и за стотен път премислям онова, което ми предстои да извърша след два часа. В ума ми всичко излиза отлично. Без никакви усложнения. Може би дори не си струва да се разваля такъв великолепен план с опити да бъде осъществен? Само че всичко това са шеги на нервен човек, на когото съвсем не му е до шега.

Ставам, правя няколко крачки към прозореца и притискам чело до студеното стъкло. Поосвежих се и започнах да разбирам, че за малко и можех да заспя.

На двора е тишина. Плашеца, не градска тишина. Отварям вратата в спалнята на

Ламонт. Професорът спи на гръб и тихичко похърква.

И така, скъпи мой Рондол, казах си аз, кой знае защо, с думите на Ламонт, помисли си къде човек може да държи ключа си? В джоба? Отлично. Започнах да пребърквам джобовете на сакото, което висеше на облегалката на стола. Носна кърпа. Химикалка. Плоска кутийка. Доближих я, за да я разгледам. Лекарство за сърце. Професорът похърква някак си по домашному, всичко наоколо е толкова тихо, че започвам да се успокоявам. Все пак и той трябва да има ключ, дявол да го вземе...

И изведнъж избухва телефонът. Звъни чудовищно силно. Замирам, но затова пък мисълта ми започва да се мята. Кой може да бъде? Може би Одри? Може би с нея нещо се е случило?

Телефонът вече за трети път раздира тишината. Професорът престава да хърка. Сега ще отвори очи и ще ме види. Четвърти телефонен залп. Ламонт нещо мучи, но не отваря очи. Да вдигна слушалката, боже господи, какъв дръвник съм. Вдигам слушалката. Не я доближавам до ухото си и въпреки това чувам гласа на Бонафонте.

– Професоре. Бонафонте е. Извинете, че ви безпокоя. Видях, че запалихте лампата и си помислих, че може би ви е нужно нещо...

Лошо съм дръпнал завесата. Какво да правя сега? Да затворя слушалката? Ами ако все пак дойде?

Мигновено се обърнах като отметнат от стегната пружина. Няма никого. Хвърлих се към вратата, замрях за миг. Но и това беше достатъчно, за да чуя крачки. Този, който идваше, не се криеше. Все пак реши да дойде. Ако вратата е затворена, ще почука. Още веднъж ще почука. Няма да си отиде. Нали професорът вдигна слушалката. Още една крачка, и още. Пауза. Чука на вратата. Вежливо, внимателно. Така, както чука подчинен.

Затаих дъх. Какво ще направи сега? Опитва дали е заключена вратата, защото виждам как дръжката започва да се навежда. Стоя встрани. Имам само един шанс. Един от колко – нямам време да пресметна, защото вратата започва бавно да се отваря. Не трябваше най-напред да мушва главата си. Това беше неговата грешка. В такива случаи вратата се отваря с крак. Ето това е моят единствен шанс. Юмрукът ми, в който вложих цялата сила на тялото си, се стоварва върху него. Той дори не извика, а изпръхтя като кон, падна напред пред прага. В същия миг, когато докосва пода, му нанасям още един удар с крак.

Вдигам пистолета му. Малък, лек, навярно двадесет и пет калибров. Е, той сигурно има

ключ. Бъркам в джоба му и – о, чудо! – веднага измъквам малък метален плосък предмет. Това не е ключ в обикновените представи, но зная, че ключът трябва да бъде магнитен...

Тичам по листата. Вратата. Не знам дали има някой в будката. Още няколко крачки и ако това не е ключът или пък аз в нещо съм се излъгал, ще се чуе аларменият сигнал. Но за това по-добре да не мисля. Прекарвам късчето метал по вратата. Може би там, където двете части се съединяват? Минава една секунда, две и изведнъж релето щраква, весело се включва моторчето и вратата бавно започва да се отваря. Дори не чакам напълно да се отвори. Промъквам се през цепнатината и в същия миг ярко светват сигналните лампи на оградата. Моторчето на вратата спира. Но аз вече тичам навън. Тичам. По шумящите листа, под дъжда, подалеч от вила „Одри“. Какво щастие, че вали дъжд...

Част трета

Бягството

Глава 1

Оуен Бонафонте изстена и се опита да стане. Мярна му се мисълта, че Ламонт навярно е убит. Изтича до леглото и чу хъркането.

– Професоре! Събудете се! – Бонафонте тръскаше стареца за раменете и главата му с венчето сиви коси около розовото плешиво теме се клатеше напред-назад.

Професорът като че ли отвори очи, но веднага пак ги затвори. Проклятие, помисли си Бонафонте, нима го е упоил. Ето защо му е бил нужен „дримуел“.

Дигна слушалката и набра номера. Търпеливо изчака, докато злобен и хрипкав от съня мъжки глас отговори.

– Мистър Волмут, обажда се Оуен Бонафонте. Екстрен случай. Току-що избяга адвокатът. Нали знаете, разказвах ви за него, онзи Рондол.

– Ясно. Слушай, давам ти един час време. Ако до един час не го намерите, обади ми се и ми докладвай. И веднага започвайте да изпълнявате набелязаното. Разбираш ли ме?

– Да, мистър Волмут.

Къде ли професорът държи своето оръжие? Отново повдигна Ламонт и започна да го тръска за раменете. Този път старецът отвори очи почти веднага.

– Рондол избяга. Навярно ви е сипал приспивателно. Видях през прозореца ви, че свети, щората не беше дръпната, и се обадих. Като че ли чувствавах, че нещо се е случило.

Професорът непрестанно се прозяваше, но очите му вече започнаха да се проясняват.

– Обадихте ли се на мистър Волмут?

– Да. Волмут ни даде един час. Ако до един час не намерим беглеца, ще трябва да проведем набелязаното...

– Да, да, разбира се. – Ламонт потърка с длани лицето си. – Значи Рондол избяга...

* * *

Щом Бонафонте излезе извън вратата, обкръжи го пълна тъмнина, мокра есенна тъмнина. Дъждът не преставаше да вали. Вдигна към лицето си „уоки-токи“ и натисна копчето.

– Ърни, Харис, не сте ли виждали автомобил?

– Не, ние сме близо един до друг.

– Главното е да не спре някоя кола. Затова Ърни ще тръгне по шосето по посока на Джола. Ърни, спирай всяка кола, дори ако се наложи да стреляш. Вие, Харис, ще трябва да направите същото, само че в противоположната посока. Ако намерите Рондол, стреляйте, дори в колата да има и други хора, все едно, стреляйте. Не трябва да се измъкне жив оттук. След петнадесет минути ще трябва да се позвъни на Волмут.

Забръмча зумерът на „уоки-токи“. Бонафонте натисна копчето.

– Бонафонте, Ърни, Харис, обажда се Ламонт. Току-що звъни Волмут. Не иска повече да чака. Нито секунда. Така че спрете първата кола, която видите...

Кой ли ще тръгне в такова време в два часа през нощта по този страничен селски път? Господи, и тук не му вървеше. На него все не му вървеше, помисли си Бонафонте. Той работеше, а командуваха други.

Отново забръмча зумерът на радиото.

– Оуен – гласът на Ърни беше възбуден, – в далечината виждам светлина от фарове.

– Спри го каквото и да стане. И внимавай, Ърни, ако не успеем да спрем тази кола...

И тръгна натам, откъдето се обади Ърни.

Да, запалени фарове. Май че е спрял колата. Ърни разговаряше с шофьора.

– Нима ще ни откажете да отведете до града един болен? – каза Ърни. – Нашата кола е счупена.

– Е... добре, къде е болният?

Колата тръгна и набра скорост.

– Не бързайте, сега ще видите светлина от лявата страна и ще влезете във врата.

Влязоха в двора. Шофьорът, човек на средна възраст, малко се поуспокои. Вероятно високата ограда и голямата къща му направиха впечатление.

– Е, къде е болният?

– Ето го – каза Бонафонте и стреля в гърба на шофьора. Оня подскочи, като че ли някой го подхвърли нагоре, и бавно започна да се накланя встрани, плъзгайки се по седалката.

– Всичко наред ли е? – попита Ламонт, който приближаваше към колата. – Отлично. Отместете го встрани. Благодаря, Ърни, светнете ми, ще се заема с кормилото.

Професорът извади няколко меки пластмасови възглавнички и внимателно ги притисна към кормилото. Той повтори тази операция няколко пъти и удовлетворено кимна. След това взе носната си кърпа и започна да изтрива с нея кормилото, но така, че да не изтрие всички отпечатащи.

– Готово, Оуен – каза Ламонт. – Ето ви ръкавици. – Подаде на Бонафонте ръкавици и той ги сложи на ръцете си. – А що се отнася до останалото, ще бъде както сме го планирали. Трупът в канавката. Някъде след знака за миля осемдесет и две. Колата малко по-нататък и не забравяйте да изтриете ръчките, до които сте се докосвали без ръкавици.

* * *

Капитан Менинг сладко спеше, мушнал ръка под бузата си. До него тихичко сумтеше жена му. Събуди го телефонът. Събуди се

мигновено, както се събуждат полицаите, лекарите и престъпниците.

– Капитан Менинг слуша.

– Здравейте, капитане, обажда се Волмут.

Менинг пусна краката си на пода и седна.

Щом се обажда Волмут, и то в такъв час, значи ще трябва да се става.

– Слушам ви, мистър Волмут.

– Току-що при вас в полицията съобщиха, че на шосе номер две... Нали го знаете, един такъв малък и тесен селски път, онзи, който минава покрай вила „Одри“.

– Разбирам ви, мистър Волмут...

– Та ето какво, току-що съобщиха, че след осемдесет и втора миля са намерили труп. Направо на шосето. Хвърлен е от кола. А самата кола се намира малко встрани.

Капитан Менинг автоматично погледна часовника, който стоеше на шкафчето до леглото. Три часът и единадесет минути.

– И така, капитане, има всички основания да се предполага, че убиецът се намира някъде в околността. Мисля, че е въоръжен.

– Ясно – каза капитан Менинг. Главното е винаги да ти е ясно какво иска да каже Волмут и да не му задаваш излишни въпроси, като например кой е намерил трупа и от къде на къде той, Волмут, знае за убийството.

– Работата е там, че той е не само опасен. Непременно ще поиска да избяга, ако го задържите. Разбирате ли ме?

– Разбирам ви, мистър Волмут.

– Да се надяваме, че знаете какво трябва да направи добрият полицаи, когато арестуваният се опитва да избяга?

– Разбирам, мистър Волмут.

– Чудесно. Имам всички основания да предполагам, че върху кормилото освен отпечатъци от пръстите на собственика на колата могат да се намерят и отпечатъци от пръстите на убицеа. По-внимателно с тях. И няма да съм никак учуден, ако престъпникът се окаже някой си Язон Рондол, адвокат от Шервуд. Висок шест фута и два дюйма, кестеняв.

– Това е много ценна информация. Всичко ще бъде както трябва, мистър Волмут, не се тревожете.

Глава 2

Не зная колко време вече скитях из тъмната мокра гора. Час, два, а може би дори три часа. Седнах на едно дърво и се опитах да се настаня по-удобно. Мислех си в каква посока да тръгна, когато чух шум от приближаваща се кола. Излязох на пътя и вдигнах ръка. Колата спря. Полицаят, който

седеше зад кормилото, ме погледна с интерес и дори ми се стори, че се понаведе малко напред. Другарят му отвори вратата, постави крак на асфалта, малко страхливо поглеждаше от купето, като че ли се боеше, че всеки момент мога да започна да стрелям по него.

– Добро утро – казах аз и протегнах на шофьора своя пистолет. Не ми се искаше да мислят, че нещо крия. Познавах психологията на полицаите. Без да сваля поглед от лицето ми, с бързо движение грабна пистолета и го хвърли на седалката. – Казвам се Язон Рондол – колкото може по-спокойно казах аз – и бих искал да направя официално заявление в полицията. – И двамата не ми харесваха. Бяха изплашени и напрегнати, а уплашеният полицаи е едно от най-опасните животни на света. Не съм ловец, но предполагам, че уплашен полицаи е по-страшен от тигрица майка.

– Протегнете ръце, Рондол и не се опитвайте да правите номера.

Какво ли значеше това? Нима бандата вече е започнала да действа?

Надяна ми белезниците виртуозно. Бързината и елегантността на движенията му бяха безподобни. Ако у нас се провеждаха национални състезания по надяване на

белезници на ближния, този джентълмен би имал добри шансове.

– Качвайте се, мистър Рондол.

„Мистър“ – това е добре, помислих си аз.

Шофьорът, обърнат към мен, продължаваше да ме гледа с нямо обожание, а приятелят му вдигна слушалката на радиотелефона.

– Сержант, на телефона е Смит. Хванахме го... Как може да сме „сбъркали“, когато той сам се предаде... Да, точно така, сержанте. Язон Рондол. И по описанието напълно съвпада...

– Да тръгваме ли? – попита шофьорът, без да сваля поглед от мен.

– Не, сержантът каза да не мърдаме от мястото си и да чакаме още една кола.

– Това пък защо? – попита шофьорът. – Да не би ние двамата да не можем да откараме обезоръжен човек с белезници на ръцете?

Замълчаха. Малцина са онези, които могат да мълчат така лесно като патрулиращите полицаи.

Трябва да се предполага, че професор Ламот е измислил за мен нещо необикновено, щом се готвят да ме отведат в полицията с ескорт. Но какво ли точно?

Чу се шум от приближаваща се кола.

– Как се казвате? – попита човекът, който надникна през прозореца на нашата кола.

– Язон Рондол.

Човекът присви очи, леко наклони глава встрани и дълго се вглежда в мен. Колко ли им харесвам на всичките, та не могат да ми се нагледат.

– Да... Знаеш ли, ще ми бъде по-спокойно, ако сме в една кола. Дайте ми ключа от белезниците му.

– Слушам, сър – шофьорът ми кимна да изляза от колата, а вторият, струва ми се, че фамилията му беше Смит – отвори вратичката.

Преместих се в другата кола. „Сър“. Значи началство. Защо ли е дошъл и той? Трябва бяло-розовичкият професор да ме е обвинил или в убийството на цял църковен хор, или в продажбата на държавни тайни.

– Да тръгваме ли, сър? – попита шофьорът.

– Да... Впрочем по-добре ще бъде сам да седна зад кормилото. А вие – началникът ми кимна – седнете до мен. По пътя ще можем да си поговорим.

– Аз отзад ли да седна, сър?

– Да... Или, знаете ли, сержант, я по-добре тръгнете със Смит. И кажете им да карат напред, да не ме чакат. Разбрано?

– Извинете, сър – казах аз, – как да се обръщам към вас?

– Капитан Менинг, началник на полицията в Джола.

Погледнах към капитана. Горкият, не беше успял да се избърсне, лицето му изглеждаше увехнало на светлината на мрачното утро. Не знам защо, но почувствувах, че е напрегнат. Защо? Би могъл да се отпусне. Престъпникът е хванат. След половин час ще бъде зад решетките и капитанът ще може спокойно да изпие чашка кафе и да се избърсне. И въпреки това беше напрегнат. Бях готов да се закълна, че кръвното му налягане не беше по-малко от двеста. Беше впил ръце в кормилото така, че кокалчетата му бяха побелели. И то на празно шосе, рано сутринта...

Погледнах го отново внимателно. Внезапно спря.

– Нещо напрежението спадна – каза той пресипнало и преглътна.

Лъжеше, и то много нескопосано, защото приборите на таблото показваха, че напрежението е нормално.

– Не бихте ли погледнали как са батериите? – попита ме капитанът и облиза пресъхналите си устни.

Разбрах. Не изключи двигателят. За него беше важно моторът да работи, за да

натисне реостата към пода, щом се окажа пред колата. Бяло-розовият кротък убиец умее добре да плаща. Не се вълнувах. Имах още толкова много време. Оставаше ми да живея цели няколко секунди. На мен или на капитан Менинг. Знаех какво трябва да направя. Някога ми се беше налагало да използвам този номер. Не би могло да се каже, че е много просто, но това беше единствената възможност. Освен това, когато ти остават да живееш само няколко секунди, нямаш време да бъдеш много придирчив.

– Сега ще изляза, капитане – усмихнах се аз.

За да се отвори вратата, както е известно, трябва да се дръпне ръчката. А за това е необходимо поне да се протегне ръка. Но когато на ръката си имаш белезници, у никого не предизвиква ни най-малкото съмнение това, че човек силно се накланя към вратата. Точно така и направих. И когато опрях рамото си във вратичката, ударих с крак капитана в лицето. Разбира се, ако ме гледаше, очаквайки нападението, не бих имал дори и един шанс от сто. Но той гледаше към таблото с приборите. И мислеше навярно за това, че сега ще убие човек. А дори един капитан от полицията не убива хора всеки ден. Особено хора с

белезници. Затова имах значително повече шансове, отколкото можеше да се помисли.

Ударът беше толкова силен, че капитанът удари с главата си стъклото на лявата врата. Така че получих възможност да го фрасна и втори път. Този път вече по-спокойно. И по-силно. Нещо хрусна в лицето му и той мълчаливо започна да се плъзга надолу.

Пистолетът му се оказа в десния джоб заедно с ключовете от белезниците. Свалих ги от ръцете си, помислих малко и ги надянах на ръцете на капитан Менинг, като мушнах тънката верижка от легирана стомана през колелото на волана.

Като че напук не можех да намеря откъде да свърна от пътя. Дори вече бях готов да изоставя колата просто така, когато видях на едно място, че канавката е съвсем ниска. Тръгнах през гората. Страхувам се, че полицията в Джола ще понесе известни разходи за изчукването и пребоядисването на каросерията, защото не си избирах специално пътя. Наврях се в храстите и изгасих двигателя.

Накъде – още не знаех. Засега по-далеч от капитан Менинг, макар че, да си призная, ми беше жал да се разделя с началника на славната джолска полиция.

При всичките си планове допусках, че ще ме арестуват. Дори сам го исках.

Единственото, което не предполагах и което естествено не исках – беше да се окажа под колелата на електромобила на капитан Менинг.

Полицията проявява твърде голямо нетърпение. Милият Ламонт и приятелчетата му са уверили полицията, че аз непременно ще направя опит да избягам, и затова доблестните стражи на реда ще трябва да пресекат този опит още в зародиш. Нещо, което се и опита да направи бедният капитан Менинг.

Май че направих грешка. И то груба грешка. Трябваше да оставя колата с капитана и да вдигна ръка на автостоп. Може би щеше да ме вземе някой и сега щях да пътувам към Шервуд. Може би дори щях да стигна до там.

Сега вече е късно. Пред себе си видях да прозира светлина между дърветата.

Глава 3

Сержант Лепски беше млад и честолобив. Не беше глупав и главното търпелив. Последното качество му беше особено необходимо, защото никак не му се искаше да работи с капитан Менинг, но естествено на никого не беше казвал това. Ето го и днес, държа се като капризно дете. Взе го този

Рондол при себе си в колата, за да разказва на всички после как той лично и собственоръчно е задържал и е отвел в полицията опасен престъпник.

Лепски погледна часовника си. Капитанът трябваше отдавна да го е докарал. Къде ли се е дянал? Да не се мъкнат пеша по шосето? Почака още няколко минути и реши да потърси капитана по радиото.

Звънна телефонът и сержантът вдигна слушалката. Властен мъжки глас попита:

– Сержант Лепски? Казаха ми, че Менинг го няма и сега ти си тук старшият.

Лепски премълча. Главното е по-малко коментари. Особено когато не знаеш пред кого коментираш.

– Чувал ли си някога името Волмут? – продължи гласът.

Волмут, господи, самият Волмут... Сержантът почувствува как сърцето му се разтупа. Как да говори?

– Разбира се, мистър Волмут. – Нямахме нужда сержантът да се преструва на учтив. С Волмут това не беше нужно...

– Къде е нашият приятел Менинг?

– Задържан е престъпник. Капитанът трябва всяка минута да го доведе. С ваше разрешение, сър, тъкмо се готвех да го потърся по радиото.

– Не затваряй слушалката. Можеш ли да не затваряш слушалката? Не затваряй слушалката, свържи се с Менинг и ми го прехвърли. Можеш ли да го направиш?

– Разбира се, мистър Волмут... Мистър Волмут, не отговаря.

– Стар идиот – измърмори Волмут и Лепски почувствува, че му харесва този властен глас, в който имаше толкова много самоувереност. – Какво ли е могло да се случи с него?

– Не мога да разбера, мистър Волмут. Мисля, че трябва незабавно да се изпрати кола да го търси.

– Действай, сержант, ще ти се обадя след половин час.

И отново звънна Волмут.

– Е, намери ли се изгубеният? – Волмут беше раздразнен и дори не се опитваше да скрие раздразнението си.

– Не, сър.

– Знаеш ли какво, я отиди ти самият. И ми се обаждай по радиото всеки четвърт час. Запомни, че трябва да се намери Менинг, а най-главното – онзи адвокат Рондол. Разбра ли ме?

Откриха следата, където колата беше преминала през канавката, почти веднага. А след още няколко минути стояха около полицейската кола, която се беше мушнала в

храстите. В колата имаше само един човек – капитан Менинг. Той нещо извика, дръпна се и Лепски видя, че на ръцете му има белезници. Стар идиот!

– Какво се е случило!

Едва сега видя какво представлява дясната половина на лицето на капитан Менинг. Здравата го е подредил адвокатът. Юначага!

– Той... избяга – с мъка произнесе капитанът. Беше очевидно, че му е трудно да мърда разкървавените си устни.

Върна се бегом към шосето и от колата потърси Волмут.

– Мистър Волмут, докладва сержант Лепски. Намерихме го. Колата е в гората в храстите. Лицето на капитана...

– Хич не ме интересува какво му е на лицето на капитана. Къде е Рондол?

– Избягал е, сър – с удоволствие рапортува сержантът. – Капитанът е с белезници и е прикован към кормилото. – Не можеше да си откаже това удоволствие да не съобщи на мистър Волмут тази подробност.

– Говедо е твоят началник, ясно ли е ти е. Сержант – каза Волмут, – не те познавам, но ти ми харесваш. Според мен нашата полиция трябва повече да цени такива енергични млади хора като тебе. Надявам се, че си съгласен с мен? Предай съобщение за

бягството на Рондол, както се прави това при вас там, с всички белези, с фотография. Ако е в Шервуд, тамошната полиция бързо ще го намери. А пък ти го потърси тук. И ако го намериш, запомни добре, той е много опасен и непременно ще се опита да избяга. Разбираш ли ме? Може да не покаже, че иска да избяга, но вярвай ми, че е така. Нали ме разбираш?

– Да, сър.

– Надявам се, че ме разбираш по-добре, отколкото твоя Менинг.

Сега всичко зависи от съобразителността на Рондол. Ако веднага е спрял някоя кола, тогава няма за какво да се говори. Но ако е решил да тръгне към Драйвел и се крие там, то тогава е попаднал в капан. Свършено е с него. Целият град ще преровим, а ще го намерим, да му дава господ здраве.

И така Драйвел. Господи, ако успее да пипне Рондол и лично той, сержант Ховард Лепски, да докладва на самия мистър Волмут, то тогава нещата ще тръгнат по друг начин.

* * *

Видях между дърветата светлина и чух, че минават коли. След няколко минути излязох на шосето. Точно отзад се виждаха мирните спретнати къщурки на малко градче или може би предградие на някой град, кой го

знае какво е. Въздъгнах и се огледах настрани. Около мен фучаха коли. На запад. След час-два ще бъдат в Шервуд. Бързо пресякох шосето и след няколко минути бях вече в градчето. Тръгнах по улицата до самия ѝ край. Пред мен беше шосето. Отляво, отделно от другите, се гушеше малка къщичка. Също така прибрана и чистичка като останалите. Тя не би привлякла вниманието ми, ако не бяха две незначителни обстоятелства. Първо, на триста ярда от себе си видях да проблясва лампата на полицейска кола, а на мен никак не ми се искаше да минавам покрай нея. Човек, който в такава тъмнина излиза извън града на шосето, при това, когато вали дъжд – за полицаия това е същото като котката за кучето. Това беше първото и главното обстоятелство. Второто се заключаваше в това, че прозорците на къщата бяха тъмни, докато прозорците на останалите аборигени светеха.

Погледнах пред себе си, огледах се – засега никой не се интересуваше от мен. От пощенската кутия на незатворената врата стърчеше вестник и няколко плика. Взех ги и бутнах вратичката. И тя не беше заключена. Ако можех да отворя и вратата в къщата... Опитах. Отвори се и аз влязох вътре. Нямаше какво друго да направя. Когато човек

има толкова много престъпления зад гърба си, като мен, незаконното проникване в чужда къща малко нещо може да промени. Оправдаваше ме само това, че не бях счупил нито една ключалка: и кутията за писма, и вратичката на улицата, и входната врата, – всичките бяха отключени. Добър знак: първият от толкова време насам.

Внимателно затворих външната врата. Пред себе си в тъмното различих отворена врата. Стая. Внимателно, като стъпвах леко и бавно, направих няколко крачки и влязох в стаята.

– Ключът е отдясно – неочаквано се чу скърцащ старчески глас.

Без да разбирам какво правя, машинално протегнах ръка и щракнах копчето. От дълбокото кресло ме гледаше мъничка побеляла старица. В ръката си държеше малък пистолет и уви, ръката ѝ съвсем не трепереше. Старицата не викаше, не беше изпаднала в истерика, а ме гледаше, както ми се стори, с любопитство, леко навела глава встрани.

– Добър вечер, мадам – казах аз. – Извинете, че влязох, без да съм поканен. Ето ви вестника и писмата. – Протегнах онова, което бях извадил от пощенската кутия, като се чудех на мрачния хумор на ситуацията, в която бях изпаднал.

Старицата изведнъж се разсмя. Ако беше изкуригала, щях да се учудя по-малко. Но тя се смееше със ситния си старчески смях, без да сваля от мен погледа и пистолета си.

– Да не искате да кажете, че сте наминали специално, за да ми донесете вестника и писмата?

– Не точно за това – отговорих аз. В главата ми се мярна мисълта, си още не всичко е загубено. При подобна ситуация или стрелят веднага, или въобще не стрелят. Но това беше общо правило, от което има и изключения. Изключението можеше да ми струва куршум в гърдите. Или в стомаха.

– Само не лъжете, млади човече. Най-много на света мразя лъжата. Не сте ли вие онзи, когото търси полицията?

– Не знам, мадам...

– Мадам, мадам! Казвам се мисис Нилсън.

– Много ми е приятно, мисис Нилсън. Позволете ми... Мисис Нилсън, би трябвало сега да чувствавам страх, а аз не се боя. И затова с удоволствие ще ви се представя. Права сте, аз съм този, когото полицията търси – Язон Рондол, адвокат от Шервуд.

Думите ми имаха странно въздействие върху мисис Нилсън. Тя най-спокойно мушна пистолета някъде под карираното одеяло, което прикриваше коленете ѝ, и си взе от масичката дълга тънка пура с мундшук. Ако

сега върху рамото ѝ скочеше черна котка и ми кажеше „сеньор“, не бих се учудил. Да научи, че пред нея стои престъпник, когото полицията търси, и да скрие пистолета си – това е по-необикновено от черна котка, която говори с човешки глас.

– Мисис Нилсън, не съм престъпник. Уверявам ви, че ако се добера благополучно до Шервуд, ще съумея да докажа това.

– Хм... Вие ме разочаровате, млади човече. Впрочем това си е ваша лична работа, убили ли сте някого, или не сте. Единственото нещо, за което съжалявам, когато си припомням своя живот – това е, че не пречуках двама-трима мерзавци, които напълно си го заслужаваха. – Тя ме погледна и изведнъж плесна с ръце. – Господи боже мой, съвсем си загубих ума и досега не съм ви поканила да седнете. Седнете, мистър Рондол. За съжаление не мога да ви почерпя, но скоро трябва да дойде сестра ми Керолин и тогава вие задълго ще запомните деня, в който сте попаднали при нас! Надявам се, че не бързате?

– О, не, мисис Нилсън, точно обратното. Имам страшно много свободно време. Мисис Нилсън, бихте ли ми казали защо съвсем не се страхувате от мене?

– Млади човече, първо на първо, човек на осемдесет и една години може да си позволи

удоволствието да бъде смел. И второ, когато по цял ден седиш сама в това проклето кресло – сестра ми често ходи при дъщеря си, – приятно ти е да си поговориш дори с един престъпник. И трето, повечето престъпници, с които съм си имала работа, са били напълно порядъчни хора. И обратното.

Сестрата на мисис Нилсън дойде след половин час. Тя наистина беше по-млада. Мисис Нилсън беше на осемдесет и една години, а Керолин на седемдесет и осем.

– Запознайте се, Керолин, това е мистър Рондол, той се крие от полицията.

– Много ми е приятно, мистър Рондол.

Не знам кое й беше толкова приятно. Дали това, че съм Рондол, или това, че се крия от полицията, но тя ми се зарадва като на блудния син.

– Надявам се, че ще вечеряте с нас? – попита Керолин. В нейните избелели очи имаше не толкова въпрос, колкото молба.

– Да, разбира се, мисис...

– Мисис Калифано.

Когато вечерята беше готова, разбрах, че мисис Калифано не си представя точно какви са възможностите на един мъж, дори когато той е порядъчно изгладнял. Ядох, ядох и имах чувството, че винаги съм ял и винаги ще ям, дори ако това ми струва сплитане на

червата. Но ако ми е съдено да загина в разцвета на силите си, то по-добре да бъде от такова ядене, отколкото от ръката на някой полицай.

Глава 4

– Ами ако полицията ви дойде на гости? – попитах след вечерята.

– Няма да дойде – твърдо ми отговори мисис Нилсън. – У нас засега, слава богу, не правят обиски.

Полицията се яви на сутринта. Когато се звънна, внимателно погледнах през прозореца. На улицата беше спряла полицейска кола, а до вратата двама души. Те винаги ходят по двойки.

– Полиция – казах тихо.

– Прекрасно – кимна ми мисис Нилсън. В гласа й звучеше едва сдържана възбуда. – Най-хубавото време. Животът се връща в старата къща. Керолин, иди да отвориш. А ако искат да ме видят – за бога. Млади човече, това е един отличен гардероб. А пък, ако не обичате миризмата на нафталин, ще трябва да я изтърпите.

– Извинете, мем, вие ли сте стопанката на този дом?

А какво ли, ако всичко това е само хитър ход и старицата мълчаливо кимне към

гардероба? Не, това не можеше да бъде. Не вярвах и почти не се страхувах, а пък страхът сам си знае кога да се появи.

– А, млади човече. С какво мога да ви бъда полезна?

– Исахме да ви попитаме, мем, не се ли е опитвал да проникне при вас престъпникът, чиято снимка показахме вчера. Не сте ли го виждали?

– За съжаление, млади човече, аз от осем години вече никъде не излизам. Ако можехте да ми услужите с краката си, щях навярно да го намеря по-бързо от вас.

– Извинете, мем... – Дори през вратата на гардероба и десетте блузи долових объркване в гласа на полицаия. – Извинете, мем, но ние разпитваме във всички къщи.

– Желая ви успех, млади хора.

– Ако случайно...

– О, в такъв случай знам какво трябва да направя.

Навярно мисис Нилсън измъкна своята „берета двадесет и пет“ някак си особено ловко, защото и двамата полицаи се засмяха. Не съм се излъгал, тъй като единият от тях попита:

– Надявам се, че е регистриран?

– Че как иначе, млади човече. Единствената защита за самотната старица.

Полицайте отново се засмяха.

– Довиждане, мем, и извинете за безпокойството.

– Нищо, нищо, млади хора. На моята възраст човек се радва на всяко посещение.

След няколко минути Керолин ме измъкна от гардероба.

* * *

– Разбирате ли, мистър Волмут – каза сержант Лепски, – твърдо знаем, че е в Драйвел. Проверихме всички къщи, но досега не сме го намерили.

– Какво искате, аз ли да ви го намеря? Ако ще е така, тогава вие за какво сте?

– За съжаление, сър, нямаме право да правим обиски по къщите, но...

– Какво ме интересуват вашите права? Запалете този Драйвел. Хвърлете върху него атомна бомба. Аз, за разлика от вас, съм сигурен, че той вече е в Шервуд. А пък там, слава богу, ще се оправим и без доблестната джоласка полиция.

Какво да се прави? Не може да се държи вечно цялата полиция на Джола в това проклето градче. Най-много още ден, пряко сили – два. Ех, да имаше време. Време... време...

Тръгна за Драйвел. Ако Рондол се крие в някаква къща, в една от петстотинте къщи на градчето, трябва да го хранят. Поне да имаха една седмица... За една седмица може да се

определи кой купува повече храна от обикновено. Само че нямаха седмица на разположение. Мистър Волмут няма да ги чака цяла седмица.

Обходи всички магазини за хранителни стоки, а вечерта месарят се обади по телефона.

– Сержанте, нали вие бяхте днес при мен... Винаги съм готов да окажа услуга на полицията... та си мисля... викам си... щом като вие днес... а бе то нищо, разбира се, ама... Старицата Калифано...

– Какво старицата Калифано?

– Ами месо, сержанте, тя почти не купува месо. А днес изведнъж филе. А вие знаете ли колко струва сега един фунт филе?

Сержант Лепски затвори телефона. Господи, ако има някаква справедливост, направи така, че Рондол да се окаже в къщата на тази старица. И какво ще ти струва, та това не е голяма молба. Просто ще бъде справедливо.

На никого не каза къде отива. Не вярваше нито в тази старица с парализирани крака, нито на двата фунта филе, които е купила сестра й, нито пък му се искаше да се окаже смешен. Но от друга страна, не можеше да не провери. Остави колата на площада около бензиностанцията, за да не изплаши Рондол, ако, разбира се, наистина е при стариците.

Дали да не вземе със себе си някого? Не, няма нужда. Рондол, бедният, непременно ще се опита да избяга или да окаже съпротива. Така че той сам ще съумее да му забие куршум. При това без свидетели. И после сам ще се обади на мистър Волмут.

Веднага видя къщичката. Сержант Лепски спря пред вратата. Беше му неприятно да влиза в чужда къща без разрешение. Това, строго казано, бе нарушение на закона и затова му беше неприятно, но какво да се прави, има обстоятелства, когато трябва да си налагаш да прекрачиш чувствата си.

Входната врата имаше много простичка брава, така че никаква трудност не представляваше да я отвори. Вървеше бавно, като се стараеше да стъпва тихо и безшумно. Сърцето му лудо биеше, както винаги в решителни минути. Ако вратата е заключена, ще почука. Но дръжката се наклони и той влезе в коридора. Пистолетът е в ръката му, предпазителят е свален. Още две крачки. Само да не бърза.

Влезе в стаята. Старицата и Рондол седяха на масата. Ако се съди по миризмата, старицата не готви лошо. Рондол. Какво пък, справедливостта го изисква. Той трябваше да го намери. Симпатично лице има адвокатът. Но не му провървя. Впрочем така

е устроен светът. Ако на един му върви, значи на друг не му върви.

– Съжалявам, мистър Рондол – каза сержантът колкото можа по-любезно, – но съм принуден да ви арестувам.

– Млади човече, вие с взлом проникнахме в моята къща – чу се още един старчески глас.

Господи, тази къща е пълна с бабички. Дом за стари хора. Не отвърна очи от Рондол. Известно е какво става, когато някой е притиснат и ти за миг отвръщаш поглед от него.

– Извинете – каза той, – но съм длъжен да арестувам този човек.

– Съмнявам се...

С крайчеца на околото си видя как старицата, която седеше в креслото, измъкна нещо изпод одеялото. Дори не успя да чуе изстрела. Тих изстрел, навярно от двадесет и пет калибров. Странно, защо ли цялата стая изведнъж подскочи и се залюля.

– Керолин – строго каза мисис Нилсън, – смятам, че сега трябва да отведеш мистър Рондол през горичката, покрай спортната площадка и парка. Ще излезете на шосето далеч от мястото, където спират полицейските автомобили. Там ще оставиш мистър Рондол, ще се върнеш, ще вземеш на дъщеря си колата, ще излезеш от Драйвел,

ще качиш мистър Рондол и ще го отведеш до онова място, където той поиска. Разбра ли ме, Керолин?

– Мисис Нилсън – промърмори Рондол, – аз не...

– Няма нужда – меко го прекъсна старицата и се усмихна. – Не трябва. Ако искат да съдят една осемдесетгодишна парализирана старица, която е стреляла в човек, вмъкнал се в къщата ѝ без разрешение, то за това ще им кажа само едно благодаря. Това ще бъде прекрасно развлечение. Не на всеки на моите години се удава да седне на скамейката на подсъдимите... След петнадесет минути ще се обадя по телефона. Боже, представям си какво ще се разиграе тука – и тя палаво се усмихна.

Глава 5

Беше вече доста късно, когато Керолин ме свали на три или четири мили от Шервуд. Реших, че по-безопасно ще бъде да се обадя на няколко души оттука и след това с такси да стигна до града.

Вървах по пустите улици и търсех някъде отворено кафене. Трябваше да измисля къде да пренощувам. Къщата ми навярно е под наблюдение. Хотелите отпадат. Приятелите?

Познавах само един човек, който би ме пуснал при себе си, без да ми задава никакви въпроси.

Най-послед един отворен бар. Влязох в малката зала. Тъжно миришеше на кисела бира и цигарен дим. Миризма на самота и отчаяние. Последната миризма навярно, която отнасят със себе си самоубийците. Седнах с гръб към входната врата и почаках, докато при мен дойде келнерът. Той нямаше нито сили, нито желание да ме попита какво искам. Мълчаливо стоеше до мен. Имаше мръсни нокти и татуировка на горната част на ръката. Пеперудка. Между сините ѝ крилца растяха къси черни косми.

– Двойно уиски – казах аз.

Пеперудката трепна и изчезна. Отидох при телефона и набрах номера на Айвен Берман. Дълго време държах слушалката на ухото си и се предадох навярно чак след десетия сигнал. Разбира се, щеше да бъде твърде добре, ако той си беше в къщи. Очевидно е дежурен. Изведнъж си помислих, че мога да се обадя на Херб Розен. С него поне мога да бъда честен. Като работник в полицейското управление много добре знае как стоят нещата. Намерих телефона му в бележника си. Херб си беше в къщи и още не спеше.

– Херб – казах аз, като прикрих слушалката с ръка – обажда се Язон Рондол.

Настъпи пауза. Твърде дълга пауза. Обикновено Херб Розен не прави паузи. Той е много импулсивен човек. Толкова импулсивен, колкото може да бъде един полицаи.

– Здравей, Рондол – най-послед ми отговори. Кой знае защо, гласът му звучеше приглушено. Възможно е тъкмо да се е готвел да се беси и аз да съм му поперчил. Вече знаех, че не е нужно да го питам мога ли да преспя при него. Хора, които дълго мислят, преди да ти кажат „здрости“, едва ли ще се зарадват на такъв късен гост.

– Може би ще мога да пренощувам при теб...

– Не, Язон, страхувам се, че не може...

– Добре, Херб, тогава направи ми една услуга. Арестувай ме. Така ще получиш повишение в службата, пък и съвестта ти ще е чиста – ще изпълниш молбата на приятеля си.

– Не виждам нищо смешно – каза Розен.

– Че аз не се смея. Говоря ти съвсем честно. Така и така имам намерение да се отдам в ръцете на правосъдието, тогава защо да не направя услуга на един стар приятел?

– И как си го представяш?

– Утре, да кажем, в десет часа сутринта, ти случайно ще се окажеш... да речем, пред входа на хотел „Мажестик“. Става ли?

– Да речем. А ти?

– Аз ли, ще се приближа към тебе и ти ще ме арестуваш.

– Да не ме разиграваш?

– Какво говориш, Херб.

Старият добър Херб, големият дебел Херб. Навярно ще се повърти около десетина минути в леглото, преди да заспи. Мъките на съвестта. Десетминутни мъки. А може и да не са мъки. Може би и той си мисли, че аз непременно, каквото и да става, ама непременно ще се опитам да избягам. Може би и той знае, че повече работа ще им свърша като труп, отколкото като жив човек... и цялата полиция в Шервуд го знае.

Изпих уискито. То се плъзна като топла вълна по хранопровода ми и си помислих, че може би за последен път в живота си пия. Обадох се отново. Този път на един познат от „Шервуд икзъминър“. Преди една година беше репортер, оттогава не съм го виждал.

– Тим, ти ли си? Да не те събудих?

– Не, не ме събуди – каза той. – Но ми се ще да знам кой не ме е събудил?

– Обажда се Язон Рондол.

Тим замълча. Точно така, както преди малко Херб. Струва ми се започвам да

действувам на хората като гърмяща змия. Щом ме чуят, се вцепеняват.

– Здравей, Язон. Откъде се обаждаш?

– Още съм на свобода. Но утре имам намерение да се предам в ръцете на полицията. Надявам се си чул, че ми устройват истински лов. Тим, обещавам ти да си първият, който утре ще съобщи, че опасният престъпник, адвокатът Язон Рондол сам се е предал на полицията. И мога да те уверя, Тим, че ако доживея до съда – а това страшно много ми се иска – това ще бъде най-интересният процес от дълги години насам. Вестникът ти трябва да подчертае, че доброволно съм се предал на полицията. Трябват и снимки. Ако го направите, сигурно няма да посмеят да ме пречукат там на място. Твърде голям скандал ще стане. И непременно вземи със себе си фотограф. Много е трудно да стреляш в човек, когато към теб е насочен обектив. Разбра ли ме?

– Добре, Язон. Сега вече ти вярвам. Знаеш ли, когато става дума за емоции, всеки път се губя, като че ли навлизам в гъста гора. А когато ти е ясно кой каква полза ще има, тогава работата е съвсем друга. Къде и кога трябва да бъда?

– Пред входа на хотел „Мажестик“ в десет часа сутринта.

След бара нощният въздух ми се стори удивително чист. Минах две пресечки, преди да намеря такси. Шофьорът – мъж на средна възраст с тъжно увиснали мустаци – дремеше, подпрял глава на страничното стъкло. Внимателно почуках, шофьорът вдигна глава, кимна ми и потърка лицето си с ръце. Мушнах се на задната седалка.

– Към Джола.

Шофьорът нерешително ме погледна.

Разбира се, нямах намерение да отивам в Джола. Нямах нужда дори да пътувам в тази посока. Сам не зная защо от устата ми изскочи тази Джола.

– Слушай, приятел – казах аз на шофьора.

– Размислих. – Няма да ходим в Джола. Щом като можеш, обръщай обратно.

Шофьорът нищо не каза, забелязах обаче как раменете му се напрегнаха. Изведнъж седалката започна да се накланя напред. Отворих очи. Отдясно на края на пътя имаше спряла полицейска кола с въртяща се лампа на покрива, а около нея стърчеше полицай с цигара в уста.

Не можах веднага да съобразя какво става, но още преди да си дам сметка за ситуацията, опрях дулото на пистолета в гърба на шофьора.

– Може да стреля – казах му тихо.

Колата започна да набира скорост и полицаят остана назад. Удивително многообразно е приложението на пистолета все пак. Кой би могъл да си помисли, че така чудесно може да играе ролята на педал за газта.

– Следващия път може и да стреля – предупредих шофьора, – да ви разкажа ли какво прави куршумът, когато попадне в тялото на един шофьор на такси. О, това е много интересно. Най-напред тя...

– Но аз нищо не исках...

– Ама разбира се – казах аз. – Вие нищо не искахте. Вие само искахте да го попитате в какво се състои смисълът на живота. Нали? Хайде, признайте си. Уважавам правото ви на истерика. Това си е свещено право на всеки човек. И все пак ще ви се наложи да ме возите до десет часа сутринта. Така че няма защо да се съпротивлявате. Ако сте уморен, можете да спрете и да починете на някой паркинг. Но само там, където наблизко няма полицаи.

Излязох от таксито в девет и половина. Броячът показваше сто двадесет и седем НД. Оставих на седалката три хартийки по петдесет.

– Извинявайте – казах аз.

Шофьорът нищо не ми отговори. Дори нямаше сили да вземе парите, само тъпо ги гледаше...

Бавно тръгнах по Мажестик-стрийт. Радвах се на тълпата. Тълпата беше защита. Гаранция срещу изстрел при опит за бягство. Влязох в едно кафене, изпих две чашки кафе и изядох един сандвич. Беше десет без пет.

Тръгнах към хотела. Тим вече ме чакаше. С него имаше двама души. Единият извади от кожената си чанта камера. Другият отвори задната вратичка на колата с емблемата на телевизионната компания, която принадлежеше на вестника. Извади малка телевизионна камера и я включи към кабела.

Намигнах на Тим. И той на мен. Погледнах часовника си. Точно десет часът. Нима моят приятел Розен няма да се появи? Тим

въпросително ме погледна. Едва забележимо вдигнах рамене. Две хлапета спряха и започнаха да разглеждат човека с телевизионната камера. Съмнявам се дали някога са виждали жива крава, но каква марка е телевизионната камера можеха да определят от половин милия. Десет и три минути. Видях как Херб Розен пресича улицата.

– Мистър Розен – извиках му аз и той се обърна към мен. Браво, артист, изненадата на лицето му беше почти неподправена. – Мистър Розен, това е просто пръст на съдбата... тъкмо исках да се предам в ръцете на полицията.

– Язон Рондол, вие сте арестуван.

(Краят в следващия брой)

Пълно преобразяване

Фантастичен роман

Зинови Юрьев

(Продължение от миналия брой)

Собственикът на фирмата за играчки Ланс Гереро е осъден по обвинение в убийство. В стремежа си да установи истината адвокатът Язон Рондол попада на банда престъпници, ръководена от професор Ламонт. Упоен, той е откаран във вила „Одри“, където се помещава щаба на бандата. Рондол е принуден да се съгласи да сътрудничи с тях, инак ще го убият. Разработва план за подвеждане под съдебна отговорност и сигурно осъждане на банковия чиновник Джон Копола, с което се цели да бъде компрометиран шефът на полицията Бракен.

Рондол, обаче, не може да се примири. Успява да си набави необходимите доказателства, които да разобличат бандата и да избяга. В щаба на Ламонт са разтревожени. Те веднага насочват усилията си адвокатът да бъде арестуван като престъпник. За целта убиват невинния търговски пътник Расковски, като стъкмяват нещата така, че убийството да изглежда като дело на Рондол.

Язон Рондол се предава в ръцете на полицията, защото смята, че като орган на реда тя е неподкупна. Оказва се, обаче, че началникът на полицията, който уж служи на същите господари, на които и бандата на проф. Ламонт, остава насаме с адвоката и се опитва да го убие уж при опит за бягство. Успял и този път да избяга, Рондол намира подслон в къщата на парализираната старица мисис Нилсън. Откриват го и там. За да го спаси, старицата убива сержанта, дошъл да го арестува, а сестра ѝ го отвежда с колата си почти до Шервуд. По телефона Рондол осигурява на мястото, където смята да се предаде в ръцете на властта, репортери от местния вестник и телевизионни камери. Пред лицето на обществеността, когато сам се предава, бандата не ще посмее да го докосне. Той трябва невредим да стигне до залата на съда, където да разкрие цялата истина.

Вече станах експерт по белезниците. И на мен ми слагат белезници, и аз съм слагал. Протегнах ръце и Херб щракна гривните на китката ми. Този път белезниците бяха

тройни. Третата гривна надяна на собствената си китка.

След десет минути вече крачехме по коридорите на полицейското управление на

Шервуд и след нас се обръщаха всички глави. Тук бях популярна личност. О, сладко бреме на славата.

Регистрира ни дежурният офицер, обади се някъде. Звънят телефони... Влизат и излизат хора... Явно повече, отколкото е нужно. Но да не погледнеш отблизо самия Рондол, това кърваво чудовище... Адвокат с белезници – толкова е пикантно...

Отново вървим. Но сега вече не двама, а пет души.

Глава 6

Тъмничарят втори клас Майкъл Калахен се прибра в къщи както обикновено в пет часа. Когато мушна ключа в ключалката, чу стъпките на жена си, притича Джери, заскимтя Дългоухият.

– Чакат те – каза жена му.

– Кой? – Калахен веднага се наостри. Тук беше неговият свят, пълен с обич, доверие и спокойствие, и той подсъзнателно се боеше да не се вмъкнат в този свят чужди хора.

– Мистър Фалкони, с когото заедно сте учили.

– Не си спомням никакъв Фалкони... – измърмори Калахън.

Чувствуваше неясна тревога. Влезе в стаята. Насреща му пристъпи среден на ръст

човек с черна коса. Протегна ръка. Калахен се ръкува с него. Не, не си спомняше такова лице. Не помнеше имена, но да забрави лице, което е виждал – никога.

– Мистър Калахен, бих искал да поговоря с вас – тихо каза чернокосият. Продължаваше да се усмихва, но очите му бяха студени. И неподвижни. – Желателно е насаме – прибави непознатият. – Имате толкова очарователна съпруга и такова симпатично момченце... Няма смисъл да ги замесваме в нашия разговор.

– Ня... – Калахен искаше да каже, че няма честта да познава посетителя, но нещо в очите на Фалкони го възпря. – Да минем в моята стая.

Фалкони седна на стола, а Калахен се отпусна на леглото. Изведнъж почувствува, че е уморен. Цял ден на крака, цяла смяна.

– Мистър Калахен – тихо попита Фалкони, – колко получавате в затвора? Осем-девет хиляди годишно?

Калахън мълчаливо кимна. Девет хиляди и двеста за година. За неговата работа. Девет хиляди и двеста – това пари ли са?

– Мистър Калахен, искам да ви предложа десет хиляди НД.

– Десет хиляди? – Цифрата беше толкова голяма, че попита още веднъж: – Десет

хиляди ли? – Господи, та това е повече от годишния му доход.

– Съвършено вярно – кимна Фалкони. – Но навярно не се изразих съвсем точно. Десет хиляди сега – ето ви парите, а десет хиляди по-късно...

Господи, две дебели, акуратно препасани с книжна лентичка пачки. Виолетови банкноти по двадесет НД. Калахен виждаше не само виолетовите банкноти с брадатото лице по тях. Те означаваха тристаен апартамент и табакера като на Шилдс, такава, дето свири, когато я отвориш. И кожено палто за Етел. Ще ѝ каже просто така, небрежно, мимоходом: „Да, Етел, не е ли време да си купиш ново кожено палто? Старото вече нещо не ми харесва.“

– И какво трябва да направя? – попита Калахен.

– О, нищо особено. Утре по време на работа ще отскочите до килията на Люк Поуст. Той се намира в съседния сектор, нали?

– Да – прошепна Калахен. Той вече знаеше, че ще продължи да си живее в двустайния апартамент, че Етел ще трябва поне още две години да ходи със старото си палто и че той така и няма да може да преброи колко банкноти има във всяка пачка.

– Прекрасно. Междувпрочем вие знаете в какво го обвиняват, нали?

– Струва ми се, в убийство.

– Три. Три трупа тежат на съвестта му. Доста тежък товар. С такъв товар далеч не можеш да отплуваш. Чака го смъртно наказание, сто процента. Но Люк, доколкото го познавам, разбира се, ще избере пълно преобразяване. Ще влезете в камерата на Люк и ще му кажете, че Френк Фалкони му изпраща поздрави.

– И... и за това...

– Не съвсем. Ще му кажете, че Френк Фалкони ще внесе в банката на негово име петнадесет хиляди НД. Ще му обясните, че трябва да направи нещо съвсем малко – да мушне по време на разходката нож в корема на някой си Язон Рондол. Само не забравяйте да кажете на Люк, че това никак няма да се отрази на присъдата му. Той е голям дръвник и трябва добре да му се втълпи в главата, че три убийства, четири или петнадесет, присъдата ще бъде една и съща – смърт. Или, разбира се, пълно преобразяване.

– Не, не, не – замахна с ръце Калахен. Той искаше да каже, че никога няма да направи престъпление, че го вземат за друг човек, че никога няма да наруши дълга ги, че най-после за такова нещо могат и да го съдят.

Искаше да каже всичко това, но Фалкони не го слушаше, а продължи да приказва:

– Ако Люк се съгласи, а той вероятно ще се съгласи, ще му предадете ето този нож – Фалкони извади от вътрешния джоб на самото си малък нож.

– Не – каза Калахен, – това е невъзможно. – Устата му беше пресъхнала, искаше му се да пийне нещо.

– Защо? – търпеливо попита Фалкони.

– Ако щете, затова, че не мога през деня да вляза в килия в съседния сектор. Там дежури Шилдс. А пък даже и да можех да вляза, ако се установи, че ножът съм предал аз... – Калахен забеляза, че му е по-лесно да говори с Фалкони за технически подробности, отколкото за дълг и чест.

Фалкони го погледна и търпеливо се усмихна.

– Вие ни обиждате, мистър Калахен... Смятате ни за кръгли глупаци – той укоризнено поклати глава. – Работата е там, че ако Люк получи ножа от вас, после на разпита ще каже, че ножа му е дал мистър Шилдс.

– Ами Шилдс? Той ще мълчи, нали? – Калахен се мъчеше да говори иронично, но гласът му беше изплашен.

– Да, мистър Калахен.

– Но защо?

– Ах, мистър Калахен, според първите си впечатления от вас не бих казал, че сте такъв шегаджия. Ами кажете вие сам в какъв случай някой човек мълчи?

На Калахен изведнъж му стана страшно. Вече не мислеше за парите. Те ще убият Шилдс. Ами табакерата с музикалния мотив. Какво общо има тук табакерата?

– Шилдс няма да се яви на дежурство. Ще отидете при дежурния офицер и ще кажете, че ще работите и за Шилдс, защото така сте се уговорили.

– А... А те после ще решат, че Шилдс е избягал.

– Съвършено вярно. Дал на Поуст ножа, получил си парите и си обрал крушите. И така, договорихме ли се?

Здравата са го измислили, нищо не може да се каже. Всичко си пасва съвсем точно, връзва се. Но не-е. Не са попаднали на такъв човек. Няма да си цапа ръцете. И съвестта. С чужда кръв. Нека брои всяка стотинка, но затова пък спи нощем спокойно.

– Ами ако откажа? – попита той.

– Мисля, че няма да откажете.

– Защо сте толкова уверени?

– Защото, Калахен, ако откажете, ще убием Джери. Защо ме гледате така? Нещо пребледняхте. И после, ако това ви е малко,

ще убием и жена ви. А би било жалко. Много мила и приветлива жена.

– Вие... няма да посмеете... – прошепна Калахен.

– Престанете, не сте дете – с леко отвращение в гласа каза Фалкони. – Вашият син ходи на училище. Ако не се лъжа, на Чекърс-стрийт. След училище, когато излезе...

– Колко банкноти има в тази пачка? – попита неочаквано Калахен. Тоест беше готов да се закълне, че не е попитал той. Не можеше да попита, тъй като всичко вътре в него се беше вдървило. Пък и гласът му беше някак си хрипкав, груб. Но, от друга страна, в стаята нямаше никого друго освен тях двамата.

– Двеста и петдесет. Вземете. Тук са, както вече ви казах, само десет хиляди. Вторите десет хиляди ще получите след погребението на Рондол. Ако всичко ви е ясно, тръгвам си, че страшно ми се пуши.

Глава 7

На другия ден, още преди да застъпи на дежурство, Айвен Берман вече знаеше, че през нощта са докарали Рондол в затвора. През целия ден му се искаше да се качи до килията му, но нещо му попречи. Не му се

искаше да види Рондол в килията. Просто не му се искаше.

След няколко дни при него в стаята влезе Калахен.

– Мистър Берман – каза той. – Шилдс днес не се яви на работа.

– Да, Калахен, тъкмо мислех кого да пратя да го замести.

– Затова дойдох, мистър Берман, ние с Шилдс се бяхме уговорили, ако някой не дойде на работа по някаква си причина, другият да го замести. И аз като видях, че него го няма, веднага си рекох: я да отида при мистър Берман и да му кажа, че ще поема смяната и на Шилдс...

– Нещо много говори, не прилича на себе си – помисли си Берман.

– А ако и с мен нещо се случи, той ще ме замести. Пък и работата не е кой знае колко много: да се проследи дали навреме ще нахранят арестантите, да ги изведеш на разходка, е, и посетители, ако, разбира се, има.

– Добре, добре, Калахен. Качете се горе. И кажете на дежурния от пети сектор да си отива. Вие ще поемете работата на Шилдс. Ето ви и шифрите от килиите.

Някак си е много странен днес... Пък и какво ли се е случило с Шилдс? Никога нито секунда не е закъснявал. Зае се да попълва

формулярите на отчета. Вечно с тези отчети... Но мисълта за Рондол продължи да пърха някъде в дъното на съзнанието му. Не искаше да го види. Да го види в затворническата килия би означавало да предаде тяхното Тихо езеро. Искаше да го види на брега на езерото, а не в килията. Не искаше да свързва своя приятел със затвора. На душата му беше неспокойно. Шилдс не се появи. Наистина нещо се е случило. Навярно се е случило. Сега вече не се съмняваше в това. А ето, че Калахен не се съмняваше. Защо? Откъде беше толкова уверен? Навярно защото Шилдс никога не е закъснявал. А щом като веднъж е закъснял – Калахен е бил сигурен, че няма да дойде.

Смътно безпокойство гнети душата му. Но защо? Да, Рондол е в затвора. Но какво да се прави – това е животът. Затворът – това е животът? Кой знае, кой знае...

Каква глупост, уговорили се с Шилдс да си поемат работата. Доколкото си спомня, Шилдс нито веднъж не е закъснявал, нито пък е боледувал.

Айвен Берман няколко пъти дълбоко въздъхна, но безпокойството не го напусна. Неясно безпокойство. Тревожно. Сърцето му се сви.

И защо ли Рондол сам се е предал на полицията? Да излезе сутринта на улицата

пред хотел „Мажестик“ – това наистина означава да се предаде на полицията. Полицаяте по това време там са като отвързани кучета. Значи така е трябвало да постъпи. Така му е било по-удобно. Той решително стана и се качи горе. Пети сектор. Килия триста двадесет и втора.

Калахен се върти наоколо.

– Всичко е наред, мистър Берман. Всичко е тихо и спокойно. Справям се с работата на двамата, дори не мислех, че ще бъде така леко.

Погледна към Калахен. Какво трепери като лист от трепетлика? И говори, говори... Намръщи се.

– Добре, Калахен, вървете. Ще проверя как се чувства новият. – Набра шифъра на ключалката и отвори тежката врата. Как е могъл дори за миг да си помисли, че Рондол няма да иска да го види. Как е могъл толкова време да не се качи горе при приятеля си.

Рондол му се усмихна и прекрачи към него. Прегърнаха се.

– Благодаря ти, че дойде, старче. Не се ли каниш да ходиш на нашето езеро?

– Готвех се да ходя в събота... Но няма да отида.

– Защо?

– Заради теб, Язон. Нима мислиш, че човек може спокойно да отиде на езерото,

когато приятелят му го очаква съдебен процес? Язон, за нищо не питам, видях те по телевизията, когато ти сам се...

– Така трябваше. Вярвай ми, не съм виновен. Само че съм застанал напреко в гърлото на някои и други хора... Само ако знаеш какъв мравуняк разрових... Затова и така усърдно ме гонят. Мило и драго биха дали да мълча. Да замлъкна завинаги. Затова ми трябваше ръцете на полицията да са вързани. Трудно можеш да убедиш някого, че съм убит при опит за бягство, след като милиони хора видяха как се предадох доброволно на полицията. Разбираш ли? Тук поне няма да стигнат до мен. Ти не можеш да си представиш колко ми е леко тук, когато с цялото си сърце съм се стремял към затвора. Благодаря ти, че ме навести, Айвен.

Берман плътно затвори тежката врата на килията. Те го гонят... Скъпо биха платили да замлъкне завинаги... „Тук поне няма да стигнат до мен...“ Поклати глава и се спусна в кабинета си. Какво е станало с Шилдс? Дали си е в къщи, или не? Обади се по телефона, но у тях никой не отговори. Нищо не знаеха и в полицейското управление. Като че ли във водата потъна. Изпари се. Или избяга... Избягал? Звучи нелепо. Не може да бъде. Или... Или... А може би на някого му е било нужно именно днес да не дойде на

работа... Но на кого и защо? „Мистър Берман, ние тъкмо се бяхме уговорили с Шилдс да си поемем един на друг работата...“ Треперещите ръце на Калахен... „Пък и работата, мистър Берман, не е кой знае колко: да проследиш дали навреме са донесли храната, да ги изведеш на разходка...“

Не, някакви глупости се въртят из главата му. Нищо подобно никога не се е случвало. Затворът означава преди всичко ред.

Ами ако... Неясна тревога отново сви сърцето му... Стори му се, че чува скърцането на отварящата се тежка врата. Рондол скача, отстъпва. Но накъде? Към стената? И той, Айвен Берман, не помогна на приятеля си. На единствения човек на този свят, с когото обича да седи в една лодка...

Тръсна глава. Не, така повече не може да продължава. Качи се горе. Коридорът беше празен. Навярно Калахен беше в другия сектор. Толкова по-добре. Бързо набра цифрите на диска на ключалката в килията на Рондол, натисна копчето за смяна и набра нова комбинация. С лениво поскърцване щракна ключалката. Шестте стоманени езичета влязоха в шестте стоманени отвора.

Бързо се спусна долу. Никой в света вече не знаеше новата комбинация. Нищо, че е извършил нарушение – все едно, засега няма

да впише новия шифър в книгата. В черепа му номерът по-сигурно ще бъде скрит. Рондол и така и така ще си получава храната, а колкото до разходките, засега ще мине без тях.

* * *

Калахен погледна часовника си. След десет минути започваше разходката. Време е. Какво от това. За пръв и последен път ще му е. Това не го засяга. Ако не беше той, Шилдс щеше да се съгласи. Набра шифъра на ключалката в килията на Поуст. Ключалката се отвори и той влезе в камерата.

– Ето, дръж – Калахен протегна ножа, но се сети, че не е изтрил дръжката. Само това липсваше. Да остави отпечатъци от своите пръсти? Извади с треперещи ръце носната си кърпа и започна да трие дръжката.

– Дай го – Поуст критично огледа ножа, хвана го с ръка, претегли го, разклати го и изведнъж стремително го насочи към стомаха на Калахен. Ножът спря буквално на няколко дюйма от тялото. Поуст погледна лицето на дежурния и се засмя. – Виж го ти как пребледня... Ще оправим работата... Ти само да ми го покажеш онзи...

– Ще излезе от двадесет и втора килия...

Излязоха в коридора. Тишина. Сив метал и сива пластмаса. Пластмаса, която

заглушава всяка крачка. Двадесет и втора килия. Мушна пръст в наборния диск на ключалката. Две-едно-едно-четири-пет-седем. Дръпна ръчката. Вратата не се отвори. Що за дяволия? Много добре си спомняше номера. Я да опита още веднъж. Навярно не е извъртял комбинацията до края. Две-едно-едно – така, по-бавно, няма защо да бърза, по-внимателно – четири-пет – ей сега ще набере последната седмица и ключалката ще щракне. Седем. Тишина. Сива метална врата. Сив таван, сива пластмаса на пода. Дръпна ръчката към себе си. Вратата не се отвори.

– Още ли се бавиш? – попита Поуст.

Знаеше, че се е случило нещо страшно. Сега ще се появи Фалкони, приятелят от детинството. Отново набра цифрите. Ключалката не се отвори. Заудря с юмруци по метала.

– Какво се е случило? – чу се глас отвътре.

И всичко това заради този мерзавец. Мерзавец! Мърша! Измет! Какво е направил, че Рондол му отмъщава така? И какво толкова му трябва? Получава нож в корема и толкоз. Стига си мъчил и себе си, и другите.

– Нищо, нищо – отговори. – Прибери се в килията си, Поуст. Разходката засега се отменя. По-късно...

* * *

Трябва да се измие колата, помисли си Айвен Берман, когато влизаше в подземния гараж. Макар че на улицата е такава киша и след пет минути колата да бъде по-мръсна, отколкото преди миенето. Ще помоли Чак. Нека момчето изкара някоя пара.

Без да вдига крак от спирачката, бавно запълзя надолу по стръмната пътека. А, ето го и Чак.

– Здравей, Чак. Не би ли искал да поизмиеш малко колата?

– С удоволствие. Още днес ще я измия. Оставете ми ключовете... Да, мистър Берман, търсиха ви. Двама джентълмени. Питаха дали сте се прибрали.

– Хм... Казаха ли нещо?

– Не. Нищо.

Странно, помисли си Айвен Берман, кой ли е бил? Приблужи до асансьора, който тръгваше направо от подземния гараж, и натисна копчето за повикване. Щракна релето и асансьорът спря. Отвори вратата и тъкмо искаше да я затвори след себе си, някой му попречи. Обърна се бързо – двама души. Странно, като че ли всички тук познава по лице. Гаражът не е голям, само за седемдесет автомобили. А може би точно тези двама типове са питали за него? Хм, физиономиите им не са особено

предразполагащи, особено на оня, чернокосия.

Асансьорът спря на четвъртия етаж и тримата излязоха. Дали да ги попита кого търсят? Май че така трябва. Бръкна в джоба си за ключовете. Странно, чернокосият просто е впил очи в ръката му. Фу, дявол да го вземе, забрави да остави ключовете от колата на Чак.

Доближи ключа към вратата. И двамата мълчаливо го гледаха. Берман почувствува, че го обзема страх. Тежък, лепкав страх.

– Мен ли търсите?

– Да, мистър Берман, вас. Отворете вратата! – чернокосият насочи към Берман пистолет с монтиран заглушител. – И не се правете на глупак. Ако не се опитвате да увъртате, ще бъдете свободен след пет минути. – Погледна часовника си. – И побързо. Имаме само петнадесет минути. След петнадесет минути смяната на Калахен свършва, а той трябва да провери дали ще ни кажете истината.

Не, не трябва да отваря вратата. Докато е тук на стълбата, няма да посмеят да стрелят.

Чернокосият дръпна ключа от ръцете му и отвори вратата.

– На помощ! – извика Берман. Собствения му глас му се стори тих и жалък.

Вторият, който беше по-висок, го хвана за яката и го бутна навътре в тесния коридор. Падна, но успя да протегне напред ръце и това амортизира удара.

Туриха го да седне на стол и чернокосият каза:

– Мистър Берман, имаме на разположение само четвърт час. – Погледна часовника. – Дори по-малко. Тринадесет минути. След тринадесет минути Калахен ще бъде сменен. Кажете ми новия шифър на килията на Рондол и аз веднага, от вас, ще се обадя по телефона в затвора. Разбирате ли ме? Имате ли представа какво ще направим от вас, ако продължавате да упорствувате?

Рондол е прав, помисли си Берман. Те наистина са устроили хайка. Преследват го дори в затвора. Калахен. Ето защо трепереха ръцете му. И затова изчезна Шилдс.

– Френки – каза чернокосият, – донеси от банята кърпи. – Каквито намериш. Знаете ли защо ми трябват кърпите, мистър Берман? Не? Ей сега ще видите.

Мушнаха му нещо в устата и я завързаха с кърпа. След това го вързаха за стола.

– Разбирате ли, може много да ви боли, а когато човек много го боли, обикновено вика. Дори и да е такъв възпитан човек като вас. Вика и пречи на съседите си. Ако пожелаете да ни кажете шифъра, ще кимнете с глава,

ще вземете ето тази писалка и ще напишете номера на лист хартия. За да не става нужда да измъкваме кърпата от устата ви. Е, и какво ще правим?

Знаеше, че ще им издаде шифъра. Не можеше да търпи болка. Дори чужда болка. В киното затваряше очи, когато на екрана течеше кръв. Чужда и неистинска, червена боя. И въпреки това не можеше да се застави да гледа. Навярно и затова отиде да работи в затвора, главно защото там хората не страдаха. Не страдаха физически. Съдебните процеси приключваха и докато траеше обжалването, хората заспиваха в своите прозрачни студени саркофази. А след това, без да се събудят, тихо умираха или пък ставаха преобразени. Без болка, без кръв, без страдания. Тих, спокоен свят. Ясен, понятен свят. Свят на спокойствието и тишината.

Чернокосият запали една пура и когато дебелият ѝ край силно се разгоря, внимателно я притисна, към челото на Берман. Болката беше остра и пронизителна и през нея почувствува миризмата на изгоряло месо. На своето месо. Дръпна се назад, но тилът му опря в остър метален предмет.

– Да не си посмял да стреляш, Френки. Мъртъв не ни трябва. Ах, мистър Берман, какъв глупав човек сте вие...

Взрив. Болката отново избухна. Тя го дращи, дълбае, гризе го. Чернокосият върти притиснатата към кожата пура. Нещо лекичко пращи. Не би могъл да чувствава миризмата на изгоряло месо. Не би могъл да чувствава нищо друго освен болка. В света няма нищо друго освен болка. Светът е огромен, но болката е по-голяма. И непонятно е как се събира в него. Но мозъкът му работи. Разбира всичко. Повече не може да търпи. Сега ще кимне, ще освободят ръцете му и ще напише шифъра. И те ще убият Язон. И болката ще престане. И няма да има миризма на изгоряло месо. Боже, как хората нищо не разбират. Какво щастие, е когато няма болка! Да даде всичко, всичко, само да престане тази проклета разкъсваща го болка. Навярно сега ще престане. Та мина толкова много време. Не по-малко от половин час. Калахен отдавна си е отишъл. Защо още продължават да го мъчат. По-добре да го убият, но да не го мъчат.

– Още нищо ли не измислихте, мистър Берман? – попита чернокосият и погледна часовника си. – Имате още десет минути...

Берман изстена. Искеше да изстене, но не можеше. Стенеше мислено. Изминали са

само три минути. Боже прави, защо разтегляш мъките му, все едно той няма да издържи. Прости ми, Язон. Прости. Слаб човек е той. И през целия си живот е бил слаб човек.

– Е, още дълго ли ще си играем на котка и мишка? – попита чернокосият. – Остават още девет минути.

– Дай да го фрасна веднъж...

– Почакай, Френки. От твоята лапа ще изгуби съзнание. Имаш ли нещо остро? Нещо такова за ноктите.

– Може би джобното ми ножче? В него има малко острие.

Боже, боже, боже, боже, повтаряше си Берман, не искам да ми мушат острието на ножа под ноктите. Дай ми сили да кимна и да напиша този проклет шифър. Боже, защо нямам сили да им кимна? Та толкова е лесно – само да кимна.

Почувствува как грабнаха лявата му ръка. Не, никога няма да преживее това. Опитваше се да кимне, но не можеше. Беше парализиран, да, парализиран, ето каква е работата. Не можеше да кимне с глава. Че развържете ме де, всичко ще ви кажа. Опита се да дръпне лявата си ръка, не можа.

– Френки, дръж го по-здраво, виждаш ли го как мърда, гнида с гнида.

Не, не, не, такава болка не може да има. Той викаше, но глас не излизаше от него. Викът се блъскаше в гърдите му и се смесваше с чудовищната болка. И изведнъж в кипящия хаос на болката и скования вик в него се роди още едно чувство. Омразата. Тя растеше бързо, като облак след взрив, изпълваше го целия. И странно, колкото по-голям ставаше този облак, толкова по-твърдо знаеше, че не би могъл да кимне не заради парализата. Не искаше да кимне. Няма да им кимне. Не искаше да убият Язон. Отново се дръпна. Удар. Нещо се стовари върху лицето му. Усети, че пропада някъде в мрака. Тъмнина, мека и приветлива тъмнина, защото го отвеждаше далеч от болката.

– Нали ти казах, Френки – ядосано каза чернокосият, – да не удряш този мръсник. Жалко, сега има да го чакаме да се свести. – Погледна часовника си. – Пък и няма време за чакане. Останаха само две минути.

– Може пък да дойде на себе си, мистър Фалкони.

Чу се пронизителен звън. Някой звънеше на вратата. Двамата замряха. Още веднъж се звънна. И още веднъж. От вратата се разнесе глас:

– Мистър Берман, забравихте да ми оставите ключовете от колата. Ако сте в банята, ще дойде след пет минути.

– Трябва да тръгваме – Френки извади пистолета си, хвана го откъм дулото и с всичка сила удари с дръжката Берман по главата.

– Да вървим...

* * *

Чак звънна и зачака. Натисна звънеца още веднъж. Може би звънецът не работи? Не, чува се как дрънчи в апартамента. Пък и свети. Той видя с очите си как тримата – мистър Берман и двамата джентълмени, които го търсеха – се качиха в асансьора.

Да не би да му е станало лошо? Чак се отнасяше към Айвен Берман със снизхождението на петнадесетгодишен човек, който може да регулира спирачките на една кола, към петдесетгодишен човек, който не може да направи това.

Чак си го представи как лежи сега на пода, държи се за сърцето, а пък той стои пред вратата и мисли какво да прави. Спусна се в гаража и позвъни в полицията.

Полицията пристигна след четвърт час. Отвориха вратата и влязоха в стаята.

– Ето ти сърдечен удар. Удар по главата – това е – каза единият от полицаите.

Допря ухото си до гърдите му и се вслуша.

– Като че ли още е жив, ама май не много.

– Обърна се към другаря си: – Повикай „Бърза помощ“, пък аз ще го развържа.

Част четвърта

Съдът

Глава 1

Второ денонощие си блъскам главата. Какво все пак се е случило? Седя си в своята малка килия-единочка в Първи градски затвор и мисля. И нищо не мога да разбера. Не мога да разбера, например, защо вчера някой приближи до вратата, повъртя диска с шифъра и после си отиде. Никой не влезе, никой не ме повика, не са ме извеждали на поредния разпит. Това е загадка номер едно. Дискът на ключалката служи, за да се отваря. Дежурният полицаи не обикаля из отделението, за да върти дисковете с шифрите, я. След като въртяха диска, значи вратата трябваше да се отвори. А не се отвори. Защо?

Също вчера, само че малко по-късно, отново чух характерния звук от въртенето на диска. При това няколко пъти едно след друго. След това някой започна да удря по вратата. Приблжих се, бутнах я – вратата беше затворена. И това е загадка номер две. И то голяма загадка. Да удрят по вратата на килията, при това да удрят яката с юмруци, и то не от вътрешната страна, а от външната – съгласете се, че такива работи не се случват

в един добър затвор всеки ден. Да удрят по вратата отвътре, от килията – това си е съвсем нормално. Но отвън...

Но и това не е всичко. Нито вчера, нито днес не са ме викали на разпит при следователя, макар че следствието явно не е приключило. Не са ме извеждали на ежедневната разходка, независимо от това, искам ли, не искам ли И най-последно последното. Днес при мен не дойде Айвен. Какво ли все пак се е случило?

На следващия ден пред вратата на моята килия бъркотията продължи около час и половина. Въртяха диска, отиваха си, идваха отново, дупчиха със свредел. И най-последно вратата се отвори и ме поведоха на разпит. Навярно ключалката се е развалила. Всичко си имаше такова просто обяснение, че дори ми стана обидно.

Следователят ми задаваше въпросите, които трябваше да ми зададе. Аз давах отговорите, които трябваше да дам. Просто отричах всичко. И нищо не обяснявах. Чаках съдебния процес.

– Мистър Рондол – обидено ми каза следователят, – вашата несговорчивост е безсмислена. Вие сте интелигентен човек. Адвокат сте. През цялото време казвате: не, не, не, а фактите просто крещат: да, да, да.

Къде е логиката, какъв смисъл има всичко това?

Въздъгнах и вдигнах рамене. Когато разпитът свърши, попитах следователя:

– Какво прави моят приятел мистър Берман?

Следователят замря за миг и ме погледна.

– В болницата е. А защо питате?

– Познавам Айвен от много години. Намирам се в затвора, в който той работи. Мога ли да попитам какво е станало с него?

– Да, разбира се, разбира се – кимна следователят. – Очевидно са се опитали да го ограбят. Ранили са го. Състоянието му е много тежко, но е жив.

Да го ограбят. Ранен. Да ограбят Айвен Берман! Да откраднат неговите сто фута рибарски пръчки. И кукичките. Горкият Айвен!

Горкият Айвен, защо ли им е потрябвал!

* * *

Познатата зала. Все същият съдия-контрольор Ивама със своето вечно учудено изражение на лицето и снопчетата посивели коси, които стърчаха от ушите му. И дори същият прокурор, който беше на делото на Гереро. Анатоли Магнусон хвърли към мен бърз поглед и едва забележимо вдигна рамене. Какво мога да направя? – иска да ми каже. Така се получи.

Същите машини, включени са, сигналните лампички светят. Същата публика. Не, всичко това го казвам просто така. Публиката не е същата. Тим Тивертон от „Шервуд икзъминър“. До него двама души с бележници и моливи. Ах, да, съдията-контрольор забрани да се вкарват в залата фото- и кинокамери и вестникът изпрати художници. А ето я и Гизела. Днес е успяла да се гримира в къщи и изглежда просто прекрасно.

Приключиха формалностите, приключи четенето на обвинителния акт, листовите са мушнати в машините.

– Вашите свидетели, мистър Магнусон – кимна съдията-контрольор.

– Обвинението призовава патрулиращия полицаи втори клас от полицията в Джола, Вашингтон Смит.

Познато лице. Отдавна не сме се виждали.

– Сложете дясната си ръка с дланта надолу на регистрационната машина.

На таблото светнаха името и личния му номер.

– Къде работите, мистър Смит?

– В полицията на Джола. Патрулен полицаи втори клас.

– Къде бяхте през нощта на двадесет и пети октомври?

– Пътувахме заедно с колегата Теренс Бренд, сър. Приблизително към три часа получихме по радиото съобщение от полицейското управление в Джола, че на шосе номер две е забелязан труп, а машината е изоставена в канавката. Тръгнахме нататък. По радиото ни казаха, че колата е забелязана приблизително в района на осемдесет и втора миля. Тръгнахме за там и наистина скоро забелязахме бутнатата в канавката кола. Беше обърната на едната си страна. Колата беше празна. Повикахме по радиото подемен кран, казахме къде точно се намира колата и започнахме да търсим трупа. Намерихме го доста бързо. Приятелят ми забеляза крака...

– Защо пък крака?

– Не зная, сър, защото човекът лежеше с главата на банкетата, а с краката на самото шосе – язвително каза Смит.

Браво, Смит, прокурорите от време на време трябва да получават по един малък урок. Магнусон едва забележимо се усмихна. Можеше, както казват боксьорите, да носи удари.

– Добре, мистър Смит, продължавайте. Какво направихте, когато намерихте трупа?

– Наведох се над тялото и взех ръката му. Пулс не се долавяше. Отново се свързахме с полицейското управление и съобщихме

своите координати, зачихме оперативната бригада. Тя пристигна много бързо... Когато започна да се разсъмва, получихме още едно съобщение от Джола. Сержант Лепски ни каза да бъдем особено внимателни. Ако видим висок човек, шест фута и два дюйма, кестеняв, трябва да го арестуваме, тъй като го подозират в убийство. Името му е Язон Рондол. Приблизително след един час, когато беше вече съвсем светло, забелязахме човек... Аз забелязах човек, който излезе на пътя. Веднага обърнах внимание на това, че е висок. Започнах да мисля как по-добре да действваме, когато човекът неочаквано вдигна ръка. Спряхме и аз излязох от колата. Ако някой е излязъл на пътя, помислих си, и при това вдига ръка, за да спре полицейска кола...

– Защо сте уверен, че човекът е можел да познае дали пред него е полицейска кола, а не някаква друга?

– Първо, сър, по цвета на колата. Беше вече доста светло. И второ, сигналната лампа на покрива беше включена и само сляп човек нямаше да я забележи... Излязох от колата. Човекът приближи, извади от джоба си пистолет и го протегна. При това каза, че името му е Рондол. Язон Рондол. Надянах му белезници и съобщихме в Джола, че престъпникът се е предал. Капитан

Менинг ни заповяда да не тръгваме за Джола, а да го чакаме на пътя. Скоро пристигнаха капитан Менинг и сержант Лепски. Те качиха Рондол в тяхната кола. Отначало в колата бяха самият капитан Менинг, Рондол и сержант Лепски. След това сержантът излезе, премести се във вашата кола и ние тръгнахме напред.

– Благодаря ви, мистър Смит. Ще ви повикаме още веднъж, само че малко по-късно, а сега давам възможност на защитата да разпита свидетеля.

Тъй като се отказах от защитник, защитата – това бях аз. Не, беше още рано.

– Защитата няма въпроси към свидетеля.

– Добре, мистър Магнусон, продължавайте.

– Обвинението призовава експерта от полицията в Джола Линдли Линмаут.

Експертът имаше също такава аристократична външност, както и името му: дълго, конско лице с едри жълти зъби, мътен поглед. И макар да знаех, че Линдли Линмаут не цвили, а говори с човешки глас, кой знае защо, ми се стори, че регистрационната машина сега ще съобщи: Линдли Линмаут, жребец, петгодишен...

– Къде работите и каква длъжност заемате?

– В полицейското управление на Джола. Експерт в техническия отдел.

– Къде бяхте през нощта на двадесет и пети октомври тази година?

– Спях, с ваше разрешение, в къщи си. През нощта ме събуди телефонно обаждане от полицията. Облякох се бързо и се явих там. В управлението тъкмо бяха докарали една кола. На първата седалка, на облегалката на първата седалка и на килимчето на пода имаше следи от кръв... Веднага се заех с кормилото и ръчките. Капитан Менинг ме помоли да побързам. За щастие отпечатъците бяха доста отчетливи. Принадлежаха на двама души. Вложихме ги в регистрационната машина. Едните принадлежаха на покойния собственик на колата, търговския пътник Стефан Расковски. Другите отпечатъци принадлежаха на адвокатата от Шервуд Язон Рондол. Веднага съобщих това на капитан Менинг.

Не е лошо, не е лошо, помислих си аз, сякаш оценявах криминален роман. Засега при тях всичко върви на най-високо ниво. Отлично изпипано. Личеше си пръстът на учителя.

– Извършихте ли още някакви анализи по делото Рондол? – Магнусон запита свидетеля.

– Да. Скоро ми донесоха пистолет, също намерен на банкета на шосе номер две. Колт тридесет и осми калибър. Снех отпечатъците. Дръжката беше изтрита, но очевидно набързо. Във всеки случай успях да получа два отпечатъка. Те се оказаха идентични с отпечатъците на Рондол по кормилото.

– Изследвахте ли куршума, извлечен от тялото на убития?

– Да, още същия ден. Сравних куршума с куршума, който получихме, когато възпроизведохме изстрел от колта. Микроскопичният анализ установи, че и двата куршума са изстреляни от един и същи пистолет. Ето увеличените снимки на тези куршуми.

– Ваша чест – каза Магнусон, обръщайки се към съдията-контрольор, – обвинението моли да се присъединят като веществени доказателства пистолетът колт тридесет и осми калибър, куршум номер едно и две, увеличените фотографии на тези куршуми.

– Добре. Приключихте със свидетеля, нали, мистър Магнусон? Мистър Рондол, можете да задавате въпроси на свидетеля.

– Мистър Линмаут, вие, надявам се, установихте по номера на пистолета на кого принадлежи? – попитах аз.

Едва ли можех нещо да постигна с този въпрос, но моето твърде продължило мълчание можеше да изглежда подозрително. Не трябваше да ги карам да бъдат нащрек, преди да му е дошло времето.

– Не.

– Но защо?

– Защото номерът беше много внимателно изпилен.

– Кажете, мистър Линмаут, лесно ли е да се изпили номер?

Експертът ми показва жълтите си конски зъби. Може би искаше да ме изплаши?

– Всичко зависи от това, какво се разбира под думата „лесно“?

Я го виж ти, коня му с кон. Внимателно животно, нищо не може да каже.

– И все пак? От гледна точка на обикновения човек, а не на оръжеен майстор и не на ръководител на железарска работилница. Разбирате ли ме?

– Да, напълно. – Той вдигна рамене. – Да се изпили серийният номер е доста трудна операция, тъй като металът, от който се прави оръжието, е с висока здравина и твърдост.

– Благодаря ви. А сега кажете, мистър Линмаут, какви качества трябва да притежава човек, който е изпил номер на пистолет.

– Качества ли? Извинете, аз не...

– Е, представете си човек, който извършва тази операция със собствения си пистолет. Какъв е той? Разбира се, имам предвид не цвета на очите, а чертите на характера. Разбирате ли ме?

– Моля за извинение, ваша чест – обърна се Магнусон към съдията, – обвинението смята, че въпросът няма отношение към обсъжданото дело.

– Защитата има намерение да докаже, че въпросът е напълно уместен.

– Добре – кимна съдията-контрольор, – нека свидетелят отговори.

Линмаут вдигна рамене, погледна към прокурора и въздъхна.

– Ами какви – каза той, – навярно такъв човек притежава голямо търпение... Сигурно и настойчивост...

– И още, мистър Линмаут? Или добре, позволете ми да поставя въпроса по друг начин. Въобще защо се изтрива един номер?

– За да не може по номера на оръжието да се открие неговият собственик.

– Отлично. Може ли такава постъпка да се нарече акт на предвидливост или предпазливост? От гледна точка на престъпника, разбира се?

– Навярно.

– Прекрасно. Щом на един човек му идва на ум да бъде достатъчно предпазлив, та да изтрие номера на пистолета, как според вас, няма ли да се сети или да сложи ръкавици, или пък да изтрие следите от оръжието, за да не бъде открит по отпечатъците на пръстите?... Мистър Линмаут, къде е бил намерен колътът, с който е бил убит мистър Расковски?

– Не мога да отговоря. Не са ми казали. Дадох ми пистолета за изследване и толкова.

– Благодаря ви – казах аз. – Защитата няма повече въпроси.

Магнусон отново извика Смит. Той следваше хронологията на събитията. Сега го помоли да разкаже как са намерили капитан Менинг.

– Най-напред тръгнах от Джола. Изминах около десет мили – колата на капитана не се виждаше. Тогава се свързах със сержанта и той веднага пристигна. Скоро забелязахме следи от гуми по банкета. Спряхме колата и тръгнахме в гората. След десетина ярда видяхме колата на капитана. Тя буквално беше завряна в храстите. Приближихме до колата. Сержантът се опита да отвори вратата, но тя беше заключена. Сержантът пръв погледна през прозореца. След него

надникнах и аз. В колата беше само капитан Менинг.

– Но защо той не ви отвори вратата? Струва ми се, че отвътре вратата на колата може да се отвори.

– Да, но капитанът не можеше да ни отвори, защото на ръцете му бяха белезниците и той беше привързан към кормилото. Верижката обвиваше сплиците на кормилото.

В залата за пръв път от началото на съдебния процес се зачу лек смях.

– В какво състояние беше капитанът?

– Не съм доктор, но забелязах, че цялата дясна половина на лицето му беше смазана.

– Какво ви каза капитанът?

– Че арестуваният е избягал.

– Нямам повече въпроси, ваша чест – каза Магнусон.

– Можете да задавате въпроси, мистър Рондол.

– Благодаря ви, ваша чест. Мистър Смит – обърнах се към полицаия, – в първото си показание казахте, че капитан Менинг ви е заповядал по радиото да го чакате на пътя. А няма двама полицаи не могат да откарат в участъка един обезоръжен човек, и при това с белезници на ръцете?

– Биха могли.

– Добре. Значи нареждането на капитана да не тръгнете за Джола с арестувания, а да го чакате на пътя, може да се смята до известна степен необикновено, нали така? Как бихте обяснили такова нареждане на началника на полицията?

– Не мога да коментирам постъпката на началника си, мистър Рондол. Попитайте самия капитан Менинг.

– С удоволствие. Когато му дойде редът да дава показания. Но все пак вие, мистър Смит, сте опитен полицаи, вие не сте автомат. Защо според вас капитан Менинг не ви разреши да докарате арестувания, тоест мен, в Джола?

Не беше глупав човек този Смит. Усещаше накъде бия. Дори нещо повече – бях готов да се закълна, че той прекрасно разбираше всичко. Отново погледна към Магнусон, очаквайки от него помощ, но какво можеше да направи прокурорът, щом като въпросът е напълно коректен?

– Може би допълнителна предпазна мярка. Очевидно капитан Менинг е сметнал, че ще бъде по-сигурно, ако самият той докара в Джола такъв престъпник.

– Мистър Смит, според вас капитанът е искал да вземе допълнителни предпазни мерки. Нали така? И когато пристигна, той ви заповяда да преместите престъпника в

неговата кола. Така ли беше? Кажете – продължавах аз – колко сътрудници обикновено има в една кола, когато транспортират човек, заподозрян в убийство?

Магнусон започна да се върти на мястото си. Не, той още не чувствуваше опасността – не можеше да я почувствува, – но на него явно не му харесваше моята линия. Прекрасно разбираше накъде гоня.

– Обикновено трима души заедно с шофьора. В краен случай двама.

Сега вече не само Смит и Магнусон разбираха моята тактика. Изглежда, мнозина в залата се досещаха какъв ще бъде следващият ми въпрос. Всеки случай тишината беше необикновена.

– Защо в такъв случай капитан Менинг заповяда на сержанта да пътува с вас?

Смит стоеше в ъгъла и се чудеше как да отпъди досадния противник. Зад него стояха родното полицейско управление, героичният капитан с размазаната физиономия и шансовете да порасне в службата. Пред него – досаден негодник, който го натика дотук със своите гнусни въпроси. Господи, кому е нужен този съд, тази глупашка комедия? Да му кресне още сега на това адвокатче: горе ръцете! Да му прасне един по физиономията – тогава щеше да види как се преобръщат думите на честните хора...

Аз се усмихнах. Досещах се какво си мисли сега храбрият мистър Смит.

– Чакам отговор – деликатно напомних за себе си.

– Не зная – мрачно каза полицаят. – Попитайте самия капитан.

– Благодаря ви за съвета, Смит – вежливо казах. – Обезателно ще се възползувам от него. Ваша чест – обърнах се към съдията-контрольор, – защитата няма повече въпроси.

– Днешното заседание приключи – каза съдията-контрольор. – Ако защитата има свидетели, то имайки предвид малко необикновения характер на защитата, тя може да предаде на съда списък с техните имена, за да може съдът да ги призове на следващото заседание.

– Благодаря ви, ваша чест – поклоних се и връчих на съдията-контрольор списъка на моите свидетели. Какво друго можех да направя, когато от залата на съда отвеждат адвоката обратно в килията.

Глава 2

– Защитата призовава своя свидетел, началника на полицията в Джола капитан Менинг – казах аз и си помислих, че никога не съм имал свидетел, който толкова много

да ме мрази. Честно казано, имаше всички основания за това.

– Капитан Менинг – вежливо казах аз, – от показанията на вашия подчинен мистър Смит разбрах, че ме качихте във вашата кола, за да осигурите максимална сигурност. Съгласен ли сте с такава гледна точка?

– Да.

– Прекрасно. По-нататък от показанията на същия Смит защитата изясни, че за осигуряването на максимална безопасност при превозването на престъпник обикновено в колата пътуват минимум двама или трима души. Така ли е? Защо тогава, капитане, заповядахте на сержант Лепски да тръгне обратно за Джола не с вас, а в колата на Смит?

– Предполагах, че престъпникът не е опасен, още повече че беше с белезници.

Хм, интересно. Капитанът, оказва се, е очаквал тези въпроси. А сега да видим как ще отговаря по-нататък.

– Защо тогава не разрешихте на вашите помощници спокойно да го отведат в Джола?

– Защото исках да се възползувам от състоянието му, от объркването му. Знаете ли, обикновено веднага след арестуването престъпникът често пъти е объркан, още не е готов да отговаря на въпросите и в тези минути може много нещо да каже.

Браво, капитане, най-добрият вариант, който можеше да се измисли на негово място. Измъкна се от този удар, но ще опитаме да го атакуваме от другата страна.

– Капитане, ако не греша, от съобщението на Вашингтон Смит по радиото вие сте знаели, че престъпникът сам се е предал. Как мислите, ако престъпникът се е предал сам, без да бъде преследван, това може ли да се нарече съзнателен акт?

– Не зная, това е из областта на психологията.

– Боже, колко се страхува полицията на Джола от психологията. Работата не е в психологията. Щом като един престъпник доброволно се е предал на полицията, той не е бил афектиран и следователно вие не сте могли да разчитате, че ще ви направя признание за тези няколко минути, през които ще го откарате в Джола.

– А интересно защо тогава ви качих при себе си в колата? – попита ме капитанът.

– Макар че сега въпросите задавам аз, капитане, а не вие, ще ви отговоря. Искате да останете с мен на четири очи, за да няма свидетели, за да можете да ме убиете при така наречения опит за бягство.

– Протестирам! – извика Магнусон. – Протестирам против такова твърдение на

защитата като чиста проба спекулация, неподкрепена с никакви факти.

– Защитата тъкмо се готви да потвърди тази, както вие благоволихте да се изразите, спекулация с факти – извиках аз.

Не биваше, разбира се, да излизам от себе си, но къде се дяна спокойствието на Магнусон, когато почувствува заплаха. Не е важно, че за борда на лодката се мъчи да се хване човек, с когото се познаваш от толкова години. Колега. Я да го пернем през ръцете, та да не прави опити нахалникът да задържа плавния ход на лодката.

– Капитан Менинг – продължих аз, – с какво ви удари по лицето обвиняемият?

– С крак!

– Чудесно, капитане. Арестуваният е седял редом с вас. Това може да се смята за потвърден факт, тъй като поне трима души, без да се броите вие и аз, видяха как седнах до вас. Как е могло да се случи така, че арестуваният се е изхитрил да удари с крак в лицето човека, който седи на една седалка с него? А това може да се случи, капитане, защото вие спряхте колата и ме помолихте да изляза, за да видя.

– Протестирам – отново ме прекъсна Магнусон. – Това не е разпит на свидетеля, а изложение на собствената фантастична теория.

– Възражението се приема – каза съдията-контрольор, но всички забелязаха как замига червената лампичка на панела на главната съдийска машина. – Защитата може да продължи разпита.

Беше малко смутен. Нищо страшно не се беше случило, само че, когато машината отмени постановление на съдията, това съвсем не е в негова полза.

– Благодаря ви, ваша чест, защитата няма повече въпроси към капитан Менинг. Защитата би искала да призове свидетелката мисис Калифано от Драйвел.

Бедната мисис Калифано изглеждаше още по-напласена, отколкото си я спомнях. Ех, да можеше да присъствува сестра ѝ с тънката цигара в устата...

– Мисис Калифано, моля ви, разкажете на съда какво се случи онази вечер, когато сестра ви стреля в сержанта...

– Мистър Рондол... Той дойде у нас... Сестра ми веднага се досети, че се крие от полицията... Сестра ми беше чула предупрежденията на полицията... По телевизията... – обърна се към мен. – Но вие не отрекохте... Вие казахте, че се криете от полицията... Е, после дойде полицаят... Онзи, младият... Той влезе, без да чука даже... тихичко... Каза, че ще арестува мистър Рондол и сестра ми... – мисис

Калифано изведнъж заплака, – сестра ми стреля в него и той падна... Сестра ми каза да ви изведе от Драйвел през горичката. Ние с вас излязохме. Отведох ви към шосето отвъд онова място, където стои полицията, върнах се да взема колата... После тръгнахме... качих ви и тръгнахме за Шервуд.

– Кажете, мисис Калифано, когато първия път излязохте с мен от къщата на вашата сестра и после когато се върнахте да вземете колата, видяхте ли около къщата някакви полицаи или полицейска кола?

– Не, не видях.

– Благодаря ви, мисис Калифано.

Отново повиках на свидетелската банка капитан Менинг.

– Кажете, капитане, ако един полицаи има основание да предполага, че в някоя къща се крие опасен престъпник, убиец, избягал вече веднъж след арестуването, какво трябва да направи, за да го хване. Ще поясня мисълта си. Трябва ли полицаят, който се отправя към посочената къща, за да арестува въоръжен престъпник, да остави хора на улицата, особено ако това става нощем и ако къщата стои малко встрани от останалите?

– В такъв случай трябва да се обгради къщата. Но сержант Лепски не е можел да знае, че се криете при тези жени. Той може би просто е проверявал всички къщи подред.

В такъв случай е можел да тръгне сам, още повече че хора не ни достигат. В Драйвел са повече от петстотин къщи...

Повиках за свидетели съседите на мисис Нилсън отляво и отдясно. Те и двамата казаха, че същата вечер никой от полицията не е ходил у тях.

– Не, капитан Менинг, не, уважаеми съдии – казах аз, – сержант Лепски дойде сам в къщата на мисис Нилсън не защото е проверявал всички къщи подред. Полицията беше предишния ден в къщата на мисис Нилсън. Тази вечер сержант Лепски дойде не за да проверява. Той беше добър полицаи и по някакъв начин е успял да получи сведения къде се крия. Той беше безстрашен човек, пък и много-много не се съобразяваше със законите. Разчитал е на изненадата. Влезе в къщата, без да чука. Той би ме арестувал, ако не беше мисис Нилсън. Какво да се прави, на осемдесет и една години хората гледат на някои неща малко по-иначе, отколкото някои други. Но работата не е там. Сержант Лепски би могъл да намери хора, които да обкръжат къщата на мисис Нилсън. Но той отиде сам, защото не му трябваша свидетели. Не му трябваша свидетели за убийството на арестувания при същия опит за бягство.

Шум в залата. Досега не съм виждал така да се изкривява физиономията на Магнусон.

Ивама обяви заседанието за закрито.

Глава 3

Преди началото на сутрешното заседание секретарят-контрольор ме повика в своята стая. Още предишния ден предали моята молба на Гизела и тя току-що била там. Пликът, за който ставаше дума, е изчезнал. Тя прекрасно си спомняла този плик, той през цялото време бил на мястото си, а когато днес сутринта отишла да го вземе в кантората, вече го нямало.

– Как ѝ съобщихте моята молба? – механично ги запитвах.

– По телефона.

По телефона... по телефона... Идиоти. Разбира се, че телефонът ми в кантората се подслушва. Те са научили молбата ми и са откраднали плика. Може и да не знаят какви са тези ключове, но нали ключовете са у тях.

Те постигнаха своето. Накрая, но го постигнаха... Онова, което не успя нито Менинг, нито Лепски, успя да направи някакъв криминален тип с шперц, изпратен от тях през нощта в кантората ми. Почувствавах дълбока умора. Скоро ще трябва да избирам. Смърт или пълно преобразяване. После,

после, сега не мога да реша. Някъде отдалеч се носеше глас. Ах, да, говори Магнусон.

– ...открадва крупна сума пари от професор Ламонт, с когото се е запознал, когато е събирал материал за защита на своя клиент... спира колата на пътя през нощта. Никога няма да научим какво е казал на нещастния търговски пътник, който навярно е бързал за хотела, но човекът се съгласява да го откара. Не е знаел кого качва в колата си. Не е знаел, че текат последните мигове от живота му. Не е знаел, че Рондол вече стиска в ръце пистолета, с който след няколко минути ще стреля в гърба на този възрастен човек. В гърба... Но нещо го е изплашило. Той изхвърля още топлия труп на шосето, а след минута изоставя и колата. Бяга към гората... Мята се в гората... обзема го ужас. Не може да си намери място сам в тъмната нощна гора...

Не, Магнусон, той вече не се мята. Можете повече да не си хабите красноречието. Старото добро красноречие. Та то е само за пред публиката, телевизията и вестниците. На електронните карантии в съдийските машини хич не им пука от вашето красноречие.

– ...и ето, измъчен и уплашен, той отново излиза на пътя... Капитан Менинг го качва в своята кола. До себе си. Той отпраща дори

помощника си. Иска да остане с престъпника на четири очи. Мъчително му се иска да разбере кое е онова, което е накарало един адвокат, интелигентен човек, за една нощ да разруши своя живот и да застане на пътя на престъпленията. Той е полицай, но той преди всичко е човек. Той иска да разбере...

И аз искам да разбера. И не мога. Защо злото е толкова по-силно от доброто, а лъжата – от истината? В тяхното вечно съперничество защо почти винаги финалната лента първо докосват пороците, а не добродетелите. Може би така трябва? Не, не може природата да греши вече толкова хиляди години?

– ...Възползуйвайки се от доверчивостта на капитана, му нанася зверски удар в лицето, последствията от който всички ние видяхме вчера...

Бедният, бедният капитан Менинг, чиста доверлива душа. Така вярваше, че адвокатът ще слезе от колата, ще се остави да попадне под колелата, под дулото на пистолета му, а той взе, че го излъга. Подло, позорно го излъга. Трагедия на преданата доверчивост.

– ...Промъкнал се е в мирната обител на двете сестри, две възрастни жени, като е донесъл със себе си насилие и трагедия. Да накараш жена на осемдесет и една години да вдигне ръка срещу блюстителя на закона –

това е... надяваше се да въведе съда в заблуждение. Да, формално сам се е предал в ръцете на полицията, но позволете да ви попитам: а какво друго му оставаше да прави, когато чувствуваше как около него се затяга примката на правосъдието?

Анатол Магнусон, помощник окръжен прокурор, който скоро, това трябва да се очаква, ще стане окръжен прокурор, прокурор на процеса на своя стар познат Язон Рондол, Анатол Магнусон завършва своята блестяща обвинителна реч.

Ставам и моля да пренесат последната ми дума за следващия ден. Моля секретаря-контрольор да повикат мис Одри Ламънт.

* * *

И ето аз отново съм в стаята на секретаря-контрольор. Зад мен са пазачите, пред мен – секретарят-контрольор. И Одри.

– Одри... – казвам аз. – За нищо не съм виновен... Имам към теб голяма молба. Но трябва да те предупредя, че ако я изпълниш, ще навлечеш на баща си големи неприятности. Помниш ли двата пакета, които ти предадох? Ти изпълни моята молба, зная.

– Да, сложих ключовете от сейфовете в плик и ги изпратих в кантората ти.

– Ключовете ги няма, Одри. Откраднали са ги. От това зависи моят живот. Можеш ли да

си спомниш къде остави пакетите? Не можеш ли да си спомниш номерата? Номерата на сейфовете? Спомни си... Съсредоточи се. Спомни си... Ето, влизаш... спомни си.

Тя се мъчи да си спомни чисто по детски. Вдига очи, мърда устни. Навярно така е отговаряла и пред черната дъска. Сигурно не се е учила много добре.

– Вторият ред от долу. Крайният отдясно. Да, да – точно така, крайният отдясно. Но спомням си номера на сейфа в Първа градска банка, защото си помислих, че това е любимото ми число – двадесет и две.

– Одри...

* * *

Бавно ставам от мястото си и оглеждам залата. Не бързам, спокойно. Това е моята аудитория. Предстои ми да я хвана за яката и да я разтърся така, че да се пробуди. Моята последна дума. Магнусон гледа към публиката с вид на скучаещ човек, случайно попаднал на детско представление. Съдията-контрольор има отсъстващия израз на човек, привикнал да спи с отворени очи.

– Ваша чест – казвам аз, – моля за разрешение да се възползувам от магнетофона.

Преместват магнетофона към мен. Поставям лентата и завъртам копчето звук до последния предел. Натискам клавиша. В

притихналата зала отчетливо се чува гласът на съдията-контрольор Роджър Ивама.

– Аз заявявам – казва съдията, – че Язон Рондол в нищо не е виновен, не е извършвал никакви престъпления и според моето дълбоко убеждение трябва незабавно да бъде освободен.

Това е. Натискам копчето и лентата спира. Сега мога отново да огледам аудиторията. Долната челюст на Роджър Ивама е виснала така, че ако не я прихване, може да падне. Приятелят ми Магнусон мига толкова често и бързо, като че ли стреля с картечница. Никога не съм мислел, че човек може да мига с такава скорост. Секретарят-контрольор върти глава. Бедният, сигурно си мисли, че е заспал и се опитва да се събуди. По лицата на момчетата от вестника свети радостно изумление.

– Ваша чест – казвам аз, – не грешите. И никой в тази зала не греша. Наистина чухте гласа на съдията-контрольор Роджър Ивама. Той произнесе думи, които мистър Ивама никога не е произнасял. Това звучи като парадокс. Но преди да ви обясня смисъла на моето твърдение, позволете ми още веднъж да се възползувам от магнетофона.

Поставям втората лента с гласа на началника на полицията в Шервуд Нейл Кендрю. Той казва:

– Язон Рондол е един много достоен човек. Без съмнение той в нищо не е виновен.

– Надявам се – казвам аз, – че мнозина от присъстващите познават гласа на нашия уважаван началник на полицията мистър Кендрю и могат да потвърдят, че това е неговият глас. Но точно така, както и мистър Ивама, мистър Кендрю никога не е произнасял тези думи. И накрая, преди да премина към по-обстойни разяснения, моля съдията-контрольор да ми разреши да се възползвам от регистрационната машина.

Съдията кимва. Бързо мушвам на трите пръста на дясната си ръка трите гумени възглавнички с факсимилето от пръстите на Джон Копола. Правя го така, че никой да не види. Приближавам се до регистрационната машина и притискам трите възглавнички към стъклото на определителя. Таблото светва. Джон Копола и неговият регистрационен номер. Забелязвам двама души, които бързо стават и се отправят към изхода. Аха, осите усетиха опасността. А аз съм господар на аудиторията.

Разказвам за Ланс Гереро, за моите търсения, за Джонас, за това, как се оказах във вила „Одри“, за професор Ламонт и за неговия синтезатор, за сценария, който се готвеше за Джон Копола, за двете ленти, които сам съчиних пред синтезатора на

професора, за бягството си, за опитите да ме унищожат, защото твърде много зная...

И най-последно мелодичното подрънкване на съдийското жури: „Невинен, невинен, невинен.“

Събужда се и голямата съдийска машина, мига нейното табло и на него се изписва: „Невинен, да бъде незабавно освободен.“

Някой ме тупа по рамото, иска нещо да ми каже, но нищо не чувам в шума от много гласове. Не мога да стана и да изляза от залата на съда. И ръцете, и краката ми треперят и нямам сили. Чудовищното изтощение най-последно ме събаря. Седя сред целия този шум и глъчка сам в тълпата и не чувствавам нито радостта, нито тържеството на победител. И не само защото съм уморен. Но и защото сред всички тези хора го няма Айвен Берман. Ставам и напускам залата на съда.

Глава 4

Лекарят беше млад, здрав и натъпкан с оптимизъм.

– Сърцето работи нормално, така че от тази страна няма опасност – каза ми той. – Само че мистър Берман и досега не е дошъл в съзнание. Разбирате ли, при рани в главата никога не можеш да си сто процента сигурен, че всички функции на главния мозък напълно

ще се възстановят. Още повече след мъченията, на които е бил подложен.

– Мъчения ли?

Каква проста думичка и колко трудно се побира в съзнанието, особено когато става дума за Айвен Берман. Сърцето ми се сви.

– Да, мистър Рондол. Горили са му с нещо челото. Вероятно с цигара или пура. Мушкали са острие на нож под ноктите му.

За какво измъчват един човек? За да научат нещо? Нещо, което той не иска да им каже. Айвен Берман не е искал нещо да им каже? И не им е казал.

Блесна светкавица и изведнъж всичко разбрах. Мигновено. Той е направил така, че да не могат да отворят вратата на килията ми. Затова напразно въртяха диска на ключалката, затова в края на краищата докараха бормашина. Затова са гасили цигара на челото на тихия Айвен и са мушкали острието на ножче под ноктите му. И той нищо не им е казал. Добрият, боязливият Айвен нищо не им е казал. С какво съм заслужил, че заради мен така да страда друг човек?

Влязохме в болничната стая. Боже, колко е възрастен. Никога преди това не съм забелязвал възрастта на приятеля си. Разбира се, виждах как сребреят слепоочията му, как по лицето му плъзват

бръчки. Но той беше... Айвен. Въобще не можех да си го представя млад. Той навярно се е родил с посивели слепоочия и бръчки около очите. И с въдица в ръце. Седнах до леглото му. Изведнъж ми се стори, че вече е умрял. Прииска ми се да викам. Но не, гърдите под одеялото лекичко се повдигаха и отпусаха. Докоснах с длан ръката му, която лежеше върху одеялото.

– Айвен – тихо казах аз, – чуваш ли ме? Знаем, че ти е тежко да ми отговориш, но ти ме чуваш, нали? Благодаря ти, Айвен, Не съм заслужил това, което направи за мен. Скоро ще започнат студове и нашето езеро ще замръзне. И когато ледът стане достатъчно здрав, ние ще отидем там. И непременно ще затънем по пътя в снега. И ще мъкнем на гръб палатките, чувалите и столчетата. И разбира се, ще ругаем, и ще проклинаме всичко на света. Но, разбира се, не съвсем сериозно, защото е наистина прекрасно да се промъкнеш по заснежената пътечка към тихото замръзнало езеро и да проклинаш всичко на този свят.

Не махвах ръката си от неговата и от време на време го питах:

– Чуваш ли ме, Айвен?

И когато го попитах за десети, стотен или може би хиляден път, почувствувах слабо, едва забележимо движение на пръстите му.

Дори не помръдване, а само намек. Не повярвах, не смеех да си разреша да вярвам.

– Айвен ако ме чуваш, не мърдай ръката си сега. Разбра ли?

Никакво помръдване. Как ми се искаше да запазя вярата в чудото още за една секунда. Само още една секунда.

– А сега ми отговори. И тогава ще знам, че ти, стари мързеливецо, просто от мързел не искаш да си побъбриш с мен.

И отново мускулите едва забележимо трепнаха. Значи мозъкът му е жив, макар и само една искрица в него да тлее.

Заревах. Заревах, без да се срамувам, като дете. И не се опитвах да спра. Бентът се разкъса и душата ми трябваше да се облекчи.

Останах до кревата му цялата нощ. На сутринта той отвори очи и ми намигна. А може би и така да ми се е сторило, защото след безсънна нощ не виждаш много добре, особено когато погледът ти е замъглен от сълзи.

Глава 5

Не ме напускаха нито денем, нито нощем. По-високият – Френки, по-ниският с тъмните коси – Фалкони. Нямах мира от тях. И когато бяха край мен, чувствавах миризмата на изгоряло човешко месо, чувах виковете на

Айвен, когато са мушвали острието на джобното ножче под ноктите му.

Нямах мира от тях...

И отидох при началника на следствия отдел на шервудската полиция Патрик Бракен. Приятелят на Джон Копола. Мистър Бракен се оказа възрастен човек с остри черти, лице на полицаи и студени светли очи.

– Мистър Бракен – казах аз, – единственото, което зная за вас е, че сте приятел на Джон Копола. И някой искаше именно вас да...

– Благодаря ви – каза той. – Отдавна исках да ви благодаря за всичко, което направихте за Копола и за мен. Те не се спират пред нищо, само и само да могат да ме компрометират. Готови са дори да тикнат в затвора невинен човек, но той да е мой добър приятел.

– Така си и мислех – кимнах аз. – Веднага разбрах, че Копола е само оръдие, чрез което искат да си уредят сметките с вас. Само че не мога да разбера защо вашите врагове са избрали толкова сложен начин за нападение...

– Имам някои неща, които са против тях. И те много добре го знаят. Знаят, че ако ме пречукат, ще съм опасен за тях дори в гроба. Може би дори по-опасен, отколкото съм сега. Сега ръцете и краката ми са вързани, а

тогава няма да има никакви пречки някои факти да станат всеобщо достояние... Виж, за това съм се погрижил отрано. Затова и те досега ме щадят, а пък аз нямам възможност да им нанеса удар. В политиката това се нарича баланс на силите. Или баланс на страха.

С Копола са го замислили прекрасно. Когато прочетох вашето слово пред съда, просто разперих ръце. Как може да се измисли такова нещо.

– Мистър Бракен – казах аз, – моят приятел Айвен Берман е запомнил имената на хората, които са го измъчвали. Някой си Фалкони и...

– Вероятно Френки. Френк Топол, по прякор Банана. Те винаги работят заедно.

– Мистър Бракен, имам свидетел. Човек, който ги е видял, когато са влезли с Берман в апартамента му. Едно момче от подземния гараж в къщата на Берман. Чак Пополис.

Началникът на следствения отдел поклати глава.

– Ако ще и двама да са... Безсмислено е.

– Но защо?

– Защото нито един свидетел няма да доживее до процеса, на който ще съдят човек на Волмут.

– На Волмут ли?

– Сега разбирам как сте успели да направите онова, което направихте – усмихна се той. – Вие просто нищо не знаете.

– Но, както виждате, аз съм жив.

– О, хората на Волмут знаят кога да отстъпят и кога да изчакат. Още повече, както знаете, Ламонт изчезна заедно със своя апарат. Така че тяхната организация дори съществено не пострада. Не искам да ви обидя, мистър Рондол, но вие не можете да разрушите организацията на Волмут и Майк Перуджино, господаря на Волмут. Това е рак, Рондол, рак, който вече е пуснал метастази. Той е проникнал в цялото ни общество.

– Но все пак трябва да има някакво средство...

– Не, Рондол... Няма средство. Не можем да избегнем нашето общество от този рак. Той е част от него. Неразривна част... Трябва да изменим самото общество. Да го подложим на пълно преобразяване.

Какво пък, навярно беше прав, само че мен ме чакаха Френки, по прякор Банана, и Фалкони.

– Значи, мистър Бракен, вие не можете да ми помогнете и да издадете заповед за арестуването на Френки и Фалкони.

– Не. Засега не мога.

– А ако аз...

– То си е ваша лична работа, мистър Рондол. В края на краищата всеки има право сам да си избира края. Един го чака в леглото, друг скача от моста, трети се мъчи да уреди арестуването на двама джентълмени, които с нищо определено не се занимават.

– Не ме разбрахте. Убедихте ме, че няма да ги арестуват. И въобще имате голяма дарба да убеждавате хората, мистър Бракен. Вие не само убеждавате другите, но сте убедили и себе си, че нищо не може да се направи. Това е много удобно, сваля от човека отговорността и я стоварва върху историческите процеси...

– Вероятно трябва да ви изгоня от кабинета си.

– Има ли смисъл? Оставете всичко до пълното преобразяване на обществото. Та вие сте толкова търпелив човек. А пък аз не мога да чакам. И не искам да чакам... Слушайте, Бракен... какво би станало, ако Френки и Фалкони научат, че се готвя да посетя гаража на Чак и да се уговоря с него да свидетелства.

– Те ще се постараят никога да не можете да се уговорите с него. И дори да не се срещнете.

– Добре. А как могат да научат за срещата, без това да събуди у тях подозрения?

– О, тук при нас те имат много приятели. Например Херб Розен.

– Какво? Херб Розен ли?

– Какво се учудвате. И не е само той... Знам го сигурно. Отидете при него уж че искате да се посъветвате и му кажете, че ще говорите с Чак. След това се отбийте отново при мен и ми кажете за кога сте насрочили срещата.

Бракен се приближи до сейфа, отключи го, извади оттам пистолет и ми го подаде.

– В джунглите е необходимо оръжие. То е много удобно. Няма номер. И имайте предвид, че не съм ви го давал. Желая ви успех. На новаците винаги им върви.

* * *

Седя в канала под своя стар верен „тойсун“. Край мен има малък апарат „уоки-токи“. Другият е у Чак. А самият Чак е в апартамента на Айвен Берман, където от прозорците се вижда входът на подземния гараж.

Бръмчи зумерът на моя апарат и аз трепвам, като че ли по тялото ми минава ток. Натискам копчето. Гласът на Чак е изплашен и възбуден.

– Идват – шепне ми той. – Те са...

Подаръкът на мистър Бракен е в ръцете ми. Студен метален подарък без номер.

Чакам. Чака всяка от милиардите милиарди мои клетки.

Очите ми вече привикнаха към слабата светлина на подземния гараж. А те ще влязат направо от улицата. И това е едно от моите преимущества. Второто е в това, че се намирам в канала под колата, откъдето виждам много добре, а те ще тръгнат надолу по стръмнината.

Горе вратата се отваря. Сега ще тръгнат надолу и когато стигнат на няколко крачки от мен, ще започна да стрелям. Само че те не тръгват надолу по стръмното. Защо стоят горе?

– Хей, Чак! – извиква единият от тях.

Те не са новаци, нито на хиподрума, нито в джунглите. Те не искат да се спускат надолу по стръмнината, докато не се убедят, че пляквата е тука. Ако Чак беше долу, можеше да им извика да слезат. Но той е в апартамента на Берман. Може би да ги повикам аз? Ами ако помнят неговия глас? Ако ми извикат да изляза при тях? Освен това вече е късно. Те нещо се съветват полугласно. Колкото и да напрегам слуха си, нищо не чувам. Започват много внимателно да се спускат надолу. Старият приятел Розен си свърши работата. Те се движат безшумно, бавно. Като ловци. Като зверове. Обитатели, на джунглата.

Вдигам пистолета. И едновременно с лакътя си закачам „уоки-токито“, което пада на дъното на бетонния канал, Фалкони и Френки отскачат един от друг. В ръцете им има пистолети. Не могат да разберат какъв е този шум.

– Хей, Чак, ти ли си? – вика единият. Ако се съди по това, че е по-нисък, навярно е Фалкони. – Я ела насам!

Не знам какво да правя. Може би да стрелям? Или да почакам, докато дойдат поблизо? Ами ако си отидат?

– Като че ли няма никого – мърмори Френки.

– Но нещо падна...

Внимателно вдигам глава, за да мога по-добре да ги видя. Знам, че точно над главата ми е мокрият ръждив корем на „тойсуна“. И все пак го удрям с глава.

– Кой е?

Сега вече няма изход. Трябва да стрелям. Гледам Фалкони, за миг затаявам дъх и плавно натискам спусъка на пистолета. Чудовищен грохот от изстрела. Той все още се търкаля под колата, когато едновременно прозвучават два изстрела. Нещо цопва на бетонния под. Със злобно съскане въздухът излиза от гумите.

Навярно не улучих. По стръмното не се виждат нито Френки, нито Фалкони. Още

един изстрел. Ах, ето го единия, зад колата. Ами другият? Навярно се е измъкнал в коридора. И сега ще се появи от другата страна.

Бръмчи зумерът на падналия „уоки-токи“. Чак ме вика. Тревожи се. Онзи, който е зад колата, навярно не може да разбере що за звук е това. За миг си показва главата и аз отново стрелям. И още един път. И още, още... Или той извика, или ми се стори. Вглеждам се внимателно, притискам лице към мократа мръсна автомобилна гума. Единият лежи. Май наистина улучих.

Чуват се стъпки. Това е вторият. Ето го. Вдигам пистолета, натискам спусъка. Няма изстрел. Нямам повече патрони. Мистър Бракен беше прав. На новаците им върви само първия път. А това вече не ми е за първи път. Е, какво пък, направих всичко каквото можах. Сега оня ще започне да стреля. Ще види, че не отговарям. Ще надникне в канала. Внимателно, разбира се. И ще ми се усмихне, преди да забие куршума.

Изстрел. И вик:

– Мистър Рондол! Излизайте бързо!

Нещо не е така, както си го представях. Какво значи всичко това? Вдигам глава. На десетина крачки от канала лежи човек. Чернокосият. Фалкони. А над него се е навел

още някой. Някой, който знае моето име. Кой ли е той?

– Излизайте по-бързо, като ви казвам. Жив ли сте?

– Да-а... – мърморя аз и излизам. А може би това е халюцинация. Най-вероятно халюцинация.

– Ами че помогнете ми де! – плодът на моята фантазия ми се сърди. – Хванете го оттук!

Кого? Какво? Какво иска от мен?

– Вие кой сте?

– Изпрати ме мистър Бракен. Помогнете ми да го сложа в багажника на колата. Хайде по-бързо, дявол да ви вземе. Така, добре. А къде е другият?

Покорно като автомат отивам да домъкна Френки. Той ме гледа с отворените си мъртви очи. Опитвам се да го вдигна от прашния бетон и го настъпвам по крака. Разбирам, че не усеща.

Замъквам Френки при отворения багажник на колата и го слагам редом с Фалкони.

– Защо ги вземате? – попитах.

– Мистър Бракен каза, че може би сте прав. Дайте ми пистолета, така ще бъде най-добре.

Той хлопва багажника и сяда зад кормилото.

– Отворете ми вратата.

Подчиних се. Той не казва повече нито дума, нито пък поглежда към мен. Излиза от гаража и изчезва.

Започнах да затварям вратата и видях Чак. Той стоеше на входа и ме гледаше така, като че ли съм привидение.

– Те не дойдоха ли? – промърмори той.

– Не.

Тръгнахме надолу. Приблжих се до своя „тойсун“. Двете му гуми бяха спукани, на

вратичката се виждаха малки дупчици. Чак мълчаливо разглежда колата след това мен.

– Не дойдоха – казва той. Умно момче. – Не се тревожете, мистър Рондол, ще поправим колата ви, ще стане по-хубава от нова.

О, оптимизъм на петнадесетгодишните! Но аз знаех, че ръждата не може да се спре. Нужно е пълно преобразяване.

Край

Да се завърнеш у дома

Научно-фантастичен разказ

Р. Хейнлайн

– Побързай, Алън! Връщаме се отново у дома – на Земята! – сърцето ѝ радостно тупкаше.

– Един момент!

Алън оглеждаше празния апартамент, а Джоу не я свърташе на едно място. Такситата за багаж по трасето Земя – Луна правеха нецелесъобразен превоза на покъщнина. Бяха продали всичко с изключение на сака, който Алън носеше. Удовлетворен, той я настигна при асансьора. Те се изкачиха на нивото на администрацията и спряха пред вратата с надпис „Дружество Луна-Сити“ и отдолу „Ана Стоун – управител“.

С мрачно изражение на лицето мис Стоун прие ключовете от техния апартамент.

– Мистър и мисис МакРей, значи наистина ни напускате?

– Да не мислите, че сме си променили намерението? – попита Джоузефин ядосано.

– Не. Още преди три години от вашите оплаквания знаех, че ще се върнете на Земята.

– От моите оплак..., мис Стоун, та аз бях така търпелива към невероятните неудобства в тези „заешки дупки“, еднакви за всички!

– Приемай леко нещата, Джоу – успокои я съпругът ѝ.

– Извинете ме, мис Стоун! – изчерви се Джоузефин.

– Няма нищо. Просто виждаме различно нещата. Аз съм тук от времето, когато Луна-Сити се състоеше от три херметически затворени постройки, свързани помежду си с толкова ниски тунели, че през тях можеше да се премине само пълзешком – тя им подаде ръка за сбогом. – Надявам се, че ще ви е приятно да сте отново „земни плъхове“. Всичко хубаво и щастливо приземяване.

– „Земни плъхове“, наистина! Само защото предпочитаме нашата родна планета, където човек може да поеме глътка свеж въздух – промърмори Джоузефин на връщане в асансьора.

– Ти също употребяваш този израз – прекъсна я Алън.

– Но аз го употребявам само за хора, които никога не са напускали Земята.

– Ние неведнъж сме си казвали, че бихме желали да сме имали достатъчно разум никога да не я напускаме. По душа ние също сме „земни плъхове“, Джоу.

– Да, но... О, Алън, колко си противен. Това е най-щастливият ден в живота ми. Не се ли радваш, че си отиваме у дома?

– Разбира се, че се радвам. Да се завърнеш отново у дома – това е чудесно! Езда, ски!

– И опера! Истинска, жива опера! Алън, ние просто ще трябва да останем седмица или две в Манхатън, преди да отидем на село.

– Мислех, че искаш да почувствуващ дъжда върху лицето си.

– Това искам също. Искам веднага всичко и не мога да чакам. О, мили, това е също като да излезеш от затвора – тя се притисна до него. Асансьорът спря и той се освободи от прегръдката ѝ.

– Недей плака.

– Алън, ти си звяр – промълви тя като насън. – Аз съм толкова щастлива!

Те спряха отново на реда на банковите гишета. Чиновникът от Националната Сити-Банка беше вече превел сметката им.

– Отивате си у дома, а? Само се подпишете тук и поставете вашия печат. Завиждам ви. Лов. Риболов.

– Къпането в пенещите се вълни край брега и пътуването с платноходка са повече в моя стил.

– Аз – каза Джоу – просто искам да видя зеленина и синьо небе.

– Зная какво имате предвид – кимна чиновникът. – Това беше много отдавна, а сега е твърде далече. И така, приятно прекарване. За три месеца ли заминавате, или за шест?

– Няма да се връщаме – заяви категорично Алън.

– Така ли? – чиновникът бутна документите към него и добави безизразно: – Тогава, щастливо завръщане.

– Благодарим.

Те се изкачиха на най-близкото до повърхността ниво и стъпиха на подвижната плъзгаща се пътека в тунела, която минаваше през целия град и щеше да ги отведе на космодрума. В една точка тунелът пресичаше повърхността и се превръщаше в херметически затворен хангар. Западните прозорци гледаха към повърхността на Луната, а зад хълмовете – към Земята.

Тази гледка, величествена и красива на фона на черното лунно небе и ярките

немигащи звезди, предизвика сълзи в очите на Джоу. Домът ѝ, тази красива планета, беше неин! Алън гледаше по-безцеремонно на тези неща. Отбеляза само местоположението на Гринуич. Линията на изгрева току-що бе докоснала Южна Америка. Трябва да беше около осем и двадесет. По-добре да побързат.

Те слязоха от плъзгащата се пътека и попаднаха в прегръдките на приятелите, дошли да ги изпратят.

– Хей, пред кого си придавате важност? „Грейлин“ отлита след седем минути.

– Но ние няма да пътуваме с него – отвърна МакРей. – Не, господа!

– Какво? Няма ли да пътувате? Променихте ли си намерението?

– Не му обръщай внимание, Джек – засмя се Джоузефин. – Вместо това, ще заминем с експреса. Вече имаме резервации. Така че ни остават още двадесет минути.

– И така, двойка богати туристи, а?

– Допълнителното заплащане не е толкова голямо, а аз не желая да правя две смени и да загубя една седмица в Космоса, когато мога да съм си у дома за два дни.

– Тя не понася свободния полет, Джек – обясни съпругът ѝ.

– Също и аз. Бях неразположен по време на цялото пътуване насам. Все пак мисля, че

би понесла добре едно такова пътуване, Джоу. Вече си привикнала към лунното притегляне.

– Може би – съгласи се тя, – но има голяма разлика между една шеста от земното притегляне и безтегловност.

– Джоузефин МакРей, ти имаш намерение да рискуваш живота си и да пътуваш в кораб, задвижван с атомна енергия? – намеси се жената на Джек Крейл.

– Защо не, мила? Нали и ти работиш в атомна лаборатория?

– Хм. В лабораторията вземаме предпазни мерки. Комисията по обществено осигуряване никога не би разрешила експресите. Може да съм старомодна, но ще се върна по начина, по който съм дошла – през крайната гара и оттам Супра – Ню Йорк, в добрите стари и сигурни ракети с течно гориво.

– Не се опитвай да я плашиш, Ема – възрази Крейл. Те са спечелили достатъчно, за да се возят на тези кораби.

– Не за мое удоволствие. Аз...

– Няма нищо – прекъсна я Алън. – Нещата са наред и ние все още можем да заемем местата си в експреса. Сбогом на всички и благодарим за изпращането. Беше чудесно, че се опознахме. Ако се връщате в родния край, обадете се.

– Сбогом, деца! Сбогом, Джоу! Сбогом, Алън! Предайте моите поздрави на Бродуей. Сбогом и непременно да пишете. Сбогом!

Те показаха билетите си, влязоха във въздушния шлюз и се изкачиха в совалката.

– Дръжте се здраво – извика през рамо операторът.

Алън и Джоу бързо седнаха на възглавниците. Шлюзът се отвори. В тунела пред тях нямаше въздух. Пет минути по-късно те вече бяха на двадесет мили от хълмовете, защитаващи похлупака на Луна-Сити от радиоактивните излъчвания на кораба-експрес.

В кораба те разделиха купето с едно мисионерско семейство. Преподобният д-р Симънс се чувствуваше задължен да обясни защо си беше позволил такъв лукс.

– Заради детето – им каза той, а в същото време жена му им показва момиченцето в малката ускорителна кушетка, прикрепена като носилка към кушетките на нейните родители. – Тъй като никога не е била в Космоса, не посмяхме да рискуваме да се разболеете от дългото пътуване.

Звукът на сирената накара всички да затегнат предпазните колани. Джоу почувствува, че сърцето ѝ ще изхвъркне от вълнение. „Най-последно... най-последно настъпи дългоочакваният миг!“

Ракетните двигатели заработиха на пълна мощност и ускорението ги притисна към възглавниците. Джоу не предполагаше, че може да се чувства толкова тежка. Това беше много по-лошо, отколкото на отиване. Докато трая ускорението, бебето плака от ужас. След известно време, което им се стори безкрайно дълго, те изведнъж се озоваха в състояние на безтегловност. Корабът беше преминал в свободен полет. Ужасната тежест се махна от гърдите на Джоу и на сърцето ѝ стана така леко, както и на тялото ѝ. Алън откопча горния колан и седна.

– Как се чувствуваш, дете?

– О, чувствавам се чудесно! – Джоу откопча коланите и се обърна към него. – Така мисля.

Пет минути по-късно тя не се съмняваше, а просто искаше да умре. Алън изплува от купето и намери корабния лекар, който ѝ постави инжекция. Алън почака, докато подеждва лекарството и отиде в салона да потърси лек и за себе си срещу космическата болест – лекарството срещу морска болест, измито с чаша шампанско. След малко забеляза, че тези две независими едно от друго лекарства не му бяха подеждвали или може би не биваше да ги смесва. Космическата болест бе пощадил малката

Глория Симънс. Тя мислеше, че да си в състояние на безтегловност е забавно и отскачаше като балон от пода до тавана и стените. Джоу изпитваше слабо желание да улови детето, щом попаднеше в обсега ѝ, но за това беше необходимо твърде голямо усилие.

За всички, с изключение на малката Глория, отрицателното ускорение беше добре дошло облекчение след гаденето. Тя отново заплака от страх и болка. Майката се опитваше да я успокои. Баща ѝ се молеше.

След един дълъг период от време почувствуваха леко разтърсване и прозвуча сирената. Джоу с мъка повдигна глава.

– Какво става? Повреда ли има? – попита тя.

– Не мисля. По-скоро сме се приземили.

– Не може да бъде. Ние още спираме. Главата ми тежи.

– Моята също – усмихна се слабо Алън. – Земното притегляне, забрави ли го?

Детето продължаваше да плаче.

Те се сбогуваха със семейството на мисионера и слязоха от кораба, като се подкрепяха един друг.

– Не може да бъде само от гравитацията – запротестира Джоу, чувствавайки краката си като уловени от невидими подвижни пясъци.

– Аз понесох добре нормалното земно

ускорение в центрофугата у дома – имам предвид в Луна-Сити. Ние сме болни от космическата болест.

– Точно така – сепна се Алън. – Та ние не сме яли нищо от два дни.

– Алън, ти също ли не си ял нищо?

– Не. Не без прекъсване, така да се каже. Гладна ли си?

– Умирам от глад.

– Какво ще кажеш за една вечеря в Киинс Шоп-хауз?

– Великолепно! О, Алън, най-последно се върнахме у дома – въздъхна тя и сълзи потекоха от очите ѝ.

Те мярнаха семейство Симънс още веднъж, след като се спуснаха по Хъдсън Вали в Централната гара. Докато чакаха багажа си на платформата на метрото, Джоу видя мистър Симънс да излиза тежко от капсулата на метрото с дъщеря си на ръце, следван от жена си. Той постави внимателно детето на пода. Глория застана за момент на треперещите си къси дебели крачета и падна. Тя лежеше на платформата и плачеше пронизително.

Един космонавт в пилотска униформа се спря, и погледна детето със съжаление.

– Родено в Луната?¹ – попита той.

– Да сър, там е родено – отвърна Симънс и любезно изложи опасенията си.

– Вдигнете я и я отнесете. Ще трябва отново да се учи да ходи – посъветва го космонавтът, поклати тъжно глава и се отдалечи.

Симънс изглеждаше още по-обезпокоен. Той седна на земята до детето, без да го е грижа, че ще се изцапа.

Джоу се чувствуваше твърде слаба, за да се притече на помощ. Тя се огледа за Алън, но той беше зает – багажът им беше пристигнал. Той се опита да го повдигне, но багажът сякаш бе закован за платформата. Алън знаеше какво има вътре: касетки от микрофилми и цветни филми, няколко сувенира, тоалетни принадлежности и други дреболии – общо около петнадесет паунда. Всичко това не можеше да бъде толкова тежко, но в действителност беше. Беше забравил колко тежат петдесет паунда на Земята.

– Носач, моля?

Говорещият беше слаб мъж с прошарена коса, но вдигна и понесе багажа с лекота.

– Върви след мен, Джоу – извика Алън и последва носача. Чувствуваше се неловко. Носачът забави хода си, за да го съгласува с трудно движещия се Алън.

– Направо от Луната? – попита той.

– Ами да.

– Имате ли резервация?

– Не.

– Елате с мен, имам един приятел в „Комодоре“.

Той ги доведе до подвижния път „Конкурс“ и оттам до хотела.

Те бяха твърде уморени, за да вечерят в ресторанта. Алън поръча да им донесат вечерята в стаята. Джоу заспа във ваната с гореща вода и той с голям труд я измъкна оттам. Харесваше ѝ олекотяването, което даваше водата, но Алън успя да я убеди, че гуменият дюшек не е по-малко удобен. Легнаха си много рано.

Тя спа неспокойно и се събуди около четири часа сутринта.

– Алън! Алън! – извика тя.

– Ъ? Какво има? – попита сънено той и ръката му потърси пипнешком ключа на лампата.

– А... струва ми се, нищо. Сънувах, че съм отново на кораба. Ракетните двигатели се бяха откъснали от него. Алън, какво прави въздуха в стаята така задушен? Главата ми се цепи от болка.

– Ъ? Не би трябвало да е задушно. Тези тръби са от климатичната инсталация – отвърна той и подуши въздуха. – Мене също ме заболя главата.

– Добре де, тогава направи нещо. Отвори прозореца!

Той стана, препъвайки се от леглото и отвори прозореца, но потрепери от докосването на външния въздух и побърза да се мушне под завивките. Тъкмо се чудеше дали ще може да спи на градския шум и жена му заговори отново.

– Алън?

– Да. Какво има?

– Мили, студено ми е. Може ли да се мушна при тебе?

– Разбира се.

* * *

Слънцето огря през прозореца, топло и приятно. Той се събуди от докосването на слънчевите лъчи и видя, че жена му лежи будна до него.

– О, мили, погледни! Синьо небе – ние сме си у дома. Бях забравила колко е хубаво всичко това.

– Да си бъдеш отново у дома – това е чудесно, но как се чувствуваш ти?

– Много по-добре, а ти?

– Струва ми се о'кей – той отхвърли завивките.

Джоу изписка и ги дръпна отново.

– Не прави това – каза тя.

– Ъ?

– Послушното голямо момче на мама ще изпълзи изпод завивките и ще затвори

прозореца, а мама през това време ще остане под тях.

– Е, така да бъде.

Сега той вървеше по-леко от предишната вечер, но беше по-добре да се върне веднага след това обратно в леглото. Изведнъж пред погледа му попадна телефонът.

– Прислуга! – извика той в слушалката.

– Какво обичате? – в отговор запита един нежен контраалт.

– Оранжеда и кафе за двама, шест пържени в масло яйца и няколко препечени филии пшеничен хляб. Изпратете също по един „Таймс“ и „Сатърди Ивнинг Пост“.

– Ще ги имате след десет минути.

– Благодаря.

Когато поръчката пристигна, Алън отвори и сервира закуската на Джоу в леглото. След като закусиха, той бутна настрана вестника и каза:

– Няма ли да оставиш най-последно това списание?

– С удоволствие. Проклетото е твърде голямо и тежко. Но какво си наумил?

– Имаш ли нещо против, ако те измъкна от застоялия въздух в това малко гнездо, за да дойдеш с мен в града да купим дрехи?

– Ох, не. Не прекрачвам прага облечена само в този лунен костюм.

– Страхуваш се да не се зазяпват по тебе ли? Да не си решила да се превземаш на тези години?

– Не, господи. Просто отказвам да излагам тялото си на влажния въздух в шест унции найлон и чифт сандали. Първо искам някакви топли дрехи – заяви тя и се сгуши под завивките.

– Съвършена жена-изследовател. Да не искаш да ни изпратят шивач да ушие дрехите тук?

– Мисля, че не бихме могли да искаме това. Виж какво, ти и без друго ще излезеш, купи ми само някаква стара дрипа, достатъчно дълга, за да топли.

– И друг път съм се опитвал да ти угодя на вкуса – заинати се Алън.

– Само този път, моля те! Изтичай до „Сакс“ и ми купи една синя вълнена рокля десети номер и чифт найлонови чорапи.

– Добре.

– Аз също няма да бездействувам. Имам километричен списък от хора, на които съм обещала да се обадя, погледни!

Алън купи дрехи първо за себе си. Късите панталонки и тънката фланелка топлеха колкото сламена шапка в снежна буря. Наистина времето не беше студено, а на слънце – дори приятно, но изглеждаше такова за човек, привикнал на температура

не по-ниска от седемдесет и два градуса.² Той се стараеше да върви под земята и.и покритата част на Пето авеню. Подозираше, че му бяха продали неподходящи дрехи, в които изглеждаше груб и .недодялан. Бяха тежки, но за сметка на това – топли. Тежестта им се добавяше към болката в гърдите и го принуждаваха да се движи още по-несигурно. Питаше се колко ли време ще му трябва да се адаптира към земното притегляне.

Една майчински настроена продавачка се погрижи за поръчките на Джоу и му продаде в добавка една топла шапка. Той се отправи обратно към хотела, като се препъваше под тежестта на пакетите и напразно се оглеждаше за такси. Всички така бързаха! Като се прибра, цялото тяло го болеше. Как мечтаеше сега за една гореща баня! Но мечтата му не се осъществи. Джоу имаше гостенка.

– Мисис Епълбай, това е съпругът ми. Алън, това е майката на Ема Крейл.

– О, здравейте, докторе, иди може би бяхте професор?

– Мистър.

– Когато чух, че сте в града, не се стърпях да дойда веднага и науча всичко за моята мила бедна дъщеря. Как е тя? Отслабнала ли е? Изглежда ли добре? Тези модерни

момичета. Непрекъснато ѝ повтарях, че трябва да излиза. Аз се разхождам в парка всеки ден и вижте ме! Тя ми изпрати снимка, тук е някъде в чантата ми. Всъщност мисля, че е там. Никак не изглеждаше добре, като недохранена. Тази изкуствена храна...

– Тя не яде изкуствена храна, мисис Епълбай.

– ...трябва да е невъзможна, сигурна съм. А да не говорим за вкуса ѝ. Какво казахте?

– Дъщеря ви не се храни с изкуствена храна – повтори Алън.

– Пресни плодове и зеленчуци имаме в изобилие в Луна-Сити. Отглеждат се в атмосфера, създавана от климатична инсталация.

– Точно каквото казвам и аз. Признавам, че не мога да разбера как точно получавате храна с помощта на атмосфера, създавана на Луната от машини...

– В Луната, мисис Епълбай.

– ...но това не може да бъде здравословно. Климатичната ни вентилация непрекъснато се поврежда и бълва най-ужасни миризми. Просто не се издържа, мили мой. Вие мислите, че едно такова малко, просто съоръжение, каквото е климатичният шкаф, може да се направи така, че да произвежда също и изкуствена храна...

– Мисис Епълбай – възкликна МакРей отчаяно, – полето с изкуствена атмосфера в Луна-Сити представлява хидропонна ферма, резервоари със зелени растения. Те поглъщат въглеродния двуокис от въздуха, а му връщат кислород.

– Но съвсем ли сте сигурен, докторе? Убедена съм, че Ема беше казала...

– Съвсем сигурен.

– Добре... Нямам претенции да разбирам тези неща. Артистичен тип съм. Бедният Хърбърт, бащата на Ема, беше просто погълнат от инженерната работа. Страхувам се, че Ема е тръгнала по неговите стъпки. Той често казваше: „Бих желал тя да се откаже от глупавата работа, с която се е захванала, почти неподходяща за жена.“ – Не мислите ли така, мистър МакРей? За всички тези атоми, хвърчащи във въздуха около нас, прочетох в колоната „Наука се прави лесно“.

– Тя се чувства добре и изглежда, че тази работа ѝ харесва.

– Е, да, предполагам. Важно нещо е да бъдеш доволен от работата си, независимо колко е глупава. Но аз се безпокоя за детето, погребано далеч от цивилизацията. Никой подходящ за нея, с когото да си побъбри, без театри, без културен живот, без общество.

– Луна-Сити има стереовидеомагнетофони със записи от всяко добро представление в

Бродуей – в гласа на Джоу се почувствува леко раздразнение.

– О, наистина ли? Но това не е като да отидеш на театър, мила моя. Това е общество от благородници. Когато бях момиче, моите родители...

– Часът е един – намеси се Алън с висок глас. – Няма ли да обядваме, мила?

Мисис Епълбай трепна и скочи.

– О, небеса, аз просто трябва да хвърча. Моята модистка е цял тиранин, но гений. Трябва да ти дам адреса ѝ. Беше великолепно, мили мои, и просто не мога да ви се отблагодаря за всичко, което ми разказахте за моята мила бедна дъщеря. Бих желала да е разумна като вас двамата. Тя знае, че съм готова винаги да ги приема със съпруга ѝ у дома, ако постъпи като вас. Идвайте ми често на гости. Обичам да разговарям с хора, живели на Луната.

– В Луната.

– Това ме кара да се чувствавам близо до моята мила. Засега довиждане.

– Алън, нуждая се от нещо за пиене – каза Джоу, докато заключваше вратата.

– Ще се присъединя към тебе.

Джоу съкрати пазаруването си. Беше твърде уморително. Около четири часа те вече се разхождаха из Централния парк и се наслаждаваха на ленивото клоп-клоп на

конските копита. Вертолетите, гълъбите и резките, оставяни в небето от ракетите, със своята красота и спокойствие представляваха великолепно гледка. Джоу преглътна бучката, заседнала в гърлото ѝ и прошепна:

– Алън, не е ли прекрасно всичко това?

– Да, разбира се. Да се завърнеш отново у дома – това е чудесно! Кажу ми, че пак са разкопали Четиридесет и втора улица?

Като се върнаха в стаята си, Джоу се строполи на леглото, а Алън седна, събу обувките си и започна да си разтрива ходилата.

– Имам намерение цялата вечер да ходя бос – отбеляза той. – Боже, колко ме болят ходилата!

– Моите също. Но нали ще ходим при баща ти, мили?

– Ъ? О, по дяволите, бях забравил. Джоу, най-добре ще е да му се обадиш и отложиш посещението ни за друг ден. Та ние сме още полумъртви от умора.

– Но, Алън, той е поканил много твои приятели.

– Гръм и мълния! Та аз нямам никакви истински приятели в Ню Йорк. Отложи го за следващата седмица.

– Следващата седмица... хм... Виж какво, Алън, нека още утре отидем на село.

– Мислех, че първите няколко седмици ще искаш да се отдадеш на музика и танци. Защо е тази внезапна промяна?

– Ще ти покажа – каза тя и отиде до прозореца, отворен още от обяд. – Погледни подпрозоречната дъска – продължи тя и написа инициалите си в прахта. – Алън, този град е мръсен.

– Не можеш да очакваш десет милиона души да не вдигат прах.

– Но този боклук отива в дробовете ни. Какво е станало със законите, контролиращи смога?

– Това не е смог, а нормален градски прах.

– В Луна-Сити никога не е имало такова нещо. Там можеш да нося белия си екип, докато ми омръзне, а тук не би издържал и един ден.

– Манхатън няма покрив и филтри във всеки отвор за въздух.

– Да, но би трябвало да има. Аз или ще замръзна, или ще се задуша.

– Мислех, че искаше да почувствуващ дъжда на лицето си.

– Не бъди отегчителен. Искан това навън, на чистите зелени ливади на село.

– О'кей, и без друго искам да започна моята книга. Ще се обадя на твоя агент по имота.

– Обадох му се тази сутрин. Можем да тръгнем по всяко време. До нашето пристигане всичко ще бъде подредено.

* * *

В дома на баща му бе организиран студен бюфет на крак, но Джоу веднага седна и остави да ѝ донесат храната. Алън също искаше да седне, но положението му на гост, в чиято чест е вечерята, го принуждаваше да стои прав на болящите го ходила. Баща му го дръпна към бюфета.

– Ето, синко, опитай този гъши дроб. Ще ти подействува добре след диетата на зелено сирене.

Алън се съгласи, че е вкусен.

– Виж какво, синко, ти наистина трябва да разкажеш на тези хора за твоето пътешествие.

– Няма какво да им кажа, татко.

– Глупости! – отвърна баща му и се обърна към гостите. – Всички да пазят тишина. Алън ще ни разкаже как живеят лунатиците.

Алън прехапа устни. Разбира се, гражданите на Луна-Сити се обръщаха по този начин един към друг, но тук, на Земята, това обръщение не звучеше по същия начин.

– Добре, но всъщност няма какво да ви кажа. Продължавайте да ядете.

– Ти разказвай, а ние ще ядем. Разкажи ни за Луна-Сити. Видя ли Лунния човек? Хайде, Алън, разкажи ни как изглежда животът на Луната?

– Не на Луната – в Луната.

– Каква е разликата?

– Е, няма разлика, предполагам – той се колебаеше. Наистина нямаше начин, по който да обясни защо лунните колонисти подчертаваха, че живеят под повърхността, но този въпрос го ядоса по начина, по който „Фриско“³ ядосваше жителите на Сан Франциско – „В Луната“, така казваме. С изключение на персонала на обсерваторията „Ричардсън“ и изследователите ние не прекарваме много време на повърхността. Жилищните помещения са естествено под повърхността.

– Защо „естествено“? От метеори ли се страхувате?

– Не повече, отколкото вие от мълниите. Под повърхността се изолираме от горещината и студа и поддържаме по-лесно налягането. Така е и по-евтино. Почвата се обработва леко, а порите действуват като вакуум в термос.

– Но, мистър МакРей – заинтересува се сериозно една лейди, – не ви ли се

повреждат ушите, като живеете под налягане?

– Налягането е същото като тук – петнадесет паунда.

Тя изглеждаше слисана. След малко каза.

– Така и предполагам, само ми беше малко трудно да си го представя. Мисля, че за мен би било ужасно да бъда запечатана в една пещера. Предполагам, че сте имали и аварии?

– Да се издържи налягане от петнадесет паунда не е проблем. Инженерите работят при налягане хиляди паунда на квадратен инч. Във всеки случай Луна-Сити е разделен на отделения – като кораб. Това е достатъчно безопасно. Холандците живеят зад диги. Надолу по Мисисипи също издигат диги. Подземните пътища, океанските лайнери, самолетите – всички те представляват изкуствени начини на живот. Луна-Сити изглежда странен само защото е много далеч.

– Това ме плаши – каза тя и потрепери.

Един наперен дребен мъж си проби път напред.

– Мистър МакРей, да допуснем, че всичко това е добро за науката, но защо парите на данъкоплатците да бъдат прехосвани за колония на Луната? Как вие оправдавате тези разходи?

– Не е необходимо да се оправдават, защото Лунната колония надплаща няколкократно разходите за нея. Всички лунни корпорации са доходни предприятия: „Артемис Майнс“, „Спейсуейс“, „Дайана Рекришънс“, „Електроник Ризърч Къмпани“, „Лунар Байоложикъл Лабс“. Да не споменавам всичките ни Ръдърфорд – погледнете ги! Признавам, че „Космик Ризърч Проджъкт“ завлече малко данъкоплатците, откакто е в съдружие с „Хариман Фондейшън“...

– Значи по принцип вие признавате. Това е главното.

Ходилата наистина го боляха твърде много.

– Какъв принцип? Историята показва, че научните изследвания винаги са се изплащали – възрази Алън и се обърна да си вземе от гъшия дроб.

Един мъж го докосна по рамото. Алън го позна. Това беше негов стар другар от ученическата скамейка.

– Алън, старче, поздравявам те за начина, по който нахока стария Битъл. Той се нуждаеше от това. Мисля, че си пада малко радикал.

– Не трябваше да губя самообладание – усмихна се Алън.

– О, ти много добре го направи. Алън, имам намерение заедно с няколко мои приятели да организирам едно парти утре вечер. Ела с нас.

– Много ти благодаря, но утре отиваме на село.

– О, ти не можеш да си позволиш да пропуснеш това парти, след като си бил погребан така дълго там, на Луната. Нуждаеш се от развлечения след това убийствено еднообразие.

Алън почувствува как бузите му започнаха на горят.

– Още веднъж ти благодаря, но... виждал ли си някога Залата с изглед към Земята в хотел „Лунното небе“?

– Не. Планирал съм това пътешествие, но когато събера пари, разбира се.

– Там има и нощен клуб за тебе. Виждал ли си някога танцьор да скочи във въздуха на тридесет фута височина и след това, падайки надолу, да се премията бавно? Опитвал ли си някога лунен коктейл? Виждал ли си как работи един фокусник при слаба гравитация?

Джоу улови погледа му от другия край на помещението.

– Е, извини ме, старче, жена ми ме вика – каза той и се обърна, като подхвърли през рамо: – Между другото, Лунното небе е само

за гмуркане на космонавти, то се препоръчва и от асоциацията „Дънкан Хайнс“.

Джоу беше силно побледняла.

– Мили, трябва да ме изведеш оттук. Задушавам се. Наистина ми е лошо.

– С удоволствие.

Те се извиниха и излязоха.

* * *л

Джоу се събуди вкочанена от студ, така че те наеха такси директно до мястото ѝ на село. Под тях се разстилаха ниски облаци, но над главите им времето беше хубаво. Слънцето и ленивият шум от моторите им възвърнаха отново радостта от завръщането.

– Изпаднах в смешно положение, Джоу – наруши мълчанието Алън. – Не би могла да ме убедиш да се върна отново на Луната, а миналата вечер установих, че с всяко отваряне на устата съм защитавал лунните хора.

– Зная – кимна тя. – Честна дума, Алън, някои хора постъпват, като че ли Земята е плоска. Част от тях на практика не вярват в нищо, а другите до такава степен са придържат към реалното, че наистина не те разбират. Просто не зная кой от двата вида ме отегчава повече.

Когато са приземиха, времето беше мъгливо, но къщата бе почистена. Агентът бе оставил огъня да гори и бе включил

хладилника. Десет минути след приземяването на вертолета те пиеха горещ пунш и почиваха.

– Наистина – каза Алън, протягайки се, – хубаво е да си бъдеш у дома.

– Ох, да, всичко освен пътя.

Шосето за товарни превози минаваше само на петдесет ярда от къщата и те можаха да чуват грохота на големите дизели, които се движеха по него.

– Забрави шосето. Обърни се и погледът ти ще падне право на гората.

Краката им попривикнаха към земното притегляне и те можаха да се наслаждават на къси разходки в гората. Бяха облагодетелствувани от дългото топло циганско лято. Прислужницата чистеше добре и говореше малко. Алън работеше върху резултатите от тригодишните изследвания и се подготвяше да започне работа върху книгата си. Джоу му помагаше в статистическата работа, запознаваше се отново с удоволствието да готви, мечтаеше и почиваше.

В деня на първия студ тоалетната отказа да работи. Селският водопроводчик склони да дойде да я види на другия ден. До идването му те ползуваха една обикновена малка постройка от миналия век, която все още се крепеше зад купа дърва.

Водопроводчикът не ги обнадежди.

– Нов септичен резервоар, нова тръба. Платете, за да получите в същото време и нова арматура. Ще струва около хиляда и петстотин-шестстотин долара.

– Отлично – отвърна Алън. – Можете ли да започнете още днес?

– Добре разбирам, мистър, че вие нямате представа как се намират материали и работници в днешно време – засмя се човекът. – Следващата пролет, веднага щом размръзне почвата.

– Това е невъзможно, човече. Цената няма значение. Започнете веднага.

– Съжалявам, че не мога да ви услужа – сви рамене той. – Лек ден.

Когато си отиде, Джоу избухна:

– Алън, той не искаше да ни помогне.

– Да, може би. Ще се опитам да намеря някой от Норуолк или дори от града. Ти не можеш да бърхтиш през снега до тази „Желязна лейди“ цяла зима.

– Надявам се, че няма.

– И не трябва. Ти вече измръзна веднъж – каза той и погледна мрачно към огъня. – Да предположим, че го доведе с помощта на моето неуместно чувство за хумор.

– Как така?

– Знаеш как ни предлагаха настойчиво да напуснем, щом наоколо се вдигнеше шум, че

сме колонисти. Аз нямах такива намерения, но някои от тях ме измъчиха. Ти си спомняш, че последната събота отидох сам в селото, нали?

– Да. И какво се случи?

– Те ме започнаха в бръснарницата. Отначало ги оставих да ме дразнят, но накрая чашата преля. Тогава започнах да говоря за Луната истински небивалици, като например за вакуумни червеи и въздух, който се превръща в камък. Мина известно време, преди да разберат, че ги подигравам и когато разбраха, никой вече не се смееше. Нашият приятел, недодяланият инженер-хигиенист беше в тази група. Съжалявам.

– Не съжалявай – тя го целуна. – Дори да трябва да газя дълбокия сняг, съм доволна, че си им върнал малко за тяхното нахалство.

* * *

Водопроводчикът от Норуолк беше по-надежден, но дъждът и кишата забавяха работата. Те и двамата настигнаха. На деветия нещастен ден Алън работеше в кабинета си, когато Джоу влезе през задната врата. Той се обърна отново и продължи да работи, но изведнъж осъзна, че тя не се отби да му каже „Здравей“. Отиде да провери какво се е случило. Намери я тихо да хълца, свита на креслото в кухнята.

– Мила – каза загрижено той, – мило дете, какво се е случило?

– Нямах намерение да ти го казвам – отвърна тя и го погледна,

– Избърши си носа. След това си изтрий очите. Какво „нямаше намерение да ми кажеш“, какво се е случило?

– Първо, бакалинът ми каза – заразказва тя, като попиваше сълзите с кърпичката си, – че няма кърпи за почистване. Когато му ги показах, заяви, че са продадени. Накрая спомена, че идващите в града отвън работници вземат залъка от устата на честните хора.

Джоу избухнала в плач и преразказала инцидента между Алън и остроумните от бръснарницата, но бакалинът станал само по-рязък.

„Лейди, ми каза той, не зная дали вие и вашият съпруг сте били на Луната и не ме е грижа. Не се интересувам много от такива работи. Във всеки случай вашата професия не ми е нужна.“ О, Алън, така съм нещастна!

– Не толкова, колкото ще бъде той. Къде ми е шапката?

– Алън! Ти няма да напуснеш тази къща! Не желая да се биеш!

– Няма да го оставя да се отнася лошо с теб.

– Той няма повече да се отнася така с мене, О, мили, толкова се старях, но не мога да остана повече тук. Не само селяните са причина, а още студът, хлебарките и вечната хрема. Преуморена съм и ходилата непрекъснато ме болят – тя отново заплака.

– Хайде, хайде не плачи. Ще си отидем оттук, мила. Ще заминем за Флорида. Ще завърша книгата си, докато се печеш на плажа.

– О! Не искам да отивам във Флорида. Искам да си ида у дома!

– Ъ? Имаш предвид – обратно в Луна-Сити?

– Да. О, мили, зная че не искаш, но повече не мога да остана тук. Причината не е мръсотията и студът, нито водопроводната инсталация, а това, че не ни разбират. Няма да бъдем по-добре дори в Ню Йорк. Тези земни плъхове нищо не знаят.

– Не се тревожи, мила. Настроен съм на същата вълна.

– Алън!

Той кимна.

– Съвсем наскоро открих, че в сърцето си принадлежа на лунните хора, но се страхувах да ти кажа. Мене също ме болят ходилата и ми е дошло до гуша да бъда третиран като необикновен. Уморих се да бъда търпелив,

но не можах да стана земен плъх. Липсват ми хората от милата стара Луна.

– Предполагам, че е предразсъдък – кимна тя, – но се чувствавам по същия начин.

– Това не е предразсъдък. Какво трябва да направим, за да се върнем в Луна-Сити?

– Да си купим билети.

– Хубава работа! Нямам предвид като туристи. Мисля да работим там. Знаеш, че струва скъпо да се изпрати човек на Луната и още по-скъпо да остане там, а за това трябва да бъде много ценен. Висок К.И.⁴, добър индекс на съгласуване, висше образование – всичко, което прави един човек приятен, непринуден и интересен да го имаш около себе си. Ние направихме грешка. Обикновеният човешки инат, който земните плъхове притежават, сега намираме, че е нетърпим, защото лунните хора са различни. Фактът, че Луна-Сити е най-комфортното обкръжение, което човек някога е създал за себе си, не подлежи на съмнение. Това са хора, на които можеш да разчиташ. Нека се върнем у дома.

Той отиде към телефона – старомоден, само с говор – и повика офиса на фондацията в Ню Йорк. Докато чакаше с приличната на палка слушалка до ухото си, тя го попита:

– Ами в случай, че не ни искат?

– Това ме безпокои и мене – отвърна Алън.

Те знаеха, че лунните компании само в редки случаи наемаха отново лица, които веднъж са напусkali. Известно бе, че в такива случаи физическите изпитания биваха много по-сурови.

– Ало... ало, Фондацията ли е? Мога ли да говоря с офиса за набиране на кадри?... Ало, не мога да включа моя екран. Този апарат е остатък от далечното минало. Тук а МакРей, физикохимик, договор № 1340729 и моята съпруга Джоузефин МакРей, № 1340730. Искаме да си възобновим договорите... О'кей, ще почакам.

– Моли се, мили, моли се!

– Моля се... Как? Моето място е още вакантно? Отлично, отлично! А на съпругата ми? – той се вслушваше с безпокойство, а Джоу беше затаила дъх. След малко той закри слушалката с ръка и се обърна към съпругата си: – Хей, Джоу, твоето място е заето. Те искат да знаят дали би се съгласила на първо време да започнеш работа като младши счетоводител?

– Отговори им с „да“, мили.

– Тя е съгласна. Кога бихме могли да са явим на изпит? Чудесно, благодаря. Довиждане.

Той окачи слушалката и се обърна отново към съпругата си.

– Физическите и психическите изпити – толкова скоро, колкото искаме, а професионалните – след известно време.

– Какво чакаме още?

– Нищо – отвърна той и набра вертолетната служба в Норуолк.

– Ало, можете ли да ни закарате в Манхатън? Съжалявам, нямате ли радар? Добре, добре. Довиждане – изсумтя той, – такситата са се приземили заради времето. Ще се свържа с Ню Йорк и ще се опитам да взема модерно такси.

Двадесет минути по-късно те се приземиха на върха на кулата Хариман...

Психологът беше много сърдечен.

– Седнете – каза той – и ми разкажете за себе си.

Той ги предразположи към откровен разговор, като само кимаше от време на време.

– Поправихте ли водопроводната инсталация?

– Да, беше оправена.

– Съчувствувам ви за оплакванията от болка в ходилата, мисис МакРей. Моите също непрекъснато ме безпокоят тук, Това е истинската причина, нали?

– О, не! Наистина не е, уверявам ви. Искам да разговарям с хора, които ме

разбират. Цялата ми грешка е, че тъгувам по мой собствен начин за дома си. Искам да се върна у дома. Това е причината, поради която търся работа там. Ще издържа. Зная какво искам.

Докторът изглеждаше замислен.

– А какъв е вашият случай, мистър МакРей?

– Приблизително същата история. Опитвах се да напиша книга, но не мога да работя. Тъгувам по дома си и искам да се върна отново там.

– Няма да бъде трудно – изведнъж се усмихна Фелдмън.

– Искате да кажете, че сме одобрени, ако минем успешно изпита по физическа подготовка?

– Нямам предвид този изпит. Проверката на вашите физически данни е правена достатъчно скоро. Разбира се, ще трябва да отидете в Аризона за аклиматизация и карантина. Вероятно се питате защо това изглежда толкова лесно, когато не би трябвало да е така. Много просто. Ние не искаме хора, примамени обратно от високото заплащане. Искаме хора, които ще бъдат щастливи и ще се задържат там възможно най-дълго. С две думи – необходими са ни хора, които мислят за Луна-Сити като за роден дом. Сега, когато разбираме, че тъгувате за Луната, ние ви искаме обратно.

Той стана и им стисна ръцете.

Когато се върнаха същата вечер в „Комодоре“, Джоу я осени мисълта:

– Алън, мислиш ли, че пак ще можем да наемем нашия апартамент?

– Е, не зная. Ще трябва да изпратим радиограма на мис Стоун.

– Позвъни ѝ по видеофона, Алън. Можем да си позволим това.

– Добре. Ще позвъня.

Трябваша им десетина минути, за да влязат във връзка. Строгото лице на мис Стоун се смекчи, когато ги разпозна.

– Мис Стоун, ние се завръщаме у дома!

Измина обичайната трисекундна пауза и след това:

– Да, зная. Съобщението пристигна преди двадесетина минути.

– О, кажете, мис Стоун, свободен ли е нашият стар апартамент?

– Не съм го дала. Знаех, че не след дълго ще се върнете. Добре дошли у дома, лунни хора.

Когато образът ѝ изчезна от екрана, Джоу попита:

– Какво искаше да каже тя, Алън?

– Имате късмет, деца. Ще живеете в старата си квартира.

– Така си и мислех. О, Алън, погледни – тя се беше приближила до прозореца.

Леките, движещи се облаци току-що се бяха отдръпнали от Луната. Тя беше само на три дни и „Морето на плодородието“, този кичур от косата на лейди Луна, беше осветен от линията на изгрева. В непосредствена близост от дясната страна на това тъмно „море“ се намираше малката точка, видима само от тяхното въображение – Луна-Сити.

Лунният сърп, ясен и сребрист, висеше над високите здания.

– Мили, не е ли красиво?

– Красиво е наистина. Чудесно ще е да си бъдем отново у дома.

¹ Авторът има предвид под повърхността на Луната

² По Фаренхайт $0,555 (72-32)^{\circ}\text{F}=27,75^{\circ}\text{C}\sim 28^{\circ}\text{C}$

³ Популярно название на град Сан Франциско

⁴ К. И. – Коефициент на интелигентност

Недоверие

Научно-фантастичен разказ

Херберт В. Франке

Те кацнаха върху равната повърхност на вътрешността на кратера. Недалеч от тях същото стори и чуждият космически кораб. Те гледаха втренчено към него, но както те, така и другите оставаха вътре в корабите си. Сега, когато за пръв път можеха да се срещнат, се бавеха. И двата екипажа желаеха толкова много да открият хора.

Солнов се приближи отново до радиостанцията. След няколкоседмични опити вече му се удаваше да се разбира сносно с тях.

Малко по-късно той се обърна към Брадфорд:

– Уговорих среща с тях. Един от тях и един от нас трябва да се срещнат по средата на тревната ивица.

– Кой ще отиде? – попита Брадфорд.

Солнов помисли за момент.

– Не трябва да рискуваме. Ще изпратим Сократ.

Те наблюдаваха как роботът изчезна през люка. Бе получил заповед да анализира точно организма на чуждите.

Не мина много време, когато дойде сигналът. Сократ се завръщаше.

– Как изглеждат? – запита го Брадфорд.

– Той беше висок метър и половина, имаше две ръце и два крака. Костите му са от волфрам-алуминиева сплав. Химично-електрическо акумулиране на енергията, позитронно мислене...

Роботът продължи да описва нататък, но Брадфорд го прекъсна разочарован:

– И тези не са хора! Структурата им няма ни най-малката прилика с нашия организъм. Те по-скоро приличат на Сократ!

– Точно така – промърмори Солнов. – И се питам... – той се запъна.

– Какво искаш да кажеш? – попита Брадфорд.

– Ако са подобни на нас, ще се държат като нас! Съобрази ли това?

Брадфорд се замисли за малко.

– Смяташ, че...

– Естествено! – потвърди Солнов.

Те изскочиха през люка и се затичаха към чуждия кораб. В него също се отвори врата и три същества излязоха оттам – малко по

големи от тях, много слаби, с жълтеникава кожа, с високо чело, леко странни. Но бяха хора! Те се срещнаха на зелената ивица. Какво си викаха не допринесе особено за

разбирането. Но Брадфорд протегна ръце към тях и те разбраха това. Първата стъпка беше направена.

Този път роботите останаха в корабите.

Спасяване

Научно-фантастичен разказ

Херберт В. Франке

– Аварийната станция е много важна за нас – каза навигаторът на Ралф. – В околност с радиус тридесет и седем светлинни години няма наблизко никаква друга планета с годен за дишане въздух и поносими температури и сила на тежестта.

Те гледаха надолу към висящото в пространството кълбо, което представляваше планета, седемстотин пъти по-голяма от Земята. Беше покрита със сивобяла пелена, която приличаше на кора на изсъхнала ябълка, на кожа, която не пасваше навсякъде добре и образуваше тук-там едри гънки. Но на места имаше и големи кръгли равнини, някои като поръсени със захар, други огледално гладки.

– Морета? – попита Ралф.

– Не, калай, който се среща често тук. Най-горният пласт на планетата е от калай, под него лежат по-тежки метали, а отгоре му има само няколко метра дебел слой от леки метални съединения, предимно окиси и сулфиди.

– И как се обяснява наличието на свободни метали на повърхността?

Навигаторът поклати глава.

– В много древни времена течната вътрешност на планетата явно се е издигнала и е разтопила повърхностния слой.

Чу се сигналът за кацане. Ралф събра нещата си. Цели пет години нямаше да види никакъв човек, а само човекоподобни същества. Тръпки го побиха, когато ги видя.

И двамата го приеха съвсем приятелски. Кефеидът имаше кльощаво тяло, лице, което напомняше на сърна, големи черни очи като на гризачите и кичур къси кафяви коси, който се простираше от върха на главата му до гърба.

Ралф се изплаши, когато видя другия. Персеидът беше малък и безформено дебел. Кожата му бе като на охлюв, гола, лепкава и пореста, през плоското му лице се разтягаше широка уста с клюнообразни изпъкнали устни. Ралф отдръпна с отвращение ръката си, когато Перс, както го нарече той по-късно, искаше да се здрависа.

Живот на планетата нямаше и тя беше безинтересна. Само някой кристалограф би

изпитвал радост тук. Странните образувания растяха на гъсти групи от почвата, като игли и пики, но също разклонени и преплетени, образуваха подобни на растения форми, мъх, папрат, палмови пъпки. Те покриваха широки местности и често се променяха изненадващо бързо, като че ли разполагаха със своеобразна минерална живителна сила.

Тримата дежурни изпълняваха задълженията си ту по добре, ту по-зле. Те подготвяха убежища, където да могат да се настанят пътниците и екипажът на кацналите поради авария космически кораби, подреждаха консервираните храни според вида им, обзавеждаха лазарета за осигуряване на ранените и болните. Ралф работеше по-често заедно с Кеф, кефеида. Принципно пренебрегваше Перс. Грозното същество, което винаги оставяше слузеста следа след себе си, му беше противно.

Веднъж Ралф се приближи до една от огледалните повърхности. Но видя само безкрайната метална равнина, покрита със светла пудра от калаен окис. Понякога се питаше защо някои от повърхностите бяха вече силно окислени, а други още огледално бляскави.

Един ден те работеха в склада за гориво на няколко метра от главната им квартира. Ралф забеляза между другото, че беше

особено горещо, но не обърна повече внимание на това. Докато погледна случайно жилищните постройките, и не повярва на очите си. Стените се извиваха, сградите потъваха навътре. Изчезнаха за секунди. На тяхно място лежеше слабо клокочеща маса – течен метал. Но тя не стоеше спокойно, а се движеше. На брега на калаеното море почвата се натроши, падна в течността и потъна.

Ралф чу пращане под краката си, една пукнатина се разтвори бавно, нещо пръсна нагоре – клокочещ разтопен калай. Тогава той се затича.

Това беше състезание с морето, бягане с препятствия през пукнатините на почвата, които внезапно се отваряха, през метални насипи, които изведнъж се изправяха от равнината. Касаеше се за награда, която стимулираше силите като нищо друго – за живота.

Ралф тичаше, извиваше се, скачаше, падаше, изправяше се и пак тичаше. Видя двамата си спътници също да бягат недалеч от него.

Дебел мехур изскочи пред него. Ралф сви настрана, но една кора се счупи под левия му крак и той се озова в течния метал. Светкавично изтегли крака си, видя обувката си да тлее и за момент се учуди, че нищо не

го болеше. Изтича още няколко крачки, но тогава огън се надигна отдолу и обхвана цялото му тяло. Болката беше толкова ужасна и непоносима, че той се хвърли върху димящата земя и заудря с ръце по нея.

После мрак се спусна като мек воал върху му. Но не беше сън, по-скоро транс, такова смътно състояние, в което можеше да възприеме само части от случилото се. След това настъпиха отново ясни моменти и той помисли вече за спътниците си. В посоката, в която гледаше лицето му, той видя кафявият кичур на кефеида да подскача и приятелят му да става все по-малък. Страшна самота го обзе.

После почувствува, че го дигат леко и го носят. Сам не знаеше дали бе действителност или сън. Усещаше

клатушкането, топлите въздушни струи, дразнещия метален прах. Отвори очи и видя порестата кожа на Перс пред себе си. Видя плоска брадичка и подути клюнообразни устни на фона на парче оловносиво небе. Затвори отново очи. Беше в безопасност.

Когато се събуди по-късно, лежеше на пейка пред предавателната станция, която бяха построили на върха на една планина от натрупани късове. Ниско под него в хълма се разбиваха тежки вълни течен калай, издигнат от дълбините по волята на природата. Сега кракът му не го болеше много. Той се поизправи някак си. Недалеч от него седеше персеидът, така че слънцето грееше в плоското му лице. Ралф го наблюдава дълго. То вече не му изглеждаше грозно.

Завръщане у дома

Научно-фантастичен разказ

Херберт В. Франке

Толкова много неща, на които никога по-рано не съм обръщал внимание, ми правят впечатление сега. Колко чудно е вече утрото и усещането, че е настъпил нов ден, че слънцето грее, или вали дъжд, че съм заобиколен от къщи, улици и градини, че наоколо се трудят хора, ядат и спят, че раздавачът минава покрай мен и жената на пазара се провиква иззад сергията си, че уличните хлапаци лудуват, кучетата се боричкат, че настъпва обед, следобед, вечер и отново нощ. Колко прекрасно е всичко това, но аз го знам едва сега. А бях толкова далеч...

Още от най-ранното ми детство ме привличаха звездите. Често бях говорил по този въпрос с Вендер. И когато той дойде тогава при мене и ме попита дали искам да пътувам с него в Космоса, се съгласих очарован. Обаче той не допълни колко дълго щеше да трае пътуването.

Бяхме четирима. Най-старият и същевременно шефът на предприятието беше Вендер – астрофизик и астроном. Сабринус се водеше бордови инженер, а Лукс – биохимик. Аз трябваше да изпълнявам

длъжността на асистент на Вендер, но скоро се установи, че ролята ми бе повече на момче за всичко и помощник в кухнята. Обаче всичко ми бе все едно: бях в Космоса!

Това приповдигнато настроение не се задържа за дълго. Зад нас Земята пропадна с главоломна бързина и изчезна. Над нас бе небе, под нас – пак небе. Тъмно небе, но осветено от милиарди звезди. Беше чудесно през първия ден, през втория и още може би през третия.

Вероятно няма да ме разберете – гледката към звездното небе е много хубава. Представете си, че не виждате абсолютно нищо друго освен тъмнина и звезди! Тогава настъпва скука. Тъжна, пуста, воняща скука.

Пътувахме единадесет месеца. Все още не се бяхме приближили забележимо до целта ни – една тъмна мъглявина в Лебед. Всички бяхме обхванати от известна нервност. Една вечер, когато тъкмо сядахме да ядем заедно, Лукс попита Вендер:

– Понякога изпитвам страшна носталгия към нашата стара Земя. Ти трябва да имаш някаква представа колко ще продължи още пътуването?

Вендер замълча за момент. После се засмя:

– Сега мога да ти го кажа. И нашия малчуган може би също ще го интересува. Никога няма да се върнем на старата ни Земя.

Малчуганът – това бях аз. Лукс и аз го гледахме втрещено, изгубили ума и дума. Само винаги мрачният Сабринус се усмихна този път:

– Да, учудвайте се! Ние се движим почти със скоростта на светлината. Докато тук са минали два месеца, Земята е остаряла със сто шестдесет и две хиляди години. Но може и да бъркам с годинка-две.

Не знаех, че летим толкова бързо. Когато все пак направих сам някои измервания, се убедих, че Сабринус беше прав.

От този ден Лукс взе да става все по-мълчалив, все по-затворен. Една сутрин го намерихме мъртъв в склада, сред локва кръв. Беше си прерязал артериите.

Бяха ни нужни четиринадесет години, за да достигнем до тъмния облак. През тези и следващите години стигнахме до такива резултати за движението на звездите, за възникването на спиралната мъглявина, за структурата на Вселената, до каквито никой преди нас не бе стигнал. Ако бяхме на Земята, сигурно щяхме да се прочуем. Но не бяхме на Земята.

Двадесет и три години след старта ни Вендер се разболя сериозно. Трябваше да е било рак. Почина в страхотни мъки. Сабринус и аз бяхме сами.

Сабринус никога не бе представлявал приятен събеседник. Той изпитваше ужасна омраза към хората. Вероятно това го бе подтикнало да последва Вендер, тъй като последният не би могъл да скрие временната дилатация от един ракетен инженер. Сега аз бях единственият обект на гнева му. Животът ми не бе за завидане. Тогава забелязах, че той стана странен. Държеше речи пред илюминатора и заплашваше звездите с юмруци. Веднъж изстреля целия пълнител на скоростния си пистолет срещу стъклата. Едва успях с голяма мъка да уплътня навреме пукнатините.

Неговият край също беше лош. Седях през астроспектрометъра, когато дочух звънящия сигнал, който оповестяваше отварянето на въздушната камера. Изтичах навън и пристигнах тъкмо за да видя една обезобразена до неузнаваемост фигура да се отдалечава от кораба. Сабринус беше изскочил без скафандър в Космоса.

Сега бях сам. Знаете ли какво означава да си сам? Отдалечен от родината на милиарди километри и милиони години? Мисля, че никой няма да може да го изпита повторно. И все пак нещо ме поддържаше. Отначало не

го съзнавах, само хранех слаба, колебаеща се, пълна с предчувствия надежда. Наблюдавах, попълвах резултатите от измерванията, изчислявах, седях пред листата си, изучавах, обмислях, разсъждавах. Стигнах до неща, които по мое време бяха движили света. Сега те ми служеха само да затвърдя надеждата си със знание. Бъдещото състояние на звездните тела, кръговратът маса-енергия, първичното слънце, смяната на измеренията, пулсирането на ентропията, зародишът на живота, развитието на интелекта, неизбежността на историческия процес – всичко това е несъществено. Обаче тогава открих потвърждението му и дори можах да определя точката му във времето. Колкото и да са многобройни комбинациите на квантите енергия и на елементарните частици, тъй като става дума за краен брой, следва, че тяхното разнообразие е ограничено. Всяка структура трябва да се повтори някога. Трябваше някой път да се образува отново една Земя, каквато бях напуснал. Някога щеше да се появи пак моята родина, селото със старите къщи, нищо неподозиращите симпатични мои съграждани. Някога, след

толкова дълго време, колкото не може да си представи човек. Но какво значение имаше за мен времето? Бях ускорил кораба до скорост така близка до светлинната, че времето беше почти като спряло. Трябваше само навреме да започна със забавянето.

Аз се завърнах у дома. Без сензации. Селото е пак там. В него живеят старите познати хора. Така го бях пресметнал, че се върнах четиридесет години след времето, когато един младеж се бе отправил към звездите. Един младеж, за който често трябва да мисля. Който ще ни надживее с цели епохи, който е толкова самотен, колкото бях аз някога.

Аз съм стар човек. Не приказвам много. Ставам рано и виждам как улиците се изпълват с движение. Разхождам се, загърнат с топъл шал и животът тече около мен. Гледам с часове през прозореца.

Хората ме почитат. Смятат ме за нещо особено. Но никой не знае колко се радвам. Никой не знае колко ценен е всеки миг. Те искат всичко и се стремят към големи неща. Аз се смея над това. Колко незначителни са големите неща, колко чудни – малките.

Стоте образа на живота

Научно-фантастичен разказ

Ф. Л. Уолъс

На първата сутрин, която те посрещнаха на планетата, командващият излезе от кораба, преди още да се бе развиделило напълно. Командирът Хафнър примигна срещу ранната светлина, после очите му се отвориха широко и той веднага влезе обратно в кораба. Три минути по-късно се появи отново, водейки със себе си биолога.

– Снощи казахте, че няма нищо опасно. Все още ли мислите така? – попита командирът.

Дейно Мерин облещи очи.

– Да.

Липсата на убедителност в гласа му се превръщаше в по-силно изразено смущение. Той са опита да се засмее.

– Няма нищо смешно. Ще поговорим след това.

Биологът остана до кораба, докато командирът пристъпи към редицата колонисти, които още спяха.

– Мисиз Ейтил! – каза тихо Хафнър, като се спря край спящата фигура.

Тя се прозя, разтърка очите си, извъртя се и извика от учудване. Завивката, която

трябваше да бъде на нея, липсваше. Както и нощницата, която бе облякла, преди да си легне.

– Не се безпокойте, мисиз Ейтил! – каза Хафнър и се обърна към останалите, които вече бяха будни: – Ако нямате подходящи дрехи на кораба, интендантът ще ви раздаде. Обяснение ще получите по-късно.

Колонистите се разпръснаха. Не бяха обхванати от натрапчива срамежливост, каквато и не би могла да се запази след година и половина живот в претърпаните космически кораби. Обаче шокиращ беше фактът да се събудиш без дрехи и да не знаеш кой или какво ги бе измъкнало през нощта.

Като се връщаше към кораба, Хафнър се задържа за момент на входа.

– Имате ли някаква представа какво се е случило?

Дейно Мерин повдигна рамене:

– Как бих могъл да имам? Планетата в за мен толкова нова, колкото и за вас.

– Разбира се. Но вие сте биологът.

Като единствен учен сред екипаж от

грубовати и енергични строители от Мерим се искаше да отговаря на много въпроси, които не бяха от неговата компетентност.

– Най-вероятно нощни насекоми – предположи той. Такъв отговор бе доста незадоволителен, макар да му беше известно, че в миналите времена скакалци са оголвали полета за часове. Биха ли могли да сторят същото с облеклото на хората, и то без да ги събудят? – Ще помисля по въпроса. Щом открия нещо, ще ви съобщя.

– Добре – кимна Хафнър и влезе в кораба.

* * *

Дейно Мерин се запъти към горичката, в която колонистите бяха пренощували. Грешка беше, че ги оставиха да спят там, но по време на огледа нямаше причини да се страхуват от нещо. След осемнадесет месеца в препълнените кораби всеки искаше естествено да подиша чист въздух и да чуе шумоленето на листата над главата си.

Мерин огледа горичката, Сега тя бе празна. Колонистите – мъже и жени – бяха изчезнали във вътрешността на кораба, може би да се облекат.

Дърветата не бяха високи и листата им бяха сякаш като от тъмнозелено стъкло. Тук-там слънчевата светлина обливаше огромните бели цветове и ги караше да изглеждат още по-големи. Мястото не се

намираше на Земята и следователно дърветата не можеха да бъдат магнолии. Но те напомняха на Мерин за магнолии и затова той винаги мислеше за тях като за такива.

Проблемът с изчезналите дрехи будеше насмешки. От Биологическата инспекция не правеха грешки – но сега очевидно бяха сбъркали. Те класифицираха планетата като най-подходящата за Човека от всички досега открити: с малко насекоми, без опасни животни, с най-приемлив климат, бяха я нарекли Глейд¹, защото това определение ѝ прилягаше най-много. Цялата суша приличаше на една огромна и приятна ливада.

Явно имаше неща на планетата, които Биологическата инспекция бе пропуснала.

Мерин коленичи и започна да търси следи. Ако насекомите бяха виновни, от тях трябваше да има умрели, смачкани, когато колонистите са се обръщали в съня си. Но нямаше нито живи, нито мъртви насекоми.

Той се изправи разочарован и тръгна бавно през горичката. Възможно бе да са дърветата. Можеше през нощта те да отделят изпарения, способни да разтварят материала, от който бе направено облеклото. Доста отвлечено като идея, но не и невъзможно. Мерин смачка едно листо в ръката си и го разтри върху ръкава си.

Разнесе се остра миризма, но нищо на се случи. Това естествено не оборваше теорията.

Биологът погледна през дърветата към синьото слънце. То беше по-голямо от Сол, но по-отдалечено. На Глейд бе почти същото като слънцето на Земята.

За малко да не забележи блестящите очи, които го наблюдаваха изпод храсталака. За малко, но не ги пропусна – областта на биологията започва на границата на атмосферата, като обхваща шубрака и дребните животни, които го обитават.

Той се хвърли върху съществото. То побягна пицейки. Той го настигна в тревата извън горичката. Животинчето се сви в топка трепереца плът, когато го хванаха чужди ръце. Мерин му заприказва нежно и уплахата изчезна.

То загриза настървено сакото му, докато биологът го отнасяше към кораба.

* * *

Командирът Хафнър погледна втренчено в клетката. Животното не се отличаваше с нищо особено, беше малко и наподобяваше недоразвит гризач. Козината му беше рядка и влакнеста, липсваше й блясък: никога на би се наложила в износната търговия с кожи.

– Можем ли да ги изтребим? – запита Хафнър. – Имам предвид локално.

– Едва ли. То е екологически основно.

Командирът Хафнър погледна недоумяващо. Дейно Мерин поясни:

– Знаете как работят от Биологичния контрол. Веднага щом се открие планета, която изглежда подходяща, те изпращат инспектиращ кораб, натоварен с измервателни апаратури. Той лети ниско над голяма част от планетата и уредите му могат да различат характерните нервни матрици на всичко, което притежава мозък, включително и на насекомите.

Така те имат доста добра представа за видовете животни на планетата и тяхното относително разпределение. Естествено инспекторският екип взема няколко екземпляра. Това е необходимо, за да могат да съпоставят образеца с действителното животно, иначе моделите на нервните системи биха били само безсмислени заврънкулки върху микрофилм.

Инспекцията показва, че това същество принадлежи към един от четирите вида бозайници на планетата, който е и най-многобройният.

– Значи ако ги избием тук – измърмори Хафнър, – ще нахлуят други от съседните области?

– Именно. Те са може би милиони на този полуостров. Разбира се, ако искате да

сложите бариера през тесния провлак, който го свързва с основната суша, бихте могли да ги унищожите локално.

Командирът се намръщи. Възможно бе да се построи преграда, но тя би погълнала повече работна сила, отколкото той възнамеряваше да изразходва.

– Какво ядат? – попита той рязко.

– По малко от всичко, както изглежда. Насекоми, плодове: малини, орехи – сочни и хрупкави. – Дейно Мерин се усмихна: – Предполагам, че могат да бъдат наречени всеядни – сега, когато дрехите ни са им подръка, те ядат и тях.

Хафнър остана сериозен:

– Мислех, че облеклото ни е устойчиво срещу вредители.

Мерин сви рамене:

– И то е – на двадесет и седем планети. На двадесет и осмата срещахме приятелче, което има по-добри храносмилателни сокове и нищо повече.

Хафнър изглеждаше засегнат.

– Очертава ли се да нападнат посевите ни?

– На първо време бих казал не. Но по същия начин щях да отговоря и за дрехите ни.

Хафнър се замисли.

– Добре. Погрижете се за посевите.

Намерете някакъв начин да задържите тези животни извън нивите. Междувременно всички ще спят на кораба, докато се построят спални помещения.

„Индивидуалните жилища биха били подходящи за колонията на този етап“, помисли си Мерин. Но не той решаваше. Командирът беше човек, който смяташе, че планът трябва да се надхвърля.

– Всеядните... – започна Мерин.

Хафнър кимна нетърпеливо.

– Позанимайте се с тях – каза той и си отиде.

Биологът въздъхна. Всеядното беше наистина подозрително малко същество, но в никакъв случай не най-важният проблем на Глейд. Например защо имаше толкова малко видове земни животни на планетата? Нямаше влечуги, птици имаше доста, а бозайниците бяха само четири вида.

Всеки подобен свят гъмжеше от богато разнообразни форми на живот. На Глейд, въпреки идеалните условия, такива не се бяха развили. Защо?

Той бе помолил Биологичния контрол за това назначение, защото проблемът му се виждаше интересен. Сега го караха да се занимава по-скоро с изстребване.

Мерин бръкна в клетката и хвана всеядното. Бозайниците на Глейд не

представляваха неочаквано явление. Паралелното развитие се бе погрижило за това. Обикновено се появяваха подобни животни при даден един и същ вид на околната среда.

През късния карбон на Земята горите са били обитавани от животни, подобни на всеядното, примитивни бозайници, от които са произлезли всички останали. На Глейд този вид развитие просто липсваше. Какво беше задържало природата да не опита възможностите на еволюцията? Ето кой беше истинският проблем, а не как да се унищожат всеядните.

Началникът на снабдяването крещеше, въпреки че нормалният му глас бе достатъчно силен.

– Откъде знаете, че са мишки? – запита го биологът.

– Вижте! – каза интендантът ядосано.

Мерин погледна. Следите наистина свидетелстваха за мишки. Обаче преди да може да се изкаже, началникът на снабдяването изтърси:

– Не ми разправяйте, че те са само подобни на мишки. Знам го. Въпросът е как мога да се отърва от тях?

– Опитайте ли с отрова?

– Кажете ми каква точно да използвам и

аз ще опитам.

Не беше никак лесно да се отговори. Какво би отровило животно, което той никога не бе виждал и не знаеше нищо за него. Според Биологическата инспекция то изобщо не съществуваше.

Проблемът бе неочаквано сериозен. Колонията можеше да се прехранва от тази земя, което се и изискваше от нея. Но друга група колонисти щеше да пристигне след три години. От колонията се очакваше да натрупа допълнително храна за задоволяване на разрасналия се брой. Ако освен концентратите бе невъзможно да се складират хранителни продукти, които те добиваха, то припасите щяха да бъдат оскъдни.

Мерин прегледа обстойно склада. Конструкцията му бе обикновена, типична за всеки нов колониален свят; липсваше й естетичност, но бе достатъчно здрава. Пръстен под, дебели цял фут подсилени стени, подобна плоча и за покрив. Всичко това бе изградено с молекулярен цимент, което го правеше на практика непроницаемо за въздух. Нямаше прозорци; имаше две врати. Складът трябваше да бъде недостъпен за гризачи.

По-задълбочено разглеждане разкри неочаквани дефекти. Подът беше твърд като

стъкло; никакво животно не би могло да го прегризе, но подобно на стъклото той беше чуплив. Групата, която беше построила този склад, явно беше бързала толкова да се върне на Земята, че не бе била така внимателна, както би трябвало: подът на места беше тънък. Тук и там, под тежестта на натрупаните съоръжения, той се бе пропукал. През цепнатините бе възможно да проникнат животни, които ровят тунели под почвата.

Нямаше как да се построи нов склад, така че бе твърде късно да се поправи този недостатък. Подобните на мишки същества бяха вътре и трябваше да се борят с тях там, където бяха.

Биологът се изправи.

– Хванете ми няколко от тях живи и ще видя какво мога да направя.

На сутринта в лабораторията бяха донесени дузина живи екземпляри. Те наистина приличаха на мишки.

Реакциите им бяха объркващи. Никои две от тях не бяха засегнати от една и съща отрова. Смес, която вкаменяваше някои от тях за минути, оставяше другите здрави и бодри, а отровата, приготвена за всеядните, въобще не им подеждуваше.

Опушешенията в склада продължиха. Черни и бели мишки, сиви и кафяви, с къси опашки и дълги уши или обратно, не

преставаха да ядат концентратите и да повреждат онова, което не им се ядеше.

Мерин се посъветва с командира, представи проблема, както го виждаше, и предложенията си какво може да се стори в битката срещу тази напасть.

– Но ние не можем да построим друг склад – спореше Хафнър. – Във всеки случай не преди да се пусне в действие атомният генератор! – Командирът подпря глава на ръцете си. – Предпочитам другото разрешение. Направете една и вижте как се справя.

– Мислех, че три ще е по-добре – отвърна биологът.

– Една – настоя Хафнър. – Не бива да изразходваме материала, преди да знаем дали има ефект.

За това той бе вероятно прав. Те разполагаха с толкова количество части, каквото три кораба можеха да донесат. Но колкото повече се носеше, толкова повече се и изискваше от колонията. Като резултат апаратурата не достигаше.

Мерин занесе разрешителното на инженера. По пътя той тайно поправи подробностите. Ако не му даваха да вземе колкото иска, то поне да получи най-доброто.

След два дена машината беше готова.

Занесоха я в малка картонена кутия до

склада. Отвориха кутията и машината изскочи и застана в самоуверена поза.

– Котка! – възкликна интендантът зарадван. Той протегна ръка към черния космат робот.

– Ако сте докосвали нещо. пипано от мишките, пазете ръката си – предупреди го биологът. – Тя реагира дори на слаба миризма, понеже обонянието ѝ е също така добро, както зрението и слуха.

Началникът на снабдяването побърза да свие ръката си. Роботът изчезна безшумно в лабиринта от натрупани материали.

След седмица, въпреки че имаше още известен брой мишки в склада, те не бяха вече напаст.

Командирът извика Мерин в канцеларията си, малка здрава постройка в центъра на селището. Колонията се разширяваше, като приемаше вид, в който да изглежда за постоянно. Хафнър седеше на стола си и наблюдаваше това разрастване със задоволство.

– Работата ви в борбата срещу мишата чума беше добра – каза той.

Биологът поклати утвърдително глава.

– Не беше лоша, ако изключим факта, че тук изобщо не би трябвало да има мишки. Биологическата инспекция...

– Забравете я – прекъсна го командирът. – Всеки греша, дори БИ. – Той се облегна назад и погледна сериозно биолога. – Имам работа и ми е нужно тя да бъде свършена. Тъкмо сега не ми достигат хора. Ако не възразявате...

На командира винаги му бяха необходими работници, щяха да му бъдат, докато планетата станеше пренаселена, и той щеше да са опитва да намери някой за работата, която неговите собствени хора би трябвало да са свършили. Дейно Мерин не бе директно зависим от Хафнър, а бе прикрепен към експедицията от Биологичния контрол. Все пак добре беше да сътрудничи на командира. Той кимна.

– Не е толкова лошо, колкото си мислите – продължи Хафнър, произнасяйки думите отчетливо. После се усмихна: – Сглобихме екскаватора. От вас искам да го задействувате.

Тъй като това съвпаднаше точно с неговите проучвания, Дейно Мерин почувствува облекчение и го показа.

– С изключение на храната трябва да внасяме повечето от провизиите обясни Хафнър. – Превозът е дълъг и се налага да използваме всичко на планетата, което можем. Необходим ни е нефт. Ще има много колела, които ще се въртят и ще се нуждаят

от смазочно масло. С времето ще построим завод за синтетично, но ако сега успеем да намерим залеж на естествено, то ще ни е само от полза.

– Предполагате, че геологията на Глейд е подобна на земната, така ли?

Хафнър махна с ръка.

– Защо пък не? Тя е хубава близначка на Земята.

Защо не ли? Защото не може да се съди винаги по повърхността, помисли си Мерин. Тя изглеждаше като Земята, но беше ли такава? Възможността бе добра да се разкрие историята на Глейд.

Хафнър стана.

– Когато сте готов, техникът ще ви заведе при екскаватора. Обадете ми се, преди да отидете.

Фактически това не беше екскаватор. Той не пренасяше или по какъвто и да е друг начин не преместваше нито грам, било то пръст или скала, а представляваше средство за гледане надолу под повърхността на практически всякаква дълбочина. Машината имаше широки вериги и беше достатъчно голяма, за да живее човек в нея без неудобство.

Носеше нестандартен ултразвуков генератор и приспособление за насочване на лъча към недрата на планетата.

Приемателят се състоеше от широка сонарна леща, която събираше звуковите лъчи, отразени от желаната дълбочина, превръщаше ги в електрически сигнали и тогава в картина, която светваше на екрана.

На десет мили под почвата изображението беше смътно, но достатъчно добро, за да се различат най-важните особености на кората. На три мили то ставаше по-ясно. Можеше да се улови звуковото отражение на зарита монета и да се превърне в картина, на която да се прочете дори датата на отсичането ѝ.

Машината беше за един геолог това, което беше микроскопът за биолога. Тъй като Дейно Мерин бе именно биолог, имаше възможност да оцени сравнението.

Той тръгна от носа на полуострова и се движеше на зигзаг по посока на провлака. Проучваше местността методично, а през нощта спеше в екскаватора. На сутринта на третия ден откри следи от нефт и през следобед вече бе определил местонахождението на основния залеж.

Би могъл да се върне веднага обратно, но сега, след като бе намерил нефта, полето му на изследване стана по-неограничено, Той проследи картината на кората, като започна най-отгоре и продължи да я спуска все по-надълбоко.

Резултатът се оказа обратен на това,

което би трябвало да бъде. В горните слоеве изобилствуваха изкопаеми останки предимно на четирите вида бозайници. Съществото, подобно на катерица, и доста по-едро от него тревопасно бяха горски жители. От степните животни имаше само две, които се нареждаха по големина между крайностите на представителите на гората.

След първите няколко фута, съответстващи приблизително на двадесет хиляди години, Мерин не намери повече никакви вкаменелости. Появиха се отново едва когато достигна слой, който би представлявал късният карбон на Земята. Те бяха от специфични за периода животни. На тази дълбочина и по-надолу историята на Глейд беше доста подобна на земната.

Озадачен, биологът направи проучване на още дузина широко разпръснати места и сравни резултатите си, но те оставаха все същите: изкопаеми останки от първите двадесет хиляди години, после никакви вкаменелости за период от около сто милиона. По-нататък беше лесно да се очертае нишката на биологичното развитие.

По време на тези приблизително сто милиона години се бе случило нещо особено на Глейд. Какво бе то?

На петия ден изследователската му работа бе прекъсната от гласа на вграденото

радио.

– Мерин?

– Да – отвърна той, като натисна бутона за предаване.

– Колко време ви е необходимо да се върнете?

Биологът погледна фотокартата.

– Три часа. Два, ако бързам.

– Побързайте тогава. А за нефта забравете.

– Аз открих находище. Но какво се е случило?

– Ще го видите по-добре, отколкото мога да го опиша. Ще говорим, когато се върнете.

Мерин с нежелание прибра инструментите в екскаватора, обърна го на място и без да обръща внимание на терена, го форсира. Веригите изхвърлиха пръст високо във въздуха. Животните се разбягаха с писъци пред него. Ако горичката беше достатъчно голяма, той я заобикаляше, иначе караше направо през нея, като оставяше само клечки след себе си.

Гъсениците заораха и Мерин спря тежко на края на селището. Центърът на действието бе складът. Камионетки сновяха навътре и навън, изнасяйки припасите на една разчистена площадка. Биологът откри Хафнър в един ъгъл на склада да говори с

инженера. Командирът се обърна, когато той се приближи.

– Мишките ви са пораснали, Мерин.

Мерин погледна надолу. Котката-робот лежеше на пода. Той клекна и я изследва. Стоманеният ѝ скелет не беше счупен, но беше лошо изкривен. Твърдата изкуствена кожа беше разкъсана и финият механизъм отвътре бе изгризан до неузнаваема степен.

Около котката се търкаляха плъхове, двадесет или тридесет на брой, чиито туловища бяха направо огромни. Тя се бе била: мъртвите бяха неимоверно обезобразени, без глави или крайници. Но роботът беше победен от по-големия им брой.

От Биологическата инспекция не бяха съобщили, че на Глейд съществуват плъхове. Нито пък мишки. Къде беше причината за тяхната грешка?

Биологът се изправи.

– Какво смятате да правите?

– Ще построим друг склад с два фута пръстен под от монолитна конструкция и ще преместим в него всичко застрашено.

Мерин кимна. Така бе най-добре. Ще бъде необходимо време за това, разбира се, и енергия, всичката, която биха могли да получат от пуснатия неотдавна атомен генератор. Всякакво друго строителство

трябваше да бъде прекратено. Не бе чудно, че Хафнър изглеждаше разстроен.

– Защо не построим повече котки? – предложи Мерин.

Командирът се усмихна горчиво:

– Не бяхте тук, когато отворихме вратите. Складът гъмжеше от плъхове. Колко котки-роботи ще са ни нужни – пет, петнадесет? Не знам. Между другото, инженерът ми каза, че разполагаме с части само за три котки още. Тази, която лежи тук, не може да се поправи.

„Не трябва да си инженер, за да разбереш това“, помисли си Мерин,

– Ако са ни необходими повече – продължи Хафнър, – ще се наложи да оберем компютъра на кораба, което отказвам да разреша.

Съвсем естествено не би се съгласил. Космическият кораб бе единствената им връзка със Земята, докато следващата експедиция докараше още колонисти. Нито един разумен командир не би разрешил да бъде повреден корабът.

Но защо Хафнър го повика обратно? Едва ли само за да го осведоми за положението.

Хафнър сякаш отгатна мислите му.

– През нощта ще осветим провизиите, които изнасяме от склада. Ще поставим охрана с автоматични пушки, докато преместим храната в новата сграда. Ще ми

отнеме около десетина дена. Междувременно бързите ни култури вече зреят. Предполагам, че плъховете ще се насочат към тях. За да запазим бъдещата храна, ще трябва да пуснете вашите животни.

– Но правилникът не разрешава да се пускат на свобода каквито и да е животни на планетата – започна биологът, – преди да се извърши пълно изследване на възможните вредни последствия, до които биха довели евентуално.

– Това става за десет или двадесет години. А сега случаят е спешен и аз поемам отговорността – ако желаете, писмено.

Биологът бе крайно объркан. Имаше опасност да се получи както с Австралия, нападната от зайци, или както с планетата, завладяна от охлюви. Но не можеше да се направи нищо друго.

– Съмнявам се, че ще има полза от тях срещу такива грамадни плъхове – протестира той.

– Нали разполагате с хормони? Използвайте ги!

Командирът се обърна и започна да обсъжда конструкцията с инженера.

Мерин събра мъртвите плъхове и ги сложи в хладилника за по-нататъшно изучаване. След това се оттегли в лабораторията си и

изработи метод за въздействие върху домашните животни, които колонистите носеха със себе си. Направи им първите инжекции и внимателно ги наблюдава, докато те преминаха успешно началната шокова фаза на растежа. Щом видя, че ще оживеят, той ги пусна.

Тогава насочи вниманието си към плъховете. Забележителни бяха силните отклонение в големината. Органите им бяха обикновени, но размерите на всеки от тях варираха повече от нормалното. Зъбите им се различаваха доста. Някои носеха огромни кучешки зъби на фини челюсти, а други – тънки резци, неподходящи на масивната костна структура. Като представители на един и същи вид те бяха най-разнородните, които биологът бе срещал досега.

Той разгледа под микроскоп тъканите им и събра резултатите в таблици. Различията между отделните индивиди бе по-малка тук, но достатъчна да го накара да се замисли. Възпроизвеждащите клетки бяха особено объркващи.

Късно следобед Мерин по-скоро почувствува, отколкото чу, безшумното профучаване на строителните машини. Погледна през прозореца и видя пушек да се носи нагоре. Когато растителността беше изгорена, димът изчезна и топли вълни се

издигнаха към небето.

Строяха на един хълм. Дребните същества, които лазеха и пълзяха в хрусталака, нападаха най-уязвимото място на колонията – хранителните припаси. Когато строителната работа бе свършена, на хълма не остана нито храстче, нито стрък трева.

Териери. В миналото те бяха ловните кучета на селскостопанската ера. Не се отличаваха с особен ръст, но това се компенсираше от по-голяма кръвожадност към гризачите. Още ги държаха предимно в хамбари и ниви, а от известно време отново ги използваша – на планетите, където условията се повтаряха.

Кучетата, които колонистите бяха взели със себе си, бяха териери. Те бяха все така бързи, все така настървени срещу гризачите, но вече не бяха малки. Работата се оказва трудна, но Мерин я свърши добре, така че кучетата не загубиха нищо от умениято и скоростта си, пораствайки до размерите на санбернарската порода.

Плъховете се насочиха към полетата с бързи култури, които бяха селектирани специално за новите колонии. Те се засяваха, растяха и бяха готови за жътва само за седмици. След четири такива реколти почвата ставаше неплодоносна, но

това не означаваше нищо през първите години, когато разполагаха с много земя.

Нашествието на плъховете достигна бързите култури и кучетата бяха пуснати срещу гризачите. Те се втурнаха през нивите на лов. Скок, щракване с челюсти, отмятана на глава и плъхът тупваше встрани със счупен гръбнак. Кучетата се насочваха към следващия.

Те обикаляха и избиваха, докато престанаха да виждат. Вечерта се върнаха окъпани в кръв, предимно чужда, и изтощени. Мерин ги натъпка с антибиотици, превърза раните им, нахрани ги венозно и ги приспа. На следващата сутрин ги събуди с по една стимулираща инжекция и ги пусна отново в жестоката борба.

Два дена бяха нужни на плъховете да разберат, че не могат да се хранят през деня. Не така многобройни, те дойдоха през нощта. Спуснаха се върху лозите и изръфаха плодовете, изгризаха зреещото зърно, опустошиха зеленчуците.

На следващия ден колонистите инсталираха осветление. Кучетата бяха с тях, обезсърчавайки малкото плъхове, които бяха достатъчно глупави да се опитват все още да ядат по светло.

Един нас преди смрачаване Мерин повика обратно кучетата и им даде силно

приспивателно. След стъмване той ги освободи от въздействието му и ги отведе на полето леко зашеметени. Миризмата на плъхове ги съживи. Ако не чак толкова бързи, то те бяха злобни както винаги.

Плъховете дойдоха от съседните поляни не като преди поединично, по два или три; този път пристигнаха наедно. Като пицяха и шумяха в тревата, те се спуснаха към полетата. Беше тъмно и Мерин не ги виждаше, но можеше да ги чуе. Той заповяда да насочат прожекторите натам и да ги пуснат.

Пред внезапния блясък плъховете се спряха и започнаха да сноват недоволни наоколо. Кучетата трепереха и виеха. Мерин ги задържаше. Пусна ги, когато плъховете потеглиха отново. Кучетата се втурнаха в атака, но не смееха да нападнат основната маса. Те ловяха отделилите се и стесняваха останалите в по-компактна група. Така плъховете бяха практически неуязвими.

Колонистите биха могли да изгорят събраните накуп вредители със съответното оръжие, но те го нямаха и нямаше да го получат по-рано от години. Дори да го притежаваха, употребата на подобни средства би застрашила реколтата, която те трябваше да спасят, ако бе възможно. Работата се падаше на кучетата.

Масата плъхове стигна до края на нивата и се разпадна. Те можеха да останат обединени и да посрещнат общия си противник, но при наличието на храна забравиха единството си и се пръснаха – гладът командуваше. Кучетата радостно се впуснаха да ги преследват. Те ловяха гладните плъхове един по един и ги убиваха, докато ядат.

Когато се съмна, заплахата от плъховете бе отминала.

На следващата седмица колонистите свършиха с жътвата, прибраха хранителните продукти в склада и веднага засяха нови култури.

Мерин седеше в лабораторията и се опитваше да анализира ситуацията. Колонията изпаднаше от една криза в друга и всичките бяха свързани с храната. Само по себе си всяко критично положение не беше страшно, но свързани в едно, те можеха да доведат до крах. Нямаше значение как се гледа на проблема; просто липсваше екипировката, необходима за Глейд.

Грешката изглежда беше на Биологическата инспекция – не бяха съобщили за наличието на напаст, застрашаваща хранителните припаси. Независимо какво мислеше командирът за тях, хората от БИ знаеха работата си. Щом

казваха, че няма мишки или плъхове на Глейд, значи не е имало – когато бе направен огледът на планетата.

Въпросът бе кога те бяха дошли и как се бяха появили тук.

Мерин седеше и гледаше вторачено в стената, прехвърляйки в ума си хипотези, като ги изоставяше, когато губеха смисъл.

Погледът му се премести от стената към клетката на всеядното горско животно, голямо колкото катеричка. То бе най-многобройното на Глейд и видът му бе нещо обикновено за колонистите.

И все пак то бе забележително същество, повече дори, отколкото бе смятал биологът. Просто и незначително на вид, то би могло да бъде най-важното от всички срещнати от Човека на световите, които бе заселил. Колкото по-дълго го наблюдаваше, толкова повече Мерин се убеждаваша в това.

Той седеше мълчалив, следейки животното, без да смее да се помръдне. Остана така, докато се стъмни и всеядното възобнови нормалната си дейност.

Нормална? Думата нямаше приложение на Глейд.

Времето, прекарано с всеядното, му осигури един отговор. Нужен му бе друг. Реши, че знае какъв бе той, но му трябваша повече сведения и допълнителни

наблюдения.

Мерин инсталира внимателно уредите си на края на селището. Само там съществуваше информацията, която му бе необходима.

Прекара известно време в екскаватора, проверявайки първите си изследвания. Резултатите допълниха общата картина.

Когато бе вече сигурен във фактите, той отиде при Хафнър.

Командирът беше благоприятно настроен: това отразяваше лекотата, с която в колонията се извършваха работите.

– Седнете – каза той меко. – Ще запалите ли?

Биологът седна и си взе цигара.

– Мислех, че бихте желали да научите откъде са дошли мишките – поде той.

Хафнър се усмихна:

– Те не ни тревожат повече.

– Определих също и произхода на плъховете.

– Те са под контрол. Добре се справихме.

„Напротив“ – помисли си Мерин. Търсеше откъде точно да започне.

– Глейд има климат и топография подобни на земните – каза той. – Имала ги е през последните двадесет хиляди години. Още по-отдавна, преди около сто милиона години, също е приличала на Земята през

съответния период.

Мерин наблюдаваше учтивия израз на интерес, което лицето на командира бе приело, докато се говореше за очевидното. Добре, дотук бе ясно. Обаче изводите не бяха такива.

– През времето между тези сто милиона и двадесет хиляди години нещо се е случило на Глейд продължи Мерин. – Не знам причината. Тя принадлежи на космическата история и може никога да не я разкрием. Но каквато и да е причината – изригвания на слънцето, нестабилно равновесие на силите във вътрешността на планетата или може би среща с междузвезден облак прах с променлива плътност – климатът на Глейд се е променил.

Променил се е с невъобразима рязкост и продължил да се изменя. Преди приблизително сто милиона години на Глейд е имало карбонова гора. Гигантски влечуги, приличащи на динозаври, и дребни бозайници са я изпълвали. Първата голяма промяна е унищожила динозаврите както на Земята, без да засегне обаче все още примитивния предшественик на всеядното, защото той е можел да се приспособява към новите условия.

Нека да ви дам представа как са се променяли условията. Дадена местност е

била няколко години пустиня; след това се е превърнала в джунгла; а по-късно се е образувал ледник. После цикълът се повтарял със страшни отклонения. Всичко е могло да стане – и е ставало – за период, по-малък от продължителността на живота на индивид от всеядните. В продължение на сто милиона години такива са били условията за съществуване на Глейд. И те са били крайно неблагоприятни за запазването на вкаменелости.

Хафнър разбра значението на факта и се заинтересува:

– Искате да кажете, че тези климатични изменения са спрели изведнъж преди двадесет хиляди години? Да не би да започват пак?

– Не знам – призна биологът. – Но вероятно бихме разбрали това, ако ни е необходимо.

Командирът поклати мрачно глава.

– Необходимо ни е, щом ни засяга.

„Може би“ – помисли си биологът.

– Особеното е, че е било трудно да се оживее – продължи той. – Птиците са могли и са отлетели към райони с по-подходящ климат; доста от тях са се спасили. А от бозайниците е успял да се запази само един вид.

– Фактите ви не са точни – забеляза

Хафнър. – Има четири вида, вариращи по големина от катерица до хипопотам.

– Един вид – повтори упорито Мерин. – Всички те са един и същи вид. Ако прехранването се подобри и е достатъчно за най-едрото животно, някои от по-малките така наречени видове порастват. Обратното, ако храната в някоя категория не достига, следващото поколение, което изглежда може да се появи почти веднага, се смалва до форма, която съответствува на възможностите за изхранване.

– Мишките каза бавно Хафнър.

Мерин довърши мисълта вместо него:

– Мишките ги нямаше тук, когато дойдохме. Те са родени от всеядното с размери на катерица.

Хафнър кимна.

– А плъховете?

– Родени от следващите по големина. В края на краищата ние сме също околна среда, може би най-суровата, с която животните са се сблъскали досега.

Командирът беше човек на практиката. Понятията не бяха силната му страна.

– Мутации, значи? Но аз мислех...

Биологът се усмихна:

– На Земята това би било мутация. Тук е по-скоро обикновена еволюционна адаптация. – Той поклати глава. – Никога не съм ви го казвал, но всеядните, въпреки че

могат да бъдат погрешно сметнати за земна форма на живот, нямат нито гени, нито хромозоми. Очевидно имат наследственост, но как се предава тя – не знам. Както и да е, тя се проявява и отговаря на външните условия много по-бързо от всичко, което сме срещали.

Хафнър отговори сам на себе си:

– В такъв случай никога няма да се отървем от тази напаст. – Той скръсти ръце и пак ги освободи. – Освен ако не очистим планетата от целия ѝ животински свят.

– С радиоактивен прах ли? – попита биологът.

– Те са преживели и по-лошо.

Командирът обмисли възможностите.

– Може би трябва да напуснем планетата и да я оставим на обитателите ѝ.

– Твърде късно е – отвърна Мерин. – Те ще бъдат на Земята също както и на всички населени планети.

Хафнър го изгледа въпросително. В съзнанието му се оформиха същите картини, които си бе представил и биологът. Три кораба бяха изпратени да колонизират Глейд. Един беше останал с колонистите, за да осигури оживяването им, ако се случеше нещо непредвидено. Другите два бяха отлетели обратно към Земята да занесат съобщението, че всичко бе наред и че бяха нужни още съоръжения. Те бяха отнесли и

няколко живи екземпляра от фауната на планетата.

Клетките, в които държаха животните, бяха надеждни. Но по-малки видове можеха да се измъкнат, трябваше понастоящем вече да са свободни – незабелязано да обитават товарните помещения на корабите.

Нищо не можеха да направят, за да спрат тези кораби. А веднъж достигнали Земята, щяха ли да се усъмнят биолозите? Дълго време сигурно не. Най-напред щеше да се появи нова разновидност на плъха, която биха приписали на мутация. Без специално познание нищо нямаше да свидетелствува за връзката им с екземплярите, донесени от Глейд.

– Трябва да останем – каза биологът. – Трябва да ги изучим и можем да го направим най-добре тук.

Той си помисли за грамадните комплекси от сгради на Земята. Твърде много би се инвестирало в работата по опразването и осигуряването им срещу вредителите. Милиарди хора не биха могли да напуснат родната планета, докато се свърши операцията.

Те бяха останали на Глейд не като колония, а като гигантска лаборатория, Бяха спечелили една планета и загубили еквивалента на десет и повече, докато открият накрая разрушителните способности

на Всеядните.

Дразнещо животинско хъркане прекъсна размишленията на биолога. Хафнър повдигна глава и погледна през прозореца. Със свити устни той грабна една пушка от стената и изскочи навън. Мерин го последва.

Командирът се насочи към полетата, където бързите култури вече зрееха. На върха на една могилка той се спря и коленичи. Превключи на „максимален огън“, прицели се и стреля. Беше високо и той пропусна животното в нивата. Тънка струйка кафяв дим се разнесе над зелената растителност.

Прицели се по-внимателно и стреля отново. Зарядът излетя със свистене от дулото и удари животното в предната лапа. Звярът подскочи високо във въздуха и падна мъртъв.

Приближиха се до животното, което Хафнър бе убил. Като се пренебрегне липсата на специфична окраска, то бе добра имитация на тигър. Командирът го ритна с върха на обувката си.

– Изгонихме плъховете от склада и те отидоха в полетата – промърмори той. – Изтребихме ги с кучета и те развъдиха тигри.

– Ще бъде по-лесно, отколкото с плъховете – каза Мерин. – По тигрите може да стреляме.

Той се наведе над убитото куче, близо до

което бяха изненадали голямата котка.

Другото куче дойде, скимтейки, от далечния край на нивата, където бе избягало от страх. То бе смело куче, но не можеше да се бие с толкова силен и грамаден хищник. То изляя и облиза лицето на другарката си.

Биологът вдигна разкъсаното куче и се отправи към лабораторията.

– Не можете да я спасите – каза Хафнър горчиво. – Мъртва е.

– Но кученцата не са. Ще имаме нужда от тях. Плъховете няма да изчезнат само защото са се появили тигри.

Главата на кучето се отпусна безпомощно през ръката му и кръв покапа върху дрехите му, докато Хафнър го следваше нагоре по хълма.

– Тук сме от три месеца – каза изведнъж командирът. – Кучетата са в полетата от два. А тигърът бе достигнал вече зрялост. Как си обяснявате подобно явление?

Мерин се прегърби под тежестта на кучето. Хафнър никога не би разбрал удивлението му. Всичките му понятия като биолог бяха объркани. Какво обясняваше еволюцията? Тя бе историята на органичния живот на един свят. Извън този свят можеше да не бъде приложима.

Човек не знаеше много неща дори за себе си. В познанието му имаше тъмни петна, които теориите просто прескачаха. А за други

същества незнанието му бе понякога неизмеримо.

Раждането беше нещо обикновено; то ставаше на безброй планети. Кротки тревопасни, жестоки хищници, най-разнообразни животни раждаха малките си. Това се случваше постоянно. Малките растяха, достигаха зрялост.

Той го обясни внимателно на Хафнър:

– Ако степента на оживяване е висока и има огромни различия в ръста, изобщо няма нужда младите животни да бъдат млади. Те могат да се раждат като напълно обособени възрастни!

* * *

Макар не и с темпото, с което бе започнала, колонията напредваше. Бързите култури бяха заменени с нормални и по-разнообразни насаждения. Построени бяха нови сгради и припасите, съхранявани в тях, бяха разпрострени нашироко, на малки купчини за по-лесно инспектиране.

Кученцата оживяха и след година бяха вече зрели. След специална подготовка ги пуснаха из полетата, където те се присъединиха към по-старите кучета.

Борбата срещу плъховете продължаваше. Държаха ги под контрол, въпреки че вредите, които нанасяха, бяха значителни.

Първоначалното животно, непроменено по форма, разви апетит към електрически

изолатори. Единствената предпазна мярка бе да се поддържа напрежението през цялото време. Дори тогава се случваха неприятни прекъсвания, докато се откриеше мястото на късото съединение и се подмени кабелът с разкъсана изолация. Превозните средства се държаха добре затворени или се паркираха в гаражи. Ако и да не се разрастваха на брой, вредителите не можеха да бъдат отстранени.

Появата на тигрите предизвика тревога, но те бяха едри животни и своевременно ги застрелваха. Те нападаха през нощта, така че на колонистите се наложи да поставят охрана около селището. Където светлините не достигаха, помагаше инфрачервеният мерник. Тигрите загиваха веднага, щом се появяваха. С изключение на първото, нито едно куче не бе загубено.

* * *

Тигрите се промениха, запазвайки обаче формата си. Външно бяха все така големи и силни убийци, но докато избиването продължаваше, Мерин забеляза удивителен факт – вътрешната органична структура ставаше постепенно по-незряла.

Последният тигър, който му донесоха за изследване, изглеждаше като новородено зверче. Тънкият му стомах бе приспособен по-скоро за мляко, отколкото за смилане на месо. Направо беше чудо как той бе дал енергия за задвижването на такива огромни

мускули. Но го бе сторил през смъртоносните петнадесет минути, преди звярът да бъде застрелян. Загуби на живот нямаше, трябваше да се погрижат само за един ранен дорест кон.

Този бе последният тигър, който убиха. След това набезите престанаха.

Сезоните минаваха и нищо ново не се случваше. Космическата цивилизация или дори само част от нея, представяна от колонията, се оказа не по силите на съществото, за което Мерин мислеше сега като за „Всебозаещото“. То произхождаше от минало, изпълнено с катаклизми, но не можеше да посрещне предизвикателството на най-жестоката околна среда.

Или така изглеждаше.

* * *

Три месеца преди да пристигнат следващите космонавти бе открито ново животно, което се прехранваше по полетата. Не беше друг тигър: те бяха хищници. Нито плъхове, защото лозите бяха обрани по начин, на който никакъв гризач не бе способен.

Храната не беше важна. Колонията имаше достатъчно. Но ако новото същество предизвестяваше нова напаст, трябваше да знаят как да я посрещнат. Колкото по-рано научеха какво бе животното, толкова по-добре щяха да подготвят отбраната си срещу

него.

Кучетата не помагаха. Съществото се разхождаше из полето, което пазеха, и те не го нападаха, нито даваха поне вид да знаят, че то бе там.

Колонистите бяха извикани отново да дежурят, но то ги избягваше. Патрулираха вече седмица и все още не го бяха зърнали дори.

Хафнър прибра охраната и заложи алармена система в нивата, която то най-често посещаваше. Животното обаче я откри и премести района си на действие в друго поле, където не бе инсталирана сигнализация.

Командирът се посъветва с инженера, който конструира система, реагираща на топлината на тялото. Тя бе зарита в първото поле, а старата преместена в друго.

Две нощи по-късно точно преди разсъмване прозвъня аларменият сигнал.

Мерин се присъедини към Хафнър в покрайнините на селището. И двамата носеха пушки. Вървяха пеш; шумът на каквото и да е превозно средство можеше да уплаши животното. Те заобиколиха и се приближиха към нивата изотзад. Хората в лагера бяха предупредени и готови да помогнат, ако се наложеше.

* * *

Двамата пълзяха мълчаливо през

храсталака. То се хранеше в полето без много шум, но Вече го чуваха. Кучетата не се бяха разлаяли.

Промъкнаха се още съвсем малко напред. Синьото слънце на Глейд изгря и освети напълно целта им. Пушката падна от ръката на Хафнър. Той стисна зъби и я повдигна отново.

Мерин протегна ръката си да го задържи.

– Не стреляйте – прошепна той.

– Аз съм командирът тук. Казвам, че е опасно.

– Опасно е – съгласи се Мерин все така шепнешком. – Точно затова не може да стреляте. По-опасно е, отколкото си мислите.

Хафнър се поколеба и биологът продължи:

– Всебозаещото не можеше да се бори с променената среда и затова роди мишки. Ние ги спряхме и то ни срещна с плъхове. Отблъснахме и тях и то роди тигър. Тигърът беше най-лесният от всички за нас и за момент бе привидно задържан. Но в действителност развитието не е било прекратено. Друго животно се е формирало, това, което виждате тук. Две години бяха нужни, за да го създаде – как точно, не знам. За появата му на Земята са били необходими повече от един милион.

Хафнър не бе свалил пушката и не показваше признаци да го направи. Той

гледаше съсредоточено през мерника.

– Не виждате ли? – убеждаваше го Мерин.

– Не можем да унищожим всебозаещото. Сега то е на Земята и на други планети, долу в хранителните складове на големите ни градове, маскирало се като плъх. А ние никога не сме били способни да се отървем от собствените ни земни плъхове, така че как можем да изтребим всебозаещото?

– Още една причина да започнем сега – гласът на Хафнър беше безчувствен.

Мерин блъсна надолу пушката.

– Техните плъхове по-добри ли са от нашите? – попита той гневно. – Ще победят ли нашествениците, или нашите ще са по-силни? Или ще сключат примирие, ще се обединят и кръстосат, и тогава ще воюват срещу нас? Не е невъзможно; всебозаещото може да го стори, ако кръстоската има висока степен на оживяване. Още ли не можете да разберете? Има развитие. След тигъра то отгледа това. Ако еволюцията не успее, ако го застреляме, какво ще създаде то по-нататък? Мисля, че с това същество

можем да се справим. Но следващото ще в такова, с каквото не искам да се срещна.

То ги чу. Повдигна главата си и се огледа. Бавно започна да отстъпва и да се отдалечава по посока на близката горичка.

Биологът се изправи и го повика тихо. Съществото побягна към дърветата и се спря едва под сянката им.

Двамата оставиха пушките си на земята. Приблжиха се заедно към горичката с разтворени ръце, за да покажат, че не носят оръжие.

То излезе да ги посрещне. Беше голо, тъй като не бе имало време да научи за облеклото. Нямахте и оръжие. Откъсна един голям бял цвят от дървото и го протегна мълчаливо напред в знак на мир.

– Чудя се на какво прилича – каза Мерин. – Изглежда възрастно, но може ли да бъде напълно? Какво е отвътре тялото му?

– Чудя се какво ли има в главата си – отвърна обезпокоен Хафнър.

Приличаше много на човек.

¹ горска поляна (бел. на прев.)

Дух V

Научно-фантастичен разказ

Робърт Шекли

– А сега чете нашата табелка – рече Грегър, залепил лице до „шпионката“ на вратата.

– Дай да погледна – помоли Арнолд.

Грегър го отблъсна:

– Ей сега ще почука. Не, отказа се. Отива си.

Арнолд се върна до бюрото и започна да подрежда картите за пасианс. Грегър продължаваше да наблюдава навън.

Бяха монтирали „шпионката“ просто от скука – три месеца, след като бяха основали фирмата си и бяха наели тази канцелария. През това време работата на ААА (Агенцията за Абсолютна Адаптация) хич я нямаше – въпреки че в телефонния указател беше на първо място. Адаптацията на планетите беше стара-стара специалност и цялата дейност в тази област беше монополизирана от две големи фирми. За неголямата нова фирма, основана от двамина младоци с великолепни идеи и много незаплатени сметки, това положение не беше особено обнадеждаващо.

– Връща се! – викна Грегър. – Бързо, прави се на сериозен тип, затънал в работа!

Арнолд избута картите в чекмеджето, нахлузи престилката и припряно започна да я закопчава. На вратата се почука.

Посетителят беше нисък, плешив мъж с уморено лице и неуверен поглед.

– Вие ли адаптирате планети?

– Да, господине, заповядайте – отвърна Грегър и преди да стисне десницата на мъжа, отмести настрана купчината хартии на бюрото. – Казвам се Ричард Грегър. А това е моят съдружник, доктор Франк Арнолд.

Франк, който изглеждаше много ефектно с бялата престилка и черната рогова рамка на очилата си, само кимна достойно и продължи да наблюдава съсредоточено редицата епруветки със стари проби.

– Заповядайте, седнете, господин...

– Фернграум.

– Заповядайте, господин Фернграум. Мисля, че бихме се справили с всяка задача, която ни възложите – поде разговора Грегър. – Контрол на флората и фауната, почистване на атмосферата и водните ресурси,

стерилизиране на почвата, проби за стабилност, контрол на вулканите и земетресенията – с една дума, всичко необходимо за заселване на една планета.

Лицето на Фернграум запази мрачното си изражение.

– Господа, ще бъда искрен с вас. Имам проблеми с планетата си.

– Нашата работа е да разрешаваме проблемите – самоуверена заяви Грегър.

– Работя като посредник в търговията с недвижими имоти – започна Фернграум – Познавате тази работа – купуваш планети, после ги продаваш... Нали трябва да си изкарваш някак си хляба! Обикновено работя с девствени планети и оставям на купувачите да си ги адаптират. Но преди няколко месеца попаднах на много изгоден случай, измъкнах разкошна планета изпод носа на голямата конкуренция! – Фернграум мрачно разтърка чело и продължи без ентузиазъм: – Средната температура на нея е 22 градуса. Теренът е планински, но с плодородна почва. Водопади, дъги и тем подобни. И никаква фауна.

– Звучи чудесно – отбеляза Грегър. – А микроорганизми?

– Нищо, което би могло да представлява опасност.

– Тогава за какво става дума?

Фернграум изглеждаше все така притеснен:

– Сигурно сте чували за тази планета... Регистрационен номер – 5. Обаче всички я наричат „Дух V“.

Грегър вдигна вежди. „Дух“ е странно име за планета, но му се беше случвало да чува и по-странни. В обсега на космическите полети се намираха хиляда слънца с планети, заселени с хора или подходящи за заселване. А в цивилизованите страни се срещаха много хора, които искаха да основат на тях колонии. Религиозни секти, политически малцинства, философски школи или просто пионери, желаещи да започнат всичко отначало.

– Не си спомням да съм чувал нещо за нея – каза Грегър.

– Трябваше да послушам жена си – Фернграум се размърда неспокойно. – Но не, прищяло му се да става голям търговец! Заплатих за Дух V десет пъти повече, отколкото давам обикновено и сега – хак ми е!

– Но в какво се състоят проблемите ви? – повтори въпроса си Грегър.

– Всичко подсказва, че там има духове – отвърна отчаяно Фернграум.

Фернграум изследвал планетата с радари и след това я дал под наем на една

фермерска кооперация от Дижон VI. Тяхната осемчленна разузнавателна група кацнала на планетата. Още същия ден започнали да пристигат рапорти за демони, духове, вампири, динозаври и други чудовища. Когато кацнала спасителната експедиция, всички били мъртви. Заключение от аутопсията гласяло, че раните по телата им могат да бъдат причинени от всичко – дори от демони, духове, вампири или динозаври, ако такива съществуват. Фернграум бил принуден да заплати голяма глоба за това, че не е подготвил планетата както трябва. Фермерите се оттеглили от сделката. Но той успял да я даде под наем на група почитатели на слънцето от Опал II. Почитателите на слънцето проявили висша предпазливост. Изпратили на планетата необходимите съоръжения и само трима свои хора, които да се запознаят с обстановката. Те изградили лагер, разопаковали вещите си и съобщили, че планетата е истински рай. След като предали, че цялата група може вече да пристигне, се чул вик. После тишина. Патрулният кораб отлетял на Дух V, погребал телата и напуснал планетата в срок от пет минути.

– И това беше краят – рече Фернграум. – Сега никой не я иска. И на нищожна цена

дори! Екипажите на корабите отказват да кацат на нея. А аз и досега не зная какво всъщност се е случило. – Той въздъхна и погледна умолително Грегър. – Ако нямате нищо против, заемете се с тази загадка...

Грегър и Арнолд се извиниха и излязоха в антрето.

– Ура, имаме работа! – възкликна радостно Арнолд.

– Даааа... Затова пък каква работа!

– Ами нали и без това искахме нещо трудно! Ако успеем сега, ще се прославим и успехът ни е вързан в кърпа... Да не говорим за печалбата!

– Май забравяш – подчерта Грегър, – че именно аз трябва да отлетя на тази планета! А ти ще си седиш тук и само ще правиш изводи въз основа на изпратените от мен данни.

– Какво пък, такава ни беше уговорката: аз да завеждам научния отдел, а ти да правиш експертизите. Забрави ли?

Грегър не беше забравил. Откакто се помнеше, все той се набъркваше в някакви бъркотии, докато в същото време Арнолд си седеше кротко настрана и сетне му обясняваше защо е станало така.

– Не ми харесва тази история.

– Да не би да вярваш в духове?

– Разбира се, че не.

– Идеално, с всяка друга страхотия ще се справим. Само смелите побеждават!

Грегър само вдигна рамене. Върнаха се при Фернграум.

За половин час уточниха условията – висок процент от бъдещите печалби, ако успеят, и покриване на разходите, ако не успеят.

Грегър изпрати Фернграум до вратата и го попита:

– Впрочем, как стигнахте до нас?

– Никой не пожела да се заеме с тази работа – обясни Фернграум, видимо доволен от себе си. – Желая ви успех!

* * *

След три дни Грегър беше вече на път за Дух V на борда на космическия лайнер. По време на пътуването проучи подробно рапортите от двата опита за колонизация и прочете цяла серия научни разработки относно свръхестествените явления.

Но нито едните, нито другите обясняваха нещо. На Дух V не бяха намерени никакви следи от съществуването на животни. И никъде в Галактиката не бяха открити доказателства за съществуването на свръхестествени същества. Грегър дълго мисли над тези факти. Провери оръжието си, тъй като лайнерът приближаваше Дух V. Оръжието, което носеше, щеше да му стигне

да проведе и спечели една малка война. Стига да се намери нещо, по което да може да се стреля...

Капитанът доближи кораба на няколко хиляди стъпки от дружелюбната, зелена повърхност на планетата. Грегър хвърли нещата си с парашут към мястото на предишните лагери, стисна ръката на капитана и сам скочи с парашут. Приземи се успешно и погледна нагоре. Лайнерът се носеше стремително в обратна посока, сякаш го гонеха побеснели вещици.

Беше сам на Дух V.

Грегър провери дали апаратурата е в изправност и предаде на Арнолд, че е пристигнал благополучно. После с лъчемета в ръка прегледа основно лагера на почитателите на слънцето. Бяха си избрали място в подножието на планината, край езерцето с кристално чиста вода. Бараките бяха в идеално състояние. Не ги бяха повредили нито ветрове, нито бури. Дух V имаше великолепен климат. Стояха си тъжни и изоставени.

Грегър проучи педя по педя една от тях. В гардеробчетата бяха подредени старателно сгънати дрехи, по стените висяха картини, а на един прозорец имаше дори перде. А в ъгъла на стаята – отворен кашон с детски

играчки. На пода бяха разхвърляни воден пистолет, пумпал и няколко топки.

Смрачаваше се, затова Грегър внесе вещите си в бараката и се приготви да дочака утрото. Свърза алармената система и я настрои така, че да реагира дори на хлебарка. За контрол на най-близката околност включи радар. Разопакова арсенала си, като разположи голямокалибрните автомати наблизо, да са му подръка. Ръчния лъчемет пхна под колана си. След което, доволен от направеното, изяде лека вечеря.

Зад прозорците вечерта бавно премина в нощ. Тъмнина скри красивата околност. Лекият ветрец къдреше водата в езерото и тихичко шумолеше във високата трева. Беше спокойно. Грегър реши, че колонистите като нищо са били истерици. Вероятно ги е обхванала паника и са се избили един друг.

Той провери още веднъж алармената система, хвърли дрехите си на стола и се отпусна на леглото. В стаята беше светло от блясъка на звездите, по-силен от лунната светлина на Земята. Лъчеметът беше под възглавницата му. Всичко беше наред.

Заспиваше вече, когато усети, че не е сам в стаята. Невъзможно. Алармената система не реагираше. Радарът продължаваше да мърка кротко. В същото време всеки нерв в

тялото на Грегър виеше тревожно. Той извади лъчемета и се огледа. В ъгъла на стаята стоеше мъж. Нямаше време да го разпитва как е влязъл. Грегър насочи лъчемета и нареди: „Добре, а сега горе ръцете!“

Фигурата не помръдна. Пръстът на Грегър се напрегна на спусъка, но тутакси се отпусна. Позна мъжа в ъгъла. Това бяха собствените му дрехи, поставени на стола, на които светлината на звездите и неговото въображение бяха придали човешки вид. Той се усмихна и свали ръката си с лъчемета.

Купчината дрехи се размърда. Грегър усети лек полъх отвън на лицето си. Продължаваше да се усмихва. Тогава купчината дрехи стана, изправи се и недвусмислено започна да върви към него. Той застина неподвижно в леглото. Лежеше и гледаше как безтелесните дрехи, приели човешки вид, започнаха да приближават към него. Когато застанаха почти в средата на стаята и празните ръкави се протегнаха напред, започна да стреля. И стреля дълго, понеже парцалите летяха към него, сякаш оживели. Горещите парчета плат се лепяха по лицето му, а коланът се опитваше да се увие около краката му. Атаката спря едва когато всичко стана на пепел.

Грегър запали всички лампи. Запари си кафе и изля в него почти цяла бутилка бренди. Едва се удържа да не направи на пестил алармената система. Свърза се със съдружника си. „А, много интересно...“ – заяви Арнолд, когато Грегър му разправи преживелиците си. „Анимация! Наистина, много интересно...“ „Знаех си, че разказът ми ще те развесели“ – с горчивина се сопна Грегър. След солидната доза бренди се чувствуваше самотен и експлоатиран.

– Станало ли е още нещо?

– Засега не!

– Значи, внимавай. Имам известна хипотеза. Но трябва да поработя върху нея. Апропо, един шантав тип се хваща на бас, пет срещу едно, че няма да успееш.

– Наистина ли?

– Да. Хванах се на бас с него.

– На мен ли заложи?

„Иска ли питане? Нали сме съдружници!“

Прекъснаха връзката и Грегър си запари още една каничка кафе. Нямахше намерение да спи тази нощ. Драго му беше, че Арнолд е заложил на него. Макар че, от друга страна, Арнолд никога не е бил силен в залаганията.

* * *

Събуди се към обяд, намери някакви дрехи и се залови да претърсва отново лагера на почитателите на слънцето. Едва

привечер намери нещо. На стената на бараката някой прибързано беше надраскал думата „Тгасклит“. „Тгасклит“. Нищо не му говореше, но веднага се обади на Арнолд и му съобщи какво е открил.

После прегледа всяко ъгълче на своята барака, запали лампите и провери алармената система. Зареди лъчемета. Като че ли всичко беше нормално. Той гледаше с жал към залязващото слънце, хранейки надежда, че ще доживее до изгрева. Разположи се на удобния стол и се помъчи да измисли нещо мъдро.

Тук нямаше нито животни, нито движещи се растения, да не говорим за живи скали или за мозъци, укрити в недрата на планетата. Дух V нямаше дори луна, на която някой би могъл да се укрие. Не можеше да повярва също, че демоните или духовете съществуват. Знаеше, че във всички случаи така наречените свръхестествени явления са преставали да бъдат аномални, когато са били изследвани както трябва. Духовете никога не стояха мирно, когато някой Тома неверни искаше да ги изследва – изчезваха. Изчезваха винаги, когато в замъка се появяваше учен с камери и магнетофони. Сякаш точно тогава си вземаха отпусък!

Имаше още една възможност. Да допуснем, че някой е искал да притежава

тази планета, но не за предложената от Фернграум цена. Дали този някой не би могъл да се скрие тук, за да плаши колонистите и дори да ги убива, та да смъкне по този начин цената? Това предположение звучеше логично. То обясняваше и поведението на дрехите миналата нощ. Статическото електричество, използвано подходящо...

Пред Грегър стоеше нещо. Както и преди, алармената сигнализация не беше реагирала. Той бавно-бавно вдигна глава. Нещото беше високо около десет стъпки и приличаше на човек, с изключение на крокодилската глава. Беше яркочервено, с вертикални пурпурни ивици. В едната си лапа, завършваща с остри нокти, държеше голяма, кафява консервена кутия.

– Здравсти – рече нещото.

– Здравсти – отвърна Грегър със задавен глас. Лъчеметът беше на три метра от него, на масата. Чудеше се дали нещото ще го нападне, ако посегне към оръжието.

– Как се казваш? – попита той спокойно.

– Аз съм Червено-Пурпурният Излапвач...

– отговори то. – Хващам и излапвам.

– Много интересно – Грегър полека-лека се приближаваше към лъчемета си.

– Хващам и изяждам неща, наричащи се Ричард Грегър – обясни благодушно и

откровено Излапвачът. – И обикновено ги ям, полети с шоколадов крем.

То показва кутията и Грегър прочете етикета: „Шоколадов крем – чудесен за поливане на Грегъровци, Арнолдовци и Флиновци“.

Грегър усети лъчемета в ръката си:

– Наистина ли имаш намерение да ме изядеш?

– О, да – потвърди Излапвачът.

Лъчеметът вече лежеше удобно в ръката на Грегър. Той освободи предпазителя и стреля.

Огненият поток се стече по Излапвача и обгори пода, стените и веждите на Грегър. Излапвачът обясни:

– Това не може да ме нарани. Аз съм прекалено висок!

Лъчеметът падна на пода. Излапвачът се наведе над Грегър.

– Няма да те изям сега.

– Няма ли? – едва излезе от гърлото му.

– Не. Мога да те изям едва утре, на първи юни. Такива са условията. Дойдох да те помоля за една услуга.

– Каква?

Излапвачът се усмихна чаровно:

– Ще бъдеш ли така мил да изядеш няколко ябълки? Те са толкова ароматни!

И като изрече тези думи, чудовището изчезна. С треперещи ръце Грегър включи преподавателя и разказа всичко на Арнолд.

– Хм – каза Арнолд. – Значи, Червено-Пурпурният Излапвач? Това потвърждава моите предположения.

– Какви предположения? За какво говориш?

– Най-напред направи това, което ще ти кажа. Трябва да бъда напълно сигурен.

Съгласно инструкциите на Арнолд Грегър разопакова апаратурата за химически изследвания. Подреди на масата различни епруветки, реторти и химикали. Смесва, разбърква, разтърсва, прибавя и отнема и най-накрая нагря получената смес.

– Готово е – докладва, връщайки се до преподавателя. – Обясни ми най-сетне какво става.

– Слушай. Потърсих в речника думата „Тгасклит“. Тя е на опалиански. Означава „дух с много зъби“. Почитателите на слънцето са били от Опал. Сега разбираш ли нещо?

– Убил ги е техен, роден дух – заядливо промърмори Грегър. – Сигурно се е скрил в кораба им. Може би някакво проклятие...

– Успокой се, духовете нямат нищо общо с тази история. Разтворът започна ли да кипи?

– Не.

– Кажи ми, като закипи. А сега да се върнем към случката с твоите оживели дрехи. Нищо ли не ти напомня тя?

Грегър се замисли:

– Е, когато бях дете... Не, глупости, какво общо има...

– Кажи де – настояваше Арнолд.

– Когато бях малък, никога не оставях дрехите си на стола. В тъмното те винаги ми приличаха на човек или на змей... Или на нещо подобно... Мисля, че не само с мен са ставали такива неща. Но те не обясняват...

– Обясняват и още как! Сега припомни ли си Червено-Пурпурният Излапвач?

– Не. Защо?

– Защото точно ти го измисли! Не помниш ли? Бяхме на по осем-девет години. Ти, аз и Джими Флин. Измисляхме си най-страшното чудовище. Това беше нашето собствено чудовище и то искаше да изяде или теб, или мен, или Джими – полети с шоколадов крем. Но само на първо число от месеца. За да се спасиш от него, трябваше да изговориш една вълшебна дума.

Сега Грегър си спомни и нещо повече – учудваше се как е могъл изобщо да забрави. Що ноци беше преседял без сън, очаквайки Излапвача!

– Разтворът кипи ли вече? – пак попита Арнолд.

– Да.

– Какъв цвят има?

– Синкаво-зеленикав. Но повече бие на синьо...

– Правилно. Вече можеш да го излееш. Трябва да направя още няколко проби, но смятам, че ще разрешим загадката.

– Ще я разрешим ли? Ще бъдеш ли така добър да ми обясниш?

– Естествено. На планетата няма животни. Духове няма или поне няма такива, които биха могли да убият цял отряд въоръжени мъже. Единственото разрешение можеха да бъдат халюцинациите, затова потърсих нещо, което би можело да ги предизвика. Открих множество причини. Освен срещаните на Земята наркотици, има петнайсетина газа, предизвикващи халюцинации, описани в „Каталога на чуждите редки елементи“. Те могат да предизвикват депресии, да възбуждат, да те карат да се чувствуваш глист, орел или гений. Този, който имам предвид, се определя като Лонгстийд 42. Той е тежък, безцветен газ, без мирис, не поврежда никакви тъкани. Само възбужда въображението.

– Ти твърдиш, че всички тези неща само ми се привиждат? Но разбери...

– Работата не е толкова проста – прекъсна го Арнолд. – Лонгстийд 42 действа непосредствено на подсъзнанието. Освобождава най-силните страхове и потиснати кошмари от детството, запазени в подсъзнанието. Съживява ги. И именно това си видял ти.

– Следователно, тук в действителност нищо не е имало?

– Нищо, което да притежава реална, физическа форма. Но тези халюцинации са действителни за всеки, от когото произхождат.

Грегър посегна към следващата бутилка бренди. Трябваше да се полее грандиозното откритие.

Арнолд продължаваше с уверен глас:

– Лесно ще се справим с Дух V. Лонгстийд 42 може да се елиминира без особени трудности. И тогава ще бъдем богати, съдружничко!

* * *

Грегър искаше да вдигне тост, когато в главата му проблесна тревожна мисъл:

– Ако са само халюцинации, какво е станало със заселниците?

Този път Арнолд помълча, преди да отговори.

– Лонгстийд 42 предизвиква понякога инстинкт за смърт. Заселниците вероятно са се побъркали. Избили са се един друг.

– И нито един не е останал жив?

– Разбира се. Последните са се самоубили, или са умрели от получените рани. Не мисли изобщо за това. Веднага се качвам на кораба. Ще дойда да направя онези изследвания. След ден-два ще те прибера оттам.

С тези думи завършиха разговора. Тази вечер Грегър си позволи да изпие останалото бренди. Сметна, че му се полага. Загадката на Дух V беше разрешена и не след дълго те щяха да бъдат богати. Тогава той ще може да си позволи лукса да наеме човек за кацане на странните планети, а той самият ще си седи в къщи и ще дава инструкции по радиото.

* * *

Следващия ден се събуди с махмурлук. Корабът на Арнолд още го нямаше. Опакова вещите си и започна да чака. Свечери се, а корабът никакъв го нямаше. Седна на прага на бараката и се загледа в залезващото слънце. После влезе вътре и си приготви вечеря.

Съдбата на колонистите още го безпокоеше, но си налагаше да не мисли за тях. Вероятно имаше някакво логично

обяснение. След вечерята полегна на леглото. Само затвори очи и чу нечие плахо кашляне.

– Здравсти – каза Червено-Пурпурният Излапвач.

Роденото от въображението му чудовище се беше върнало, за да го изяде.

– Здравсти, приятел – отвърна Грегър без сянка страх или тревога.

– Изяде ли ябълките?

– Много се извинявам. Забравих.

– Е, жалко – Излапвача се стараше да скрие разочарованието си. – Донесох шоколадовия крем – и показа кутията.

Грегър се усмихна:

– Можеш да изчезнеш. Зная, че си само творение на моето въображение. Не можеш да ми сториш зло.

– Аз няма да ти сторя зло. Аз само имам намерение да те изям.

Той се приближи до Грегър, който стоеше и се усмихваше, въпреки че би предпочел Излапвача да не изглежда толкова реален и материален. Излапвачът се наведе и се опита да ухапе Грегър по ръката.

Грегър рязко се дръпна и погледна ръката си. Виждаше се кръв. От раните течеше кръв – истинска, негова кръв.

Телата на заселниците бяха разкъсани, изпохапани и нарязани.

В този миг Грегър си спомни един хипнотичен сеанс, който някога беше наблюдавал. Хипнотизаторът каза на медиума си, че допира до ръката му запалена цигара. Докосна я с химикалка. Само след няколко секунди на ръката на медиума се появи червенина и мехурче – той беше повярвал в изгарянето.

Следователно, ако подсъзнателно човек не вярва, че е жив, той наистина умира! Той не вярваше в Излапвача. Но подсъзнанието му вярваше.

Грегър се втурна към вратата. Но Излапвача му препречи пътя. Грабна го с лапите си и доближи зелената си муцуна до врата му.

Вълшебната дума! Каква беше тя?

Грегър викна:

– Алфоисто?

– Не, не е тази дума – обясни Излапвача.

– Моля те, не се дърпай!

– Регнастикио!

– Не. И престани да се въртиш, тогава всичко ще свърши преди...

– Урспелхарпило!

Излапвача изкрещя от болка и го пусна. Издигна се към тавана и изчезна.

Грегър се строполи на стола. Беше останал без сили. Краят беше толкова близко. Прекалено близко. Идиотско беше да

умреш по този начин – разкъсан на парчета от своето собствено, въпиющо смърт въображение. Цял късмет, че си спомни онази думичка. Само дано Арнолд побърза...

Чу тихо кикотене. Разнесе се в тъмното, зад вратата. Беше си спомнил детските години. Пак беше на девет години. Пак се беше върнал Мракозвяр – неговият Мракозвяр, едно чудато, кльощаво, бъдещо ужас творение, което се криеше зад вратата, спеше под леглото и нападеше само в тъмното.

– Угаси лампата – рече Мракозвяр.

– Хич и не мисля – отвърна Грегър, грабвайки лъчемета. В осветената стая беше в безопасност.

– Съветвам те да я угасиш!

– Не!

– Добре тогава. Еган, Меган, Деган!

Три дребни същества се втурнаха в стаята, хвърлиха се към електрическата крушка и започнаха да я хрускат с апетит. В стаята притъмня. Грегър стреляше всеки път, когато някое от тях се приближаваше до лампите. Стъклото се разпръсна на парченца, но гъвкавите същества успяха да отскочат. И тогава Грегър си даде сметка какво беше направил. Онези същества не можеха да изядат лампите. Въображението не действа на мъртвите предмети. На него

само му се струваше, че в стаята става по-тъмно. И... строши всички електрически крушки! Въображението му му изигра жестока шега.

Сега Мракозвяр влезе. Прескачайки от сянка в сянка, той се приближаваше до Грегър. Лъчemetът беше безполезен. Грегър трескаво се мъчеше да си спомни с каква вълшебна думичка се прогонваше това чудовище. С ужас си припомни, че на него не действуваха никакви думи. Затова започна да отстъпва, докато опря гръб на някакъв голям сандък. Мракозвяр се наведе над него. Грегър падна на пода и затвори очи. Ръката му докосна нещо студено. Лежеше до кашона с играчките за децата на заселниците. Ръката му се опираше до водния пистолет. Грабна го и бързо го протегна пред себе си. Мракозвяр заотстъпва боязливо. Грегър изтича до чешмата и напълни пистолета. Насочи към чудовището смъртоносната струя вода.

Мракозвяр нададе вой и изчезна.

Греаър се усмихна и пъкна празния пистолет под колана си. Водният пистолет беше сигурно оръжие против измисленото чудовище.

Арнолд се приземи призори. Без да губи време, той започна изследванията. Свърши около пладне, установявайки категорично, че

става дума за Лонгстийд 42. Набързо си прибраха багажа и стартираха.

Когато бяха вече в открития Космос, Грегър разказа на съдружника си събитията от последната нощ.

– Не ти е било лесно – призна Арнолд.

Сега, тук, далече от Дух V, Грегър можеше да си позволи да заеме позата на скромен герой.

– Можеше да бъде и по-зле...

– Как така по-зле?

– Ами, ако Джими Флин беше с нас. Какви чудовища само измисляше той! Помниш ли неговия Страхомор?

– Помня, как да не помня що нощи, изпълнени с кошмари, съм преживял заради него!

Корабът се носеше към Земята. Арнолд написа няколко изречения за статията си „Инстинктът за смърт на планетата Дух V. Изследвания на подсъзнанието, истерията и груповите халюцинации, предизвикващи физически симптоми“. После отиде в командната кабина да включи автопилота.

Грегър си беше легнал, твърдо решил да компенсира непреспаните нощи на Дух V. Току-що беше заспал, когато в стаята му нахлу Арнолд с побеляло от страх лице.

– Струва ми се, че в командната кабина има някой – заяви.

Грегър седна на леглото.

– Невъзможно е, толкова далече сме от...

От командната кабина долетя тихо мъркане.

– Господи! – изохка Арнолд. Помълча замислено. – Ясно. При старта забравих да прекъсна прилива на въздух. Все още дишаме въздуха на Дух V!

На вратата се изправи огромно сиво чудовище. Кожата му беше покрита с червени жилки. Имаше невероятно много ръце, крака, пипала, нокти и зъби и допълнително – две малки криле. Вървеше бавно към тях, мъркайки и тракайки със зъби.

Веднага го познаха – беше Страхомор.

Грегър се хвърли към вратата и я затвори под носа му.

– Тук би трябвало да сме в безопасност. Вратата е херметична. Само че как ще управляваме кораба?

– Няма да го управляваме. Ще се наложи да окажем доверие на автопилота, освен ако не измислим начин да се отървем от този звяр.

Неочаквано забелязаха, че през херметично затворената врата започна да се промъква дим.

– Какво е това? – попита с треперещ глас Арнолд.

Грегър сви вежди:

– Ние забравихме, че Страхомор може да влезе в която и да е стая. Няма начин да го спреш.

– Нищичко не си спомням. Той яде ли хора?

– Не. Доколкото си спомням, разкъсва ги на парчета.

Димът започна да придобива формата на Страхомор. Хората избягаха в съседното помещение, грижливо затваряйки вратата зад себе си. За няколко секунди димът отново се промъкна при тях.

– Идиотска работа – захапа устни Арнолд, – да ни преследва измислено чудовище! Чакай! Водният пистолет още ли е в тебе?

– Да, но...

– Дай ми го!

Арнолд изтича до резервоара с вода и напълни пистолета. Страхомор пак се материализира. Тръгна към тях. Зъбите му тракаха. Арнолд изстреля струя вода от пистолета. Страхомор се приближаваше.

– Да, вече съм сигурен – рече Грегър, – че с водния пистолет не можем да унищожим Страхомор.

Избягаха в следващото помещение и затръшнаха вратата. По-нататък оставаше само складът за гориво и убийственият вакуум на Космоса.

– Не можеш ли да направиш нещо с въздуха? – предложи Грегър.

– С въздуха ли?... Въздухът вече се изразходва, обаче Лонгстийд 42 престава да действа чак след двама часа.

– Няма ли противоотрова?

– Не.

Страхомор се появи още веднъж. Звуците, които издаваше, свидетелстваха, че не е в най-добро настроение.

– Какво ли може да го унищожи? – трескаво повтаряше Арнолд. – Трябва да има начин! Вълшебни думички? А може би – дървен меч?

Грегър поклати глава.

– Вече прехвърлих през ума си всичко...

– Какво ще го унищожи?

– Няма да го унищожи нито воден пистолет, нито тапешник, нито меч, нито стрела, нито томахавака, нито едно детско оръжие. Страхомор е неунищожим.

– Ама и тоя Флин с идиотското му въображение! Какъв дявол ни накара да говорим за него? Тогава как ще се отървем от чудовището?

– Казах ти. Няма начин. Може да си отиде само по собствено желание.

Страхомор отново беше придобил нормалните си размери. Арнолд и Грегър се

скриха в тесния склад и затвориха плътно последната врата.

– Грегър, помисли – молеше Арнолд. – Нито едно дете не измисля страхотии, от които не би могло някак си да се защитава. Мисли!

– Страхомор не може да бъде убит – повтори Грегър.

Димът пак започна да се трансформира във фигурата на кошмарното чудовище. Грегър си спомни всички нощни кошмари, които някога беше преживял. Като дете сигурно е правел нещо, за да се защитава от непознатата сила.

И изведнъж – в последния миг – му хрумна.

* * *

Управляваният от автопилота кораб се носеше към Земята. Страхомор го беше завладял изцяло. Страхомор скиташе из пустите коридори, преминаваше през стоманените стени на кабините и складовете, стенойки, тракайки със зъби и хвърляйки светкавици, защото не можеше да открие никаква жертва.

Корабът навлезе в Слънчевата система и автоматично влезе в лунна орбита. Грегър предпазливо подаде глава, готов да се скрие бързо, ако има нужда. Не се чуваше нищо страшно – нито вой, нито тракане на зъби.

Нямаше я и враждебната мъгла, проникваща през стени и врати.

– Всичко е наред! – викна той на Арнолд. –
Страхомор е изчезнал!

Сигурно защитени от кошмарите на нощта
– завити от глава до пети в одеяла – сега
вече можеха да излязат.

– Казвах ти, че пистолетът-пръскалка няма да помогне – рече Грегър и нежно погали одеялото. – Най-сигурното средство е да се пъхнеш под одеялото!

Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън

Научно-фантастична новела

Елери Куин

Елери започва

Елери размишляваше.

И то доста дълго.

След това стана, грабна десетте страници от току-що напечатания текст и ги разкъса на четири неравни части.

Мрачно погледна замлъкналата пишеща машина. Тя издевателски гледаше към него.

И точно тогава звънна звънецът на вратата.

– Оставете сандвичите на масата – извика Елери, – и вземете парите.

Посетителят не го послуша. Влезе в стаята, където изнемогваше великият човек. Елери измърмори:

– А, вие ли сте? Помислих, че е момчето от кулинарния магазин.

Грант Еймс трети с безцеремонността на привилегирован безделник-милионер се насочи право към бара. Мушна там голям пакет, увит в груба хартия, взе бутилка уиски и чаша.

– Между другото, донесох нещичко –

обяви Еймс. – И то по-интересно от вашите сандвичи. Казах ви, че донесох нещо, нима не ме чухте?

– И какво е то?

– Онзи пакет, до бутилката с джина.

Елери извърна глава към посоченото място, но Грант го спря.

– Ще трябва да ви обясня как стоят нещата, Маестро. Най-напред как започна всичко. Вчера, след обед се събрахме една малка компания в Уестчестър. Малко се поразкършихме.

– Върви им на някои – каза Елери със завист.

– По някакъв тайнствен начин при мен попадна този пакет и ето нося ви го, според молбата.

– Чия молба?

Елери нито веднъж не беше погледнал към пакета.

– Нямам представа. Когато се приготвих да се измъкна, открих върху седалката на ягуара си този плик. На него беше написано: „Моля, предайте го на Елери Куин.“ Струва ми се, че това е някой,

който се бои от вас и не се решава сам да ви го предаде, а освен това знае, че сме неразделни приятели.

– И какво трябва да направя? – кисело попита Елери.

– Нямам представа. Това е ръкопис. Като че ли е стар. Навярно трябва да го прочетете.

Без желание, но не и без любопитство Елери взе пакета.

– Почеркът е женски.

Елери извади от пакета тетрадка с картонени корици, на която с едър старомоден шрифт беше напечатано „бележник“.

– Наистина, като че ли тетрадката е стара.

Грант с хитра усмивка следеше Елери, който прочете първата страница, отвори широко очи, обърна страницата, прочете втората, след това и третата страница.

– Боже господи! — възкликна той. — Струва ми се, че това е едно от приключенията на Шерлок Холмс, описано от доктор Уотсън. При това е оригинал!

– Мислите ли, че в оригинал?

– Страхувам се, че някой иска да ме подведе. Една неизвестна история за Шерлок Холмс! – Разлисти тетрадката. – Дори нещо повече, ако се съди на пръв

поглед, това е роман. Неизвестен роман! – поклати глава.

– Не вярвате ли, че това е оригинал?

– Засега на нищо не вярвам. Но струва ми се шансовете са милион към едно, че това е фалшификат.

– Прочетете поне първата глава.

– Грант, нямам време!

– Дори за един нов роман за Шерлок Холмс?

– Дявол да ви вземе, – Елери дълго и с раздражение разглежда тетрадката, след това въздъхна, точно като баща си, седна и се зае да я чете.

Из записките на Джон Уотсън, доктор по медицина

Глава I

Комплект хирургически инструменти

– Вие сте съвсем прав, Уотсън. Напълно е възможно Нощната сянка да е жена.

Беше ясна утрин през есента на 1888 г. Вече не живеех постоянно на Бейкър стрийт 221-б. След женитбата си бях поел задължението – доста приятното задължение – материално да осигурявам жена си и затова възобнових лекарската си практика. И предишният тесен контакт с моя приятел мистър Шерлок Холмс се смени с редки

срещи. Моята жена, най-внимателната от всички жени, приемаше тези отношения с рядко търпение. Редовните читатели на моите несъвършени произведения за делата, които разследва Шерлок Холмс, я помнят като Мери Мортсън, с която ме свързва щастливата случайност, когато заедно с Холмс бях зает с делото, озаглавено от мен като „Знака на четиримата“.

Една сутрин на закуска Мери каза:

– Получих писмо от леля Агата. Бедната. Животът на една стара мома е толкова самотен. Пише, че лекарят ѝ наредил да лежи.

– Сама ли е?

– Не, живее с Бет, моята стара бавачка, и един работник, който се грижи за къщата и градината.

– Ако любимата племенница ѝ погостува, това ще бъде за нея по-добро от всяко лекарство.

– Наистина, тя направо не ме моли, само плахо намеква, но аз се колебая...

– Мисля, че трябва да заминеш, Мери. Две-три седмици в Корнуел и на теб ще ти бъдат от полза. Напоследък малко си побледняла.

Моите думи бяха напълно искрени, но отчасти бяха продиктувани и от други по-мрачни мисли. Няма да бъде преувеличено,

ако кажа, че през онова утро на 1888 г. всеки мъж в Лондон, който имаше чувство за отговорност, би бил радостен, ако можеше да изпрати жена си, сестра си или любимата си вън от града, стига да му паднеше такава възможност. Причината за това беше само една, и то доста сериозна. Нощем по улиците и тъмните къшета на града тършуваше Джек Нощната сянка. И макар че нашата тиха къщичка в Падингтън се намиреше далеч от Хуайтчепел, където се подвизаваше маниакът, кой можеше да бъде спокоен? Когато станеше дума за това чудовище, логиката не помагаше.

– Не ми се иска да те оставям сам, Джон.

– Предлагаш ми да замина с теб ли?

Мери се разсмя.

– Пази боже! В Корнуел ти ще се побъркаш от скука. По-добре си събери куфара и отиди да погостуваш на своя приятел Шерлок Холмс. Знам, че винаги си добре дошъл на Бейкър стрийт.

Да си призная, много-много не се съпротивлявах. Предложението на Мери беше доста съблазнително. И така, след като я изпратих в Корнуел и бързо уредих всички въпроси, свързани с лекарската ми практика, се преместих при Холмс не само за свое, но лаская се от надеждата и за негово удоволствие.

Просто е удивително колко лесно възстановихме установения между нас ред.

– Слушайте, Холмс, с нищо не съм ви дал да си помислите, че подобна мисъл се е мярнала в главата ми.

Холмс се усмихна, наслаждавайки се на играта.

– Признайте, Уотсън, че познах. Вие не сте прав, като твърдите, че не сте издали мислите си.

– Но аз седях спокойно, фактически неподвижно и си четях „Таймс“.

– Очите и главата ви съвсем не бяха неподвижни. Както четяхте, спряхте поглед на крайната колонка отляво, в която се описва новото злодеяние на Джек Нощната сянка. Малко след това откъснахте поглед от написаното и се намръщихте. Беше очевидно, че се възмущавате как може такова чудовище безнаказано да скита по улиците на Лондон. След това, приятелю, погледът ви се спря на списание „Стренд магазин“, което се намира до вашия стол. Списанието е отворено на рекламата на фирмата „Белдел“, която предлага вечерни тоалети за дами уж по умерени цени. Манекенката показва един такъв тоалет на снимката. Изразът на лицето ви веднага се измени. Станахте някак си замислен. И запазихте този израз, докато не преместихте

поглед към портрета на нейно величество, който виси над камината. Миг след това чертите на вашето лице се смекчиха и вие кимнахте с глава. Уверихте се в мисълта, която ви дойде наум. В този момент изразих съгласие с предположението, че Нощната сянка може да се окаже и жена.

– И тъй като заговорихме за Джек Нощната сянка – казах аз, – позволете ми да ви задам един въпрос: защо досега не сте се заинтересували от това дело, Холмс? Бихте оказали огромна услуга на жителите на Лондон.

– Бях зает. Както ви е известно, съвсем наскоро се върнах от континента, където кметът на един град ме помоли да отгатна една извънредно любопитна загадка.

– Но Нощната сянка доведе до задънена улица лондонската полиция!

– Мога да ви уверя, че това говори по-скоро за безпомощността на Скотланд ярд, отколкото за находчивостта на Нощната сянка. Мисля, че скоро всичко ще свърши. В някоя от следващите нощи Лейстрејд ще се натъкне на Нощната сянка, когато маниакът извършва убийство, и победоносно ще го предаде в ръцете на правосъдието.

Позвъни се на вратата и това прекъсна нашия разговор.

Минаха няколко минути и чухме стъпките

на мисис Хедсън, която се качваше по стълбата. Когато влезе, видях в ръцете ѝ пакет, увит в амбалажна хартия.

– Я да видим какво са ни донесли? Хм, големината му е приблизително петнадесет дюйма на шест, дебел е четири дюйма. Грижливо е опакован. Най-обикновена амбалажна хартия. Пощенският печат сочи Хуайтчепел. Името и адресът са написани с женска ръка, която бих казал, рядко държи писалка.

– Твърде е възможно, ако се съди по драскулките. Почеркът несъмнено е женски.

Появяването на пакета предизвика живия интерес на Холмс. Да не говорим за мен. Неговите дълбоки сиви очи заблестяха, когато разгъна хартията, извади плосък кожен калъф и ми го протегна.

– Какво ще кажете по този повод, Уотсън?

– Това е комплект хирургически инструменти.

– Кой би могъл по-добре от вас да знае това! Не смятате ли, че това е доста скъпа вещ?

– Да. Кожата е от най-високо качество. И изработката в превъзходна.

Холмс сложи калъфа на стола. Отвори го и ние замълчахме. Беше стандартен комплект хирургически инструменти. Всеки лежеше в съответната вдлъбнатинка от

тъмночервено кадифе, с което калъфът беше подплатен отвътре. Една вдлъбнатинка беше празна.

– Кой инструмент липсва, Уотсън?

– Големият скалпел,

– Да започнем с очевидното. Тези инструменти са принадлежали на медик, който е изпаднал в нужда.

Принуден както винаги да призная своята слепота, промърморих:

– Страхувам се, че това е очевидно за вас, но не и за мен.

Погълнат от разглеждането, Холмс отговори разсеяно:

– Ако се окажете материално притеснен, Уотсън, кое от имуществото си ще отнесете в заложната къща най-накрая?

– Разбира са, медицинските си инструменти, но...

– Точно така.

– Но защо смятате, че инструментите са били заложени в заложна къща?

– Има две доказателства. Погледнете ето тук през лупата.

Погледнах посоченото място.

– Виждам бяло петънце.

– Това е прах за чистене на сребърни предмети. Нито един хирург не чисти инструментите си с такъв прах. Тези са били почистени като обикновени прибори за

хранене от някого, който се е интересувал само от външния им вид. Виждате ли върху страничната плоскост на калъфа бележка с тебешир? Почти се е изтрила, но ако се вгледате, ще видите, че това е номер. Такъв номер лихварят обикновено пише върху предмета, който се залага. Очевидно той съответствува и на номера на квитанцията.

Почувствувах как се изчервявам. Сага всичко беше ясно като бял ден.

– Значи калъфът е бил откраднат! – възкликнах аз. – Откраднат от някой хирург и заложен за грошове в заложна къща.

– Ако лихварят изпитваше и най-малкото подозрение, че комплектът е откраднат, не би го поставил на витрината, което, както не се и съмнявам, сте забелязали.

– Откъде знаете, че калъфът е стоял на витрината?

– Погледнете внимателно – каза Холмс. – Калъфът е бил отворен и е стоял на място, където в падало слънцето. Нима не ни говори за това избелялата ивица върху кадифената подплата на вътрешната страна на капака? Дори нещо повече, това крайче е избеляло толкова, че калъфът по всяка вероятност дълго време е стоял на витрината.

Можех само да кимна. Както винаги, достатъчно беше Холмс да поясни своите

поразителни наблюдения и те веднага започваха да изглеждат примитивно прости.

– Жалко – казах аз, – че не знаем къде се намира заложната къща. Струва си да изясним откъде попадна при нас този любопитен подарък.

– Може би с времето ще изясним и това, Уотсън каза Холмс. – Заложната къща, за която става дума, се намира далеч от шумните улици. Гледа на юг и е разположена на тясна уличка. Работите на лихваря съвсем не са блестящи. Може дори да се добави, че е чужденец. Но вие, разбира се, сам виждате всичко това?

– Нищо подобно не виждам – казах аз отново уязвен.

– Напротив – проговори Холмс, допирайки крайчетата на пръстите на двете си ръце, – вие виждате всичко това, скъпи мой Уотсън, но не правите никакви изводи. Да разгледаме моите заключения поред. Тези инструменти с радост щяха да бъдат купени от някой от многобройните студенти-медици в Лондонското сити, което несъмнено би се случило, ако заложната къща се намиралаше на някоя голяма и оживена улица. Оттук идвам до извода, че тя се намира далеч от оживените места на града. Обърнете внимание и къде се намира избелялото място. Това е равна ивичка в горния край на

кадифената подплата. Следователно слънцето е огрявало отворения калъф, когато се е намирало в зенита, и зданията на противоположната страна на улицата не са закривали лъчите му. Значи заложната къща се намира по южната страна на някоя малка и тясна уличка.

– А как определите, че лихварят по произход е чужденец?

– Погледнете цифрата седем, написана с тебешир отстрани на калъфа. Вертикалната чертичка се пресича от малка хоризонтална. Само чужденците пишат седмицата по този начин.

Отново се наведе над калъфа и мушна пинцетите си под кадифената подплата. Тя поддаде и той я повдигна.

– Аха, какво е това? Да не би опит да се скрие...

– Да се скрие какво? Петна? Драскотини?

– Ето какво – каза той, – сочейки със своя дълъг и тънък пръст.

– Но това е герб?

– Ключът към личността, на която е принадлежал комплектът с инструментите.

– Чий е този герб, Холмс?

– Моля да ме извините, Уотсън – каза Холмс, излизайки от унеса си, – на Чайрс. На Кенет Осбърн, херцог Чайрски.

Това име ми беше добре известно, както

впрочем и на цяла Англия.

– Блестящ род.

Холмс разсеяно кимна.

– Владенията му, ако не се лъжа, се намират в Девъншир, на края на блатата, сред ловни полета, които се ползват с огромна популярност между спортистите-аристократи. Притежава голям дом, който по-скоро прилича на феодален замък и съществува вече четиристотин години, класически образец на готическия стил. Слабо съм запознат с историята на Чайрс, ако не се смята този общоизвестен факт, че името им никога не е било свързано с престъпния свят.

– Значи, Холмс – казах аз, – отново се връщаме към първоначалния въпрос. Защо са ви изпратили този комплект инструменти?

– Труден въпрос.

– Може би обяснителното писмо се е задържало?

– Не е изключено да сте прав, Уотсън – каза Холмс. – Затова предлагам да предоставим на лицето, което ни изпрати това, малко време, да кажем до... до утре, 10,30 часа сутринта. Ако до това време не получим обяснение, ще ни се наложи да се отправим към Падингтънската гара и да седнем в експреса за Девъншир.

– С каква цел, Холмс?

– С двойка. Първо, краткото пътешествие из селските местности по това време на годината, когато природата сменя цветовете си, ще подеждва освежително на двама мухлясали лондончани.

– И второ?

Аскетичното лице на Холмс се озари от странна усмивка.

– Справедливостта изисква – каза моят приятел Холмс – собствеността на херцог Чайрски да му бъде върната, не е ли така?

Елери продължава

Елери се откъсна от ръкописа. Грант Еймс трети продължаваше да си пие уискито.

– В края на краищата черният ви дроб няма да издържи – каза Елери.

– Вижте го какъв моралист... Говорим за ръкописа. През 1888 г. Шерлок Холмс получава тайнствен комплект хирургически инструменти. Мобилизира всичките си изключителни способности и се впуска в едно от своите знаменити приключения. Три четвърти век по-късно друг един пакет донасят при друг знаменит детектив.

Елери се намръщи.

– Единственото, което мога да кажа в

дадения момент е, че този почерк, който, като че ли принадлежи на Уотсън, е акуратен, твърд, но на места нечетлив.

– Много сте далеч от Холмс, приятелю. Въпросът е дали това наистина е почеркът на Уотсън? Истински ли е този ръкопис? Е, хайде, Куин, покажете вашите способности.

– Млъкнете, най-после! – извика Елери и се зае да чете по-нататък.

Глава II

Замъкът край блатото

С учудване и удовлетворение наблюдавах с какъв интерес Холмс се вглеждаше в пейзажа, мяркащ се зад прозорците на експреса, който ни отнасяше към Девъншир. Внезапно разкърши слабите си рамене.

– Ах, Уотсън, как ободрява свежият въздух на приближаващата зима.

В този момент не споделях неговото мнение, тъй като въздухът в купето беше отровен от вонящата пура, която държеше между зъбите си един мрачен шотландец, пътуващ заедно с нас.

Скоро слязохме на малка селска гаричка. Холмс мушна ръце в джобовете си, неговите дълбоки очи горяха, както често се случваше, когато е обзет от поредния проблем.

– Уотсън – каза той, – хайде да намерим някоя кола и по-скоро да приключим с тази работа.

Понито, което получихме, несъмнено беше близък роднина на онези диви кончета, които се носеха след блатата, но все пак беше достатъчно послушно и бързо тичаше по пътя от селото към владенията на Чайрс.

Скоро се показва кулата на замъка Чайрс, която придаваше още по-меланхоличен вид на местността.

– Съмнявам се, Уотсън, че в тази зловеща каменна грамада ще ни посрещне весел човек с розови бузи.

– Защо мислите така?

– Хората с дълго родословие обикновено отразяват колорита на околната среда.

Портиерът ни въведе в студена гостна с високи сводове и попита за нашите имена. Скоро се убедих, че предсказанията на Холмс бяха съвсем точни. По-студен и непристъпен човек от херцог Чайрски рядко ми се е случвало да срещам.

Беше нисък на ръст и правеше впечатление на охтичав. Но само така ми се стори. При по-близко оглеждане се оказа, че има напълно здрав цвят на лицето и почувствувах някаква сила в неговото крехко на външен вид тяло.

Херцогът не ни предложи да седнем. Той

рязко каза:

– Имате късмет, че ме намирате тук. След час заминавам за Лондон. По какъв въпрос идвате при мен?

Тонът на Холмс не издаде реакцията му на лошите маниери на аристократа.

– Ще се постарая да не злоупотребявам с вашето време повече, отколкото е необходимо, ваша светлост. Дойдохме само да ви предадем ето това.

И той протегна калъфа с хирургическите инструменти.

– Какво е това? – попита херцогът, без да помръдна.

– Мисля, ваша светлост – отговори Холмс, – че ще бъде най-добре сам да го отворите и да погледнете.

Херцог Чайрски са намръщи, но отвори калъфа.

– Откъде сте го взели?

– За съжаление, ще трябва най-напред да помоля ваша светлост да опознае това като ваша собственост.

– Никога не съм виждал това нещо по-рано. Защо ви е дошло наум да ми го донесете?

Херцогът беше отворил капачето и струва ми се гледаше инструментите с неподправено учудване.

– Ако малко повдигнете подплатата, под

нея ще откриете причината, която ни кара да направим това.

Херцогът последва съвета на Холмс, като запази недоволния си вид. Внимателно следях как разглежда герба и настъпи мой ред да се учудвам. Изразът на лицето му се измени. Сянка на усмивка засегна тънките му устни, очите му се оживиха, разглеждаше калъфа с дълбоко удовлетворение, едва ли не с тържество – иначе не бих могъл да охарактеризирам неговия поглед. После точно толкова бързо това изражение изчезна от лицето му.

Погледнах Холмс, като търсех обяснението, знаейки че той не може да не е забелязал реакцията на аристократа. Но пронизателните му очи бяха полуотворени, а лицето непроницаемо, като маска.

– Уверен съм, ваша светлост, че получихте отговор на своя въпрос – каза Холмс.

– Разбира се – отговори херцогът с небрежен тон, като че ли отбеляза нещо, което не представлява никакъв интерес за него. – Този калъф не ми принадлежи.

– Тогава, може би, ваша светлост ще ни посочи неговия притежател.

– Предполагам, че е на моя син. Калъфът, без съмнение, принадлежи на Майкъл.

– Той в взет от една лондонска заложна

къща.

Херцогът сви устни в жестока насмешка.

– Не съм се съмнявал в това.

– В такъв случай, ако ни дадете адреса на вашия син...

– Синът, за който говоря, мистър Холмс, умря. Това е моят по-малък син.

Холмс меко каза:

– Искрено съжалявам, ваша светлост. Умря от някакво заболяване ли?

– От много тежка болест. Умря преди шест месеца.

Ударението, което аристократът правеше на думата „умря“, ми се стори странно.

– Синът ви лекар ли беше? – попитах аз.

– Учеше в медицинския факултет, но претърпя неуспех, както впрочем и във всичко останало. И затова умря.

Отново това странно ударение.

Херцог Чайрски подаде калъфа на Холмс.

– И тъй като, сър, това не е моя вещ, връщам ви я. А сега ви моля да ме извините, но трябва да се готвя за път.

Бях удивен от поведението на Холмс. Безцеремонното държание на херцога не предизвика у него ни най-малкото възмущение, макар че обикновено Холмс не позволяваше на никого да го тъпче с подковани ботуши. Почтително се наведе и каза:

– Няма да ви задържаме повече, ваша светлост.

Държанието на херцога продължаваше да бъде грубо. Дори не помисли да дръпне шнурчето, за да повика портиера да ни изпрати и ни се наложи сами да се отправим да търсим изхода.

Както се оказа, провървя ни. Когато пресякохме величествения хол, насочвайки се към външната врата, от страничния вход влязоха двама – мъж и дете.

За разлика от херцога видът им не беше враждебен.

Детето – момиченце на девет-десет години – ни погледна и слънчева усмивка освети бледото му лице. Мъжът, подобно на херцога, беше с нежно телосложение. Бързият поглед на неговите големи блестящи очи въпросително се устреми към нас, но изразяваше не повече от любопитство. Смътното сходство с херцог Чайрски позволяваше да се направи само един извод. Това беше другият му син.

Появяването на тази двойка не ми се стори нещо необикновено, но то очевидно смути моя приятел Холмс. Той рязко спря и калъфът, който носеше, падна. Стоманените инструменти затропаха по каменния под и тези звукове се отразиха в целия грамаден хол.

– Ох, колко съм несръчен! – възкликна Холмс и с още по-голяма несръчност ми прегради пътя, когато са опитах да събера инструментите.

Мъжът се усмихна и се наведе.

– Позволете на мен, сър.

Точно толкова бързо притича и момиченцето.

– Да ти помогна, татко?

Мъжът се усмихна още по-широко.

– Разбира се, скъпа. Двамата ще помогнем на джентълмена. Можеш да ми подаваш инструментите. Но внимавай да не се порежеш.

Мълчаливо наблюдавахме как момиченцето подава на баща си блестящите инструменти. Трогателната му любов към нея беше очевидна.

Като свърши с тази работа, мъжът се привдигна, но момиченцето продължи да оглежда каменните плочи на пода.

– Ами последният, татко, къде ли се е дянал?

– Изглежда, че го няма, моето момиче. Не мисля, че се е търкулнал някъде.

Въпросително погледна към Холмс, който най-после излезе от странната си замисленост.

– Прав сте, сър, един инструмент липсва. Благодаря ви и простете моята непохватност.

– Дребна работа. Надявам се, че инструментите не са пострадали – и подаде калъфа на Холмс, който го взе с усмивка.

– Нямам ли честта да говоря с лорд Карфакс?

– Да – приветливо отговори тъмнокосият мъж, – а това е моята дъщеря Дебора.

– Позволете ми да ви представя своя колега доктор Уотсън. А аз съм Шерлок Холмс.

Това име очевидно направи впечатление на лорд Карфакс. Очите му се разшириха от удивление.

– Доктор Уотсън – промърмори той, ръкувайки се с мен, като продължи да гледа Холмс, – и вие, сър... Твърде съм поласкан... Чел съм за вашите подвизи.

– Ваша светлост е твърде добър – отговори Холмс.

– Дебора – каза лорд Карфакс сериозно, – трябва да запомниш запознанството си с двамата знаменити джентълмени като значително събитие в своя живот.

Холмс приключи с тази размяна на любезности, като каза:

– Дойдохме, ваша светлост, за да върнем този калъф с инструментите на херцог Чайрски, когото смятах за техен законен владетел.

– И открихте, че сте сбъркали.

– Именно. Негова светлост предполага, че може би принадлежат на вашия покоен брат Майкъл Осбърн.

– Покоен? – възкликанието му прозвуча по-скоро като реакция на умора, отколкото като въпрос.

– Така ни беше дадено да разберем.

Лицето на Карфакс придоби печален израз.

– Това е така и не е така. Моят баща, мистър Холмс, е твърд човек, който не умее да прощава, което вие без съмнение сте забелязали. За него името Осбърн стои над всичко. Изпълнен е с желание да запази репутацията на Чайрс неопетнена. Когато преди около шест месеца се отказа от моя по-малък брат Майкъл, го обяви за умрял. Страхувам се, че за баща ми Майкъл е мъртъв дори и да беше още жив.

– А на вас известно ли ви е – попита Холмс, – дали е жив вашият брат, или е умрял?

Лорд Карфакс се намръщи и удивително много заприлича на херцога. Когато заговори, стори му се, че тонът му е уклончив.

– Да кажем така, сър – не разполагам с фактически доказателства за смъртта му.

– Ясно – отговори Холмс. След това погледна към малката Дебора Осбърн и се усмихна, Момиченцето прекрачи напред и му

протегна ръката си.

– Вие много ми харесахте, сър – каза тя сериозно.

Холмс беше явно смутен от това простодушно и трогателно признание. Той задържа ръката ѝ в своята и каза.

– Да допуснем, лорд Карфакс, че вашият баща е непреклонен човек, И все пак да се отречеш от сина си! Не е лесно да се вземе подобно решение. Провинението на вашия брат наистина трябва да е било сериозно.

– Майкъл се ожени против волята на баща ми. – Лорд Карфакс вдигна рамене. – Нямам навика, мистър Холмс, да обсъждам работите на семейството си с непознати хора, но... – и той погали блестящите коси на дъщеря си, – Дебора е моят барометър за оценка на хората.

Бях уверен, че негова светлост ще попита защо Холмс се интересува от Майкъл Осбърн, но той не направи това.

Холмс, струва ми се, също очакваше този въпрос. И тъй като не последва, Холмс протегна към лорд Карфакс калъфа с инструментите.

– Може би бихте искали да вземете това за себе си, ваша светлост?

Лорд Карфакс взе калъфа и мълчаливо се поклони.

Докато пътувахме обратно към селото, Холмс почти през цялото време мълчеше.

Едносрично отговаряше на моите забележки и заговори чак когато вече пътувахме за Лондон. Неговото слабо лице прие добре познатото ми замислено изражение.

– Той не каза нищо такова, приятелю, което и преди това не знаех, или пък не можех да намеря в архивите на който и да е лондонски вестник.

– И какво премълча?

– Мъртъв ли е брат му Майкъл, или е жив, и поддържа ли контакти с брат си.

– От казаното вадя заключение, че не знае това.

– Възможно е, Уотсън, да е целял да си извадите точно такова заключение. – Преди да успее да отговоря, Холмс продължи: – Работата е там, че преди пътуването в Чайрс понаучих нещичко. Кенет Осбърн, херцог по права линия, имал двама синове. Помладият Майкъл, разбира се, не наследява никаква титла. Не знам дали това е предизвиквало у него някакво чувство на завист, но той се е държал така, че лондонските журналисти го кръстили Буйният. Вие говорите за острата нетърпимост на бащата, Уотсън. Напротив, известно е, че херцогът е бил крайно снизходителен към младия си син. И чак когато юношата се оженил за жена с най-древната професия, с други думи за проститутка, търпението на бащата се

изчерпало.

– Започвам да разбирам – промърморих аз, – движим от злоба и ненавист, синът е решил да опетни титлата, която не може да наследи.

– Може би – каза Холмс. – Всеки случай херцогът трудно би могъл да си направи друг извод. Комплектът хирургически инструменти ни беше доставен в къщи. Съмнявам се да са ни взели за бюро намерени вещи.

– Но кой го е изпратил?

– Някой, който е искал да попадне в ръцете ни.

– Тогава можем само да гадаем.

– Разбира се, Уотсън, не искам да рискувам с твърдението, че усещам тук някаква голяма игра. Но понамирам силно. Не е изключено желанието ви да се изпълни.

– Кое желание?

– Струва ми се, че наскоро предлагате да окажа помощ на Скотланд ярд в търсенето на Джек Нощната сянка.

Елери се съпротивлява

Елери дигна очи от ръкописа.

Елери стана, приближи до библиотеката. Намръщен започна да търси нещо в книгата, която свали от полицата. Грант чакаше. Елери остави книгата на мястото ѝ и отново седна.

– Кристиансоновска.

Грант го гледаше, без да разбира.

– Според справочника фирмата „Кристиансон“ е била известен производител на канцеларски принадлежности по онова време. Върху хартията от тетрадката се вижда нейният воден знак.

– Значи няма никакво съмнение!

– Работата не е там. Някой са опитва да ми нахлузи този ръкопис, но аз не го искам. Ако е оригинал, не мога да си позволя такова нещо. А ако е фалшификат... Сигурен ли сте, че са го сложили в колата ви по време на последната разходка? Надписан е с женска ръка. Колко жени имаше там?

– Четири.

– Сред тях нямаше ли някой книжен червей. Някоя колекционерка? Библиофил? Някоя бабичка?

– Господи боже, какво говорите! Бяха четири млади хубавици, които се стараеха да изглеждат колкото са може по-съблазнително. Разбира се, те гонят съпрузи. Честно казано, Елери, струва ми се, че нито една от тях не би могла да отличи Шерлок Холмс от Аристофан. Но вие с вашите свръхестествени способности бихте могли за една вечер да

намерите виновницата.

– Слушайте, Грант, друг път бих се заловил за играта. Но нали ви казах: много съм притеснен. Просто нямам свободна минута.

– Значи с това слагате точка, Маестро? Аз му пъхам в ръцете потресаваща тайнствена история...

– А пък аз – каза Елери, хвърляйки тетрадката на коленете на Грант Еймс – ви я връщам. Имам предложение. Оставете чашата и сам тичайте да търсите вашата шегаджийка.

Като остана сам, Елери постоя известно време, двоумейки се, след това сложи тетрадката на дивана и се насочи към бюрото си.

– Е, добре – каза си Елери, – ще прочета само още една глава.

Глава III Хуайтчепел

Вечерта, като се върнахме от замъка Чайрс, вечеряхме в бюфета на гарата, след което Холмс каза:

– Довечера в Алберт-хол ще се състои концерт на един млад американски пианист Бентън. Горещо ви го препоръчвам, Уотсън.

– Искате и да ви придружа ли? С

удоволствие.

– Предлагам ви да отидете на концерта. А пък аз трябва нещичко да разследвам, което ще е най-добре да сторя вечерта.

– В такъв случай предпочитам фотьойла до камината и една от вашите увлекателни книги.

Холмс се върна много късно, когато вече спях. Не ме събуди, така че се видяхме едва на закуска. Надявах се, че ще ми разкаже с какво е бил зает цялата вечер, но той мълчеше и очевидно не бързаше да действа.

Внезапно на стълбата се чу топуркане и в стаята нахълтаха десетина от най-мръсните и окъсани лондонски малчугани. Това беше неповторимата холмсова банда от безпризорни, които той наричаше „разузнавателното отделение на полицията на Бейкър стрийт“, „нестроеви отряд“, или пък „нерегулярните части на Бейкър стрийт“.

– Е, какво, намерихте ли?

– Да, сър, намерихме – отговори едно от момчетата.

– Докладвайте.

– Намира се в Хуайтчепел. На Грейт Хиптън стрийт близо до подлеза. Улицата там е тясна, сър.

– Много добре – повтори Холмс. – Ето ви и заплащането. А сега, хайде, вървете си.

Не е нужно да притежаваш особен талант, за да се досетиш накъде се отправихме, и никак не се учудих, когато спряхме пред витрината на заложната къща на Грейт Хиптън в Хуайтчепел, Уличката наистина беше тясна с високи здания на противоположната страна. Когато приближихме, слънцето тъкмо беше започнало да огрява една ивица на края на витрината, на която беше написано: „Джозеф Бек – заемодател“.

В заложната къща ни посрещна пълен мъж на средна възраст. Лицето му украсяваха боядисани мустаци, чиито крайчета бяха остри и прави като на военен. Джозеф Бек беше типичен немски търговец, макар и да се опитваше да прилича на пруски офицер.

– С какво мога да ви бъда полезен, господа? – попита той със силен акцент в говора.

Предполагам, че стояхме много по-високо на обществената стълбица от неговите постоянни клиенти и вероятно е разчитал, че ще получи от нас някоя скъпа вещ,

– Неотдавна ми подариха – каза Холмс, – комплект хирургически инструменти, купени във вашата заложна къща. Само че един инструмент липсва. Пък на мен ми се иска да имам пълен комплект. Нямате ли

хирургически инструменти, от които бих могъл да си допълня липсващия.

– Страхувам се, че не ще мога да ви помогна. – Лихварят явно беше разочарован.

– Помните ли комплекта, за който ви говоря, и цялата сделка?

– Разбира се, та това стана само преди седмица. При мен рядко има такива предмети. Само че комплектът беше пълен, когато жената го купи. Тя ли ви каза, че един инструмент липсва?

– Не си спомням – каза Холмс с небрежен тон. – Лошо, че не можете да ми помогнете, Да изминем напразно толкова път! Много неприятно, Бек,

– Е, сър, ако успеете да научите някои неща за нещастницата, която купи инструментите...

– Нещастницата ли? Не ви разбирам...

Строгий тон на Холмс изплаши лихваря. Като истински търговец имаше само едно желание – да ни угоди.

– Извинете, сър. Но от сърце ми беше жал за тази жена. И да си кажа правичката, отстъпих ѝ комплекта по най-благоприятна цена. Нейното страшно обезобразено лице и досега ме преследва.

– А, ясно – промърмори Холмс, – обърна се с разочарован вид, когато изведнъж лицето му се проясни. – Дойде ми една

мисъл в главата. Бих ли могъл да се свържа с човека, който е заложил тези инструменти...

– Съмнявам се, сър, това беше отдавна.

– Колко отдавна?

– Ще трябва да проверя в инвентарната книга.

Измъкна книгата изпод тезгяха и започна съсредоточено да я прелиства.

– Ето, намерих. Преди четири месеца. Как лети времето!

– Наистина – сухо отвърна Холмс, – имате ли записано името и адреса на господина?

– Това не беше господин, а лейди.

Ние с Холмс се спогледахме.

– Ясно – каза Холмс. – Но дори и след четири месеца може би си струва да опитаме. Кажете ми, моля, името ѝ.

Лихварят погледна в книгата.

– Йънг. Мис Сели Йънг. Адресът е приютът на Монтегю стрийт.

– Странно място за живеене – забелязах аз.

– Сега очевидно ще трябва да посетим приюта на Монтегю стрийт и мис Сели Йънг. Струва ми се, че си съставихте вече мнение за положението на двете особи, които търсим.

– Безспорно тази, която е заложила инструментите, се е намирала в притеснено положение.

– Възможно е, Уотсън, само че съвсем не е безспорно.

– Тогава защо е трябвало да залага инструментите?

– Склонен съм да мисля, че е направила услуга на друго лице, на човек, който не е можел, или не е искал да се появи в заложната къща. Комплект хирургически инструменти е вещь, която едва ли принадлежи на една лейди. А какво ще кажете за особата, която ги е купила?

– За нея нищо не знаем, освен че лицето ѝ е обезобразено. Ами ако тя е жертва на Нощната сянка, която по чудо е избягнала смъртта?

– Гениално, Уотсън! Превъзходна хипотеза! Обаче обърнах внимание на един друг момент, който се отнася до малко по-друга материя. Ако си спомняте, Бек нарече особата, която е купила инструментите, жена, а за онази, която ги е заложила, говореше почитателно като за лейди. Така че имаме основание да предположим, че мис Сели Йънг предизвиква известно уважение.

Монтегю стрийт се намираше не много далеч от заложната къща – по-малко от двадесет минути ходене пеша. Завихме по Монтегю стрийт, изминахме само няколко крачки, когато изведнъж Холмс спря:

– Хм, какво е това?

Следвайки погледа му, видях табелка над старинна каменна арка, на която беше написана само една дума: „морга“.

– Тук без съмнение се чувствава миризмата на смъртта – казах аз.

– При това на смърт, която е настъпила съвсем наскоро, Уотсън. Иначе какво щеше да прави тук нашият приятел Лейстрејд?

На дъното на двора двама мъже бяха заети в разговор и в единия от тях Холмс позна инспектор Лейстрејд от Скотланд ярд. Лейстрејд се обърна при шума от нашите стъпки.

– Мистър Холмс! Какво правите тук?

– Драго ми е да ви видя, Лейстрејд! – възкликна Холмс с приветлива усмивка. Радостно е, че Скотланд ярд винаги е там, където има жертви от престъпления. Пак ли Нощната сянка?

– Същият. Пето нападение, мистър Холмс. Вие, разбира се, сте чели за него, макар че не знаех, че сте решили да предложите своите услуги.

– Петото ли казахте? Без съмнение имате предвид петото официално регистрирано убийство? Впрочем говорим за петата жертва. Бих искал да я погледна.

– Влезте. Впрочем, запознайте се, това е доктор Мърей. Стопанинът на това място.

Доктор Мърей беше скелетообразен човек

с мъртвешки бледо лице, но самообладанието му остави у мен благоприятно впечатление.

Стаята, в която ни въведоха, приличаше на дълъг широк коридор. Покрай едната стена имаше нещо като подиум, на който се намираха грубо сковани дървени маси. Почти половината от тях беше заета с неподвижни тела, покрити с чаршафи. Лейстрејд ни поведе към отдалечения край на стаята. Там се намираше още един подиум, малко по-високо разположен от другите, и маса, върху която лежеше тяло.

– Ени Чемпън – новата жертва на този касапин – мрачно произнесе Лейстрејд и дръпна чаршафа.

Холмс беше най-безстрастният от хората, когато ставаше дума за престъпление, но и по неговото лице се появи израз на мрачна жалост. Що се отнася до мен, то трябва да призная, че, макар и да съм привикнал с вида на смъртта, започна да ми се повдига. Момичето беше зверски убито, като животно в кланица.

За мое най-голямо удивление забелязах, че на лицето на Холмс жалостта се смени с нещо като разочарование.

– Лицето не е обезобразено – промърмори той, като че ли със съжаление.

– Нощната сянка никога не обезобразява

лицата на своите жертви – каза Лейстрејд.

Холмс отново придоби обикновения си студен и съсредоточен вид. Със същия успех би могъл да разглежда и експонат в някой анатомичен музей. Дръпна ме за ръката.

– Ще ни разрешите ли да разгледаме вашия приют, докторе?

– Смятам го за чест, мистър Холмс.

В това време вратата се отвори и се появи едно жалко осакатено същество, което едва влачеше краката си. Повече от всичко ме потресе погледът му, в който отсъствуваше всякаква мисъл. Неизразителните черти на лицето и увисналата, полуотворена уста говореха за слабоумие. Като си сурнеше краката, той се приближи до подиума, качи се и въпросително погледна към доктор Мърей, който му се усмихна, така както се усмихват на дете.

– А, Пиер, можеш да покриеш тялото.

Напускайки това страшно място, се огледах и видях как Пиер старателно покриваше с чаршафа тялото на Ени Чемпън. Холмс също гледаше към ненормалния и нещо проблесна в сивите му очи.

Глава IV

Приютът на доктор Мърей

– Стараем се да правим каквото можем – каза доктор Мърей, – но в град с такива размери като Лондон е все едно да се опитваш да изметеш морето с метла.

Излязохме от моргата и доктор Мърей през друга врата ни въведе в много старо и олющено, но не така мрачно помещение. В стаята пред амбулаторията чакаха трима пациенти, а в самата амбулатория се беше разположил огромен, звероподобен субект, толкова мръсен, като че ли току-що беше чистил комини. Седеше и мрачно гледаше към хубавичко момиче, което му правеше превръзка. Единият му огромен крак беше стъпил на ниска пейчица и младата лейди тъкмо беше свършила да го бинтова. Тя се изправи и отметна от челото си кичур тъмни коси.

– Порязал си е крака дълбоко с парче стъкло – каза тя на доктор Мърей.

– Сели, тези джентълмени са мистър Шерлок Холмс и неговият колега доктор Уотсън. Джентълмени, запознайте се – мис Сели Йънг, моя племенница и незаменим помощник. Не знам какво би станало с приюта, ако не беше тя.

Сели Йънг протегна тънката си ръка към всеки от нас поред.

Доктор Мърей каза:

– Трябва да вървя, Сели. Би ли показала на мистър Холмс и на доктор Уотсън целия приют. Може би ще искат да погледнат и часовниковата кула и кухнята.

Доктор Мърей бързо се отправи по посока на моргата, а ние тръгнахме след мис Йънг, но едва успяхме да направим няколко крачки, и Холмс внезапно каза:

– Разполагаме с малко време мис Йънг. Може би ще бъде по-добре да довършим екскурзията следващия път. Днес сме тук с чисто професионална задача.

Момичето сякаш не се учуди.

– Разбирам ви, мистър Холмс, Мога ли с нещо да ви помогна?

– Моля. Преди известно време сте заложили една вещ в заложната къща на Грейт Хиптън стрийт. Спомняте ли си?

Без каквото и да било колебание тя отговори:

– Естествено. Не беше чак толкова отдавна.

– Ако нямате нищо против, то моля, разкажете ни как е попаднал при вас този комплект инструменти и защо сте го заложили.

– Разбира се. Комплектът принадлежеше на Пиер.

Това ми се стори поразителна новина, но по лицето на Холмс нито един мускул не

трепна.

– А, онзи нещастник, който е лишен от разум?

– Тъжен случай – отговори момичето.

– Бих казал – безнадежден – отбеляза Холмс. – Видяхме го преди няколко минути. Не бихте ли могли да ни дадете някои пояснения какво се е случило с него?

– Нищо не знаем за живота му, преди да се появи при нас. А появяването му беше, може да се каже, драматично. Една вечер влязох откъм страната на моргата и го намерих там.

– Какво правеше той, мис Йънг?

– Абсолютно нищо. Просто стоеше около тялото в онова невменяемо състояние, което без съмнение сте забелязали. Заведох го при чичо. И оттогава се намира тук. Полицията, очевидно не го търси, тъй като инспектор Лейстрејд не прояви към него никакъв интерес. Дойдохме до извода, че някой е придружил Пиер до приюта и го е оставил, както майките оставят пред чужда порта новородените си деца. Доктор Мърей го прегледа и откри, че на времето си е преживял ужасна травма – бил е зверски бит. Раните по главата му са заздравели, но помрачението на ума е неизлечимо. Оказа се безобидно същество и с такава трогателност иска да бъде полезен, че дори сам си измайстори легло. Ние, разбира се, нямаме

намерение да го върнем обратно в света, в който за него няма място.

– А комплектът хирургически инструменти?

– Със себе си носеше вързопче дрехи. Калъфът беше мушнат там – единствената ценна вещ, която притежаваше.

– И какво разказва за себе си?

– Нищо. Той говори много трудно, само отделни думи, които едва могат да бъдат разбрани.

– Но се казва Пиер, нали?

Тя се засмя и бузите ѝ леко порозовяха, което много ѝ отиваше.

– Поех върху себе си смелостта да го кръстя така. Върху всичките му дрехи имаше етикетчета на френски, намерих у него и цветна носна кърпа, върху която също бяха написани френски думи. Само поради това и поради никаква друга причина започнах да го наричам Пиер, макар и да съм уверена, че не е французин.

– А как се случи, че заложихте инструментите?

– Много просто. Както вече ви казах, Пиер практически нямаше нищо, а средствата, които изразходваме за общежитието, са строго разпределени. Нямахме възможност да снабдим Пиер с всичко необходимо, И тогава си помислих за хирургическите инструменти. Това без съмнение е ценна

вещ, а пък на него не би могла да му послужи. Разясних му своето предложение и за моя изненада той най-усилено започна да кима с глава. Единствената трудност беше в това, че едва го накарахме да вземе парите. Искаше да ги внесе в общия фонд на приюта.

– Значи все още е способен на някакво чувство, поне чувството за благодарност.

– Наистина е така – отговори Сели Йънг. – А сега, сър, може би вие ще отговорите на моя въпрос. Защо ви интересува комплектът инструменти?

– Беше ми изпратен от неизвестно лице.

Очите ѝ се разшириха.

– Значи някой го е купил?

– Да. Имате ли някаква представа кой би могъл да направи това? Когато комплектът попадна при мен, един инструмент липсваше. Когато залагахте инструментите, пълен ли беше комплектът?

– Да.

– Благодаря ви, мис Йънг.

В този момент вратата пред нас се отвори и влезе един мъж.

– Ваша светлост! – възкликна Холмс. – Нашите пътища отново се кръстосаха!

Лорд Карфакс, а това беше той, се учуди не по-малко от нас. Може дори да се каже, че някак си напълно се обърка. Мълчанието прекъсна Сели Йънг.

– Вие се познавате?

Лорд Карфакс най-после си възвърна способността да говори. Обърна се към Холмс и каза:

– Имам много повече причина да се намирам тук, отколкото вие, джентълмени. Прекарвам тук много време.

– Лорд Карфакс е нашият добър ангел – каза Сели Йънг възторжено. – Той така щедро жертвува своите пари и време, че приютът му принадлежи толкова, колкото и на нас. Едва ли бихме оцелели без неговата помощ.

Поклонихме се и тръгнахме към изхода. Настъпи вечер и малкото фенери на Хуайтчепел блещукаха по безлюдните улици, като по-скоро сгъстяваха, а не разсейваха сенките.

Вдигнах яката си.

– Да си призная, Холмс, топла камина и чашка горещ чай...

– Пазете се, Уотсън! – извика Холмс, който се отличаваше с много по-бързи реакции, отколкото аз. Само след минута ние вече се биехме отчаяно с трима хулигани, които изскочиха от един тъмен двор и ни нападнаха.

Повече нищо не видях.

Холмс стоеше на колене, наведен над мен.

– Уотсън, цял ли сте? Не ви ли пернаха с ножа?

– Нито драскотина, Холмс – успокоих го аз.

– Ако бяха ви ранили, никога нямаше да си го простя.

– А вие как сте, приятелю!

– Съвсем леко е засегнат глезенът. – Докато ми помагаше да стана, Холмс мрачно добави: – Аз съм истински идиот. Най-малко от всичко очаквах нападение. Характерът на делото бързо се изменя.

– Не се упреквайте. Откъде сте могли да знаете.

– Професията ми се състои в това да знам.

В това време се показва един файтон и ние го спряхме. Вече по пътя към Бейкър стрийт Холмс каза:

– Интересно е да се узнае, кой ги е изпратил.

– Очевидно онзи, който би искал да ни види мъртви – отговорих.

– Поне една цел постигна. Ако преди у мен имаше някакви съмнения, то сега вече за нищо на света няма да се откажа от това дело.

Елери преуспява

Писа цяла нощ, без да се откъсне... На сутринта лицето му се беше покрило с четина, очите му се залепваха и буквално

умираше от глад. Елери се отправи към кухнята, отвори хладилника, извади бутилка мляко и три сандвича, останали от вчерашния ден. Погълна ги с апетит, допи останалото мляко, изтри си устата и се прозина.

Погледна стенния часовник. Имаше измъчен вид като пишещата машина. Отиде в банята, взе си един душ и се върна облечен в пижама. Излизайки от кабинета, най-напред измъкна щепсела на телефона. След това грабна ръкописа на доктор Уотсън.

„Това нещо бързичко ще ме приспи“ – изхитрува той.

Глава V Клуб „Диоген“

На следната утрин, като се събудих, открих, че Холмс вече е станал и се разхожда из стаята. Без да отрони дума за приключението, на което бяхме подложени предишната вечер, каза:

– Уотсън, не бихте ли се съгласили да напишете нещо под диктовка?

– С радост.

– Извинете, че ви принизявам до ролята на личен секретар, но си имам особена причина да желая подробностите по това

дело да бъдат формулирани в надлежния им вид.

– Особена причина ли?

– Точно така. Ако имате свободно време, днес през втората половина от деня ще наминем при брат ми Майкрофт в неговия клуб. Консултацията с него може да ни бъде полезна. В някои отношения аналитичните способности на Майкрофт са много по-високи от моите. Разбира се, неговите способности са, така да се каже, седящи, в такъв смисъл, че той не може да търпи да се движи. Ако някой изобрети улично кресло, което би доставило човека от учреждението в къщи и обратно, Майкрофт би бил първият, който ще си го купи.

– Да, спомням си, че не обичаше да се отклонява от установения ред.

– А сега да изброим нашите действащи лица. Не е задължително да бъдат по значимост. И така, първият е херцог Чайрски...

Холмс диктува в продължение на един час. След това се разхождаше из стаята, докато аз се стараех да систематизирам записите. След като приключих, му протегнах следното резюме.

Херцог Чайрски (Кенет Осбърн)

Настоящият притежател на земите и титлата, датираща още от 1420 г. Двадесети

потомък по права линия. Херцогът води затворен начин на живот в именията си или в лондонския си дом на Бъркли стрийт, където се занимава с живопис. Има двама сина от жена си, която е починала преди десет години. Повече не се е женил.

Лорд Карфакс (Ричърд Осбърн)

По-големият син на Кенет. Пряк наследник на титлата, Има една дъщеря – Дебора. Жена му трагично е починала при раждането. Детето живее в Девънширското имение под грижите на гувернантка. Бащата и дъщерята са извънредно привързани един към друг. Лорд Карфакс е филантроп. Щедро жертвува от парите и времето си за приюта на Монтегю стрийт в Лондон, убежище за нещастници.

Майкъл Осбърн

Вторият син на Кенет. Източник на позор и огорчения за своя баща. Предполага се, че Майкъл, недоволен от положението си на втори син, който не наследява титлата, се е отдал на разгулен живот. Поставил е пред себе си задачата да стъпче в калта титлата на баща си и, както се съобщава, се е оженил за улична жена, очевидно за да преуспее още повече в изпълнението на тази неблагоприятна цел. Достойната за порицание постъпка вероятно е била извършена, когато е бил студент по медицина в Париж. Скоро след това бил изключен от Сорбоната. По-

нататъшната му съдба и местопребиваване са неизвестни.

Джозеф Бек

Лихвар, притежател на заложна къща на Грейт Хиптън стрийт. Ако се съди по всичко, едва ли представлява интерес.

Доктор Мърей

Лекар не само по образование, но и по призвание, завежда моргата на Монтегю стрийт. Посветил е целия си живот на създадения от него в съседство с моргата приют.

Сели Йънг

Племенница на доктор Мърей. Отдава на приюта цялото си време. Медицинска сестра, която обича своята професия, занимава се с благотворителна дейност. Именно тя е заложила в заложната къща на Бек комплекта хирургически инструменти. Охотно отговаря на всички въпроси и по всяка вероятност нищо не крие.

Пиер

Безобиден глупак, когото са взели в приюта, където изпълнява различна физическа работа. Комплектът хирургически инструменти е бил намерен сред неговите вещи. Мис Йънг го е заложила, за да получи пари за Пиер. Очевидно е пристигнал от Франция.

Жената с белег на лицето

Няма сведения.

Холмс прегледа резюмето с недоволен вид.

– Всичко това показва колко малко сме постигнали и колко дълъг път ни предстои да изминем. Ако не възразявате, Уотсън, обличайте се, ще вземем файтон и отиваме в клуб „Диоген“.

Докато пътувахме, Холмс седеше замислен, но аз все пак се осмелих да го обезпокоя, защото съвсем неочаквано през главата ми мина една мисъл.

– Холмс – казах аз. – Когато напускахме имението на херцог Чайрски, вие споменахте, че лорд Карфакс е допуснал някои грешки. Струва ми се, че за едната се досещам. Спомням си, че не ни попита как е попаднал у нас комплектът хирургически инструменти. Оттук следва логичният извод, че вече е знаел това.

– Превъзходно, Уотсън!

– В светлината на този негов пропуск имате ли основание да предполагате, че именно той ни е изпратил комплекта инструменти?

– Във всеки случай имаме основание да подозираме, че знае кой го е направил. Пристигнахме, Уотсън. Майкрофт ни чака.

Клуб „Диоген“. Добре си го спомнях, макар че само веднъж съм бил в неговите тихи стаи за гости, когато Майкрофт прехвърли на плещите на своя по-активен брат делото на

гръцки преводач.

Майкрофт ни очакваше в стаята за гости, откъснал се за малко, както после разбрах, от правителственото ведомство, където беше служител, разположено зад ъгъла на Хуайтхол.

И въпреки това нито един от братята не бързаше да пристъпи към делото, което ни отведе при Майкрофт. Той протегна ръка и възкликна:

– Шерлок! Изглеждаш отлично. Очевидно добре ти се отразява да кръстосваш по цяла Англия и из континента.

Протягайки ми ръка, Майкрофт каза:

– Доктор Уотсън, чух, че сте се отскубнали от здравите ръце на Шерлок и сте се оженили. Надявам се, че Шерлок не ви е похитил отново.

Той ни посрещна на вратата и се насочи към еркера, който гледаше към една от най-оживените улици на Лондон. Ние го последвахме и братята, застанали един до друг, гледаха през прозореца.

– Не съм идвал в тази стая оттогава, откакто ти за последен път беше тук при мен, Шерлок, но улицата не се е променила – каза Майкрофт. – Тя беше същата и вчера.

– И все пак – промърмори Шерлок, – тя се е изменила. Старите интриги са забравени, родили са се нови.

Двадесет минути по-късно, удобно

настанили се в дълбоките кресла, ние потънахме в мълчание. Прекъсна го Майкрофт.

– Картината точно е обрисувана, Шерлок, в пределите на възможното. Но струва ми се, ти сам си способен да решиш задачата.

– Не се и съмнявам, но времето ми е малко. Трябва да се предотвратят нови престъпления. Би ли могъл да ми подскажеш някой детайл, който би ми позволил да спестя ден, та дори и два.

– Тогава нека да прехвърлим още веднъж какво знаеш, или по-точно какво не знаеш. Не държиш в ръцете си всички елементи на главоблъсканицата. И все пак нещичко си напилал. Не случайно върху теб и доктор Уотсън е било извършено опасно нападение. Само ако не смяташ това за просто съвпадение. Разбира се, не се иска много ум, за да разбереш кой е Пиер.

– Естествено – отговори Холмс. – Това в вторият син на херцог Чайрски – Майкъл.

– Що се отнася до тежките травми, получени от Майкъл, то баща му може и да не знае за това. Но на лорд Карфакс, разбира са, му е известно, че Майкъл се намира в приюта. Той, без всякакво съмнение, е познал своя по-малък брат.

– Не се и съмнявам – каза Холмс, – че лорд Карфакс не беше напълно откровен.

– Той ме заинтригува. Мантията на

филантроп – това е отлично прикритие за злия умисъл. Напълно е възможно именно лорд Карфакс да се е погрижил Майкъл да бъде взет под опеката на доктор Мърей.

– Точно така, както и да е виновен за нанесените травми – мрачно добави Холмс.

– Възможно е, но трябва да намериш липсващите звена в главоблъсканицата, Шерлок.

– Времето, Майкрофт. Нямам време. Ето къде е моят проблем. Трябва много бързо да намеря онази нишка, която ще ми помогне да размотая кълбото.

– Струва ми се, че знам къде е източникът на твоето объркване, Шерлок. Трябва да приключиш с това. В тази работа си много субективен.

– Не мога да разбера за какво говориш – студено каза Холмс.

– Извършени са пет чудовищни престъпления и може би тяхното число ще се увеличи. Ако ти беше се заел с тази работа по-рано, то би могъл да предотвратиш някои от тях. Ето какво те гложди. Съзнанието за вина може да притъпи и най-могъщия ум.

Холмс нямаше какво да възрази.

– Да вървим, Уотсън. Играта започна. Трябва да притиснем дивия звяр.

– При това много хитър звяр – каза Майкрофт и след това добави: – Шерлок, търси жената с обезобразеното лице, а също

така и едно от липсващите звена в тази верига – жената на Майкъл Осбърн, която се ползува с такава лоша репутация. За какво говори всичко това?

Холмс сърдито погледна брат си:

– Ти наистина ли мислиш, че съм се лишил от способността да разсъждавам и анализирам? Разбира се, това означава, че става дума за една и съща жена.

С тези думи напуснахме клуб „Диоген“.

Пратеникът на Куин води разследване

Звънецът на вратата имаше форма на розова пъпка с листа от слонова кост. Грант Еймс силно го натисна. Появи се млада жена, облечена в отровно зелена пижама.

– Здравей, Мейдж. Минавах наблизко и ето ме.

Тя засия. Удълженото аристократично лице на младия човек предизвика у нея приятни мисли за богатството му.

– Затова и решихте да наминете – изрече тя с такъв тон, сякаш самата е извела формулата на Айнщайн. Отвори вратата така широко, че се удари в стената.

Грант внимателно пристъпи напред.

– Не е лошо това гнезденце.

Грант огледа стаята. Никъде не се

виждаха нито книги, нито списания, но в края на краищата това съвсем не беше задължително.

– Мислех си, че много четете, котенце. Че сте нещо като книжен червей.

– В наше време! Откъде, ако мога да ви попитам, да намеря време за четене?

– Човек може отвсякъде да откъсне по малко.

– Е, разбира се, чета по нещичко. Например „Сексът и проблемите за безбрачието“...

– Аз лично съм запален по криминалните романи. Патер Браун, епископ Къшинг.

Внимателно следеше реакциите ѝ. Със същия успех можеше да очаква нещо и от някое розово прасенце.

– И аз обичам криминалните романи. Искате ли още уиски?

– Не, благодаря. – Грант стана. – Времето лети, трябва да тръгвам.

Тя беше безнадеждна.

Рухна върху седалката на ягуара си. Как го правят това – Холмс и дори Куин?

През това време нещо притискаше носа на Куин и го душеше. Отвори очи и забеляза, че е ръкописът, който четеше преди да заспи. Прозина се, бутна на пода тетрадката и седна в леглото, сънен,

подпрял ръце на коленете си. Ръкописът лежеше на пода. Наведе се и го взе. Започна отново да чете.

Глава VI

Проследявам Нощната сянка

На следната утрин, когато се събудих, Холмс беше вече облечен. Забелязах, че очите му са червени, което означава, че той почти не е спал. Дори подозирам, че цяла нощ го е нямало в къщи. За щастие, беше настроен да водим разговор.

– Уотсън – каза той без всякакво предисловие, – в Хуайтчепел има една кръчма, която се ползува с твърде лоша слава.

– Струва ми се, че там има много такива.

– Да, вярно е! Но тази, за която говоря – „Ангел и корона“ – е най-лошото от всички заведения, в които царува разгулт. Кръчмата е разположена точно в средата на района, в който действа Нощната сянка. Именно там са видели, малко преди смъртта им, три от момичетата, жертви на Нощната сянка. Имам намерение да се вгледам хубавичко в тази „Ангел и корона“ и днес вечерта ще се позавъртя там.

– Отлично, Холмс! Ако мога да се огранича с елем...

– Не, скъпи ми Уотсън. Още потръпвам

при мисълта колко близко бяхте до смъртта по моя вина.

Решението да наруша забраната на Холмс узря у мен не веднага. Но преди още да довърша закуската си, то прие отчетлива форма. Реших да се отправя към „Ангел и корона“ като разпасан гуляйджия, като се надявах, че няма да се отличавам сред многобройните лондонски посетители на подобни зловонни места.

Беше отвратително заведение. Дългата обща зала с нисък таван беше разяждана от дима на многобройните газени лампи. Кълба цигарен дим висяха във въздуха като облаци пред буря. Край грубо издяланите маси седеше най-разнообразно сборище. Моряци-индийци, пуснати на брега от многобройните товарни кораби, с които гъмжи Темза, субекти с източни физиономии и непроницаем израз, шведи и африканци, опърпани европейци, да не говорим за англичаните от различен сорт.

Съмнителното украшение на кръчмата бяха особи от женски пол от всички възрасти и характери. Една такава девица приближи до мен, щом намерих масичка да седна.

– Привет, миличък. Ще поръчаш ли на момичето джин с тоник? Казвам се Поли, миличък. А ти как се казваш?

– Хоукинс – побързах да кажа аз. – Сем Хоукинс.

В другия край на залата се вдигна шум. Моряк, който по размери не отстъпваше на горила, яростно заръмжа срещу един посетител, като се опитваше да го хване – малък китаец, който очевидно го беше обидил, като бутнал масата. Стори ми се, че това е краят на китаеца, толкова свиреп беше видът на моряка.

Но тук се намеси някакъв мъж с гъсти вежди, бича шия, широки плещи и ръце, дебели като корени на дървета, макар и да не беше огромен като моряка. Неочакваният защитник на китаеца удари моряка с юмрук точно в слънчевото сплитане. Това беше съкрушителен удар и морякът се сгъна на две от болка. Нападателят отново се премери и му нанесе още един удар, този път в челюстта на гиганта. Главата на моряка се отметна назад, очите му станаха стъклени. Мъжът отвори вратата и го изхвърли навън.

– Това е Макс Клайн – със страх каза девицата. – Силен е дяволът като бик. Макс купи това заведение и вече четири месеца е господар тук.

В този момент нещо друго привлече вниманието ми. Едва се затвори вратата, през която Клайн изхвърли моряка, и тя отново се отвори, влезе нов посетител, когото, струва ми се, познах. Нямах съмнение, Джозеф Бек, лихварят, с цялата си собствена персона. Упъти се към една свободна маса. Трябва да кажа на Холмс, помислих си аз и се обърнах към Поли.

– Навярно има някой, от когото се страхуваш, Поли – казах аз и внимателно се вгледах в нея.

– Аз ли? Че от какво да се страхувам? Аз и на мухата път правя.

– Имам предвид Нощната сянка.

– Просто искаш да ме изплашиш. А пък аз не се страхувам.

Глътна малко джин и погледът ѝ се плъзна встрани. След това очите ѝ спряха зад рамото ми и тогава осъзнах, че тя през цялото време на нашия разговор поглеждаше натам. Обърнах глава и видях най-ужасния тип, който човек можеше да си представи.

(Следва)

Труден случай

Научно-фантастичен разказ

Борис Руденко

След сутрешната визитация дежурният лекар ми съобщи, че болният от двадесет и четвърта стая иска да говори с мен. Аз моментално захвърлих лекарския дневник и побързах към трети корпус, където се намираха най-тежките случаи.

Той седеше на леглото с притворени очи, като леко се поклащаше.

Ако косата му не бе побеляла така изобилно и рано, болният би изглеждал доста по-млад. Лицето му принадлежеше към онзи тип, който не привлича с правилността на чертите, а с енергичността си.

– Дежурният лекар ми предаде, че сте помолили, да намина. Безпокои ли ви нещо?

– Безпокои ме паметта, докторе, – той леко се запъна, – по-точно ние направихме грешка, като скрихме станалото. Ние мислехме, че така ще бъде по-добре, надявахме се, че времето ще ни помогне да забравим, но всичко стои пред очите ми сякаш вчера се е случило...

* * *

На разсъмване от зората излезе Алън Брок. Той стоеше пред илюминатора и както винаги се усмихваше лъчезарно и открито.

– Здравей, Вадим – каза той, гледайки Чернолецки право в очите. През стъклото на илюминатора гласът му звучеше глухо, но разбираемо. Точно така, както би трябвало да звучи човешки глас през стъкло на илюминатор.

Чернолецки стисна зъби и натисна спусъка на разрядника. Избухна ослепителен пламък, чу се вопъл, а пред планера в агония се земята отвратително черно същество.

Зад гърба си чу шум. Чернолецки трепна и се обърна. Шелихов, още чорлав след съня, стоеше на вратата на отсека, стискайки автомат в ръка.

– Пак ли? – попита той.

Чернолецки кимна.

– Кой беше?

– Алън Брок.

Шелихов сбърчи чело:

– Не си спомням.

– Аз го помня – мрачно се усмихна Чернолецки, – това е достатъчно. След

завършване на училището заедно летяхме. Загина преди две години в астероидния пояс.

Шелихов внимателно огледа ключалката на входния люк – контролната пломба бе на мястото си – и едва след това подпря автомата на стената.

– Ти мислеше ли днес за него?

– Не знам... Според мен, не. Всъщност има ли значение?

– Има – каза Шелихов, като почеса гърдите си и широко се прозя. – Едно е да подслушват мисли и съвсем друго, ако произволно се ровят в спомени.

– Като ти дойде дежурството, можеш да поекспериментираш – предложи Чернолецки и веднага се изруга наум заради тона, с който го бе казал.

– Много ли бяха през нощта?

– Много – кимна Чернолецки. – Дявол знае откъде се взимат. Като че ли са се събрали от цялата гора. И какво толкова ги тегли към нас?

– За гарваните ние представляваме лесна плячка – обясни Шелихов. – Местните животни притежават природни защитни механизми, които вероятно отслабват от болести, телесни повреди, старост. Естествен екологичен баланс. А такава защита ние изобщо не притежаваме и горгоните прекрасно чувствуват това. – Той

се приближи до илюминатора и внимателно огледа местността. Отдясно – тъмната стена на гората, отляво – дългият и полегат склон на хълма, осеян с дребни остри камъчета, а отпред, на около осемстотин метра, от гъстия храсталак стърчеше покритият със сив нагар гръб на „Авицена“.

– Добро утро – прозвуча гласът на Нина. – Горгоните идваха ли днес?

– Точно преди половин час – отговори Чернолецки, като се стараеше да не гледа към нея.

* * *

Горгоните бяха унищожили групата на Линдмар. „Авицена“ завинаги си остана там... Бяха успели веднага да се промъкнат на кораба. Никой не е бил подготвен, никой не е могъл да предположи. Само Крисан – последният от четиридесетте и седем – смогнал да се затвори в каютата и да изкара още два месеца, докато храната и водата не свършили. Всяка нощ те идвали до вратата и го викали с гласовете на загиналите, с гласове на роднини, близки – всички, за които си спомнял в онези последни дни...

Крисан до самия си край записвал на лента своите наблюдения и по този начин спаси онези, които дойдоха на планетата покъсно. Той се опитвал да разговаря с горгоните, без да знае, че това е

невъзможно. Горгоната се преструва на този, когото иска да нападне, на същество от същия вид. Всъщност разговаряш ти със самия себе си. Тя принуждава жертвата да халюцинира. При тебе може да дойде приятел, любима, майка ти – хора, които отдавна не са живи. Горгоната не умее да анализира информацията, просто принуждава мозъка ти да създава фантоми. Но тя няма власт над човешката воля и ако ти си сам сред горгоните, най-сигурният начин да оцелееш е да унищожаваш фантомите независимо от това какъв облик приемат те. И ще оцелееш, стига да не полудееш, убивайки по няколко пъти на ден скъпи за теб хора. Тъй загина Ковальов. Всичко стана просто за миг. Той внезапно се развика и изскочна от планера – към мястото, където до преди малко стоеше неговата жена... Не успяха да го завържат и след минута всичко свърши. Да оцелееш сам е полесно: нали съвсем точно знаеш, че освен теб на планетата няма друг.

* * *

– След половин час ще може да се излиза – Павел почука с пръст по стъкления капак на термодатчика. – Навън е вече двадесет и осем градуса.

– Опасно е: за половин час температурата в края на гората няма да се покачи – възрази Чернолецки.

– Тук всичко е опасно – каза Павел. – А на ден ние успяваме да домъкнем едва един контейнер.

– Павле – повика го Нина, – ела за момент. Все не мога да се оправя с тази идиотска брава.

Павел се приближи. Нина плъзна длан по ръкава му, сякаш махаше някаква пращинка оттам. Павел с изненада погледна ръкава си, също го докосна с длан и пръстите им се срещнаха.

Нина пътуваше вече за четвърти път с екипажа на Чернолецки. Веднъж той с удивление забеляза, че само уханието на косите ѝ е достатъчно, за да премахне обичайното еднообразие. Но по онова време Чернолецки вече бе с вързани ръце, до гуша затънал в тази дружба, в тази предвзета дружба – плод на служебни взаимоотношения. Нина беше до него, но в същото време – безкрайно далеч и не плахост го съдържаше да ѝ направи признание, не срамът да бъде отблъснат, а страхът да разруши малкото, което имаше.

За Чернолецки сега главният въпрос се състоеше в това как да скрие болката си. А като че ли Шелихов все пак се досещаше.

Чернолецки усещаше неговите внимателни, изучаващи погледи. Да върви по дяволите. Ето го – излиза от товарния отсек след поредното преброяване на контейнерите с фермент.

– Е, как е, щурмане? Какви са шансовете ни? – попита Чернолецки.

– Ако сме изключително точни – замислено каза Шелихов, – по принцип би трябвало да стигне.

– Виж какво, щурмане, за мен е важно – ще можеш ли да осигуриш необходимата точност в края на Скока, или не? Ще стигне ли ферментът?

– Аз не бих рискувал – отвърна Шелихов, като отмести погледа си.

У Чернолецки се надигна вълна на раздразнение:

– Нали това искам да разбера: къде има по-голям риск? Тук, днес, сега или при скока? Можеш ли да ми отговориш по-конкретно? Трябва ли да ходим до „Авицена“ още веднъж, макар и за последен път? Отлично знаеш какво ни струва това!

– Щурманът е прав, Вадим – каза Павел, и гласът му накара Чернолецки да трепне. – По-добре е един да рискува за последен път, отколкото всички заедно да рискуваме. За последен път. А утре вече няма да ни има тук.

„Колко е бледен днес – помисли си Чернолецки, – съвсем като варовик. Господи, ами той се бои – внезапно с тайно задоволство се досети той и начаса се засрами: – А нима аз не се страхувам? Нима има между нас такъв, който не се страхува?“

– Добре – каза Чернолецки, – Шелихов, подгответе планера за отлитане. Ти, Павел, ще му помогнеш. Днес аз ще отида на „Авицена“.

За няколко секунди настъпи всеобщо мълчание.

– Защо ти? – тихо попита Павел. – Днес е мой ред.

– Смятай че си ми го отстъпил – небрежно подхвърли Чернолецки.

– Не те разбирам.

– И не е необходимо – Чернолецки вече бе напълно спокоен. – Това е моя заповед. Трябва просто да се подчиниш.

– Аз... – Павел с мъка преглътна – ...аз не желая да се подчинявам на такава заповед.

– Нещо ти куца речникът – почти весело каза Чернолецки, – „желая – не желая“, „ще отида – няма да отида“. Празни приказки.

Лицето на Павел започна да почервенява.

– Разбирам... Ти мислиш, че аз се страхувам. Искаш да ме унизиш. И май знам защо...

– Глупости приказваш! – прекъсна го Чернолецки.

Нина ги гледаше с нарастващо безпокойство.

– Слушай, Вадим – започна Шелихов, – какво си намислил?

Чернолецки изпитваше някакво болезнено удоволствие от разигралата се сцена. За пръв път от много дни насам той изпита облекчение.

– Бих ви помолил, Шелихов, да си гледате вашата работа.

– Всичко това изглежда странно – каза Павел. – Не се нуждая от твоята жертва. Аз не желая за чужда сметка...

– Заповядвам да се прекрати търгът – извика Чернолецки и пръв се уплаши от избухването си. Едва сега напълно осъзна защо разигра тази сцена. Искаше му се да види страха на Нина. Страх за него, Вадим Чернолецки. Би го възнаградил и най-малкият намек за такъв страх.

Всички го гледаха с недоумение и тревога.

– Добре де – уморено махна с ръка той. – Щом смятате, че не съм прав – да теглим жребий. Аз и Павел.

– Ако ще теглим жребий, тогава всички – неупорно каза Шелихов.

– Никакъв жребий – каза Павел.

– Само аз и Павел, щурмане. Сега изобщо не е твой ред. Разбери ме, Павел – тихо каза Чернолецки. – Това не е обикновено излизане навън. Това е последното излизане. Съвсем-съвсем последното и аз не мога... просто нямам право... Тук ние загубихме половината от нашите другари...

– Ти не си виновен, прекрасно го знаеш.

– Аз ти отстъпих – каза Чернолецки, – макар че можех да се наложа. Отстъпи ми и ти, моля те.

Павел са поколеба.

– Добре – съгласи се той, – да теглим жребий.

* * *

– ...Аварията с нашия кораб е абсурд, чиста глупост. Знаете ли статистиката за произшествията в Космоса? Части от процента. За всички произшествия – в тях влиза даже повреда в кухненския агрегат или прахосмукачката. И ето че и ние попаднахме в този процент. В момента на Междузвездния скок се натъкнахме на облак газ. Жилищните помещения не пострадаха – защитата там все пак е двойна – блокировка и прочее, но ферментът изтече почти напълно.

Най-близката до нас планетна система бе Церекс, нямахме избор. За да се доберем до нея, два месеца ускорявахме кораба с планетарно гориво. Горивото, разбира се,

отиде по дяволите. Остана ни едва за кацане на планетата и отлитане. И при това, ако пестеливо го изразходваме. Да бяхте видели само как опразнихме планера! Всичко изхвърлихме, буквално всичко, без което можехме да оцелеем.

А че „Авицена“ бе останала на Церекс, знаеха всички. В нея бе единственото ни спасение. На „Авицена“ имаше запас от фермент за биокомпенсаторите. Знаехме какво ни очаква на планетата, но друг изход нямаше. Планерът кацна доста удачно – на някакъв си километър от „Авицена“. Павел направи всичко възможно. Гориво за корекции вече нямаше, само за излитане – със съответните поправки за товара. Трябваше да проникнем в „Авицена“, да отворим товарните помещения, след което да пренасяме контейнерите с фермент на планера. И това всеки път трябваше да го върши сам човек...

Разбирате ли, когато горгоните въздействуват на група от хора, механизмът някак си се променя. Крисан предупреждаваше за това. Той обърна внимание на факта, че на планетата няма стадни животни. Твърде скоро се убедихме в неговата правота.

Горгоните не обичат горещината, денем тяхната активност забележимо спада. На нас

ни са налагаше да изчакаме пладне, след което някой отиваше на „Авицена“. За друг рейс време вече не оставаше – приближаваше залезът, рискът ставаше прекалено голям. Веднъж Данилин и Репо решиха да тръгнат заедно, даже разработиха някакви правила – осезателен контакт, условни сигнали и т.н. Аз не им попречих и не им забраних – удаде им се да ме убедят, да ме запалят и мен – всъщност ние почти нищо не знаехме! Действително, ако те успееш, ние щяхме да се справим със задачата два пъти по-бързо... Те не се върнаха. На следния ден аз тръгнах сам и видях какво бе останало от тях...

* * *

Чернолецки бе съвсем сигурен, че този път на „Авицена“ ще отиде той. Другояче просто не би могло да бъде! Намираще се в онова необикновено състояние, когато душевната болка е стигнала краен предел и вече нищо не ти изглежда важно. Той с ужас разбираше, че не иска, страхува се от часа, когато Нина и Павел най-сетне ще могат да отлетят оттук, тъй като мигновено щеше да рухне нестабилното равновесие между болка и безумна надежда за нещо неосъществимо, и Нина завинаги ще излезе от неговия живот.

Чернолецки бе уверен в изхода от жребия и жадуваше такъв изход. Павел външно бе спокоен, само пръстите му леко трепкаха.

Като взе своето листче, той известно време го поддържа пред себе си, после, без да бърза, го отвори. Чернолецки забеляза как Нина сви юмруци и усети остър прилив на печална, безнадеждна завист.

– Е, най-после – каза Павел и се усмихна. – Всичко е точно така, както трябва да бъде. Справедливостта възтържествува. Надявам се, че сега поне няма да спориш с мен, нали? Време е да тръгвам. Още повече, че навън температурата отдавна вече е наред. Шелихов, вади „Черната кутия“!

* * *

– ...Аз вече споменах, че главната опасност се заключаваше в самите нас. Поточно във факта, че ние сме много. Налагаше се да се справяме не само със собствените си халюцинации, но и с тези на човека до нас. Горгоната няма разум, но притежава усета на хищника инстинктивно да намира правилния път, да отбира безгрешно необходимите елементи от мозъците ни.

Докато се намирахме вътре в планера, опасност не ни застрашаваше. Ние унищожаваше всеки кошмар, който правеше опит да проникне при нас. Всичко обаче се променяше, когато някой от нас отиваше за контейнер.

Ние няхаме възможност да поддържаме връзка с излезлия – магнитосферата на

планетата е също така чудовищна, както и обитателите ѝ, радиовръзката бе безполезна. Ето защо предварително не можехме да знаем какво е станало с излезлия навън. В това се състоеше главната опасност, главната ни задача. И ние я решихме. Още преди да кацнем на планетата, ние измислихме „Черната кутия“.

Всичко е много просто. Всеки от нас си измисляше дума, записваше я на две листчета. После листчетата се сгъваха и ги слагахме в кутията. Този, който трябваше да излезе, изтегляше едно листче като лотариен билет и, без да го отваря, го прибираще в дрехата си. Това беше паролата, нали разбирате? Второто листче със също такава дума – двойникът на първото – оставаше в кутията. Никой от нас не знаеше коя е думата – нито излезлият, нито онези, които оставаха. В това се заключаваше целият смисъл! Горгоната не би могла да знае нещо, което никой от нас не знае!

Излезлият разгръщаше листчето, след като се върне, пред входа на планера. Прочиташе и съобщаваше паролата. Всеки от нас си записваше онова, което чуеше, и едва след това ние отваряхме останалите листчета и намирахме нечифтното. Ако всички записи съвпадаха, откривахме люка... Малко дълга процедура, но за онзи, който

чакаше отвън, нямаше опасност – той се намираше под защитата на бордовите разрядници...

Шелихов разтърси кутията, после придърпа капака точно толкова, че да може Павел да бръкне с ръка, и се обърна. Никой не гледеше как Павел изтегля паролата: трябваше да се изключи и най-малката възможност някой случайно да познае своето листче.

Нина седеше с гръб към Чернолецки, той гледеше късо подстриганите ѝ, съвсем като на момче коси, фината, нежна линия на шията ѝ и трогателно слабичкия гръб.

– Готов съм – каза Павел.

– Провери ли автомата си? – попита Чернолецки.

– Всичко е наред, пълен боекомплект.

– Тогава заемете местата си.

Шелихов и Нина долепиха очи до мерниците на бордовите разрядници и няколко минути внимателно оглеждаха местността – цялата покрита с черни дупки от изстрелите.

– При мен е чисто – отсечено изрече Шелихов, а след него и Нина, глухо:

– И при мен също е чисто.

– Тръгвай! – заповяда Чернолецки.

Павел взе в ръка автомата си, нагласи на раменете си ремъците на приспособлението

за пренасяне на контейнери и скокна от планера през открехнатия от Чернолецки люк. Останалите трима с насочени оръжия следяха как Павел крачи по отъпканата за този месец пътечка. Известно време славата му се мяркаше сред храстите, после той свърна зад хълма и изчезна.

Зачакаха. Целият път на Павел бе пресметнат и премерен. Двадесет минути до „Авицена“, двадесет и пет-тридесет от входния люк до отсека с контейнерите, където човек трябваше да бъде изключително внимателен – горгоните биха могли да останат през нощта под сянката на корпуса. Налагаше се бавно да минаваш от отсек в отсек, предизвиквайки с приближаването си горгоните и да унищожаваш появяващите се фантоми. За щастие горгоните не нападаха внезапно, от засада. Това те просто не умееха да правят.

Още петнадесет-двадесет минути, за да избереш контейнера и да го нагласиш на гърба си, после обратно, в същия ред. Всичко общо правеше от сто до сто и двадесет минути. Павел беше длъжен да спази този срок.

Измина час и нищо не се случи. След още десетина минути на Шелихов му се стори, че край гората се мерна подозрителна сянка. Чернолецки също известно време се

вглеждаше в далекомера, нищо не откри, но заповяда за всеки случай да ударят с лъч там. Шелихов пусна в края на гората две ослепителни мълнии. Когато изтече контролното време от сто минути, те станаха извънредно внимателни. Повече не се отвлечаха да гледат към края на гората, а държаха под прицел секторите от двете страни на пътеката.

– Нещо Павел се позабави – небрежно подхвърли Шелихов.

– Няма страшно – веднага откликна Чернолецки, – пет минути не е забавяне.

Той излъга, ако би могло да се нарече лъжа онова, в което никой от тях не вярваше. Единствен той бе се задържал повече от два часа, и то само един път – първия, когато проправяше път.

Те мълчаха още пет минути.

– Нещо му се е случило – каза Нина. – Толкова дълго не би могъл...

– Нищо не му се е случило – отмерено и съвсем спокойно отговори Чернолецки и повтори още веднъж: – Нищо не му се е случило.

Важен бе тонът, а не думите. Тонът успокояваше много повече.

– Не издържам – каза Нина след още пет минути. – Нещо се е случило.

– Нина, ние сме длъжни да чакаме – със същия тон произнесе Чернолецки, но тонът му вече не подействува.

– Може би той има нужда от помощ! – Вълнението на Нина с всяка измината минута се засилваше и тя се опитваше да го скрие, да говори спокойно като Чернолецки. Той се включи в играта.

– Чакаме още четвърт час, след което аз ще тръгна да го посрещна.

Това, разбира се, той не се канеше да прави. Това изобщо в никакъв случай не биваше да се прави. След среща с горгоните ранени няма. Всичко става за миг и изходът е само един. Или Павел все пак ще се върне, или вместо него ще дойде фантом. Нина прекрасно знаеше всичко това не по-зле от останалите, просто го бе забравила. За няколко минути, не повече.

Павел се появи от храстите два часа и тридесет и седем минути след излизането си от планера. Видяха го едновременно и мълчаливо следяха приближаването му. Нещо във вида му не беше наред, нещо липсваше. Предчувствие за беда прободеше Чернолецки и той трескаво започна да размишлява: какво не беше наред?

Павел махна с ръка. Виждаше се как им се усмихва, но някак си смутено.

Той застана до илюминатора и чукна по стъклото с кокалчетата на пръстите си. Чернолецки пръв се приближи, долепи ухо и в същата секунда разбра: на гърба на Павел *нямаше контейнер*. Той беше се върнал без контейнера с фермента.

„Пролет“ – чу Чернолецки слаб глас, огледа Павел със странен, разсеян поглед и със знак го помоли да повтори.

„Пролет!“ – извика отвън Павел. Гласът му звучеше точно така, както и трябваше да звучи човешки глас през дебелото стъкло на илюминатора.

Чернолецки се отдръпна и записа – „Пролет“. Това не бе неговата дума.

Към илюминатора се приближи Нина, тя просто светеше от радост. Долепи се до стъклото, кимна и веднага се отдръпна, като драсна нещо на своето листче.

Шелихов, когото Чернолецки смени при разрядника, също се доближи до стъклото, веднага се отдръпна и с тревога изгледа капитана. Той също бе забелязал.

Свериха своите записки. Всички бяха записали една дума: „Пролет“. Тогава Шелихов взе кутията и започна да вади една по една хартийките, като ги разгръщаше. Нина беззвучно разговаряше през стъклото с Павел.

– „Време“ – монотонно зачете Шелихов, – „Корида“, пак „Време“, „Клетка“, „Корида“ – той направи пауза, зашари с пръсти в кутията, лицето му от объркване се удължи, той обърна кутията и я тръсна.

– Д-други няма – заеквайки, каза Шелихов.

Той захвърли кутията на масата и с две ръце заопипва разгънатите листчета.

– Време – мърмореше той, – клетка, корида, време, корида, клетка... така... така...

Отново хвана кутията, затръска я, отново я захвърли, започна да оглежда масата и всичко наоколо.

– Бележката я няма! – извика той. – Разбирате ли! Няма я!

– Как така я няма? – Чернолецки скочи към него, хвана го за яката на комбинезона. – Не може да бъде!

Нина още нищо не разбираше. Тя прехвърляше от единия на другия своя ласкав, замъглен от щастие поглед.

– Всичко съвпадна, другари – каза тя и внезапно престана да се усмихва.

Чернолецки включи външната връзка – това сега вече нямаше значение.

– Павел – произнесе той, – ние търсим бележката. Почакай малко и бъди внимателен. Впрочем тя не би ли могла да е у теб?

– Търсете, търсете – разнесе се от говорителя звучният, уверен глас на Павел. – Аз ще почакам. Не, втората не е у мен, знам го със сигурност.

А Чернолецки в този момент трескаво размишляваше: такъв ли отговор очакваше от Павел? Впрочем той прекрасно знаеше, че подобна игра на отгатване е напълно безсмислена.

Те претърсиха целия отсек. Бързо, внимателно, сантиметър по сантиметър. Бележката я нямаше. Повече нямаше смисъл да търсят. Тук нямаше излишни вещи, нямаше ъгли и пролуки, където би могла да пропадне. Тук и игла не би се изгубила.

Павел търпеливо чакаше, стоейки с гръб към кораба, като внимателно оглеждаше местността. Нина погледна гърба му и веднага побледня. Най-накрая и тя забеляза, че Павел се е върнал без контейнер.

– Чуй ме, Павел – неочаквано произнесе в микрофона Чернолецки, – защо не донесе контейнер?

– А-а, ето какво ви е изплашило – усмихна се Павел. – Там няма повече фермент. Всички контейнери са празни, до един. Това ме и задържа. Прерових всичко – празно. Защо трябваше да мъкна празен?

Всичко беше логично и ясно. И причината за задържането му, и липсата на контейнер.

Но това нямаше никакво значение. Докато макар и един от тях тримата запазеше разсъдъка си, отговорите на онзи, отвън, щяха да бъдат абсолютно логични.

Чернолецки изключи за минутка връзката.

– Кой от нас е написал думата „Пролет“? Моята дума е „Корица“.

– Аз написах „Клетка“ – каза Шелихов.

– Аз написах „Време“ – прошепна Нина.

Чернолецки отново включи микрофона:

– Павел, думата „Пролет“ съвпадна, но никой от нас не я е писал.

– Естествено – без да се обръща, сви рамене Павел. – Тази дума писах аз.

„Наистина естествено, ако не сме ние, значи е той. И ако никой не я е писал – също той!“ – помисли Чернолецки и видя, че Шелихов и Нина помислиха същото.

– Павел, ние не можем да намерим тази бележка – каза Чернолецки, усещайки как отчаянието му расте. – И никой от нас не е писал думата „Пролет“!

Павел подсвирна, обърна се и внимателно погледна през илюминатора.

– Търсете бележката – кратко каза той.

– Защо се безпокоите – каза Нина. – Просто ние отново ще напишем всичко, той ще се отдръпне на стотина метра, ние ще изтеглим паролата и ще я оставим отвън. За

по-сигурно даже можем да напишем по две всеки.

– Чуй ме, Павел – каза в микрофона Чернолецки, – няма смисъл да търсим бележката. Тук просто я няма.

– Е, и какво? – възрази Павел. – Напишете още веднъж. Аз ще се отдалеча, а после ще се върна. За по-сигурно може даже да напишете по два чифта бележки.

Те едновременно трепнаха от последната му фраза, Чернолецки усети как по тялото му изби лепкава, противна, студена пот.

– Е и какво от това! – внезапно извика Нина. – Ние с него мислим еднакво. Това е естествено. Ние се обичаме! Как не можете да го разберете?

– Нина, успокой се – каза Шелихов. Устните му трепереха.

– Думата съвпадна! – Нина се хвърли към масата, опипа, тръсна всяка хартийка. – Момчета, мили мои! Такова още не се е случвало, не може да бъде, всичко да съвпадне и...

– Нина, ние нищо не знаем за тях – с прегракнал глас каза Чернолецки. Сякаш нещо стисна гърлото му. – Може би... – той облиза със сух език устните си, които внезапно се бяха напукали, – може би ние вече не виждаме бележката? Нина, Шелихов,

разбирате ли ме? Тя е тук, но ние не я виждаме!

– Глупости – каза Нина, но в гласа ѝ имаше повече ужас, отколкото увереност. – Това са пълни глупости. – Гласът ѝ укрепна и прозвуча с пълна сила. – Това е невъзможно, това... това е...

Шелихов ги гледаше със застинало, каменно лице.

– Ние нищо не знаем – с усилие заговори Чернолецки. – Зад всяко зрънце опит стои живот. Всяко знание ни струваше гибелта на хора. Повече никой не трябва да загива.

– Ами той! Ами той! – извика Нина, сочейки входния люк.

– Стойте! – също някак истерично извика Шелихов. Очите му гледаха съвсем диво. – Аз измислих изход, стойте! Може... може да се провери. Чуйте ме! Вадим, включи микрофона, за да чува и той. Павел, чуваш ли ме? Слушай внимателно! Сега ще изключим връзката и Вадим ще се приближи до илюминатора. Ти... – Шелихов млъкна за секунда, – ...ти ще трябва... ти ще му разкажеш нещо, което знаете само ти и Нина, никой друг.

– Това са глупости! – с досада викна Чернолецки.

– Почакай! – Шелихов размаха към него юмрук. – Павел, слушаш ли ме? Ти ще му

разкажеш... разбери ме правилно... същото, което знае и Нина, но... при теб то ще изглежда по-различно, разбираш ли ме? Ти го знаеш и Нина го знае – само вие двамата, но различно! Ти като мъж, тя – като жена. Разбра ли ме, Павел?

Настъпи тишина и на Чернолецки му се стори, че чува как Павел диша.

– Но... – неуверено започна Павел, – аз не знам какво да кажа. Между нас не е имало нищо... Нали вие всичко знаете за нас. Ние винаги сме били заедно с вас и никога...

– Това е истина – каза Нина. По лицето ѝ се стичаха сълзи. – Ами нали се запознахме на „Курчатов“, вие всичко знаете и... ние няма какво да крием, нищо не е имало... вие винаги сте били с нас – тя ниско наведе глава, после я вдигна. – На нас почти не ни се е случвало да бъдем насаме.

Чернолецки взе решение. Единственото, което бе възможно сега.

– Павел, чуй ме – каза той. – Ти трябва да се върнеш на „Авицена“ и да донесеш празен контейнер. После ти ще се отдръпнеш и ние ще го вкараме вътре. Съгласен ли си с мен? Риск има, но ти още имаш време, трябва да успееш. Отговори ми, Павел!

– Прав си – произнесе Павел и сухо се усмихна. – И аз бих решил същото на твое

място. Друг изход няма. Да, това е най-добрият изход за всички.

– Не прави това, Павле! Вадим, ти си полудял. До залеза има малко повече от час. Той ще загине! – Нина неочаквано млъкна и каза с удивително спокоен глас: – Аз знам защо го правиш! Ти искаш да го убиеш. Павел, чуваш ли ме? Той иска да те убие, защото ме обича, отдавна го знам. На всички е ясно!

– Млъкни! – каза потресен Чернолецки. – Как можеш!...

– Тогава ми позволи да изляза. Пусни ме. Аз знам, че това е той, той, а не някакъв фантом. Знам това, разбираш ли, знам го! И ти веднага ще видиш, че съм права. Пусни ме! Нали виждаш, че той чака!

Павел не тръгваше. Със странна усмивка слушаше онова, което ставаше вътре в планера.

Ярост обхвана Чернолецки. Фантомът не си тръгваше, защото очакваше излизането на плячката. Вадим скочи към разрядника и насочи дулото му към Павел.

– Няма да ѝ позволя да излезе. Отивай си. Броя до три.

Павел се обърна и закрочи по пътеката. (Фантомът съвсем логично имитираше тръгване, тъй като заплахата бе съвсем реална.) В същата секунда Шелихов хвана

Чернолецки за ръцете и започна да го издърпва встрани. Чернолецки вяло се съпротивляваше, те се дърпаха около половин минута, докато тази нелепа, неуместна и безсмислена борба не бе прекратена от вика на Нина.

– Отдръпнете се от люка!

Те се обърнаха. Нина стоеше до креслото, насочила към тях автоматата.

– Нина! – промърмори Чернолецки. – Ти си полудяла. Остави автоматата.

– Отдръпнете се от люка – повтори тя. – Не се шегувам.

Те бавно се дръпнаха встрани.

– Вие го изпратихте на смърт – каза Нина.

– Аз ще го върна и да не сте посмели да ми пречите. А ако... това си е мое право, няма да го разбереш. Само че той е жив, разбираш ли! Жив! Аз знам, защото...

В илюминатора се виждаше как Павел с насочен автомат, без да се оглежда, бързо върви към „Авицена“. До храстите му оставаха стотина метра.

* * *

– ...После... после всичко стана много бързо. Пред очите ни. Тя изскочи от планера и се втурна след него. Той се огледа, също се затича към нея и след минута те се срещнаха. Не знам какво си говореха. Може би просто са се държали за ръце и са се

гледали. После тръгнаха към планера, а от храстите зад тях изпълзя горгона и, без да бърза, тръгна след тях.

Те нищо не чуваха, разбирате ли? Трябваше да чуят, но не чуваха. Ние се развикахме в микрофона. Шелихов започна да стреля с лъча отляво, отдясно, над главите им – те нищо не забелязваха, ама нищичко, защото вече бяха под въздействието на горгоната. Вероятно точно затова те са опасни за групите.

А горгоната беше зад гърбовете им и ние не можехме да я улучим... Аз грабнах автоматата и изскочих от планера. Знаех, че няма да успея, но не исках да повярвам. Шелихов направи опит да ме задържи, но аз го отблъснах. Успях да направя само няколко крачки...

Това е ужасно, повярвайте ми. Никога никому не пожелавам да види как напада горгоната... С нищо не можеше да им се помогне, но аз вече нищо не разбирах и продължавах да тичам. Шелихов ме спаси, направи единственото възможно. Той удари с лъча там... е, там... в мястото, където всички те се намираха в последния момент... Всичко изпепели. До дъно. Само локва разтопена почва...

Не мога да ви предам какво стана с мен. Аз хукнах обратно, за да го убия. Шелихов се

досети, затвори люка и през цялото време, докато аз с викове опитвах да го докопам, не напускаше разрядника, пазейки ме от горгоните. Не знам много ли бяха, после никога не го и попитах, но ми се струва, че лъчът често проблясваше... А когато напълно се изтоших и паднах до люка, той ме вмъкна вътре в планера и до сутринта се грижи за мен: тъпчеше ме с транквилизатори, поеше ме с всякакви гадости.

На сутринта стартирахме и благополучно се добрахме до кораба, който ни очакваше на стационарна орбита. После извършихме изключително удачен Скок. Зад орбитата на Сатурн ни прибра патрул на спасителната служба. Ние с Шелихов решихме да скрием истината от всички. Аз го помолих за това. Нали аз погубих всички. Не й повярвах. Обичах я повече от всичко на света, повече от живота си и не съумях да й повярвам. Или не исках? Наистина, вече сам не зная... Но да мълча повече не мога. И още нещо. Не мога да разбера къде се дяна тази проклета хартийка с думата „Пролет“? Тази загадка не ми дава покой, но аз не знам, не знам, вярвайте ми, докторе!

„Да, да, разбира се, вярвам ви – отговорих му аз, – моля ви, не се вълнувайте“ – и извиках дежурната болногледачка, за да му направи успокоителна инжекция. После

изчаках, докато той се успокои и потъне в тежък, наркотичен сън – единственият начин, по който заспиваше от три месеца насам. Това е изключително сложен случай в моята практика – до крайност, невероятно разбита, деформирана нервна система. И в същото време аз не преставах да се удивлявам колко здрава психика имаше той. Как е съумял да не полудее там, на тази ужасна планета? Как е успял да запази разсъдъка си?

Неговата история ми е известна отдавна, малко по-късно ще ви кажа откъде. За мен беше важно да чуя всичко от устата му. Това ще помогне да определя по-нататъшния курс на лечение. Юридически той е невиновен. Арбитражната машина потвърди, че решенията му са били оптимални. На негово място машината не би могла да постъпи по-добре. Може би по тази причина на машините не поверяват вземането на окончателно решение... Не е наша работа да го съдим. Този случай е много тежък, но колкото и да е странно, това не е най-тежкият случай в клиниката.

Имаме още един случай. Не само аз се намирам в огромно затруднение, но и повечето мои колеги. Два етажа по-долу, в единадесета стая лежи болен, който вече няколко месеца разказва на всеки една и съща история. Той разказва за една малка

кутия с оригинална конструкция на плъзгащия се капак. В края ѝ имало някаква вдлъбнатина, вече не помня за какво, за удобство, или за намаляване на теглото. Тази вдлъбнатина била съвсем незабележима и обикновено не пречела, но ако там случайно попаднел крайчецът на малка хартийка и в този момент започнат да отместват капака, то листчето ще започне да се смачква от приближаващата се стена и да

се напъхва по-дълбоко във вдлъбнатината, докато не се скрие напълно. Особено ако е сгънато внимателно преди това.

И в този момент пациентът започва да разказва всичко отначало, и така продължава вече половин година, от онзи мие, когато той, осенен от внезапна догадка, разбил своята кутия и намерил в капака малка измачкана хартийка с една-единствена написана дума на нея – „Пролет“...

Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън

Научно-фантастична новела

Елери Куин

(Продължение от бр. 8)

Беше невероятно мръсен. Бузата му пресичаше отвратителен белег и от това устата му беше така изкривена, като че ли са хилеше, под окото му имаше синина и това го правеше още по-отблъскващ. Никога не ми се беше случвало да виждам такова злобно лице.

Отново се обърнах към Поли.

– Може онова страшилище с белега да в той?

– Кой го знае – тъжно въздъхна тя. – И защо ли го прави?

Това беше той.

Какво да правя?

– Поли, виждала ли си този човек преди? – попитах я аз.

– Аз ли, котенце? Никога. Боже, колко е отвратителен, нали?

Тя стана, поклащайки бедра. Бързо премина през залата и се насочи към вратата. Не успях да почувствам облекчение, когато забелязах, че отвратителното същество зад мен скочи и бързо се запъти след нея. Можете да си

представите каква тревога ме обзе. Какво можах да направя освен да последвам този човек.

Когато очите ми привикнаха към тъмнината, открих, че мъжът все още се намира пред мен. Той се спотайваше, като се притулваше към стената на края на улицата.

Обхвана ме мрачно предчувствие. Може би злодеят вече е замъкнал нещастното момиче в някое мазе. Изведнъж чух приглушен вик. Натъкнах се на нещо меко. Изплашен глас прошепна:

– Пощадете ме! Моля ви, пощадете ме!

Това беше Поли, притисната към стената в тъмното.

– Всичко в наред, Поли. Нищо не те заплашва. Аз съм онзи господин, който седеше с теб на масата.

В този момент върху мен се нахвърли нещо с огромна тежест и ме отблъсна назад към входа. Коварният злодей, след когото вървах от „Ангел и корона“, ме надхитри. Скрил се е в тъмното и ме е пуснал пред себе си. Сега се нахвърли върху мене като див звяр. Не можех да се меря с чудовището,

с което се бях сбил. Под неговия натиск паднах и се радвах само на това, че момичето успя да избяга.

Изумих са, когато изведнъж чух познат глас, който извика:

– Я да видим какъв звяр съм изплашил!

Още преди да светне фенерчето с увеличително стъкло, разбрах колко жестоко съм се излъгал. Отвратителният тип, който седеше зад мен в кръчмата, беше не някой друг, а Холмс, преоблечен и гримиран. Той откъсна от мен гъвкавото си тяло и ми помогна да стана. Нямахме време за взаимни упреци. Когато Холмс ме изправи, чухме пронизителен вик, който разкъса тишината. Холмс пусна ръката ми.

– Изпревариха ме! – извика той и се хвърли в тъмнината. Докато стъпвах на краката си, воплите се засилиха. И изведнъж стихнаха, в ужасната тишина се чу тропотът на бягащи хора.

– Уотсън, насам.

Обърнах са наляво и открих проход покрай стената. Направих крачка и видях пред себе си страшна картина. Холмс стоеше на колене, приведен с увиснала глава – олицетворение на отчаянието.

– Претърпях неуспех, Уотсън. Трябва да ме дадат под съд за престъпната глупост.

Потресен от кървавото зрелища, едва го

чувах. Джек нощната сянка беше дал воля на своето отвратително безумие, като този път беше избрал за жертва бедната Поли.

Холмс са оживи и скочи на крака.

– Да вървим, Уотсън. Следвайте ме.

През целия път вървеше пред мен, но аз не го губех от погледа си и когато най-после го настигнах, видях, че с всички сили чука на вратата на заложната къща на Джозеф Бек.

– Бек – викаше Холмс, – излизайте! Настоявам незабавно да излезете.

На горния етаж се появи осветен правоъгълник. Отвори се един прозорец. От него се провеси глава и Джозеф Бек извика:

– Да не сте побъркани? Кои сте вие?

– Сър, аз съм Шерлок Холмс и ако вие незабавно не слезете, то аз ще се изкача на тази стена и ще ви измъкна за косите.

Бек естествено беше силно объркан. Холмс все още беше гримиран. Опитах се да помогна:

– Хер Бек, вие ме помните, нали?

Той с учудване ме погледна.

– Вие сте един от двамата джентълмени...

– И ви уверявам, че това е мистър Шерлок Холмс.

Лихварят се колебаеше. После каза:

– Много добре. Сега ще слеза.

Холмс нервно се разхождаше, докато светлината не се показа и вратата не се

отвори.

– Излизайте, Бек! – изкомандува го Холмс със страшен глас.

Изплашеният немец се подчини. Силната ръка на моя приятел хвана лихваря, който напразно се опитваше да се измъкне. Холмс разкъса нощницата му и откри голите му гърди, които бяха настръхнали от студа.

– Къде отидохте, Бек, след като излязохте от „Ангел и корона“? – попита Холмс и пусна лихваря.

– Как къде отидох? Прибрах се в къщи и си легнах.

Холмс смекчи тона си, Бек се окопоти и сега вече беше враждебно настроен.

– Да – проговори Холмс замислено, – изглежда, че наистина е така. Върнете се в леглото си, сър. Съжалявам, че ви изплаших.

Върнахме се на местопрестъплението и видяхме, че трупът на бедната Поли беше открит.

– Няма никакъв смисъл да издаваме присъствието си, Уотсън – промърмори той.

Не ме учуди това, че Холмс не иска да разкрива нашата роля пред свидетелите на ужасното престъпление. Той действуваше съобразно своите методи; още повече че в дадения случай беше засегнато и неговото самолюбие.

– Хайде тихичко да се измъкнем, Уотсън –

тъжно каза той, – както приляга на безмозъчни идиоти, каквито се оказахме двамата с вас.

Глава VII

При месаря

– Там е работата, Уотсън, че не забелязахте увития в плаща си Джозеф Бек. Той напусна кръчмата точно в момента, когато момичето се готвеше да излезе на улицата. Вие следяхте само мен.

Обронил глава върху гърдите си, Холмс продължи:

– Когато излязох от кръчмата, момичето сви зад ъгъла. Бек не се виждаше и можех да предположа, че или се е отправил в друга посока, или пък се е притаил в някой от околните тъмни входове. Спрях се върху първото предположение и тръгнах след момичето. Свих зад ъгъла, чух шум от приближаващи стъпки и с крайчето на окото си видях някакъв мъж в плащ да върви зад нас. Разбира се, и през ум не ми мина, че това може да сте вие. Реших, че промъкваният се мъж е нашият лихвар. На свой ред се скрих и когато чух вика, си помислих, че най-после съм успял да проследя Нощната сянка. След което го нападнах и открих непростимата си грешка.

Привършихме сутрешния си чай и Холмс яростно крачеше из гостната на Бейкър стрийт. Разтревожен следях движенията му.

– Изглежда, че подозрението пада от Джозеф Бек – казах в опита си да разсея горчивите мисли на Холмс.

– Безусловно. Бек не би могъл да стигне до къщи, да измие кръвта от себе си, да се съблече, да облече нощницата и да сложи на главата нощната си шапчица, преди да дойдем ние. Уотсън – каза Холмс, – единственото, което постигнахме вчера вечерта е това, че отстранихме един от заподозрените милиони хора, живеещи в Лондон. С тези темпове ще можем да проследим престъпника някъде през следващото столетие.

Нямах какво да възразя.

– Достатъчно сме говорили за това, Уотсън. Облечете се, ще направим още едно посещение в моргата на доктор Мърей.

След час вече стояхме на Монтегю стрийт пред входа на тази мрачна обител, Холмс внимателно огледа жалката уличка.

– Уотсън – каза той, – бих искал да имам по-подробна представа за този район. Докато съм вътре, не бихте ли могли да поразучите какво има на съседните улици?

Тъй като изгарях от желание да загладя вината си за грешката от предишната вечер,

съгласих се с готовност.

– Когато свършите огледа, вероятно ще ме намерите в приюта.

И Холмс влезе вътре.

Открих, че на Монтегю стрийт няма обикновени магазини. Далечният край на улицата беше зает от складове, които ме гледаха със затворените си входи и не проявяваха никакви признаци на живот.

Вниманието ми привлече широк проход от тази страна на улицата, по която вървах. Оттам се чуваше пронизителен писък. Минах под старата каменна арка в двора и се озовах в кланица. В ъгъла, в малката кошара, се трупаха на куп четири мършави прасета. Помощникът на месаря – младо момче с яки мускули, препасан с окървавена престилка, хладнокръвно си вършеше работата.

Извърнах се. Вниманието ми привлече идиотът, в когото Шерлок Холмс и неговият брат Майкрофт познаха Майкъл Осбърн. Беше клекнал в ъгъла на кланицата, забравил за всичко на света, освен за онова, което правеше месарят. Поглъщаше с очи окървавените трупове на животните с истински патологичен интерес.

Побързах да напусна кланицата, отнасяйки със себе си образа на Майкъл Осбърн, клекнал в ъгъла, вперил сълзящите си очи в кървавото зрелище. Каквото и да ми

говореше Холмс, за мен този жалък нещастник си оставаше главният, когото подозирах.

Намерих Холмс в трапезарията на приюта в компанията на лорд Карфакс и мис Сели Йънг.

Холмс бързо каза:

– Навреме идвате. Уотсън. Негова светлост има намерение да ни предостави известна информация.

– Мистър Холмс, Майкъл замина от Лондон в Париж приблизително преди две години. Очаквах, че ще води нередовен живот в този най-безнравствен от всички градове, но въпреки това се стараех да поддържам връзка с него. Бях учуден и зарадван, когато научих, че е постъпил в Сорбоната да изучава медицина. Продължавахме да си пишем и аз започнах оптимистично да гледам на неговото бъдеще. Изглеждаше, че моят по-малък брат е открил нова страница в своя живот.

Подвижното лице на Карфакс доби тъжен израз.

– И точно тогава се случи нещастieto. С ужас научих, че Майкъл се е оженил за улична жена.

– Виждали ли сте я, милорд?

– Никога, мистър Холмс. Откровено да си призная, не съм имал желание. Обаче ако

обстоятелствата го налагаха, щях да се срещна с нея.

– Откъде в такъв случай знаете, че в проститутка? Едва ли вашият брат е вмъкнал тази подробност в изреждането на всички обстоятелства, когато ви е уведомявал за своя брак.

– Брат ми нищо такова не ми е съобщавал. Научих за това от писмото на един студент, човек, когото лично не познавах, но чието послание изразяваше искрена загриженост за съдбата на Майкъл... Този джентълмен ме уведоми за професията на Анджела Осбърн и изказа мнението, че ако ми е скъпо бъдещето на брат ми, трябва незабавно да пристигна в Париж и да се опитам да му повлияя, докато животът му не е окончателно погубен.

– Съобщихте ли на баща си за това писмо?

– В никакъв случай! – рязко каза лорд Карфакс. – За съжаление, авторът на писмото се беше постарал и в тази насока. Изпратил две писма, в случай, че единият от нас не му обърне нужното внимание.

– Как реагира вашият баща?

– Едва ли има смисъл да задавате този въпрос, мистър Холмс.

– Херцогът не пожела ли да получи доказателства в подкрепа?

– Не. Писмото изглеждаше напълно правдиво. Не се съмнявах в него. Освен това съдържанието му напълно съответствуваше на онова, което и без това баща ми вече знаеше. – Лорд Карфакс направи пауза и лицето му се изкриви от болка. – Подозирах, че баща ми също може да получи писмо и затова веднага отидох в неговия градски дом. Когато пристигнах, той седеше пред молберта в студиото. Видях ме, остави четката и спокойно ме погледна. Попита ме: „Ричард, какво те води тук по това време на деня?“

Видях, че до палитрата му стои плик с френска марка и го посочих. „Предполагам, че това писмо е от Париж?“. „Имаш право.“ Взех плика, без да вади съдържачото се в него. „По-уместно щеше да бъде, ако беше пристигнало в черна рамка.“ „Не ви разбирам“ – отговорих му. Той постави писмото на мястото му. „Нима така не съобщават за нечия смърт? За мен това писмо е вест за смъртта на Майкъл. В сърцето ми заупокойната молитва вече е прочетена и тялото му е предадено на пръстта.“

Страшните му думи ме потресоха. Но знаех, че е безполезно да споря и затова си тръгнах.

– Не се ли опитахте да се свържете с

Майкъл? – попита Холмс.

– Не, сър. Смятах, че нищо повече не може да се направи. Обаче преди два месеца получих анонимно писмо, в което се казваше, че ако дойда в този приют, ще намеря тук нещо, което представлява интерес. Така и направих. Няма защо да ви казвам какво открих тук.

Като че ли лорд Карфакс се бореше с вродената си потайност. И изведнъж нещо в него се отпуши.

– Мистър Холмс, не мога да ви опиша какво изпитах, когато видях Майкъл в неговото сегашно състояние, жертва на нападението.

– И какво предприехте, позволете да ви попитам?

Лорд Карфакс сви рамене.

– Струва ми се, че приютът не е най-лошото място за него.

Докато лорд Карфакс разказваше, Холмс внимателно го изучаваше.

– Не сте ли предприемали повече никакви търсения?

– Свързах се с френската полиция и със Скотланд ярд и ги попитах няма ли в техните архиви някакво съобщение за подобно нападение, на каквото е бил подложен моят брат. В техните архиви няма такова съобщение – отговори Карфакс.

– Искам да ви благодаря, милорд, затова че бяхте така откровен при тези трудни обстоятелства.

Лорд Карфакс едва се усмихна.

– Уверявам ви, сър, че го направих не точно по собствено желание. Не се и съмнявам, че вие, така или иначе, щяхте да получите тази информация. Може би, след като научихте всичко от мене, ще оставите на спокойствие Майкъл.

– Това не мога да ви обеща.

Лицето на лорд Карфакс стана напрегнато.

– Кълна се в честта си, сър, Майкъл няма никакво отношение към страшните убийства.

– Успокоихте ме – отговори Холмс, – и обещавам ви, ваша светлост, да употребя всички усилия, за да ви избавя от понататъшни страдания.

Лорд Карфакс мълчаливо се поклони.

След това се разделихме.

Пратеникът на Елери докладва

Грант Еймс трети, изморен лежеше на дивана на Елери Куин и балансираше с чашата.

Елери, все още облечен в пижама, седеше наведен над пишещата машина и гладеше с ръка прораслата си брада.

Написа още четири думи и спря.

– Сигурен ли сте, че нито едната, нито другата не са оставили ръкописа в колата ви?

– Мейдж Шорт смята, че Шерлок е нещо като нова прическа. А Кетрин Лъмберт... Кет не е лошо момиче... Много е напориста. Една такава като опъната пружина.

– Сега коя е наред?

– Рейчъл Хъгърт. Тя е третата в моя списък. Остава още Пегън Кели, едно момиче от Бенингтън. Прочетохте ли ръкописа?

– Зает съм със собственото си произведение.

– Поне прочетохте ли достатъчно, за да откриете кой е убиецът?

– Братче – каза Елери, – още не съм открил убиеца в собствената си книга.

– Да се чуди човек как сте спечелили такава слава – ехидно попита младият човек, стана и си отиде.

Елери имаше чувството, че мозъкът му е изтръпнал като отекал крак. Струваше му се, че клавишите на пишещата машина се отдалечават на хиляди ярда.

Нямаше нужда да си блъска главата над въпроса кой му е изпратил ръкописа чрез Грант Еймс трети. Той вече знаеше

отговора на този въпрос.

Елери се отправи към спалнята, вдигна ръкописа на доктор Уотсън от земята, изтегна се в леглото и продължи да чете.

Глава VIII

Посетител от Париж

Последните дни изнервиха и мен, и Холмс. През цялото време на нашето приятелство не съм го виждал толкова неспокоен и никога не ми е било така трудно да се разбирам с него.

И Холмс като Нощната сянка се превърна в нощно същество. Всяка вечер изчезваше от Бейкър стрийт, връщаше се на разсъмване, а денят прекарваше мълчалив и замислен.

На третия ден изпаднах в ужас от вида му.

– Холмс, за бога! – възкликнах аз. – Какво се е случило?

На дясната страна на лицето му около слепоочието се виждаше уродлива червено-синкава подутина, левият ръкав на дрехата му беше отпран, а от дълбокия разрез на китката му обилно течеше кръв. Куцаше и беше така изцапан, като онези момчета, които честичко изпращаше с тайнствени задачи.

– Опитвах се да примамя нашия противник, Уотсън. И успях. Успях, но

претърпях неуспех.

– Излагате се на опасност, Холмс.

– Убийците, двамата убийци клъвнаха въдицата.

– Онези същите ли, които вече ни нападаха?

– Да. Целта ми беше да прибера единия от тях в затвора. Обаче пистолетът ми даде засечка, дяволски не ми провървя! И двамата избягаха.

– Мислите ли, че тези двама зверове вършат всичките злодейски убийства!

– Бог да ви е на помощ! Разбира се, че не. Това са обикновени улични бандити, които служат на жесток негодяй и именно него ние с вас търсим. – Холмс нервно потръпна. – Още един кръвожаден тигър, Уотсън, който броди на свобода в джунглите на Лондон.

– „Тигърът“, за който говорите – попитах аз, каква полза извлича от убийствата на тези нещастници?

– Делото е много по-объркано, отколкото ви се струва, Уотсън. Има още няколко неясни нишки, които се преплитат в този лабиринт.

– Пък и онзи малоумния в приюта – промърморих аз.

По лицето на Холмс се появи тъжна усмивка.

– Страхувам се, приятелю Уотсън, че сте

се хванали не за нишката, която ни трябва.

– Не мога да повярвам, че Майкъл Осбърн по никакъв начин не е замесен.

– Замесен е – да. Но...

Не довърши изречението си, защото долу се позвъни. Чухме как мисис Хедсън отваря вратата. Холмс каза:

– Очаквам посетител. И той не забави да се яви. Моля ви, Уотсън, останете.

Мисис Хедсън се появи, водейки със себе си висок, светлокос и красив млад човек. Според мен, беше на малко повече от тридесет години.

– Мистър Тимоти Уентуорт, нали така? – попита Холмс. – Добре дошли, сър. Седнете до камината. Днес утрото е влажно и студено. Запознайте се, това е моят приятел и колега доктор Уотсън.

Мистър Уентуорт се поклони и седна на предложения му стол.

– Вашето име е много известно – каза той, също както и името на доктор Уотсън. За мен е голяма чест да се запозная с вас. Но съм твърде зает с работа в Париж и се откъснах единствено заради своя приятел Майкъл Осбърн. Бях крайно изненадан от неговото тайнствено изчезване. Ако мога да направя нещо, за да помогна на Майкъл, ще смятам, че това си заслужава всички неудобства от едно пътуване през Ламанш. Запознах се с

Майкъл – започна Тимоти, – приблизително преди две години, когато постъпихме в Сорбоната. Предполагам, че ми допадна, защото ние двамата сме пълна противоположност. Аз съм скромен човек, моите приятели дори смятат, че съм стеснителен. Майкъл, обратното, отличава се с буен нрав – винаги беше пръв, готов да влезе в бой, ако му се стори, че се опитват да го измамат. Никога не криеше това, което мислеше – по какъвто и да е повод. И въпреки това, като взаимно не забелязвахме недостатъците си, ние много добре се разбирахме. Майкъл ми беше много близък.

– И за него е било същото, сър, не се съмнявам в това – добави Холмс. – Какво знаете за личния му живот?

– Ние бяхме откровени един с друг. Научих, че е втори син на английски аристократ. И после, Майкъл се свърза с тази жена. – Неприязънта на Тимоти Уентуорт явно се чувствуваше в тона му. – Майкъл се запознал с нея в един от вертепите на Плас Пигал. Разказа ми го на следния ден. Не отдадох значение на това, като предполагах, че ще е едно от мимолетните му увлечения. Но сега разбирам, че приятелските му чувства към мен охладняха и това започна именно в онзи момент до утрото, когато си събра нещата и ми съобщи, че се е оженил

за тази жена.

– Навярно сте били шокиран, сър – вмъкнах аз.

– Шокиран – това не е точната дума. Бях потресен! Когато се опомних и се опитах да го разубедея, той само ми кресна да не се меся в чужди работи и си отиде. – Дълбоко съжаление се четеше в честните сини очи на младия човек. – Това беше краят на нашето приятелство.

– Повече не сте ли го виждали? – тихо попита Холмс.

– Опитвах се, дори бегло го зърнах на два пъти. Скоро след това Майкъл беше изключен от Сорбоната. Когато научих, реших да го намеря и открих, че живее в невъобразима бедност на левия бряг на Сена. Беше сам, но предполагам, че жена му живееше заедно с него. Беше пийнал и ме прие враждебно. Това беше като че ли съвършено друг човек. Дори не можах да започна разговор и затова оставих малко пари на масата и си отидох. След две седмици го видях на улицата близо до Сорбоната. Когато се опитах да го заговоря, той ми се озъби и побърза да се измъкне.

– Доколкото разбирам, нито веднъж не сте виждали жена му.

– Не съм я виждал. Но за нея се разправят разни неща. Казват, че имала съучастник,

човек, с когото е живяла преди и след като се е омъжила. Впрочем не разполагам с никакви конкретни факти в тази връзка. – Той замълча. След това дигна глава и отново заговори още по-развълнувано. – Мисля, че в историята с този пагубен брак Майкъл са го измамил и че той в никакъв случай съзнателно не се е стремил да опозори името на своя род.

– И аз така мисля – каза Холмс. – Наскоро при мен попадна комплектът хирургически инструменти на Майкъл и разглеждайки ги, открих че той внимателно е скрип знаменития герб, който е бил гравирани от вътрешната страна на кутията.

Очите на Тимоти Уентуорт се разшириха.

– Бил е принуден да продаде инструментите си?

– Искам да подчертая обстоятелството – продължи Холмс, – че самият акт на скриване на герба свидетелствува не за желание да се опозори, по-скоро е едно усилие да се защити името, което той като че ли е искал да облее с кал.

– Непоносимо е, ако баща му не повярва в това. А сега, сър, разказах ви всичко, което зная и изгарям от нетърпение да чуя вас.

Холмс явно се колебаеше. Стана от стола и бързо премина през стаята. След това спря.

– Нищо не можете да направите за Майкъл, сър – каза той.

– Но нали се разбрахме!

– Известно време, след като сте видели Майкъл, с него се е случило нещастие. И сега той е само плът, лишена от разум, мистър Уентуорт. Не помни миналото си и паметта му вероятно никога не ще се възстанови.

Тимоти Уентуорт мрачно гледаше към пода, обмисляйки съвета на Холмс. Бях доволен, когато въздъхна и каза:

– Добре, мистър Холмс, в такъв случай въпросът е изчерпан – Уентуорт стана и протегна ръка. – Но ако някога мога нещо да направя, сър, моля ви обадете ми се.

– Можете да разчитате на мен.

След като младият човек си отиде, Холмс продължи мълчаливо да стои до прозореца и да гледа нашия отдалечаващ се посетител.

В този момент долу се позвъни, след това се чу топуркане и вратата се отвори. На прага стоеше едно мършаво момче.

– Кой от господата е мистър Шерлок Холмс? – попита то.

След като получи отговор, посетителят протегна към Холмс пакет и се втурна надолу колкото му държат краката.

Холмс разгърна пакета.

– Липсващият скалпел! – извиках аз.

Пратеникът на Елери Куин отново се занимава с издирване

– Рейчел?

Тя погледна през рамо.

– Грант? Грант Еймс?

– Да. Реших да намина – каза безделникът.

Рейчел Хъгър беше облечена в джинси и прилепнал към тялото пуловер. Имаше дълги крака и тънка фигура.

– Не знаех, че отглеждате рози.

– Страхувам се, че засега няма с какво да се похваля – засмя се тя. – Какво ви води в скучните места на Ню-Рошъл?

– Просто минавах наблизо. Та аз едва успях онзи път да ви кажа здравейте, когато бяхме у Лита.

– Случайно попаднах там. И много бързо си тръгнах.

– Рейчел, направете ми една услуга.

– Каква?

– Моля ви, продължавайте да окопавате вашите рози. Искан ми се да седя тук и да ви гледам.

– Грант, защо дойдохте?

– Какво?

– Питам ви защо сте дошли?

– Проклет да съм, ако помня.

– Хващам се на бас, че ако поискате, ще

си спомните – каза момичето. – Опитайте се.

– Почакайте. А! Исках да ви попитам не сте ли сложили вие един плик върху седалката на моя ягуар онази вечер у Лита. Но по дяволите плика!

Глава IX

Леговището на Нощната сянка

Оставаше ми само да чакам. Опитвах се да убия времето и отново мислено си преповтарях събитията от миналите дни.

– Послание от мистър Майкрофт Холмс за мистър Шерлок Холмс, сър.

– В момента мистър Холмс отсъства – казах аз, – но можете да го оставите.

Напираше ме да отворя писмото, но, разбира се, не го направих. Сложих го в джоба си и продължих да крача по стаята. Минаваха часове, но Холмс го нямаше.

От време на време отивах до прозореца и гледах как мъглата се сгъстява над Лондон. Свечеряваше се и си помислих, че такава нощ е тъкмо за Нощната сянка.

Поразително, че едва тази мисъл мина през главата ми, и получих записка от Холмс. Разтворих я с треперещи ръце. Момчето, което я донесе, стоеше и чакаше.

„Скъпи мой Уотсън!

Дайте на това момче половин крона за

труда. Чакам ви на Монтегю стрийт. Шерлок Холмс.“

И ето вече пътувах с файтона, като молах кочияша да се движи колкото се може побързо в мъглата, а тя ставаше все по-гъста и все повече заприличваше на грахова супа. За щастие, кочияшът притежаваше поразителна способност да намира пътя. Не мина много време и той каза:

– Входът е отдясно, сър. Вървете и си пазете носа, че иначе може да се блъснете в дяволската врата.

Напилах с ръка вратата, влязох вътре, пресякох двора и се озовах в заведението на доктор Мърей, където видях Холмс.

– Още една, Уотсън – посрещна ме с тази страшна новина. Доктор Мърей мълчаливо стоеше до масата, върху която лежеше трупът. Майкъл-Пиер се притискаше до стената, лицето му изразяваше нескрит страх.

– За бога, Холмс – възкликнах аз! – Чудовището трябва да бъде спряно!

– Не сте вие единственият, който иска това да стане, Уотсън.

– Къде отиваме сега, Холмс?

– В Хуайтчепел. Съставих схема, Уотсън, върху която отбелязах местата на всички известни убийства, извършени от Нощната сянка, и я наложих върху картата на района. Твърдо съм убеден, че Нощната сянка

действува от някакъв център – стая или апартамент, откъдето излиза да върши своя чудовищен занаят и където после се връща. Но преди това трябва непременно да разпитаме свидетелите.

Това ме поразя.

– Не знаех, Холмс, че има свидетели.

– Нещо като свидетели, Уотсън. Няколко пъти Нощната сянка е бил много близо до разобличаване. Дори подозирам, че съзнателно извършва убийства именно по такъв начин – от презрение и показна храброст. Помислете си, че и ние едва не се сблъскахме с него.

– Спомням си прекрасно.

– Всеки случай реших, че ако се съди по шума от отдалечаващите се стъпки, той се движи от външните граници към центъра в кръг, където и ще направим нашето издирване.

Упорито се придвижвахме в нощната мъгла към клоаките на Хуайтчепел, където се събираха човешките нечистотии на великия град. Холмс се движеше уверено, като човек, който е добре запознат с тези места.

Започнахме от един вертеп за пушачи на опиум. Задъхвайки се от отровните изпарения, вървах след Холмс покрай редиците нарове, върху които лежаха наркомани в дима на своите мизерни мечти. Холмс обръщаше ту един, ту друг, за да ги

разгледа по-добре. Напуснахме вертепа, без да получим никакви ценни сведения.

След това посетихме няколко мизерни кръчмици, където повечето пъти ни посрещаше мрачна тишина. Напускахме и третия вертеп, който беше още по-отвратителен от останалите и аз не можех повече да се сдържа.

– Холмс, Нощната сянка не е причина, а резултат!

– Резултат от какво, Уотсън?

– Ето от такива разлагащи се заведения, като тези тука.

Холмс сви рамене.

Преди да успее да кажа още каквото и да било, Холмс отвори още една врата и ние се озовахме в публичен дом. В носа ме удари миризмата на евтин парфюм, която едва не ме събори на земята. Стаята, в която влязохме, представляваше гостна, около половин дузина силно деколтирани особи се бяха разположили в очакване на клиенти.

Окичената с маниста завеса се разтвори и се показа дебела мадама с очички като точици, подобни на стафидки.

– Какво ви носи в такава нощ, мистър Холмс?

– Уверен съм, че знаете, Леона.

Лицето ѝ стана мрачно.

– Според вас защо моите момичета не са на улицата? Не бих искала да загубя нито

една от тях!

Една силно начервена дебелана заговори сърдито:

– Тъкмо да хвана един клиент, ей богу, живее в Пакен. Върви нагоре по стълбата с бяла връзка, плащ... Видя ме и спря. И тогава проклетият му „боби“ промуши муцуната си през мъглата и вика: „Я, хайде, марш в стаята си! В такава нощ няма какво да правиш на улицата.“

Гласът на Холмс прозвуча съвсем спокойно, когато попита:

– Предполагам, че джентълменът е избягал?

– Качи се горе в стаята, си, къде другаде да се дене? Обаче не ме взе със себе си.

– Той там ли живее? Странно място за жилище на джентълмен.

Холмс вече вървеше към вратата. Мина край мен и прошепна:

– Да вървим, Уотсън! По-бързо!

И отново се втурнахме през мъглата. Холмс ме сграбчи за ръката и ме повлече напред.

– В ръцете ни е, Уотсън! Сигурен съм. Попаднахме на следите на дявола. Той може много неща, но не може да стане невидим!

Във всяка дума на Холмс звучеше тържество. След няколко минути започнахме да се изкачваме по тясна стълба покрай дървена стена.

Напрежението се отрази дори върху невероятната издръжливост на Холмс. Той се задъхваше и с мъка изговаряше думите:

– Пакен. Това са жалки мебелирани стаи, Уотсън. В Хуайтчепел е пълно с такива. За щастие, знам ги.

Погледнах нагоре и видях една открената врата. Изкачихме се до площадката на стълбата и Холмс се втурна вътре. Последвах го.

– Проклятие! – извика Холмс. – Някой е идвал тук преди нас!

Нито веднъж през цялото ни приятелство не бях виждал Холмс в такова състояние. Той сякаш беше олицетворение на отчаянието. Неподвижно стоеше сред малката мизерна стаичка, държейки в ръката си пистолета, сивите му очи блестяха.

– Ако това в леговището на Нощната сянка – възкликнах аз, – то той е избягал.

– И завинаги, няма съмнение в това. Няма смисъл да оставаме тук – каза Холмс, – нашият противник е твърде умен, за да остави улики.

В този момент, може би защото подсъзнателно се мъчех да превключа на друга тема, спомних си за писмото до Холмс.

– Между впрочем, Холмс, един куриер донесе днес на Бейкър стрийт писмо от вашия брат Майкрофт. Заради всичките тези вълнения съвсем забравих за писмото.

Протегнах му плика и той го отвори.

Ако очаквах благодарност, то беше неправо. Холмс прочете бележката и студено ме погледна.

– Искате ли да чуете какво пише Майкрофт?

– Разбира се.

– Бележката гласи: „Скъпи Шерлок! В ръцете ми попадна информация – по какъв начин, ще ти обясня по-късно, която би трябвало да ти помогне. Човек на име Макс Клайн е собственик на заведението „Ангел и корона“ в Хуайтчепел. Клайн го е купил наскоро, приблизително преди четири месеца. Твой брат Майкрофт.“

– Да, да, Холмс – извиках аз, – знаех това. Научих го от момичето, с което говорих, когато седях в „Ангел и корона“. Опасен тип е този Клайн. Останах с впечатлението, че държи в страх цялата околност.

Холмс избухна и вдигна нагоре ръце със стиснати юмруци.

– Всемогъщи боже, аз съм затънал до колене като идиот!

Успях едва да проговоря със слаб глас:

– Холмс, не мога да разбера...

– В такъв случай вие сте безнадежден, Уотсън. Най-напред получавате именно онази информация, която би ми позволила да разплета делото и блажено си я пазите само за себе си. След това забравяте да ми

дадете бележката, която съдържа същия важен факт. Уотсън, Уотсън! На чия страна сте?

Ако преди това бях объркан, то сега вече бях напълно загубен. Не можех нито да споря, нито дори да възразя.

Но Холмс не обичаше дългите дискусии.

– Отиваме в „Ангел и корона“, Уотсън! – извика той и се спусна към вратата. – Не, най-напред ще отидем до моргата. Ще покажем на дявола образа на неговото злодеяние.

Вест от миналото

На вратата се звънна.

Елери отмести ръкописа. „Сигурно пак в онзи гуляйджия. Има ли смисъл да отварям?“ – помисли си той.

Само че това не беше Грант Еймс, а раздавач, който донесе неподписана телеграма. „За какъв дявол си изключил телефона въпр включи го, че ще се побъркам въскл“

Оживелият телефон иззвъня. Елери изключи самобръсначката си и вдигна слушалката. Сигурно се обаждаше баща му.

Само че това не беше баща му. Чу старчески треперлив женски глас.

– Мистър Куин ли е?

– Да.

– Очаквах да ми се обадите.

– Трябва да ви се извиня – каза Елери. – Канех се да ви се обадя, но ръкописът на доктор Уотсън попадна при мен в много неподходящо време. До уши съм затынал в собствената си повест.

– Много съжалявам.

– Не, аз много съжалявам, повярвайте ми.

– Значи не сте имали време да го прочетете?

– Напротив, това беше съблазън, срещу която не можах да устоя, макар че сроковете ме притискат. Наистина, наложи ми се да чета на пресекулки. Остават ми още две глави.

– Може би да почакам, мистър Куин, докато завършите собствената си книга?

– Не, не, моите проблеми вече са решени. Пък и аз с нетърпение очаквам нашия разговор.

– Не се ли усъмнихте, че ръкописът може да е фалшификат, мистър Куин?

– Откровено да ви кажа, отначало, когато Грант ми го донесе, помислих, че е фалшификат. Но скоро промених мнението си.

– Може би смятате начина, по който ви изпратих ръкописа, за ексцентричен?

– След като прочетох първата глава,

разбрах всичко – каза Елери.

Старческият глас възрази.

– Мистър Куин, той не в правил това. Той не беше Нощната сянка.

Елери се опита да я успокои.

– Изминали са толкова много години. Има ли това някакво значение сега?

– Несправедливостта винаги има значение. Времето заличава много неща, но не всичко.

Елери ѝ напомни, че още не е дочел ръкописа.

– И все пак ми се струва, че знаете...

– Виждам накъде сочат нещата.

– И така ще бъде до края. Но това не е истина, мистър Куин! Този път Шерлок Холмс греши.

– Но нали ръкописът не е бил публикуван...

– Това практически нищо не променя, мистър Куин. Обвинението стана известно, петното остана незаличено.

– Но какво бих могъл да направя аз? Никой не може да промени вчерашния ден.

– Ръкописът е единственото нещо, което имам, сър! Ръкописът и тази чудовищна лъжа! Шерлок Холмс не в безгрешен, както и всеки друг човек. Истината трябва да е скрита някъде в самия ръкопис, мистър Куин. Умолявам

ви, намерете я.

Телефонът изключи.

Глава X

Тигърът от „Ангел и корона“

– Искрено се надявам, приятелю, че ще приемете моите извинения. – Тези; думи на Холмс са най-приятното нещо, което съм чувал от него. Излязохме на улицата и отново започнахме да се промъкваме през мъглата; тази нощ в Хуайтчепел нямаше файтони.

– Имахте всички основания да възнегодувате, Холмс.

– Напротив. Проявих непростима раздражителност. Не бива да виниш другите за собствените си грешки. Сведенията, които вие така лесно сте получили от Поли, трябваше аз самият отдавна да съм получил. Но и наум не ми мина, че Клайн е именно онова липсващо звено. Това може да се обясни така – продължи все така великодушно Холмс, – вие просто не сте насочили своята проникателност в нужната посока. Търсехме човек силен, жесток и безпощаден. Клайн притежава всички тези черти. Наистина в Хуайтчепел биха се намерили още много други не по-малко порочни типове. И все пак има нещо, което направо сочи Клайн. Сега бихме могли да

възстановим онова, което очевидно е станало. Клайн е видял в лицето на Майкъл Осбърн богата плячка. Както Майкъл, така и Анджеела са хора със слаба воля и този жесток и властен човек лесно ги е подчинил на волята си. Именно Клайн е организиран позорния брак, който е погубил Майкъл Осбърн.

– Но с каква цел?

– Шантаж, Уотсън! Но планът му се провалил, когато у Майкъл се е пробудила добрата страна в неговата природа и той се в отказал да участва в мръсната игра. И все пак Клайн е съумял да измъкне от младия Осбърн достатъчно пари, за да купи „Ангел и корона“.

– Но има още толкова много неясни неща, Холмс. Майкъл, който е докаран до сегашното му състояние, неговата жена Анджеела, жестоко обезобразена – предстои ни и нея да намерим.

– Всяко нещо с времето си, Уотсън, всяко нещо с времето си...

Поклатих глава и последвах Холмс през моргата в приюта, където заварихме доктор Мърей да превързва удареното око на един пияница.

– Майкъл Осбърн тук ли е? – попита Холмс. – Доктор Мърей, ще трябва да го взема със себе си.

– Сега ли? Толкова късно?

– Случиха се някои събития, докторе. До сутринта Нощната сянка трябва да бъде хванат. Време е вече да си оправим сметките с хищния звяр, който е виновен за кървавата касапница в Хуайтчепел.

И доктор Мърей като мен се обърка.

– Не ви разбирам. Но защо все пак вземате със себе си Майкъл Осбърн?

– За да му устроя очна ставка с неговата жена, нетърпеливо отговори Холмс. – Къде е той? Губим ценно време.

– Ще го намерите в малката стаичка от другата страна. Той спи там.

Намерихме нещастника и Холмс много внимателно го събуди. В празните му очи не проблесна нито искрица разбиране, но с доверчивостта на дете Майкъл се затътри след нас.

През цялото време ме глождеше любопитството. И аз рискувах да задам

въпроса:

– Предполагам, Холмс, че се надявате да намерите Анджела Осбърн в „Ангел и корона“?

– Уверен съм в това.

– Но с каква цел решихте да я срещнете с Майкъл?

– Може би тя няма да иска да говори. Неочакваната среща с мъжа й ще се окаже шок, който може да й развърже езика.

– Ясно – казах аз, – макар и не много уверено.

Най-после се чу гласът на Холмс:

– Насам, Уотсън, тук ще търсим.

През мъглата едва можеше да се види слабо осветен прозорец.

– Искам незабелязано да се промъкна в стаята на горния етаж – каза Холмс.

Промъквахме се крадешком.

(Краят в следващия брой)

Бизнес с артефакти

Научно-фантастичен разказ

Робърт Силвърбърг

Волтусианецът беше малък повяхнал хуманоид. Тъмночервените израстъци на шията му потрепваха нервно, като че ли мисълта за археологическите разкопки в полето го вълнуваха непоносимо. Той жестикулираше нетърпеливо с една от четирите си криви ръце, подканяйки ме да вървя напред по наносния слой.

– Оттук, приятелю. Ето там е гробът на императора.

– Идвам, Долбак.

Аз се влачех след него, чувствайки тежестта на лопатата и раницата върху раменете си. Няколко мига по-късно го настигнах. Той стоеше до една кръгла издатина над земята и сочеше надолу.

– Това е – каза той радостно. – Запазих го за вас.

Аз порових в джоба си, извадих оттам купчина звънтящи монети с формата на стрели и му подадох една. Волтусианецът благодари с възторженото си кимване и изтича зад мен, за да ми помогне да се разтоваря.

Взех лопатата от него и започнах да копая.

Обзе ме трепетното вълнение на откритието. Това се случваше при всички нови разкопки. Предполагах, че този момент на предчувствия, когато лопатата се забива за първата копка в земята, е най-голямото удоволствие за археолога. Копаех бързо и равномерно, следвайки указанията на Долбак.

– Ето го там – каза той с почит в гласа. – И е красиво. О, Джаръл-сър, колко съм щастлив заради вас!

Аз се облегнах на лопатата, за да си поема дъх, преди да се наведа и го разгледам. Избърсах капчиците пот от челото и си помислих за великия Шлиман, работещ в задухата и горещината на Хисарлък, за да открие развалините на Троя. Шлиман бе дълго време един от моите кумири заедно с другите археолози, направили първите разкопки в плодоносната почва на Майката-Земя.

Уморен, аз клекнах на едно коляно и започнах да ровя във финия пясък на волтусианската равнина, опипвайки разкрития ярък предмет. Очистих го от

наносното покритие и го разгледах внимателно.

– Амулет – казах аз след малко. – Трети период, неспецифичен защитен талисман, осеян с най-фини смарагди.

Анализът беше завършен. Обърнах се към Долбак и сграбчих топло ръката му.

– Как мога да ти се отблагодаря, Долбак?

– Не е необходимо – сви рамене той и хвърляйки поглед към амулета, добави: – Ще бъде скъпо оценен. С гордост ще го носи някоя жена от Земята.

– О, да – съгласих се аз с лека горчивина в гласа.

Долбак се бе докоснал до източника на моето дълбоко разочарование и печал. Това извращение на археологията, превръщащо я в източник за дрънкулки и дреболии за украсяване на домовете на богатите и на жените, винаги ме измъчваше. Макар че никога не бях виждал Земята, аз обичах да вярвам, че работя по великата традиция на Шлиман и Евънс, чиито най-големи открития можеха да бъдат видени в галериите на Бритиш музей и Ашмолиън, а не провесени върху изрисуваните гърди на някоя твърде богата мома, овладяна от истинска страст за антики.

Почувствувах голямо удовлетворение, когато дойде Възраждането и когато

интересите на всички се обърнаха изведнъж към древния свят и съкровищата, които лежах в земята.

Избраната от мен професия, мислех аз, беше сега една от тези, които имаха стойност както за обществото, така и за личността. Колко бърках! Заех се с тази работа, като се надявах, че тя ще ме снабди с така необходимата сума за едно пътуване до Земята. Вместо това обаче аз не станах нищо повече от един наемен лакей на търговец с дамски украшения, докато мечтата за недостижимите земни музеи се покри с дебел слой прах.

Въздъгнах и се съсредоточих отново на разкопката. Амулетът лежеше там, безукорен в своето съвършенство. Той бе един чудесен спомен от великата раса, населявала някога Волтус. Прикривайки тъгата си, аз протегнах ръце и нежно очистих амулета от пръстта, в която бе почивал толкова хиляди години.

Изведнъж почувствувах желание отново да дам бакшиш на Долбак. Повехналият волтусианец прие с благодарност, но и с известна резервираност монетите, което ме накара да почувствувам, че целият този бизнес му изглежда така мръсен, както и на мен.

– Днес свършихме добра работа – му казах аз. – Хайде сега да се връщаме. Ще

продадем тази проба и след това ще ти дам комисионата, е, стари приятелю?

– Би било много добре, сър – отвърна меко той и ми помогна още веднъж да наместя моите принадлежности на гърба си.

Ние пресякохме равнината и мълчаливо навлязохме в поселението на земяните. Докато си проправяхме път през ветровитите улици към пробиерната, ни посрещнаха шумни тълпи от четириръки и с пурпурен цвят на кожата волтусиански деца, които ни предлагаха за продан изработени от самите тях неща. Част от тях бяха наистина прекрасни. Волтусианците изглежда притежаваха забележителната дарба на занаятчии. Аз обаче ги отблъснах всичките. Отбягвах ги без значение колко възхитителни ресни от стъклени нишки можеха да шият и колко въздушни и нежни резби върху слонова кост можеха да правят. Такива неща, бидейки съвременни, нямаха на Земята пазарна цена и човек с моите ограничени финансови възможности не би могъл да си позволи такъв лукс.

Пробиерната беше още отворена и когато я приближихме, видях да стоят отвън няколко души, всеки със своя волтусиански гид.

– Хелоу, Джаръл – ме поздрави грубо един висок мъж.

Аз трепнах. Това беше Дейвид Стърджес,

един от най-безскрупулните археолози на Компанията на Волтус, един човек, който, без да се замисли, би се заровил в най-светите гробници на планетата, причинявайки непоправими повреди заради една единствена вещ с пазарна стойност.

– Хелоу, Стърджес – отвърнах късо.

– Имаше ли добър ден, старче? Намери ли нещо особено ценно за себе си?

Аз се усмихнах слабо и кимнах.

– Красив амулет от Третия период. Имам намерение да го предам незабавно, но, ако нямаш нищо против, няма да го сторя. Ще го занеса у дома и ще го поставя на нощната си масичка. Така няма да има нужда да обръщаш всичко наопаки, за да го намериш.

– О, това няма да е необходимо – отвърна Стърджес. – Аз дойдох днес с един куп емайлирани черепи – една дузина, от Ерата на Експанзия, украсени с орнаменти от платина. Моето момче ги намери за мен. – Той посочи своя гид-волтусианец на име Кабур. – Чудесен приятел е този Кабур. Откри скривалището им, като че ли имаше радар в носа си.

Тъкмо започнах да давам оценка на моя гид, когато Цвайг, пробиерът, пристъпи към вратата на офиса си и погледна навън.

– Кой е следващият? – попита той. – Ти ли, Джаръл?

– Да, сър – отвърнах аз, вдигнах лопатата си и го последвах вътре.

Той се отпусна до бюрото си и ме погледна с уморен поглед.

– Какво ми носиш, Джаръл?

Аз измъкнах амулета от раницата си и му го подадох през бюрото. Той го разгледа внимателно, забелязвайки начина, по който мигаха вградените гобровири¹ и вдигна поглед.

– Нелошо – каза той.

– Той е с твърде фина изработка, нали?

– Нелошо – повтори той. – Седемдесет и пет долара, това е моята последна дума.

– Какво? Та аз пресметнах, че този амулет струва най-малко петстотин! Хайде, Цвайг, бъди умерен. Погледни качеството на тези гобровири!

– Много добро – призна той. – Но ти трябва да разбереш, че колкото и да е привлекателен, не е скъпоценен камък с твърде висока стойност. А аз трябва да взема под внимание както историческата, така и истинската му стойност. Ясно ли ти е?

Намръщих се. Сега щеше да последва дълга реч относно търсенето и предлагането, дефицита на скъпоценни камъни, цената на превоза до Земята, пазара и т. н. Аз се обадох, преди да успее да я започне.

– Не искам да се пазаря, Цвайг. Дай ми

сто и петдесет, или ще го задържа за себе си.

– Какво ще правиш с него? – хитро се усмихна той. – Ще го подариш на Бритиш музей ли?

Забележката му ме жегна. Погледнах го тъжно, а той добави:

– Ще ти дам сто.

– Сто и петдесет, или не го давам.

Той се пресегна отдолу и загреба от едно чекмедже десет десетдоларови банкноти, след което ги разстла отгоре на бюрото.

– Аз предлагам толкова – каза той. – Това е най-доброто, което Компанията може да направи.

Погледнах го отчаяно, след това взех намръщен десетте десетдоларови банкноти и му подадох амулета.

– Вземи. Ти можеш да ми дадеш тридесет сребърника² за следващия, който ще ти донеса.

– Не ми се сърди, Джаръл. Това ми е работата.

Подхвърлих една от десетте банкноти на чакащия Долбак, кимнах рязко и излязох.

Върнах се в мизерното си жилище в покрайнините на земната колония в състояние на дълбока депресия. Всеки път, когато предавах някой артефакт на Цвайг, а през осемнадесетте месеца от деня, в който

приех тази проклета работа, аз му бях предал съвсем малко, се чувствах като един Юда. Когато си мислех за редицата стъклени шкафове, които можеха да бъдат напълнени с моите находки, да кажем в залата на Волтус в Бритиш музей, изпитвах болка. Кристалните щитове с двойна ръкохватка, клиновете за поставяне между зъбите³ от най-фин обсидиан, облиците с техния филигран от зъбци – всички те бяха произведения на една от най-плодовитите цивилизации въобще, тази на старите волтусианци, а бяха разпръсквани по всички ъгълчета на Галактиката като дрънкулки.

Днешния амулет, какво направих с него? Продадох го на... на един доставчик, за да бъде откаран с кораб на Земята и продаден на търг на лицето, предложило най-висока цена.

Огледах стаята си. Беше малка, спретната и с нито един мой собствен артефакт в нея. Всичките си съкровища бях прехвърлил през тезгяха на Цвайг. Нямах желание да оставя за себе си нито един. Чувствах, че страстта на антикваря умираше в мен, задушена от дивия комерсиализъм, който ме впримчи от момента на подписването на контракта с Компанията.

Взех една книга от лавицата, „Минойският дворец“ от Евънс, погледнах я за момент със

злоба и след това я върнах обратно на мястото ѝ. През този ден очите ми туптяха от мъка. Чувствах се изсушен и много уморен.

Някой почука на вратата, отначало плахо, а после по-смело.

– Влез – казах аз.

Вратата се отвори бавно и един малък волтусианец влезе в стаята. Познах го. Беше безработен и твърде неблагонадежден гид, за да може човек да му има доверие.

– Какво те носи насам, Къшкак? – попитах го уморено аз.

– Сър Джаръл-сър?

– Да.

– Нуждаете ли се от гид, сър? Мога да ви покажа най-добрите съкровища, сър. Най-добрите. Тези, за които ще можете да вземете добра цена.

– Вече си имам гид – му казах. – Долбак. Не се нуждая от още един. Благодаря.

Волтусианецът изглежда се сви в себе си. Той притисна неловко долния си чифт ръце до страните си.

– Тогава съжалявам за безпокойството, Джаръл-сър. Съжалявам. Много съжалявам.

Видях го как си отиде отчаян. Всички тези волтусианци, дори младите, ми приличаха на повехнали стари мъже. Те бяха една напълно деградирала раса с някакви жалки остатъци от величието, което трябва да са

имали в дните, когато са били създавани великите артефакти. Беше странно, си мислех аз, че една раса е могла да деградира така в течение само на няколко хиляди години.

Потънах в неспокойна дрямка в моето голямо кресло. Около двадесет и три часа и половина се почука отново.

– Влез – казах аз леко сепнат.

Прага прекрачи мършавата фигура на Джордж Дарби, археологът, който споделяше моето страстно желание да видя Земята и отвращението ми към робството, на което се бяхме продали.

– Какво те води така късно тук, Джордж? – го попитах аз и както обикновено добавих въпроса: – Как мина пътуването ти днес?

– Пътуването ми ли? О, моето пътуване? – Той изглеждаше странно развълнуван. – Да, моето пътуване. Ти познаваш моя гид Къшкак, нали?

Аз кимнах.

– Той беше преди малко тук. Търсеше работа. Не знаех, че е работил с теб.

– Само няколко дни – отвърна Дарби. – Той се съгласи да работи за пет процента и аз го наех.

Не казах нищо. Знаех как можеха да се обърнат нещата.

– Той е бил тук, а? – намръщи се Дарби. –

Ти не го нае, нали?

– Разбира се, че не! – отвърнах аз.

– Е, аз го сторих. Но вчера той ме води в кръг пет часа, преди да си признае, че в действителност не е имал предвид никое място, така че аз го набих с пръчка и затова съм тук.

– Защо? С кого излиза днес?

– С никой – каза откровено Дарби. – Излязох сам.

За пръв път забелязах, че пръстите му треперят, а в тъжния полумрак на моята стая лицето му изглеждаше бледо и изпито.

– Излезе сам? – повторих аз. – Без гид?

Дарби кимна, прокарвайки нервно пръсти през непокорния си перчем.

– Така направих отчасти по необходимост (не можах да намеря навреме друг гид), отчасти защото исках да пообиколя сам. Гидовете имат обичай да те водят към една и съща област на Гробището. Това ти е добре известно. Аз се насочих в друга посока, сам.

Той замълча за момент, а аз се зачудих какво толкова го е разтревожило.

– Помогни ми да се оправя с раницата – след известна пауза ме помоли той.

Аз освободих раменете му от ремъците и поставих сивата брезентова торба на един стол. Той откопча ръждясалите токи и внимателно измъкна нещо.

– Ето – каза той. – Какво ще кажеш за това, Джаръл?

Аз взех от него предмета и много старателно го разгледах. Находката представляваше купа, издълбана ръчно от някаква мътна на вид черна смола. По нея грубо изпъкваха следи от пръсти, а самата тя беше неравно оформена и изглеждаше несръчно направена.

– Какво е това? Без съмнение е праисторическа.

– Така ли мислиш, Джаръл? – горчиво се усмихна Дарби.

– Би трябвало да бъде – отвърнах аз. – Погледни я! Бих казал, че е направена от дете, ако не бяха тези големи отпечатьци от пръсти в смолата. Или е много стара, или е работа на идиот.

– Логична оценка – кимна той, – само че виж какво открих в пласта под купата – при тези думи той ми подаде един позлатен клин за поставяне между зъбите.

– Това е било под купата? – попитах смутено аз. – Значи ти искаш да кажеш, че купата е по-съвременна от клина?

– Да – отвърна тихо той и скръсти ръце. – Джаръл, чуй моето предположение и ще можеш да прецениш колко струва. Нека отхвърлим възможността купата да е направена от някой идиот и нека не считаме,

че тя е представител на упадъка във волтусианското грънчарство, за който ние не знаем нищо.

– Предполагам – каза той, внимателно отмервайки думите си, – че купата можем да я отнесем към класическата античност от преди около три хиляди години или нещо подобно. А този клин за поставяне между зъбите, на който така се възхищаваш, на външен вид изглежда да е от една или най-много две години.

При тези думи аз едва не изпуснах клина.

– Искаш да кажеш, че волтусианците ни мамат ли?

– Точно така – отвърна той. – Искам да кажа, че в тези техни колиби, в които да се влезе е табу за нас, те се занимават с производството на купища антики и ги заравят на подходящи места, където ние можем да ги открием и изкопаем.

Този замисъл беше ужасяващ.

– Какво мислиш да правиш? – го попитах аз. – Какво доказателство имаш?

– Още нямам, но ще го намеря. Имам намерение да извадя на бял свят цялата мръсотия – каза енергично Дарби. – Ще проследя Къшкак, ще изтръгна истината от него и ще разглася из цялата Вселена, че волтусианските артефакти са измама, а истинските стари волтусиански артефакти,

които са грозни и без никаква стойност, не представляват интерес за никого освен за нас, археолозите – завърши той с горчивина.

– Браво, Джордж! – изръкоплясках аз. – Разобличи ги на всяка цена. Нека еснафите, които плащат и надплащат за тези предмети, разберат, че те не са древни, а толкова модерни, колкото и радиотермичните печки в претрупаните им с уреди кухни. Това ще ги поболее, защото те не ще се докоснат до нищо, което е било по-малко от няколко хилядолетия, откакто това Възраждане си е отишло.

– Точно така – каза Дарби и аз долових нотки на триумф в гласа му. – Ще изляза и още сега ще намеря Къшкак. Той е достатъчно отчаян, за да отрича. Ще дойдеш ли с мен?

– Не... не... – отвърнах бързо аз, защото всяко едно насилие ме отвращаваше. – Имам да напиша няколко писма. Погрижи се за това ти.

Той сложи двата артефакта обратно в раницата, стана и излезе. Наблюдавах го от прозореца как се отправи към пункта за безплатно раздаване на напитки, където обикновено можеше да бъде намерен Къшкак. Той влезе в него и след няколко минути чух да се разнасят в нощта виковете.

Новината се разчу на следното утро и до

пладне в цялото село настана смут. Къшкак, сварен неподготвен, беше разказал всичко. Волтусианците, отлични занаятчии, както всеки знаеше, от години се опитваха да продават своите произведения на богатите от Земята, но там нямаше пазар за тях. Клиентите искаха антични произведения.

Волтусианците, не бидейки в състояние да продават произведенията, представени като техни собствени, любезно преминали към производството на антики, тъй като техните прадеди са били достатъчно несъобразителни, за да им оставят нещо погодно за продаване от недодялани глинени гърнета. Да създадат сами една своя древна история, която да привлече вниманието на земяните, беше трудно, но те отговориха на предизвикателството и създадоха една култура от ранга на египетската, вавилонската и други подобни култури на Земята. След това да се проектират и изпълняват артефактите беше проста работа. След изработването им те ги заравяха в подходящия пласт. Това беше трудно за постигане, но волтусианците се справиха с лекота, възстановявайки нарушените пластове със същото умение, с което създаваха артефактите.

От този момент нататък на мършавите волтусианци гледаха с други очи. Очевидно

те бяха овладели техниката на археологията, преди да започнат да ни мамят, защото в противен случай те никога не биха могли да нагласят пластовете така добре. И вършеха тази работа безукорно до деня, в който един земянин бе изкопал истински волтусиански артефакт. Когато късно този следобед се появих на площада пред пробиерната, положението още беше объркано. Земяни волтусианци се мотаеха безцелно наоколо, не знаейки какво да правят, или къде да отидат.

Аз пуснах слух, че Цвайг се е самоубил, но той бе бързо опроверган от неговото появяване. Изглеждаше ужасно разстроен, но все още беше жив. Той пристъпи към офиса и окачи една набързо надраскана табела, която гласеше:

„ДНЕС НЯМА ДА СЕ СКЛЮЧВАТ СДЕЛКИ“

Аз се усмихнах. След това видях Долбак да се върти наоколо и го повиках.

– Готов съм да излезем – казах невинно аз.

– Сър, не чухте ли? – погледна ме тъжно той със своите очи без клепачи. – Повече няма да се ходи до гробниците.

– О, значи това е вярно?

– Да – каза той, – вярно е.

Очевидно не можеше да издържи да говори повече. Той се отдалечи, а аз

забелязах Дарби.

– Изглежда, че си бил прав – му казах аз. – Цялата работа се провали.

– Разбира се. Веднъж изобличени от разказа на Къшкак, те са разбрали, че играта е загубена. По принцип са твърде честни, за да се опитват да оспорват нашето обвинение.

– Това е твърде лошо, в известен смисъл – каза той, – защото предметите, които произвеждат, са наистина хубави.

– Само една секунда, приятелю – се обади един дълбок глас зад нас.

Ние се обърнахме, за да видим тъжния поглед на Дейвид Стърджес.

– Какво искаш? – го попита Дарби,

– Искам да знам защо не можеш да си държиш езика зад зъбите – каза Стърджес. – Защо ти трябваше да рушиш тази благоприятна за нас обстановка! Каква е разликата дали артефактите са истински, или не? Докато хората желаят да плащат за тях, защо да режем клона, на който седим?

Дарби го погледна безпомощно, но не каза нищо.

– Ти си развалил цялата работа – продължи Стърджес. – От какво смяташ да живееш отсега нататък? Можеш ли да си позволиш лукса да отидеш на друга планета?

– Постъпих както трябва – отвърна Дарби.

Стърджес изсумтя подигравателно и си отиде, а аз се обърнах към Дарби:

– Знаеш ли, той има право. Сега ще трябва да отидем на друга планета. Волтус вече не струва и пукнат грош. Ти успя да ни откъснеш оттук и едновременно с това да довършиш волтусианската икономика. Може би трябваше да си мълчиш.

Той ме погледна безучастно за момент.

– Джаръл, аз май съм те надценил.

На следващия ден пристигна един кораб за Цвайг и пробиерната бе затворена завинаги. Компанията нямаше да се докосне повече до Волтус. Екипажът на кораба мина набързо през предните постове на земяните, разпространявайки бюлетини, които ни информираха, че тя още се нуждае от нашите услуги и би могла да ни използва на други планети, ако си платим пътя.

В това се криеше и хитростта ѝ. Никой от нас не бе спестил достатъчно от заплатите, които ни плащаше Компанията, за да напусне Волтус. А всички ние мечтаехме един ден да видим Земята, да изследваме света, от който водеха началото си всички наши праотци, но това бяха мечти на глупаци. От парите, които ни даваше Компанията, ние никога не бихме могли да спестим достатъчно, за да напуснем планетата. Започнах да мисля, че Дарби беше сбъркал, като бе разкрил

измамата. Това със сигурност не ни помагаше и фактически беше свършекът на света за аборигените. С един замах бе прекъснат един безграничен източник на доходи, а несигурната им икономика беше напълно разрушена. Те се движеха бавно по тихите улици и всеки ден очаквах да видя лешояди да кацат по покривите на къщите им.

Три дни след като се пръсна новината, едно момче от аборигените ми донесе бележка. Тя беше от Дейвид Стърджес и в нея се казваше: „Довечера ще има събрание в моя апартамент.“

Когато пристигнах, видях че цялата малка колония археолози на Компанията беше там, даже Дарби.

– Добър вечер, Джаръл – ме поздрави вежливо Стърджес, когато влязох. – Мисля, че вече всички са тук и можем да започнем – той се прокашля.

– Господа, някои от вас ме обвиниха, че съм бил неетичен – каза той, – дори нечестен. Не е нужно да отричате. Такъв бях – той се намръщи. – Показах се в същото бедствено положение като всички вас и съм точно толкова неспособен да се измъкна от него. И така, бих желал да направя едно малко предложение.

– Какво имаш предвид, Стърджес?

– Тази сутрин – продължи той – един от аборигените дойде при мен с идея, добра идея. Накратко, той предполага, че като експерти по археология, бихме могли да научим волтусианците как да произвеждат земни артефакти. За предмети от Волтус повече няма пазар, но защо да не се възползуваме от умениято, им, докато пазарът за предмети от Земята е все още отворен? Ние бихме могли да ги прекарваме тайно до нея, да ги заравяме, а след това да ги изкопаваме отново и да ги продаваме. Така ще прибирате цялата печалба, а няма да получаваме само малката заплата, отпускана ни от Компанията.

– Това е съмнителна работа, Стърджес – каза дрезгаво Дарби. – Тази идея не ми харесва.

– А как ти харесва идеята да умреш от глад? – възрази Стърджес. – Ще изгнием на Волтус, ако не си размърдаме умовете.

Аз станах.

– Може би ще мога да изясня нещата по-добре на Дарби – казах аз. – Джордж, ние сме притиснати като в клещи и всичко, което можем да направим е да се опитаме да се измъкнем от тях. Не можем да напуснем Волтус, а също и да останем тук. Ако приемем плана на Стърджес, за късо време ще направим куп пари и ще бъдем свободни.

Дарби остана неубеден.

– Не мога да намеря извинение за фалшифицирането на земни артефакти – поклати глава той. – А ако се опитате, ще ви издам!

При тази заплаха в стаята възцари гробно мълчание. Стърджес ме погледна умопително, а аз облизах пресъхналите си устни.

– Ти изглежда не разбираш, Джордж. Бъде ли поставен веднъж този нов план в действие, ще го последва истинска археология. Ние ще изкопаем половин дузина фалшиви изображения на скарабеи в долината на река Нил, хората ще ги купят и с получената печалба ще можем да продължим да копаем. Земята ще прояви интерес към нашата работа, а това ще бъде възраждане на археологията. Ние ще открием истински скарабеи.

Очите му светнаха, но аз забелязах, че още не е убеден. Тогава добавих моя най-убедителен довод:

– Освен това, Джордж, някой ще трябва да отиде на Земята да наблюдава този проект.

Тук направих пауза, улавяйки мълчаливото одобрение на Стърджес.

– Мисля – казах аз тържествено, – че единодушното решение на това събрание е този човек да бъде нашият най-голям

експерт по земните антики д-р Джордж Дарби.

Мислех, че не би бил в състояние да се противопостави на това предложение и бях прав.

Шест месеца по-късно един археолог, работещ в близост до Ел Гиза, намери случайно един скарабей с прекрасна конструкция, фино изработен и осеян със странни скъпоценни камъни.

В статия, публикувана в едно невзрачно списание, за което бяха абонирани повечето от нас, той предполагаше, че тази находка е представител на досега непозната област от египтологията. Той продаде скарабея на един бижутериен синдикат за фантастична сума, която използва за финансиране на едно обширно изследване по цялата Нилска долина, нещо, което не е било правено от упадъка на археологията преди повече от едно столетие.

Скоро след това един студент, работещ в Гърция, стана известен с изкопаването на забележителен щит от времето на Омир.

Тази наука, която беше мъртва, като алхимията, се възроди отново. Хората от Земята откриха, че техният собствен свят съдържа богатства, които не са по-малко желани от тези на Волтус, Дариак и другите планети, на които Компанията правеше

разкопки и не по-малко ценни.

Сега волтусианската работилница работеше с пълна сила и единственото ограничение на обема на продукцията ѝ беше трудността от контрабандното ѝ пренасяне и закопаване на Земята. Бяхме вече съвсем добре финансово. Дарби, който ръководеше великолепно работата на Земята, ни изпращаше всеки месец тлъсти чекове, които разпределяхме по равно помежду си, след като заплащаме на волтусианците.

Понякога съжалявах, че Дарби, а не аз, спечели така желаната служба и отиде на Земята, но се примирявах с факта, че нямаше друг начин да се спечели симпатията на Дарби. Скоро щяхме да сме достатъчно богати, за да можем да пътуваме до Земята, ако пожелаехме.

Аз обаче не съм съвсем сигурен, че го желая. На Волтус имаше великолепни антики и аз започнах да се интересувам от тях така, както се интересувах от антиките на Гърция и Рим. Тук виждах една възможност да се занимавам с чиста археология в едно девствено поле за изследване.

Така, в края на краищата, вероятно ще остана тук. Имам намерение да напиша книга за волтусианските артефакти, за истинските. Имам предвид за всички груби предмети без

каквато и да е търговска стойност. А утре
имам намерение да покажа на Долбак как да
изработва ацтекски грънци от Чичимекския

период. Те са привлекателни и мисля, че ще
намерят добър пазар на Земята.

¹ Гобровир – измислен от автора вид съкпоценен камък.

² По подобие на библейското предание Джаръл счита, че предава науката, продавайки своите находки на Цвайг.

³ Измислено от автора волтусианско украшение от най-фин обсидиан.

Неизвестният ръкопис на д-р Уотсън

Научно-фантастична новела

Елери Куин

(Продължение от бр. 9)

Най-напред се оказахме в един килер, където се чуваше приглушеният шум от кръчмата. Очевидно не ни забелязаха. Холмс бързо намери стълбата, която води към втория етаж. Внимателно се изкачихме и се озовахме в края на едва осветен коридор.

Ивица светлина се промъкваше през откренатата врата и падаше върху бомбетата на обувките ни. Холмс ни бутна към стената и почука на вратата. В стаята се чу бързо движение и женски глас попита:

– Томи, ти ли си?

Ръката на Холмс като змия се плъзна през вратата и запуши устата на жената, чието лице се намираше в сянка.

– Не викайте, госпожо – каза той шепнешком, но с властен тон. – Няма да ви сторим нищо лошо. Просто трябва да поговорим с вас. Аз съм Шерлок Холмс и доведох вашия мъж.

Чух трескава въздишка.

– Довели сте Майкъл... тук? Господи, но защо?

– Така трябваше.

Холмс влезе в стаята и ми направи знак да го последвам. Държейки Майкъл за ръце, влязохме и ние.

В стаята светеха две газови лампи и на тяхната светлина видях жена, чието лице беше покрито с воал. Но тънката мрежа не можеше напълно да прикрие ужасния белег. Това беше Анджеला Осбърн.

Като видя мъжа си, тя се хвана за дръжката на креслото, в което седеше, и се привдигна. Но моментално се смъкна обратно и застина като вкаменена.

– Той не може да ме познае – прошепна тя с отчаяние.

– Трябва да ни разкажете всичко, госпожо – каза Холмс. – Ние знаем, че Клайн е виновен вашият мъж да се намира в това състояние, а също така и за вашето обезобразяване. Разкажете ни какво все пак се е случило в Париж?

Жената закърши ръце.

– Няма да ви губя времето, като търся оправдания за себе си, сър. Няма такива. Както навярно сте разбрали, аз не съм от онези нещастни момичета долу, които се

занимават със своята срамна професия от безизходица или от бедност. По този път ме тласна Макс Клайн, звяр в образа на човек. Искате да знаете какво се случи в Париж? Отидох там, защото Клайн ме накара да завържа връзка с богат френски търговец. Именно тогава се запознах с Майкъл Осбърн и той ме обикна. Повярвайте ми, сър, нямах и най-малкото намерение да опозорявам неговото име. Но когато Клайн пристигна в Париж, дойде му наум да използва влюбения юноша за своите цели. Нашият брак беше първата брънка в неговите планове. Ние с Майкъл се оженихме, макар че аз със сълзи на очи умолявах Клайн да се откаже от своя замисъл. Ставаше дума за най-долен шантаж, мистър Холмс. Щеше да разкаже всичко на херцог Чайрски, да го заплаши, че всички ще научат за кого се е оженил неговият син и да ме покаже на целия свят, ако негова светлост откаже да заплати за мълчанието.

– Но това не се случи – каза Холмс, вглеждайки се внимателно в нея.

– Да, защото Майкъл се оказа по-твърд, отколкото Клайн очакваше. Майкъл заплашваше, че ще убие Клайн и дори се опита да го направи. О, това беше ужасна сцена! Но Майкъл нямаше никакъв шанс. Клайн е толкова силен! Той събори Майкъл с

един удар и страхотно го би. И ето че Майкъл стана това, което виждате. Клайн би го убил, ако не се бях намесила. Тогава грабна ножа от масата и ми обезобрази лицето. Яростта му премина, иначе работата навярно щеше да приключи с две убийства.

– След като наби жестоко Майкъл и ви обезобрази, не се ли отказа от своите планове?

– Не, мистър Холмс. Ако беше така, сигурна съм, че Клайн щеше да ни остави в Париж. Но вместо това намери доста голяма сума пари и ни доведе при себе си в Хуайтчепел, където купи тази кръчма.

– Значи тези пари не са получени чрез шантаж?

– Не. Херцог Чайрски беше щедър към Майкъл, преди да се отрече от него. Клайн ограби Майкъл до последното пени. След това ни заключи тук в „Ангел и корона“ като в затвор, замисляйки навярно някакъв още по-нечестен план.

– Казахте, че ви е довел при себе си в Хуайтчепел, мисис Осбърн? – попита я Холмс, – Клайн от тези места ли е?

– Да, той е роден тук. Познава всяка улица и всяко кътче в този район. Тук всички се страхуват от него. Едва ли ще се намери някой, който би рискувал да го разсърди.

– А какъв е бил неговият план, знаете ли?

– Уверена съм, че става дума за шантаж, Обаче нещо се случи и му попречи, не знам какво е то. Една сутрин Клайн влезе при мен, беше в отлично настроение, каза че невероятно много му е провървяло, че Майкъл повече не му трябва и има намерение да се отърве от него. Молах го да не убива Майкъл. Може би успях да пробудя някаква искрица човечност в сърцето на Клайн. Всеки случай, той ме съжали, както сам каза, и отведе Майкъл в приюта на доктор Мърей, знаейки, че Майкъл напълно е загубил паметта си.

– В какво така му е провървяло на Клайн, мисис Осбърн?

– Не можах да науча. Попитах го наистина ли херцог Чайрски се е съгласил да заплати голяма сума пари. Но той ме удари и ми каза да не си пъхам носа в чужди работи.

– И оттогава сте пленница в този дом, така ли?

– Доброволна пленница, мистър Холмс. Клайн наистина ми забрани да излизам от тази стая, но истинският ми тъмничар е моето обезобразено лице.

Жената наведе глава, покрита с воала.

– Това е всичко, което бих могла да ви кажа.

– Не е всичко, госпожо.

– Какво друго има? – попита тя и вдигна

глава.

– Остава въпросът за комплекта хирургически инструменти. А също така и за бележката без подпис, с която са уведомили лорд Карфакс за местонахождението на неговия брат.

– Както се вижда, от вас нищо не може да се скрие! – възкликна Анджела Осбърн. – Кой сте вие, човек или дявол? Ако Клайн узнае, ще ме убие!

– Ние сме ваши приятели, госпожо. От нас той нищо няма да научи. Как разбрахте, че инструментите са заложени при Джозеф Бек?

– Имам един приятел. Той идва тук, рискувайки живота си, за да си поприказваме и да изпълни някои мои поръчения.

– Без съмнение това е същият Томи, когото очаквахте, когато почуках на вратата?

– Томи помага понякога в приюта на Монтегю стрийт.

– Вие ли го изпратихте там?

– Да, за да научавам поне нещичко за Майкъл. След като Клайн го отведе в приюта, една вечер тайничко се измъкнах и рискувайки твърде много, пуснах в пощенската кутия писмото, за което споменахте. Смятах, че съм задължена поне това малко нещо да направя за Майкъл. Бях уверена, че Клайн никога няма да научи за това.

– А хирургическите инструменти?

– Томи подслушал как Сели Йънг обсъждала с доктор Мърей възможността да ги заложат. Дойде ми наум, че това би могло да привлече вашето внимание към Джек Нощната сянка. Още веднъж се измъкнах тайно от къщи, купих комплекта и ви го изпратих по пощата.

– А големия скалпел нарочно ли извадихте?

– Да, бях уверена, че ще разберете. Но тъй като нямаше никакви слухове, че проявявате интерес към това дело, изпаднах в отчаяние и ви изпратих липсващия скалпел.

Холмс се наведе над нея. Нейното лице беше крайно съсредоточено.

– Госпожо, кога решихте, че Нощната сянка е Макс Клайн?

Анджела Осбърн притисна лицето си с ръце и простена:

– О, не зная, не зная!...

– Какво ви накара да решите, че именно той е злодеят? – неумолимо повтори своя въпрос Холмс.

– Характерът на тези престъпления. Не мога да си представя някой друг, освен Клайн, който да е способен на такива зверства. Неговият буен нрав, неговите страшни пристъпи на ярост...

Не ни беше писано да чуем повече нищо

от Анджела Осбърн. Вратата се отвори и в стаята върхлетя Макс Клайн. Лицето му беше изкривено от злобата, която очевидно едва сдържаше. В ръката си държеше пистолет.

– Ако някой помръдне, макар и с пръст, ще го пратя в преизподнята – изръмжа той.

Нямаше никакво съмнение, че точно така щеше да постъпи.

Елери се разделя с Грант Еймс

На вратата се позвъни. Още веднъж, после за трети път. Но Елери не помръдна – четеше. Откъсна се от ръкописа едва когато прочете главата. Под вратата беше мушната телеграма:

„Скъпи приятелю въск гонейки шиповете вашият куриер намери роза тчк той повече няма да се занимава с издирване тчк нейното име е рейчел хагър запт но името не може да предаде нейното очарование тчк тя е дошла на онази вечеринка само заради мен запт иде ми да се пукна от гордост тчк ще се оженим тчк искаме да имаме много деца тчк сърдечен привет от нас двамата тчк грант“

– Слава богу, май се отървах от него – произнесе Елери на глас и се върна при Шерлок Холмс.

ГЛАВА XI

Гибелта на Карфакс

Предполагам, че Холмс не би се уплашил от пистолета на Клайн, ако след собственика на „Ангел и корона“ в стаята на мисис Осбърн не се вмъкна човек, когото веднага познах. Беше един от бандитите, които ни нападнаха. Пред дулата на два пистолета Холмс беше принуден да се смири.

Яростта на Клайн премина в злобно тържество.

– Вържи ги – заповяда той на своя помощник. – А пък онзи, който окаже съпротива, ще получи куршум в челото.

Бандитът откъсна шнуровете на щорите и бързо завърза ръцете на Холмс зад гърба му. След това направи същото и с мен.

– Наистина ли си мислехте, мистър Холмс, че можете да проникнете незабелязан в къщата ми?

Холмс спокойно отговори:

– Интересно как ме открихте?

Клайн злорадо се изхили.

– Един от моите работници избутваше празните бъчви. Нищо свръхестествено, мистър Холмс. Ето, така ви хванах.

– Да ме хванете, както се изразихте – каза Холмс, – и да успеете да ме задържите – това са две съвсем различни неща, Клайн.

Беше ми ясно, че Холмс се опитва да спечели време. Но всичко беше съвсем напразно. След като провери дали здраво съм вързан, Клайн изкомандува:

– Вие ще дойдете с мен, мистър Холмс. С вас ще се заема специално. А пък ако очаквате помощ отвън, ще бъдете разочарован. Очистих залата: кръчмата е заключена.

Помощникът му хвърли към Анджеला тревожен поглед.

– Не е ли опасно да оставим този мръсник с нея? Да не вземе да го развърже?

– Няма да посмее! – Клайн отново се изхили. – Ако не иска да се раздели с жалкия си живот.

За нещастие, той се оказа прав. След като отведоха Холмс и Майкъл, Анджеला Осбърн остана глуха към всичките ми увещания. Използувах най-пламенното си красноречие, но тя само ме гледеше отчаяно и стенеше:

– Не, не мога, не смея!

Така изминаха няколкото най-дълги минути в моя живот, минути, през които напразно се мъчех да се развържа и си внушавах, че Холмс все пак ще намери изход от безизходното за всеки друг човек положение.

И тогава настъпи най-страшният момент.

Вратата се отвори.

Не можах да видя кой влезе, но можех да съдя за него само по израза на лицето на Анджеела. По него се четеше ужас. Тя скочи от креслото, воалът ѝ се плъзна и откри белега. Но още по-силно от обезобразяващия белег лицето ѝ беше изкривено от страх. Най-после от гърдите ѝ се изплъзна писък:

– Нощната сянка! Господи, помилвай ни, това е Джек Нощната сянка!

С чувство на срам мога да си призная, че когато човекът се появи пред очите ми, първата ми реакция беше облекчението. Щом видях тънката елегантна, аристократична фигура в безупречен вечерен костюм с цилиндър на главата и праметнат през раменете плащ, радостно възкликнах:

– Лорд Карфакс! Какво щастие, че дойдохте!

След минута видях в ръцете на Карфакс блестящ нож и до мен достигна страшната истина. Той погледна към мен, но само за миг, като че ли не ме позна. Приличаше на безумен.

Анджеела Осбърн повече не можеше да вика. Тя се строполи в креслото, замряла от ужас. Аристократичната фигура на Нощната сянка се хвърли към нея и разкъса роклята ѝ. Тя едва успя да прошепне молитвата си и лорд Карфакс заби ножа в нейната оголена

гърд.

Когато Анджеела падна, безумецът грабна една от газените лампи и я загаси. Намерението му не предизвикваше никакво съмнение. Той се мяташе по стаята, като че ли беше самият дявол, изтръгнат от преизподнята и пръскаше газта из стаята. След това излезе в коридора и след малко се върна с празната лампа – хвърли я на пода. Разлетяха се парчета от счупеното стъкло.

След това грабна другата лампа и с нея запали газта пред краката си.

Колкото и да беше странно, нямаше намерение да бяга. Дори в този най-страшен момент от живота си продължавах да се питам: защо? Но случи се така, че неговото безумие ме спаси и уби самия него. Когато езиците на пламъка полетяха нагоре, той се хвърли към мен. Затворих очи и поверих душата си на спасителя. Но вместо да ме убие, Карфакс разряза шнуровете, които ме държаха вързан.

Изправи ме на крака и ме помъкна през пламъците към близкия прозорец. Опитвах се да се боря с него, но със силата на маниак той ме блъскаше към прозореца. Стъклото се счупи.

В този миг извика; и досега чувам вика му в нощните си кошмари:

– Кажете на всички, доктор Уотсън! Кажете

на всички, че Джек Нощната сянка това съм аз – лорд Карфакс!

И ме блъсна от прозореца.

Стори ми се, че чувам тропота на тичащи крака и потънах в блажена тъмнина.

Глава XII

Краят на Джек Нощната сянка

Първият човек, когото видях, беше Радиърд, моят приятел, който временно беше поел грижите за болните ми. Намирах се в стаята си на Бейкър стрийт.

– По чудо оцеляхте, Уотсън – каза той, опипвайки пулса ми.

Всичко, което се беше случило, моментално оживя в паметта ми.

– А Холмс? Къде е той? Нали не е...

Радиърд посочи с глава и аз видях Холмс да стои от другата страна на леглото. Лицето му беше разтревожено, беше бледен, но като че ли цял и невредим. Испитах с нищо несравнимо чувство на облекчение.

– Е, време е да си вървя – каза Радиърд и добави, обръщайки се към Холмс: – Следете да не говори твърде много, мистър Холмс.

Холмс поклати глава.

– А сега трябва да поспите.

– Знаете, че няма да заспя, докато не науча как успяхте да се измъкнете от Клайн.

В съня си през цялото време виждах вашите обезобразени останки...

Потръпнах, а той положи ръката си върху моята с искрено чувство на привързаност.

– Моят шанс изникна, когато се запали стълбата – каза Холмс. – Клайн вече насочваше пистолета си към мен, когато езиците на огъня се втурнаха надолу. Той и неговият помощник загинаха в пламъците под останките на рухналата сграда – тя се разпадна като нещо гнило само за един миг. Сега „Ангел и корона“ представляват само куп развалини.

– Но вие, Холмс? Как така...

Холмс се усмихна и вдигна рамене.

– Никога не съм се съмнявал, че ще мога да разплета въжето – каза той. – Нали знаете, че доста ловко върша това. Единственото, което не можех да направя, беше поне за миг да отвлека вниманието на Клайн. Пожарът ми подари тази секунда. За съжаление не успях да спася Майкъл Осбърн, Изглеждаше, че той, нещастникът, беше радостен да посрещне смъртта си и се съпротивляваше на опитите ми да го измъкна, фактически сам се хвърли в огъня.

– Може би за него това е най-добрият изход – промърморих аз. – А онова подло чудовище Джек Нощната сянка?

Тъга замъгли сивите очи на Холмс. Като

че ли мислите му бяха някъде далеч.

– Имате предвид лорд Карфакс ли? – Той също загина. И уверен съм също по собствено желание, като брат си.

– Естествено. Предпочете смъртта в огнената стихия пред примката на палача.

Мистър Холмс продължи да витае в някакви необозрими далечини. След това каза тихо и тържествено.

– Уотсън, ние трябва да уважаваме решението на един благороден човек.

– Благороден човек ли? Вие, разбира се, се шегувате. А, разбирам, имате предвид периодите на просветление в съзнанието му. А баща му, херцог Чайрски?

Холмс оброни глава на гърдите си.

– Херцогът също се самоуби.

– Е, ясно. Той не е могъл да понесе чудовищното разобличаване на по-големия му син. Но как научихте за това, Холмс?

– От пожара отидох право в резиденцията на херцога на Бъркли стрийт, придружен от Лейстрејд. Но бяхме закъснели. Той вече беше научил за лорд Карфакс, след което се е хвърлил с гърди върху меча си, скрит в бастуна му.

– Смърт на истински аристократ!

– Незадоволително дело, Уотсън, повече от незадоволително – каза той. И замълча.

– Не разбирам защо, Холмс. Нощната

сянка е мъртъв.

– Да, мъртъв е – потвърди Холмс. – Но наистина, Уотсън, сега трябва да си починете...

Опита се да стане.

– Не съм в състояние да почивам – изхитрувах аз, – докато всички детайли от главоблъсканицата не застанат на местата си.

Той покорно седна.

– Дори и аз бих могъл да проследя последователността на събитията. Маниакът, Нощната сянка, който се е прикривал под маската на филантроп, лорд Карфакс не е знаел къде се намират Анджела Осбърн и Макс Клайн. Правилно ли разсъждавам?

Холмс не отговори.

– Когато открихте леговището му – продължих аз, – навярно знаехте кой е?

Холмс кимна утвърдително.

– Ние с вас се отправихме в приюта, където, очевидно, той ни е видял и ни е чул, макар ние да не сме го видели, или пък е дошъл скоро след това, научил е за „Ангел и корона“ от доктор Мърей, който не е имал никакви причини да крие тези сведения. Лорд Карфакс е тръгнал след нас, намерил е същата задна врата, откъдето прекарват бъчвите с бирата.

– Лорд Карфакс е дошъл преди нас – каза

Холмс рязко. – Ако си спомняте, открихме, че ключалката е счупена?

– Приемам поправката. Навярно се е движел в мъглата по-уверено от нас. Няма съмнение, че сме го изплашили, когато се е промъквал при Анджела Осбърн, която е избрал за своя поредна жертва. По всяка вероятност се е скрил в коридора, когато сме влезли в стаята на мисис Осбърн.

Холмс не оспорваше моите разсъждения.

– После, като е разбрал, че сте го проследили, е решил да завърши своята безславна кариера, като хвърли безумно предизвикателство към целия свят. Последните му думи бяха отправени към мен и бяха: „Кажете на всички, доктор Уотсън, че Джек Нощната сянка е лорд Карфакс!“ Само маниак може да иска такава слава.

Холмс решително стана.

– Всеки случай, Уотсън, Джек Нощната сянка няма повече да броди по нощите. А сега, тъй като твърде дълго нарушихте предписанието на вашия лекар, настоявам да поспите.

При тези думи ме напусна.

Елери прави екскурзия в миналото

Елери замислено побутна ръкописа на доктор Уотсън. Не чу как щракна

ключалката, входната врата се отвори и затвори.

Когато дигна глава, на вратата на кабинета стоеше инспектор Куин.

– Татко!

Инспекторът влезе, метна шапката си върху дивана и с чувство на облекчение се обърна към сина си. Но на лицето му се изписа безпокойство.

– Изглеждаш много зле. Какво се е случило, Елери?

– Чувствувам се отлично.

– Не ме заблуждавай. Хайде, разказвай! Елери сви рамене.

– Защо ли съм се родил в семейството на инспектор от полицията! Е, добре, наистина нещичко се случи. Преплетоха се някои събития – минали и настоящи. Разплете се един стар възел...

– Говори по-ясно.

– Идва Грант Еймс.

– Знам, донесъл ти е ръкопис от непозната дама.

– Ръкописът ме увлече. А сега нагазих в това дело.

– Нищо не разбирам.

Елери въздъхна.

– Вероятно, за да разбереш, ще трябва да ти разкажа всичко отначало.

И той дълго разказва.

– Ето, така стоят нещата, татко. Тя твърдо вярва, че той не е виновен. Носила е тази вяра в себе си през целия си живот. Струва ми се, че не е знаела какво да прави, докато не ѝ е дошло наум да прибегне до моята помощ. Помисли си само!

– Какво смяташ да правиш?

– Тъкмо смятах да я посетя, когато ти си дойде.

– Струва ми се, че имаш право. – Инспектор Куин стана и взе ръкописа от ръцете на Елери. – Доколкото разбирам, синко, ти просто нямаш друг изход.

Елери стана.

– Защо не вземеш да прочетеш всичко, докато съм при нея?

– Точно това се канех да направя.

Той потегли на север за Уестчестър по шосе № 22 до Сомърс. Мина покрай дървен слон на главния кръстопът – спомен от онова време, когато там цяла година стоя цирк. Мислеше за старата дама, при която отиваше. Мислите му бяха тъжни.

Най-последна сви по малка алея, която водеше към чудесна вила, излезе от колата и нерешително се насочи към входната врата. Не успя да почука и вратата се отвори, като че ли старицата го чакаше. Би предпочел да я няма в къщи.

– Дебора Осбърн Спейн – каза той. като я гледаше отгоре надолу. – Не се лъжа, нали? Здравейте, мисис Спейн

Разбира се, тя беше много стара. Според неговите сметки тя беше някъде към деветдесетте. Но може би беше и на повече от деветдесет. Според ръкописа, през онзи ден, когато Холмс и Уотсън са посетили замъка Чайрс, възрастта ѝ беше указана приблизително.

– Моля, заповядайте, влезте, мистър Куин.

На Елери му се стори, че са озова в Англия от XIX век.

– Виждам, че сте запазили верността си към миналото.

Тя седна в едно старинно кресло и сякаш потъна в него.

– Че какво друго ѝ е останало на една стара англичанка? – попита тя със слаба усмивка. – Знам, че това звучи като отворително англофилство. Толкова е трудно да се откъснеш от всичко родно. Но тук ми е удобно. Понякога правя пътувания до Ню Рошъл, за да се полюбувам на розите, които Рейчел отглежда и това разнообразява моето съществуване.

– Значи това беше Рейчел?

– О да, тя направи това по моя молба.

– Рейчел Хъгър е ваша роднина?

– Тя ми е внучка. Ще пием ли чай?

– Не веднага, ако не възразявате, мисис Спейн – каза Елери. – Имам няколко въпроса. Позволете ми да ви попитам как попадна у вас ръкописът?

– След като доктор Уотсън го е написал, ръкописът според желанието на мистър Холмс, преминава в разпореждане на притежателите на състоянието на Осбърн. Ръкописът се е намирал в ръцете на нашия адвокат, за мое щастие. Той твърде ревностно пазеше интересите ми. След това когато станах пълнолетна, малко преди да почине, ми разказа за ръкописа. Помолих го да ми го даде и той ми го изпрати.

– Защо чакахте толкова дълго, мисис Спейн, преди да направите това, което сега направихте?

– Не зная защо чаках толкова дълго – каза възрастната дама. – Мисълта да повикам експерт, който да потвърди моето убеждение, никога не е приемала конкретна форма, макар че от време на време я допусках. Но напоследък у мен са появи чувството, че трябва да побързам. Колко още ми остава да живея? А ми се иска да умра със спокойна душа.

В гласа ѝ се чу скрита молба. На Елери му се прииска да ѝ помогне.

– Вашето решение да ми изпратите ръкописа произтича от съдържанието на

самия ръкопис, нали така?

– Да, разбира се, Елери. Знаех, че рано или късно вие ще ме намерите, така както за мистър Холмс не е представлявало труд да намери притежателя на комплекта хирургически инструменти. Той беше чудесен човек, моят баща. Добър, мек. Той не може да бъде онова чудовище. Не може!

Елери взе старата ѝ набръчкана ръка и започна да я гали под тиктакането на старинния часовник, който се намираше в ъгъла и махалото му като механичен пръст изтриваше секундите от лицето на времето.

Малката крехка ръчица в ръката на Елери от време на време даваше знак, като леко го стисваше. След това престана да мърда и неподвижно застина в ръката на Елери като сух есенен лист.

След известно време завесата, която са спускаше при входа в гостната, трепна, влезе възрастна жена, облечена в бяла домашна рокля.

– Тя заспа – прошепна Елери.

Делото на Джек Нощната сянка.

Заключителни бележки

на Джон Х. Уотсън

12 януари 1908 година

Сърдит съм на Холмс. Признавам, че тъй

като той дълго време се намирал извън пределите на Англия, поех върху себе си смелостта, въпреки волята му да изложи своите бележки по делото на Джек Нощната сянка във формата на художествено повествование. Изминаха двадесет години. Девет от тях титлата херцог Чайрски носи новият наследник – от по-младия клон на семейството. Трябва да добавя, че той малко време прекарва в Англия и ни най-малко не се грижи нито за титлата, нито за забележителната история на своя род.

Аз обаче дойдох до убеждението, че е настъпило време светът да научи истината по делото на Нощната сянка, дело, което заема такова видно място, ако мога така да се изразя, в историята на престъпността, а така също и за усилията на Холмс да сложи край на кървавите злодеяния на чудовището в Хуайтчепел.

Когато Холмс се върне от чужбина, заговорих с него по този въпрос, наложих му най-убедителните си доводи. Но той дори не искаше да ме слуша.

– Не и не, Уотсън, нека костите почиват в мир. Човечеството няма да се обогати, ако тези история бъде публикувана.

– Но, Холмс! Та това е труд...

– Съжалявам, Уотсън. Но това е последната ми дума.

– Тогава – казах аз, като едва скривах раздражението си, – позволете ми да ви подаря този ръкопис. Може би ще използвате хартията, за да разпалвате с нея вашата лула.

– Поласкан съм, Уотсън, трогнат съм – каза той с най-жизнерадостен тон.

Елери обяснява

Елери се върна навреме. Инспектор Куин тъкмо беше привършил четенето на ръкописа на доктор Уотсън за Нощната сянка и беше явно неудовлетворен. Премести погледа си върху Елери.

– Добре, че не е отпечатана тези повест. Холмс е бил прав.

– И аз мисля така. – Елери пристъпи към бара.

– Как мина?

– По-добре, отколкото очаквах.

– Значи си лъгал като истински джентълмен. Браво!

– Не съм я лъгал. Говорих само истината.

– Тогава – каза инспектор Куин студено – свински си постъпил. Дебора Осбърн е обичала баща си, вярвала му е. Тя вярва и в теб. А ти, какво, не можа ли малко да поразбъркаш картите?

– Нямаше нужда нищо да „поразбърквам“.

– Но защо? Та тя е толкова стара...

– Затова защото, инспекторе – каза Елери, отпусайки се в своето въртящо се кресло, – бащата на Дебора, лорд Карфакс не е бил Джек Нощната сянка. Тя винаги е била права по отношение на него. Тя го е знаела, знаех го и аз... А преди нас това е знаел Шерлок Холмс.

Настъпи дълга пауза, по време на която бащата се опитваше да разбере сина си, но не успя.

– Но нали тук черно на бяло е написано, Елери! – възмути се инспекторът.

– Да, написано е...

– Ричард Осбърн, той същият, лорд Карфакс е бил хванат с нож в ръката. Та нали Уотсън описва онова, което е видял със собствените си очи.

Елери стана, доближи до баща си. взе ръкописа и се върна с него в креслото си.

– Уотсън е видял само онова, което Холмс му е позволил да види, не повече. Уотсън превръща във фетиш всяка дума на Холмс. А пък целият фокус е там, че в това дело не са важни думите на Холмс, а мълчанието му.

– Мълчанието му ли?

– Точно така. Холмс нито веднъж не

казва, че Нощната сянка е лорд Карфакс.

Елери прелисти старата тетрадка.

– Татко, нима не забеляза непоследователността и в историята с шантажа?

– С шантажа ли? Почакай, почакай...

– Хайде да си припомним как се развиват събитията. Макс Клайн решава, че бракът на Майкъл Осбърн и Анджела ще се окаже за него прекрасна възможност да шантажира. Имайки предвид колко херцог Чайрски държи на името си, Клайн от своята си гледна точка е разсъждавал логично. Само че планът му не успял. За брака се разчуло.

– Да, Клайн признал на Анджела, че планът му се е провалил.

– Не е точно така. Казал ѝ чак след като е довел семейството обратно в Лондон, че е намерил нов, още по-силен коз. Клайн е загубил всякакъв интерес към Майкъл и Анджела, след като е открил ново оръжие, очевидно много по-действено, отколкото позорния брак на Майкъл.

– И какво е то?

– Е, хайде, помисли сам. Каква важна тайна е научил Клайн?

– Кой е Джек Нощната сянка – бавно каза инспекторът. – Такова нещо може да научи само такъв човек като Клайн, който

твърде добре познава Хуайтчепел и неговите обитатели.

– Разбира се, татко. Точно така и трябва да се е случило. А знаейки кой е Нощната сянка, Клайн е можел да забогатее, като шантажира...

– Лорд Карфакс ли?

– Не, татко. Едва през онази вечер Карфакс е узнал, че Клайн и Анджела живеят в „Ангел и корона“.

– Но Карфакс убива Анджела. а не Клайн.

– Още едно доказателство, че самият не е бил жертва на шантажа. Той погрешно смятал жената на брат си за онази зла сила, която е навлякла нещастieto на семейство Осбърн. Ето защо убива именно нея. И сам се наказва на смърт за това престъпление.

– Но всичко това е недостатъчно, за да се обоснове...

– Тогава да потърсим още нещо. Нека да проследим Холмс и Уотсън през онази нощ. Ти знаеш какво уж е станало. Нека се опитаме да разберем какво наистина е станало.

През онази нощ двама души са вървели по следите на Нощната сянка – Шерлок Холмс и лорд Карфакс. Уверен съм, че Карфакс вече е таил подозрения...

– Какви данни потвърждават, че Карфакс също е вървял по следите на Нощната сянка?

– Радвам се, че зададе този въпрос – каза Елери. След като напускат заведението на мадам Леона, Холмс започва последния етап от своето дирене. Той и Уотсън достигат до стаите в Пакен.

– И Холмс казва: „Ако това е леговището на Нощната сянка, то той е избягал.“

– Не, не Холмс, това го казва доктор Уотсън. Холмс възкликна: „Някой е бил тук преди нас!“ Между тези две изречения има огромна разлика. Първото е забележка на романтик, второто е извод на практичен човек, свикнал да запечатва мястото на действието с фотографска точност.

– Логично – призна Куин-старши.

– Това е съществен момент. Но има и нещо друго.

– Това, че Холмс и лорд Карфакс почти едновременно намират леговището на Джек Нощната сянка, това ли?

– А също така и това, че Карфакс вижда как Холмс и Уотсън влизат в Пакен. Той ги е изчакал на улицата и ги е последвал, когато са излезли оттам. Другояче не би могло да бъде.

– Защо?

– За да може Карфакс да постъпи така, както в постъпил, трябвало му е да знае две неща: кой е Нощната сянка (а това той вече е научил в Пакен) и къде може да намери Анджела и Клайн – това е научил, след като е последвал Холмс.

Инспектор Куин стана, взе ръкописа от Елери, прелисти го и прочете: „А онова подло чудовище Джек Нощната сянка?“ Уотсън задава този въпрос на Холмс. Холмс му отговаря: „Лорд Карфакс също умря...“

– Почакай – каза Елери. – Недей да вадиш отделни фрази от контекста. Прочети целия цитат.

– Цитирам: „Тъга замъгли сивите очи на Холмс. Като че ли мислите му бяха някъде далеч. Имате предвид лорд Карфакс ли? – Той също загина. И уверен съм също по собствено желание, като брат си.“

– Така вече е по-добре. А сега кажи ми, смъртта на Джек Нощната сянка би ли опечалила Холмс?

Инспектор Куин поклати глава и продължи да чете: „Естествено, той предпочете смъртта в огнената стихия пред примката на палача.“

– Това са думи на Уотсън, а не на

Холмс. А Холмс казва: „Ние трябва да уважаваме решението на един благороден човек.“

– На което Уотсън възразява: „Благороден човек ли? Вие, разбира се, се шегувате? А, разбирам, имате предвид периодите на просветление в съзнанието му. А баща му, херцог Чайрски?“

Уотсън си е извадил неправилен извод от думите на Холмс. А Холмс не е сметнал за нужно да го разубеждава – ето къде е работата! Нека прочетем още веднъж: „От пожара отидох направо в резиденцията на херцога на Бъркли стрийт, придружен от Лейстрејд. Но бяхме закъснели. Той вече беше научил за лорд Карфакс, след което се е хвърлил с гърди върху меча си, скрит в бастуна му...“

– И Уотсън възкликва: „Смърт на истински аристократ!“

– И отново Уотсън е бил объркан от собственото си предвзето мнение и от това, че не разбира нарочно замъглените формулировки на Холмс. Слушай, татко! Когато Холмс заедно с Лейстрејд (забележи!) отиват в градската резиденция на херцог Чайрски, намират херцога мъртъв. Че как би могъл херцогът да научи за самоубийството на Карфакс? Не би могъл. И работата съвсем не е в

това. Работата е там, че именно него, херцога, е проследил лорд Карфакс в Пакен. Между бащата и сина без съмнение е избухнало бурно спречкване. След което херцогът се връща в къщи и завършва живота си със самоубийство. Защото именно негова светлост, херцов Чайрски е бил Джек Нощната сянка. А лорд Карфакс, след като е научил това, е поел вината върху себе си, за да спаси репутацията на баща си!

– Сега виждаш ли, че съм прав – меко каза Елери. – Спомни си също така какво Карфакс е помолил Уотсън: „Кажете на всички, че Джек Нощната сянка е лорд

Карфакс.“ Искал е да бъде абсолютно уверен, че вината ще падне върху него, а не върху баща му.

– Тогава Холмс е постъпил мъдро – прошепна инспектор Куин. – Не е искал да издаде тайната на Карфакс, не е искал жертвата му да се окаже напразна...

– И вярата на Дебора в баща ѝ се потвърди след три четвърти столетие.

– Поразително!

Елери взе ръкописа на доктор Уотсън и отново го отвори на страницата със заключителните бележки.

